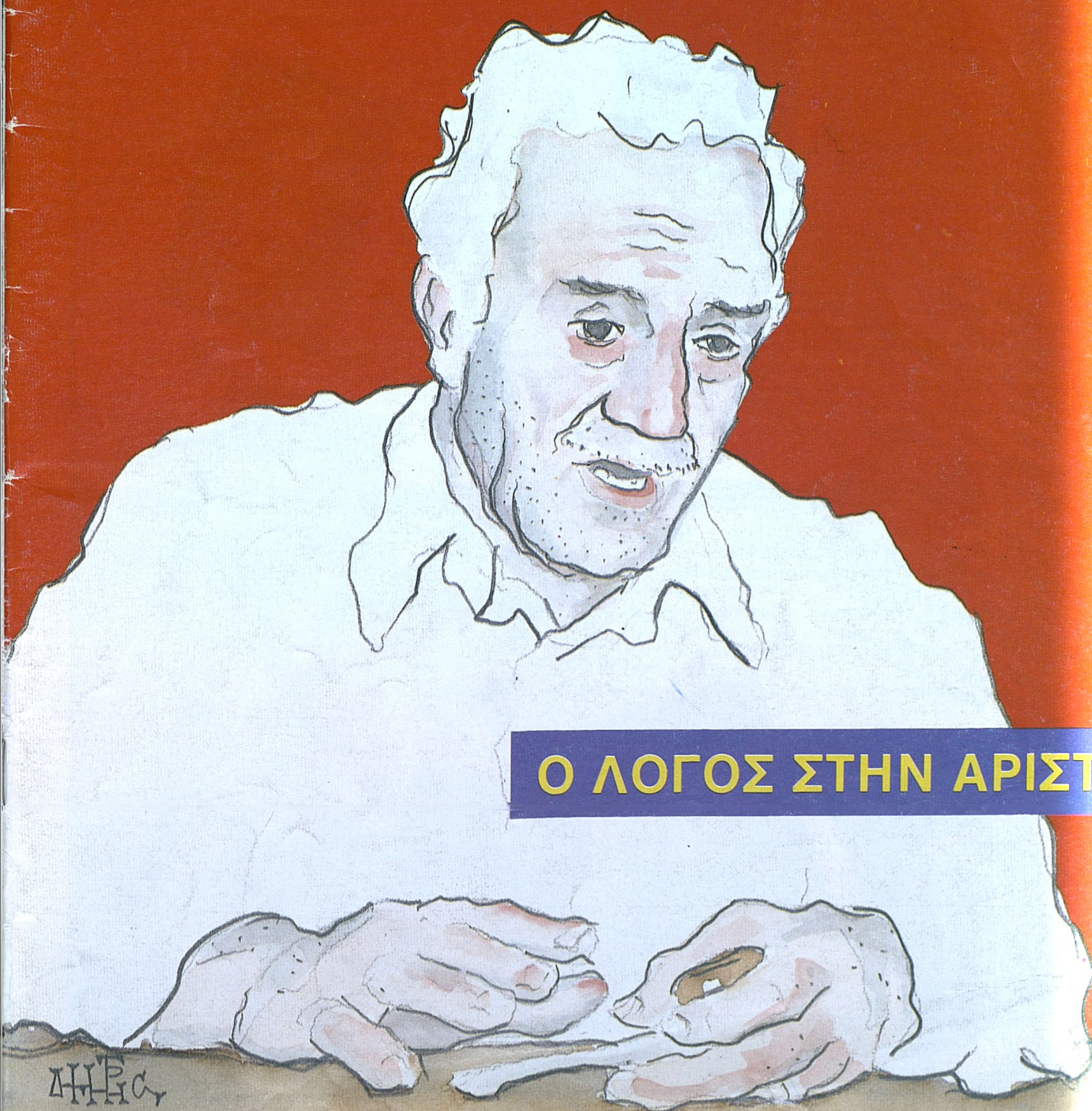

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντί

Περίοδος Β'
Τεύχος 410
Παρασκευή
14 Ιουλίου 1989
Δρχ. 150

Ο ΛΟΓΟΣ ΣΤΗΝ ΑΡΙΣΤΕΡΑ

ΔΗΡ

Μαυρομυιάδη 9, Αθήνα, Τηλ.: 360.77.44

ΚΑΝΟΚΑΙΡΙ ΜΕ ΤΗ ΝΕΦΕΝΗ

ΤΡΑΧΑΜ ΤΡΗΝΗ: Οδών Εστράς, Εργαστήριο Αποδοχής
ΠΟΜΠΕΤ ΜΟΥΖΑ: Τέρας, Πύλες
ΑΝΤΩΣ ΧΑΕΝΕ: Κίτρινος Κόπος
ΤΡΑΧΑΜ ΤΡΗΝΗ: Ενα όμοιο νύχτα
MARY WEBB: Το άπλοιο, οπότε
ΤΖΟΙΣ ΚΑΡΟΝ ΟΥΤΕ: Αποστολή, νύχτα
ΜΑΡΚ ΤΟΥΑΝ: Τέρας, οπότε
ΡΑΠΑΙΕΛ ΒΙΛΕΤΟΥΚ: Ο κίτρινος, οπότε
ΚΑΤΠΙΝ ΚΑΙΕΜΑΝ: Κίτρινος, οπότε
ΖΑΙΕΝ ΤΡΗΝΗ: Κίτρινος, οπότε
ΑΛΕΞΟ ΚΑΠΙΤΕΝΤΕ: Η ενα, η ενα
ΣΤΑΝΤΑΛ ΜΠΑΖΑΚ-ΘΑΜΙΕΡ: Η ενα, η ενα
ΧΕΝΥ ΤΖΕΙΝ: Τέρας, οπότε
ΝΙΕΡ ΜΑΚ ΟΡΑΝ: Η ενα, η ενα
ΤΡΑΧΑΜ ΤΡΗΝΗ: Οδών Εστράς, Εργαστήριο Αποδοχής

ΨΥΧΡΑΙΜΙΑ ΠΑΙΔΙΑ

Τίτι, τρέχει;

Έγινε κατολίσθηση;

Έπεσε κάνας βράχος;

ΟΛΑ αυτά έγιναν. Ή περίπου αυτά. Ή τίποτε απ' αυτά. Απλά, πολύ απλά το ΠΑΣΟΚ έχασε στις εκλογές, η Νέα Δημοκρατία δεν απέκτησε αυτοδυναμία και... ε, τελικώς και εντελώς απρόβλεπτα για μερικούς προέκυψε η Αριστερά «της γωνιάς». Και εξ αυτού του λόγου, άρχισαν οι φωνασκίες ότι «φτάσαμε στο χείλος της αβύσσου».

ΨΥΧΡΑΙΜΙΑ παιδιά. Επιχειρείται η κάθαρση. Αυτό είναι όλο κι όλο.

ΟΙ ΔΥΟ ΕΒΔΟΜΑΔΕΣ που πέρασαν από την έκδοση του προηγούμενου τεύχους, σημαδεύτηκαν με την άρνηση του ΠΑΣΟΚ να συμπράξει στο σχηματισμό μιας κυβέρνησης κάθαρσης, οριστικοποιήθηκε το σχήμα «κυβέρνηση Τζαννετάκη» και εγκαινιάστηκαν οι συζητήσεις στην Βουλή για το κορυφαίο πρόβλημα: Την κάθαρση.

Ο ΚΑΘΕΝΑΣ από τους κύριους κομματικούς σχηματισμούς αντιμετωπίζει με το δικό του τρόπο τις διαδικασίες που δρομολογήθηκαν. Το πιο μεγάλο πρόβλημα αντιμετωπίζει αυτή τη στιγμή το ΠΑΣΟΚ. Προσπαθώντας να αποφύγει τις συμπληγάδες της κάθαρσης έχει αποδυθεί σε έναν αγώνα που οδηγεί στο πουθενά. Αρνήθηκε να συμπράξει στην κάθαρση και περίπου κήρυξε τον εμφύλιο σπαραγμό με το ενδεχόμενο παραπομπής του Ανδρέα Παπανδρέου. Καταναλίσκει όλη τη δραστηριότητά του μόνον γύρω από το θέμα αυτό. Και αντεπιτίθεται με ποικίλα μέσα: Το πιο «δυνατό» όπλο του είναι η κριτική προς την Αριστερά που συντονίστηκε με τη ΝΔ, απεμπόλησε τα ιδανικά της, λησμόνησε τα Μακρονήσια κλπ. Το ΠΑΣΟΚ, δυστυχώς δεν πείθει ούτε και όσους το ακολούθησαν. Προχώρησε σε μια σειρά ενεργειών με αποτέλεσμα να καταστήσει το λόγο του κάθε μέρα και λιγότερο πειστικό. Η έξαρση του αυριανισμού, η αντιδημοκρατική συμπεριφορά κατά την μη παράδοση των υπουργείων, τα αιφνιδίσκ ανακαλυφθέντα ριζοσπαστικά συνθήματα, η όψιμη αφύπνισή του για τις προμήθειες στις ένοπλες δυνάμεις και άλλα πολλά μάλλον αυξάνουν την περιρρέουσα αμφιβολία για την αγνότητα των προθέσεών του. Και

οι αμφιβολίες για την πρόθεση του ΠΑΣΟΚ να συγκαλύψει τις ευθύνες των ενόχων, γίνονται ισχυρότερες όπως καθημερινά προσπαθεί να κωλυσίεργει τη διερεύνηση των σκανδάλων.

ΨΥΧΡΑΙΜΙΑ παιδιά. Για την κάθαρση πρόκειται. Αυτό είναι το ζητούμενο.

Η ΝΔ ΑΡΧΙΣΕ να κινεί την υποψία ότι εργάζεται στα πλαίσια μιας στρατηγικής που προσβλέπει πέραν του προσεχούς Οκτωβρίου. Καλώς κάνει — αλλά αυτό δεν μπορεί να συντελεστεί εις βάρος του Συνασπισμού και με καταβολή των συμφωνηθέντων.

ΨΥΧΡΑΙΜΙΑ ΠΑΙΔΙΑ. Για την κάθαρση σχηματίστηκε η κυβέρνηση Τζαννετάκη. Τα πολιτικά προβλήματα θα λυθούν. Αλλά με αυτήν την κυβέρνηση μόνον «κοινή συναινέσει».

ΣΤΟΝ ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟ πάλι, ορισμένοι ενεργούν σπασμωδικά. Νόμισαν ότι αναγορεύτηκαν ήδη σε διαχειριστές της εξουσίας και τρέχουν να προλάβουν. Ορισμένοι έφτασαν να παραγοντίζουν.

ΨΥΧΡΑΙΜΙΑ παιδιά. Δεν έγινε καμιά πολιτική μεταβολή. Απλώς οι προεκλογικές δεσμεύσεις του ΠΑΣΟΚ είναι προς διεκπεραίωση και από το τέλος Σεπτεμβρίου θα γίνουν οι νέες λίστες. Το τρίμηνο αυτό είναι όλοι χρεωμένοι να εργαστούν για την κάθαρση γιατί αυτό είναι το αιτούμενο και όχι η προσωρινή στέγαση μιας δεκάδας ανθρώπων σε υπουργεία.

Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ με μικροκλυδωνισμούς και περιθωριακά σφάλματα προχωρεί για το καθαυτό έργο της που είναι — θα το θυμίζουμε συνεχώς — η κάθαρση. Όλα αυτά είναι αυτονόητα αλλά φαίνεται ότι τα αυτονόητα είναι που πρέπει να λέγονται. Το σκάνδαλο Κοσκωτά, το άλλο για το καλαμπόκι, οι προμήθειες για τους εξοπλισμούς, οι παρακολουθήσεις μέσω του ΟΤΕ είναι τα άμεσα προβλήματα και αυτά είναι εδώ. Καλό θα κάνουμε να το κατανοήσουμε όλοι.

ΚΑΜΙΑ καταστροφή δεν γίνεται, βράχοι δεν κατολίσθησαν. Η Αριστερά δεν διαπραγματεύεται την κάθαρση και το ΠΑΣΟΚ δεν δικαιούται και «δια να ομιλεί» όταν προσπαθεί να τροχοπεδήσει τις έρευνες για το θέμα που καίει όλους τους Έλληνες. Όσο και αν το θέμα αυτό καίει μερικούς από το τέως κυβερνών κόμμα. Η μόνη έντιμη πολιτική πράξη είναι να υπηρετήσουν όλοι την εξυγίανση της πολιτικής μας ζωής. Χωρίς πάθος και χωρίς πανικό. Ψυχραιμία...

ΠΕΡΙ
ΕΧΟ
ΜΕΝΑ

- Περίοδος Β'
- Χρόνος 16ος
- Τεύχος 410

Παρασκευή 14 Ιουλίου 1989
δρχ. 150

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 72.32.713 - 72.49.300

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ	
Τα στερνά τιρούν τα πρώτα	11
Γιατί, λοιπόν η κάθαρση;	12
Η άνοδος και η πτώση ενός «φαινομένου»	14
Δυο βδομάδες που συντάραξαν την Ελλάδα	16
Α. ΔΙΣΤΑΚΤΙΚΟΣ	
ΠΑΣΟΚ: Από τον «Αυριανισμό» στον «Περονισμό»	18
ΒΑΣΙΛΗΣ ΖΗΣΗΣ	
Ένα βήμα μπρος, κανένα πίσω	20
ΚΩΣΤΑΣ ΔΕΔΕΣ	
Αριστερά - Δεξιά: «Ταξί για δυο»	22
ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΛΩΡΟΣ	
Το λυκαυγές του ιστορικού αντιδεξιισμού	24
ΡΕΠΟΡΤΕΡ	
Σκάνδαλα όπλων: η «Βαστίλλη» του Ανδρέα	25

ΜΠΟΣΤ	
Άπιστευτα και όμως αληθινά	28
200 χρόνια από την Γαλλική Επανάσταση	30
ΛΙΑΝΑ ΚΑΝΕΛΛΗ	
Η κάτω μεριά του κ. Ανωμερίτη	34
ΝΙΚΟΣ ΚΥΡΙΑΖΙΔΗΣ	
Ο Τύπος ανεξαρτοποιήθηκε οικονομικά	38
ΛΗΔΑ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ	
Δαφνί — ο καθρέπτης μιας κοινωνίας	49

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ	
ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ	
ΑΝΤΗΝΩΡ	
Περιδείξεις αμήχανοι ασυντόνιστοι	4
ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ	6
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ	8
ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΕΣ	
Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ	15
Δ. ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΣ	19
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ	32
ΑΝΤΙΛΑΛΟΙ	37
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	44
ΔΙΑΛΟΓΟΣ	53
ΒΙΒΛΙΟ	56
ΤΥΠΟΣ	58

ΕΞΩΦΥΛΛΟ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

αντί

πολιτικό 15ήμερο

Περιδεείς αμήχανοι ασυντόνιστοι...

ΜΕΣΤΟ σε συγκλονιστικά γεγονότα ήταν το δεκαπενθήμερο αυτό. Η αίσθηση την Τετάρτη 28 Ιουνίου —όταν παραδίδονταν τα τελευταία χειρόγραφα του προηγούμενου τεύχους του «ΑΝΤΙ»— ήταν ότι και η εντολή προς Φλωράκη θα εξέπνεε ατελέσφορη. Και ότι, εφόσον ΠΑΣΟΚ και Νέα Δημοκρατία απέρριπταν την πρόταση του Συνασπισμού για κυβέρνηση της «ευρύτερης δυνατής αποδοχής», χωρίς Παπανδρέου ή Μητσοτάκη, η χώρα θα βάδιζε αναπόδραστα προς νέες εκλογές.

ΠΡΟΣ ΣΤΙΓΜΗΝ είχε εδραιωθεί η εντύπωση ότι η εκ νέου προσφυγή στις κάλπες —προτού συγκροτηθεί η Βουλή σε σώμα— ήταν «μια κάποια λύση». Αυτό, άλλωστε, είχε προτείνει ο αρχηγός της Νέας Δημοκρατίας Κ. Μητσοτάκης, το πρωί της Τετάρτης, μιλώντας στην κοινοβουλευτική ομάδα του κόμματος, υπογραμμίζοντας ότι, στην περίπτωση αυτή (άμεσες εκλογές, προτού η Βουλή συγκροτηθεί σε σώμα) δεν θα υπάρξει παραγραφή των σκανδάλων. Την εκδοχή αυτή, όμως, αμφισβήτησαν επιφανείς συνταγματολόγοι (πρώτος, ανάμεσα σε αυτούς, ο Αριστόβουλος Μάνεσης), οι οποίοι επεσήμαιναν ότι μια τέτοια «λύση» ισοδυναμεί με ουσιαστική ακύρωση μιας λαϊκής εντολής και ότι, εκ των πραγμάτων, θα δημιουργήσεις πολλά συνταγματικά, και πολιτικά, προβλήματα. Ποιος, λοιπόν, θα έπαιρνε την ευθύνη της παραγραφής;

Τα γεγονότα καλπάζουν...

ΑΥΤΗ ήταν η εικόνα των πραγμάτων ως τη νύχτα της Τετάρτης 28 Ιουνίου... Και, ξαφνικά, το πρωί του Σαββάτου, 1η Ιουλίου, η «Αυγή» προβάλλει δυο μόνο λέξεις στον ολοσέλιδο τίτλο της: «ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΣΗΜΕΡΑ». Τι είχε συμβεί; Η εφημερίδα εξηγούσε: Χθες, χάρις στις επίμονες προσπάθειες του Συνασπισμού, απο-

σύρθηκαν οι «απαράβατοι όροι» για πρωθυπουργία Μητσοτάκη ή για πρωθυπουργία Παπανδρέου... Συνεπώς, «η δυνατότητα να σχηματισθεί κυβέρνηση της ευρύτερης αποδοχής της Βουλής, ώστε να προωθηθεί η κάθαρση και να λειτουργήσουν οι δημοκρατικοί θεσμοί, διαφαίνεται καθαρά πλέον στον ορίζοντα».

ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ είναι νωπά και δεν χρειάζεται η λεπτομερής παράθεσή τους. Βέβαιο είναι ότι, στο διήμερο που μεσολάβει, ο πρόεδρος του Συνασπισμού, Χαρίλαος Φλωράκης, κινείται με μια πολιτικότητα που καταπλήσσει. («Γιατί δεν του αναθέτουμε τις διαπραγματεύσεις με τον Οζάλ;» —ρώτησε, προχθές, παλαιός διπλωμάτης...). Βέβαιο είναι ότι, στο ίδιο αυτό διάστημα, ο Λεωνίδας Κύρκος, γραμματέας του Συνασπισμού —αυτός ο «κακός δαίμων της Αριστεράς, που θέλει να χαλάσει και το ΠΑΣΟΚ, και το ΚΚΕ», κατά μια διατύπωση των αυριανιστών...— κινήθηκε με μεθοδικότητα, ταχύτητα και σωφροσύνη.

ΣΥΜΦΩΝΑ με το ΠΑΣΟΚ, ο Συνασπισμός είχε να επιλέξει ανάμεσα στην «οδό της αρετής» και την «οδό της κακίας»... Και επέλεξε —φευ!— την «οδό της κακίας, της φθοράς, της ντροπής, της αυτοκαταστροφής»... Για το ΠΑΣΟΚ, η «οδός της αρετής» περνούσε μέσα από τον Κουρή, τον Ακριβάκη και τον Μπιρδιμήρη, μέσα από τους λογαριασμούς του Κουτσόγιωργα στην Union de Banques Suisses ή μέσα από τις δραστηριότητες, διάβαζε υποκλοπές, του πιστού «υπηρέτη του δημοσίου συμφέροντος» εντιμότατου κ. Θεοφάνη Τόμπρα. Και η κάθαρση; Το ΠΑΣΟΚ, βεβαίως, επιθυμούσε —και επιθυμεί— την κάθαρση. «Νοομένου ότι» (provided that...) η κάθαρση αυτή δεν θα άγγιζε «ορισμένα πρόσωπα-σύμβολα», δεν θα πήγαινε σε βάθος και θα περιοριζόταν στα δυο καμένα χαρτιά του ΠΑΣΟΚ, τον Μ. Κουτσόγιωργα και τον Γ. Πέτσο. Από την άλλη, σε μια «κυβέρνηση αρετής» —ΠΑΣΟΚ και Συνασπισμού— δεν θα μπορούσε να είχε συμμετοχή η Νέα Δημοκρατία (κι ας εκπροσωπεί το 45% του ελληνικού λαού), γιατί «Δεξιά θα πει συντήρηση», ενώ ΠΑΣΟΚ θα πει «πρόοδος» —όπως εκφράζεται από έναν κόσμο «όμορφο, ηθικό, αγγελικά πλασμένο» είτε λέγεται «αυλή της Εκάλης», είτε «αυριανισμός».

Η σύσκεψη στο Προεδρικό

Ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ, όμως, δεν είχε να επιλέξει ανάμεσα στην όποια «αρετή» ή την όποια «κακία». Ο Συνασπισμός είχε τη δική του —πολύ συγκεκριμένη— πρόταση και σ' αυτήν επέμενε, μέχρι τέλους: Κυβέρνηση της ευρύτερης δυνατής αποδοχής —με τη συμμετοχή και της Νέας Δημοκρατίας και του ΠΑΣΟΚ— για την εκκαθάριση του παρελθόντος και τη θεσμική ενδυνάμωση της δημοκρατίας για το μέλλον. Μια κυβέρνηση που θα οδηγού-

σε στην αλλαγή του πολιτικού κλίματος —αν όχι σε μια συνολική πολιτική μεταρρύθμιση— έχοντας ως κύριο εργαλείο την κάθαρση.

ΤΟ ΣΑΒΒΑΤΟ το πρωί, στη σύσκεψη των αρχηγών των κομμάτων στο Προεδρικό Μέγαρο, τα πράγματα είχαν πια αποσαφηνισθεί. Το ΠΑΣΟΚ δεν επέμενε πλέον σε «πρωθυπουργία Παπανδρέου», αλλά επέμενε στον αποκλεισμό της Νέας Δημοκρατίας από οποιαδήποτε νέα κυβέρνηση. Η Νέα Δημοκρατία δεν επέμενε πλέον σε «πρωθυπουργία Μητσοτάκη» (είχε ήδη υποδειχθεί το όνομα του Τζαννή Τζαννετάκη), αλλά δεχόταν, τελικά, «ύστερα από πολλές συζητήσεις», τη συμμετοχή του ΠΑΣΟΚ. Να πώς ο πρόεδρος του Συνασπισμού Χαρ. Φλωράκης συνόψισε στον πρόεδρο της Δημοκρατίας Χρ. Σαρτζετάκη τα διαδραματισθέντα, ως εκείνη τη στιγμή:

«...Ήταν θετική εξέλιξη το γεγονός ότι ο κ. Παπανδρέου είπε ότι δεν διεκδικώ την πρωθυπουργία και ο κ. Μητσοτάκης έκανε αυτή την παραχώρηση και είπε δεν διεκδικώ την πρωθυπουργία. Πού σκαλώσαμε; Σε δυο πράγματα. Να πάμε (ο Συνασπισμός) μονάχα με το ΠΑΣΟΚ. Τα κουκιά ήταν 153. Αλλά από αυτά τα 153, ορισμένοι ήταν υπόδικοι. Ο βουλευτής Κουρής εκπρόσωπος του αυριανισμού. Μπορούμε να μιλάμε τώρα για προοδευτική παράταξη; Πώς θα πάμε; Αυτό δεν μπορούσε να γίνει. Έπρεπε να βρεθούν και άλλες πολιτικές δυνάμεις, διότι με το δικό του θα έβγαине ο κ. Μητσοτάκης και θα έλεγε «εσείς τα φτιάξατε με τους υποδίκους, αυτή την πλειοψηφία έχετε»... Βάλαμε και το ζήτημα να κάνουμε προσπάθεια να γίνει μια κοινή κυβέρνηση. Αυτό κατηγορηματικά μας το απέκλεισε το ΠΑΣΟΚ. Είπαν ότι είναι θέμα αρχής. Τους είπα ότι δεν καταλαβαίνω αυτό το θέμα αρχής. Εάν, λέω, πρόκειται να συγκυβερνήσουμε, το καταλαβαίνω, γιατί άλλο πρόγραμμα έχει ο κ. Μητσοτάκης, άλλο εμείς, άλλο εσείς. Αλλά εδώ πρόκειται για ένα, δυο, τρία ζητήματα τα οποία δεν αφορούν μόνο ένα κόμμα, μια πολιτική παράταξη, αφορούν όλο τον ελληνικό λαό, όλα τα πολιτικά κόμματα. (...) Το ζήτημα της κάθαρσης, καλώς ή κακώς, σήμερα, κυριαρχεί στη συνείδηση του ελληνικού λαού. Συνεπώς, τι θέμα αρχής; Έφτασα στο σημείο να πω: Αν επιτεθούν οι Τούρκοι αύριο, θα πείτε δεν συνεργάζομαι με τη Νέα Δημοκρατία, γιατί είναι θέμα αρχής; Είναι σοβαρά πράγματα; Μας είπαν είναι «θέμα αρχής» κι εκεί σταμάτησαν οι συζητήσεις, χθες το βράδυ. Και ο κ. Μητσοτάκης έχει τις επιφυλάξεις του σε αυτό, αλλά δέχθηκε, τελικά, ύστερα από πολλές συζητήσεις, ότι αν δεχθούν, εγώ δεν θα το απορρίψω, αλλά συνεργασία κυβερνητική και τα ρέστα το αποκλείω. Έτσι, δεν μας έμεινε εμάς άλλη επιλογή: Ή να βρούμε έναν τρόπο να στηρίξουμε την πρόταση για Τζαννετάκη σαν υποψήφιο για το αξίωμα του πρωθυπουργού, με αυτό το περιεχόμενο, ή να πάμε σε 30 μέρες σε εκλογές. Και επειδή έχουμε κι εμείς μια πείρα, και οι δυο θα λέγαμε: Εσείς του Συνασπισμού φταίτε γιατί πήγαμε σε εκλογές, εσείς φταίτε γιατί παραγράφηκαν τα σκάνδαλα...».

(Από τα επίσημα πρακτικά της σύσκεψης, «Τα Νέα», 5.7.89).

Η κυβέρνηση Τζ. Τζαννετάκη

ΤΗΝ ΑΛΛΗ μέρα, η κυβέρνηση Τζ. Τζαννετάκη — με τη συμμετοχή των Φώτη Κουβέλη και Νίκου Κωνσταντόπουλου, ως εκπροσώπων του Συνασπισμού — ορκιζόταν στο Προεδρικό Μέγαρο, ενώ τέσσερις μέρες αργότερα (την Πέμπτη 6 Ιουλίου) εμφανιζόταν στη Βουλή για τις καθιερωμένες προγραμματικές δηλώσεις.

ΟΙ ΔΗΛΩΣΕΙΣ Τζαννετάκη ήταν ένα άφθογο, νηφάλιο κείμενο. Χαρακτήριζε ως «ιστορική» τη συμφωνία (ανάμεσα στη Νέα Δημοκρατία και τον Συνασπισμό), που οδήγησε στον σχηματισμό της νέας κυβέρνησης — συμφωνία η οποία, κατά τη γνώμη του, «θα επηρεάσει τις πολιτικές εξελίξεις, τη δημόσια ζωή και το μέλλον της χώρας, για πολλά χρόνια».

ΓΙΑΤΙ ΟΜΩΣ «ιστορική»; Διότι — ανάφερε ο νέος πρωθυπουργός — δυνάμεις με διαφορετικούς ιδεολογικούς και πολιτικούς προσανατολισμούς «συναντιούνται σήμερα στον κοινό στόχο της κάθαρσης, της διαφάνειας και της αποκατάστασης του κύρους και της ομαλής λειτουργίας των θεσμών της δημοκρατίας»... Διότι «κανείς (πια) δεν θα μπορεί να διχάζει τον ελληνικό λαό με διαχωριστικές γραμμές, εκμεταλλευόμενος πάθη και προκαταλήψεις που έχουν τις ρίζες τους σε ιστορικά γεγονότα περασμένων δεκαετιών... Διότι «κάποτε (επιτέλους) θα πρέπει να κλείσει οριστικά η ιστορία του εμφυλίου πολέμου» — ενός πολέμου που έληξε το 1949, αφήνοντας πίσω του 120 χιλιάδες νεκρούς. «Και ήταν όλοι τους» — για να θυμηθούμε μια φράση του στρατηγού Μαντά — «καλοί Έλληνες»...

ΟΣΟ ΓΙΑ την κάθαρση, ο Τζ. Τζαννετάκης είπε ότι είναι απαραίτητη, για να απαλλαγεί η χώρα από το βαρύ κλίμα της αποσύνθεσης και της διαφθοράς των τελευταίων χρόνων. Διαφορετικά, είπε, αν η κάθαρση δεν προχωρήσει, ο ελληνικός λαός θα χάσει κάθε εμπιστοσύνη στον πολιτικό κόσμο. Και το σύνθημα: «Όλοι τους ίδιοι είναι» — «που έντεχνα διοχετεύουν στην κοινή γνώμη οι ένοχοι και συνένοχοι» — θα δηλητηριάζει για πολύ καιρό την πολιτική μας ζωή. (Στο σύνθημα αυτό, ιδιαίτερα επιμένει ο έρπων φασισμός — ο αυριανισμός: Όλοι κλέβουν, με μόνη διαφορά ότι οι «δικοί μας», του ΠΑΣΟΚ, κλέβουν λιγότερα!).

Ο «ανιστόρητος συμβιβασμός»

ΓΙΑ ΤΟΝ ηγετικό πυρήνα του ΠΑΣΟΚ και τους αυριανιστές (οι δυο έννοιες ταυτίζονται πια), ο σχηματισμός της κυβέρνησης Τζαννετάκη ήταν μια οδυνηρή εμπειρία. Ως την τελευταία στιγμή πίστευαν ότι θα παρέμεναν στην εξουσία, «εκχωρώντας» — ανάγκα και θεοί πείθονται — δυο-τρια υπουργεία ή νομαρχίες στον Συνασπισμό και πέραν ου! Όταν πείσθη-

καν ότι η κυβέρνηση Τζαννετάκη είναι ζώσα πραγματικότητα, αντέδρασαν με τον τρόπο που αντιδρούν οι δειλοί: Με ένα σχετό ύβρεων κατά του Συνασπισμού — είσθε «ανιστόρητοι», είσθε «προδοτές» είσθε «συνωμότες», είσθε «πόρνες», κλπ. — ενώ ο κοινοβουλευτικός τους εκπρόσωπος κ. Αλευράς ανακάλυπτε ότι ο κ. Τζαννετάκης δεν ανέγνωσε προγραμματικές δηλώσεις, αλλά μια «επερώτηση» που απευθυνόταν στην... «κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ»! Θα σας απαντήσουμε — είπαν...

ΑΛΛΑ ΑΝΤΙ να «απαντήσουν» — κατά τη συζήτηση των προγραμματικών δηλώσεων — υπέστησαν τη μεγαλύτερη ήττα που μπορούσαν ποτέ να διανοηθούν, στη Βουλή. Περιδεείς, αμήχανοι, ασυντόνιστοι, δεν μπόρεσαν στοιχειωδώς να λειτουργήσουν ως αντιπολίτευση. Δεν μπόρεσαν να εξηγήσουν γιατί το 45% του ελληνικού λαού «έπρεπε» κατ' ανάγκη, να αποκλειστεί από μια βραχύβια κυβέρνηση με συγκεκριμένη αποστολή και γιατί ο Συνασπισμός «έπρεπε» να ταυτίσει τη μοίρα του με άνδρες επιφανείς όπως είναι ο Πέτσος ή ο Λούβαρης ή ο Τόμπρας ή ο Κουρής... Και, φυσικά, δεν μπόρεσαν να εξηγήσουν γιατί ήταν πρόθυμοι να «πουλήσουν» όλους τους άλλους δικούς τους — Τσοβόλα, Ρουμελιώτη, Αθανασόπουλο, κλπ. — προκειμένου να σωθεί ο «αρχηγός - σύμβολο»! Και, φυσικά, από μικροί έγιναν μικρότεροι, όταν ο Χαρ. Φλωράκης τους κάλεσε να αποκηρύξουν τον αυριανισμό — και αυτοί σίωπησαν — ή όταν ο Λεωνίδας Κύρκος τους είπε ότι «μετά την απομυθοποίηση, έπεται ο συγκλονισμός» και αυτοί έκαναν ό,τι δεν κατάλαβαν: «Γιατί εκχωρήσατε τα δικαιώματά σας σε ένα πρόσωπο; Γιατί δεν έχετε το θάρρος να ξεκαθαρίσετε τις εσωτερικές σας υποθέσεις;».

ΚΑΤΑ ΚΟΙΝΗ παραδοχή: Ο Συνασπισμός βγήκε από τη συζήτηση στη Βουλή πολύ πιο δυνατός, πολύ πιο πειστικός. Και όσοι ονειρεύονταν «διασπάσεις» είτε στο ΚΚΕ, είτε στον Συνασπισμό, απογοητεύθηκαν. Αυτό επιβεβαιώθηκε και από την ολομέλεια της ΚΕ του ΚΚΕ, που «ενέκρινε τους χειρισμούς του ΠΓ και της ΚΕ μετά τις εκλογές» — άρα και τη στήριξη της σημερινής κυβέρνησης από το ΚΚΕ και τον Συνασπισμό. Η ίδια αυτή ολομέλεια εξέλεξε ομόφωνα τον Γρηγόρη Φαράκο στη θέση του γενικού γραμματέα του ΚΚΕ, ενώ, παράλληλα, ανέδειξε τον Χαρίλαο Φλωράκη στη θέση του προέδρου της Κεντρικής Επιτροπής του κόμματος.

ΚΑΤΑ ΤΑ άλλα η ζωή προχωρεί. Το ίδιο και η κάθαρση. Και όλες οι ως τώρα ενδείξεις πείθουν ότι ο πρωθυπουργικός λόγος θα τηρηθεί: Η νέα κυβέρνηση δεν έρχεται ούτε για να εκδικηθεί, ούτε για να συγκαλύψει.

ΔΑΙΔΑΛΟΣ - Ι. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Θ. ΒΕΓΚΟΥ
Οί Προσωκρατικοί

Θ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ
Νεοελληνική φιλοσοφία

Ε. ΜΠΙΤΣΑΚΗ
Ή φιλοσοφία του ανθρώπου

J.D. BERNAL
Ή έπιστήμη στην ιστορία
(τόμ. Α' - Γ')

A. SCHAFF
Γλώσσα και γνώση

M. CORNFORTH
Μαρξισμός
και γλωσσική φιλοσοφία

Ε. ΜΠΙΤΣΑΚΗ
Ή δυναμική του ελάχιστου
(Τόμ. Α' & Β')

A. WOODCOCK-M. DAVIS
Θεωρία καταστροφών

N. ΤΑΜΠΑΚΗ
Ή από τη φυσική
στή μεταφυσική

D. STRUICK
Συνοπτική ιστορία
των μαθηματικών

L. GEYMONAT
Ή έπιστήμη και ρεαλισμός

ΑΡΣΑΚΗ 6, 105 64 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ. 3233271

ΑΝΤΗΝΩΡ

ημερο δνηκτής

ΤΕΤΑΡΤΗ 28.6.89 - ΤΡΙΤΗ 11.7.89

ΤΕΤΑΡΤΗ, 28.6.89

Περίληψις των προηγούμενων

Από της 18ης Ιουνίου οι Ρωμιοί, υπήκοοι του Πριγκιπάτου της Ρωμανίας ευτυχούν διότι αποτελούν Ακυβερνητον Πολιτείαν. Ουδείς από τους διεκδικητές της εξουσίας είναι ισχυρότερος όλων των άλλων και έτσι ουδείς κυβερνά, ουδείς εισπράττει φόρους. Ο κακός και μοχθηρός Μέγας Άρχων Σαρτζετάκης ισχυρίζεται ότι οι Νόμοι και οι Γραφές επιβάλλουν να υπάρχει οπωσδήποτε κάποιος να κρατά τα χαλινάρια κι εξουσιοδοτεί τον Μέγα Δούκα Μητσοτάκη να κυβερνήσει. Εντός τριημέρου αυτός αποτυγχάνει και ο ο Μέγας Άρχων αναθέτει τηλεφωνικώς στον κατάκοιτο Μέγα Δούκα Παπανδρέου την ίδια αποστολή. Όμως με σωληνάρια, πάπιες, ορούς, καθετήρες και κλύσματα κυβέρνηση δεν ασκείται. Με σπαραγμό ψυχής η παλλακίς Δήμητρα ειδοποιεί τον Σαρτζετάκη ότι τον πνεύμα ήτο πρόθυμον αλλά η σαρξ ασθενής. Απειλησμένος αυτός απευθύνθηκε χθες στον λαοφιλή κόμητα Φλωράκη και του αναθέτει την εισπραξη των φόρων, τα δικαστήρια, τις φυλακές, τους στρατιώτες. Αυτός συσκέπτεται ολονυκτικώς με τον φίλο του κόμητα Κύρκο για να ιδούν πως θα καταφέρουν να γλυτώσουν τον λαό από την εξουσία.

Μέχρι το πρωί, ανάμεσα σε καφέδες, καπνούς, ξηρούς καρπούς και ούισκυ η λύση είχε βρεθεί: μόνος τρόπος να εξασφαλισθεί χάριν του λαού μονίμως η ακυβερνησία είναι να αναζητηθεί η διακυβέρνηση όλων των φεουδαρχών από κοινού! Δεδομένης της εχθρότητας όλων (μεταξύ τους και προς τον Μέγα Άρχοντα) η πρόταση θα απορριπτόταν και η ακυβερνησία ήταν εξασφαλισμένη. Αλλά κι αν ακόμη τη δέχονταν, οι πράξεις του ενός θα ακύρωναν τις πράξεις του άλλου και η

ακυβερνησία ήταν πάλι εξασφαλισμένη — και η λαϊκή ευτυχία επομένως! Αλλά και το Κράτος σιγά - σιγά θα εξαφανιζόταν, κατά πως θέλει η μαρξιστική παράδοση.

Για να θολώσει τα νερά ο Χ. Φλωράκης επισκέπτεται πρώτον τον υποκόμη Κ. Στεφανόπουλο, για τον οποίο είναι πασίγνωστο ότι γενικώς δέχεται να εισέλθει σε οποιαδήποτε κυβέρνηση. Επομένως λοιπόν ο υποκόμης αποδέχεται την ιδέα της συγκυβερνήσεως όλων.

Μόλις το μαθαίνει ο Μ. Δουξ Κ. Μητσοτάκης συγκαλεί την κούρτη του. Οι κουρτιζάνοι ομοφώνως αποφαινόμενοι πως μόνος άγιος να κυβερνήσει είναι ο ίδιος και πως οι ίδιοι είναι οι καταλληλότεροι για να συγκεντρώνουν ανιδιοτελώς τους φόρους. Έτσι, η απογευματινή συνάντηση Φλωράκη - Μητσοτάκη δεν ευδοκίμει. Το Σχέδιο εκτυλίσσεται ομαλώς.

Το βράδυ συγκεντρώνονται οι Κουρτιζάνοι του Λ. Κύρκου, επονομαζόμενοι και ΕΑΡ. Ακολουθώντας κι αυτοί τον φεουδάρχη τους συμφωνούν πως μόνη λύση είναι να κυβερνήσουν όλοι μαζί. Κάποιοι Βασάλοι ονόματι Α. Μπριλλάκης διαφωνεί — όλοι όμως γνωρίζουν πως του έχει τάξει φέουδο ο Α. Παπανδρέου κι έτσι ουδείς του δίνει σημασία.

Ο μοχθηρός Μέγας Άρχων Σαρτζετάκης βλέπει ότι κινδυνεύει να μείνει με τους χαλινούς στο χέρι. Απειλεί λοιπόν πως αν ο Χ. Φλωράκης δεν σηματοπίσει κυβέρνηση θα διατάξει, κατακαλόκαιρο κονταρομαχία μέχρι θανάτου μεταξύ των Ευγενών — και στον επιζώντα θα δώσει, αντί στεφάνου, την πρωθυπουργία.

ΠΕΜΠΤΗ, 29.6.89

Η υποψήφια Μεγάλη Δούκισσα και προσωρινώς παλλακίς Δήμητρα πανικοβάλλεται μόλις

ακούει για την κονταρομαχία με τα σωληνάρια θα βαλικάψει ο δικός της το πρασινάλογο του; Καταφεύγει απελπισμένη στον Βασάλο του Μεγάλου Γ. Αλευρά, κι αυτός βρίσκει τη λύση: Καλεί Τρεις Σοφούς να γνωμοδοτήσουν κι αυτοί ομοφώνως αποφαινόμενοι πως δεν επιτρέπεται νέα κονταρομαχία πριν μοιραστούν τα έπαθλα και ταφούν οι νεκροί της προηγούμενης.

Η Δήμητρα καλεί τον Φλωράκη στο νοσοκομείο. Ο ασθενής Δουξ κάνει νοήματα κι η Δήμητρα μεταφράζει. Προτείνει να συγκυβερνήσουν μόνο οι δυο τους — ο Χαρίλαος αρνείται. Του τάζει φέουδα, φόρους επαρχιών — ο Χαρίλαος αρνείται.

Του υπόσχεται να διώξει τους ξένους μισθοφόρους, ν' αποχωρίσει από την Ιερά Συμμαχία, να σταματήσει να δίνει φόρο υποτέλειας στην ΕΟΚ — ο Χαρίλαος αντέχει. Με δάκρυα στα μάτια του παραχωρεί τη Δήμητρα — ο Χαρίλαος το βάζει στα πόδια.

Βλέποντας ο Δουξ Μητσοτάκης ότι Φλωράκης — Παπανδρέου δεν τα βρίσκουν και γνωρίζοντας ότι ο Παπανδρέου δεν είναι σε θέση να μονομαχήσει, καλεί Πέντε Σοφούς για ν' ανατρέψει την απόφαση των Τριών Σοφών. Ξεροκέφαλοι όπως όλοι οι Σοφοί, οι Πέντε επιμένουν πως κονταρομαχία αποκλείεται. Θυμωμένος ο Μητσοτάκης διατάζει να τους πάρουν το κεφάλι αλλά, λόγω της ακυβερνησίας, ο δήμιος αρνείται να εκτελέσει την εντολή.

Ο λαός ακυβερνητος ευτυχεί, Φλωράκης και Κύρκος γίνονται το δημοφιλέστερο ντουέτο μετά τους Χοντρο — Λιγνό.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, 30.6.89

Χαμός στην αυλή του Δούκα Παπανδρέου: Οι υπηρέτες των ευγενών ζητάνε τους μισθούς τους, τα άλογα νηστικά αρχίζουν να ψοφάνε, οι στρατιώτες κουρασμένοι να περιμένουν τον λουφέ τους αρχίζουν να λιποτακτούν. Οι πρωτοκλασάτοι κουρτιζάνοι συνωμοτούν κι αποφασίζουν να εγκαταλείψουν τον Παπανδρέου. Με αγγελιοφόρο τον Μέγα Παλιάτσο Άκη ή Άβαρελ ειδοποιούν τον Φλωράκη πως είναι έτοιμοι να δώσουν όρκο υποτέλειας, στον υποκόμη Στεφανόπουλο με αντάλλαγμα τους φόρους κάποιων επαρχιών.

Ίδια συμπτώματα και στην αυλή του Μητσοτάκη. Τρομοκρατημένος ο Μέγας Δουξ από την απειλή να κυβερνήσει ένας υποκόμης υποδεικνύει για πρωθυπουργό τον λο-

στρόμο της φρεγάτας του, ονόματι Τζαννετάκη.

Συνέρχεται η κούρτη του Συνασπισμού. Φλωράκης - Κύρκος εκθέτουν την κατάσταση. Τρεις λύσεις υπάρχουν: Είτε με τον υποκόμη, είτε με τον λοστρόμο, είτε κονταροχτύπημα. Εαρινοί και Κουκουέδες βιάζονται να πάνε για μπάνια και ομοφώνως ψηφίζουν τον λοστρόμο ελπίζοντας να βρουν μια θέση στη φρεγάτα και να συνδυάσουν διακοπές και κούρσεμα.

ΣΑΒΒΑΤΟ, 1.7.89

Η λαϊκή της Καλλιδρομίου είναι άδεια — ούτε οι πάγκοι δεν στήθηκαν: μανάβδες και πελάτες βρίσκονται στην Ηρώδου Αττικού να χαζέψουν το θέαμα Φλωράκη - Μητσοτάκη — Άκη που πηγαίνονται στον Μέγα Άρχοντα. Είναι όλοι ενθουσιασμένοι: Μ' έναν λοστρόμο επικεφαλής και πλήρωμα από ΝΔ, ΚΚΕ και ΕΑΡ η ακυβερνησία είναι εξασφαλισμένη. Τέρμα οι φόροι — η κατάργηση του κράτους πλησιάζει. Κι αν η φρεγάτα στο τρίμηνο που θα τριγυρνά κουρσέψει και κανένα νησί, τι πειράζει; Τούτη την εποχή είναι γεμάτα τουρίστες.

ΚΥΡΙΑΚΗ, 2.7.89

Ο Μέγας Άρχων Σαρτζετάκης με τη βοήθεια του Μέγα Μάγου της φυλής Σεραφείμ μεταμορφώνει τον λοστρόμο Τζαννετάκη σε Καπετάνιο. Το πλήρωμα της φρεγάτας ορκίζεται πίστη και υποταγή στους Νομούς, τις Γραφές και τον Άη - Νικόλα.

Κλαυμός και οδυρμός στο νοσοκομείο όπου κείται ο Μέγας Λαός. Αυτός, μέσα στα σωληνάρια του, δεν έχει καταλάβει τίποτα και συγκαλεί υπουργικό συμβούλιο. Συγκεντρώνονται όλοι γύρω του — και ουδείς πάει να εξηγήσει στους νέους πως κυβερνιέται το σκάφος.

ΔΕΥΤΕΡΑ, 3.7.89

Συνέρχεται η Μεγάλη Κούρτη της Ρωμανίας, άλλως Βουλή, λεγόμενη, με εκπροσώπους από όλες τις μικρότερες αυλές, όλων των φεουδαρχών, για να εγκρίνει δήθεν όσα έκαναν ο Μέγας Άρχων, οι Δούκες, Κόμητες και Υποκόμητες. Λες και της πέφτει λόγος. Τους μεταμορφώνει κι αυτούς ο Μέγας Μάγος από κοινούς θνητούς σε βουλευτές και αποχωρούν.

Άλλοι όμως τα πράγματα δεν είναι και τόσο ήμερα: στην Κ.Ε. του ΠΑΣΟΚ οι Βασάλοι εκδιώκουν με αλαλαγμούς τον άλλοτε εκλεκτό του Δούκα τους, τον Κυρ-Μέντιο, διότι τον θεωρούν υπεύθυνο

για όλα τα δεινά τους. Στον **ιππόδρομο** οι **φίλιπποι** τα κάνουν γυαλιά - καρφιά γιατί θεωρούν πως η φορβάς **Λιτή** δεν άξιζε να κερδίσει την κούρσα.

Το πλήρωμα του **Τζαννετάκη** δεν βρήκε τίποτα στη θέση του: **Κουπιά, πανιά, σχοινιά, παλαμάρια, φλόκοι, σημαίες** — όλα τα πούλησαν οι προηγούμενοι κι άφησαν τη φρεγάτα **Ευλάρμενη**. Ούτε **χάρτες** δεν άφησαν — πλήρως ακυβέρνητοι και ευτυχώς λοιπόν — όσο ποτέ άλλοτε.

Το σατανικό σχέδιο **Κύρκου - Φλωράκη** για την κατάργηση του **Κράτους** προχωρεί: δεν θα διοριστούν νέοι νομάρχες στη θέση αυτών που παραιτήθηκαν.

ΤΡΙΤΗ, 4.7.89

Η **Βουλή** αποκτά **Πρόεδρον** τον κ. **Αθανάσιον** ή και **Νανά, Τσαλδάρη**. Κι αυτός αποκτά ογκώδη **φάκελλον** όπου αναφέρονται διάφορα **σκανδαλώδη πεπραγμένα** του **Α. Παπανδρέου** και των υπουργών του.

Ο κ. **Νανάς** εξελέγη **Πρόεδρος** κατά τη β' ψηφοφορία με **σχετική πλειοψηφία 144** ψήφων. Κατά την α' ψηφοφορία η **Μ. Δαμανάκη** του έκλεψε 2 ψήφους: παρά τη μεταμόρφωση τους, κάποιοι από τους **άρρενες** του **Κοινοβουλίου** αρέσκονται να **γκομενίζουν**, έστω και δια της μουσικής ψήφου των.

Βουλή όμως και **Πρόεδρος** απέκτησαν και στην **Πολωνία**. Κατά παράδοξον για τα κοινοβουλευτικά ήθη τρόπο, εκεί η **πλειοψηφία** είναι **αντιπολίτευση** και ο **μοναδικός** υποψήφιος εξελέγη με την **πρώτη** ψηφοφορία, καίτοι προήρχετο από την **μειοψηφία**. Σιγά - σιγά θα μάθουν.

Παραιτούνται ο Αρχηγός **ΓΕΘΑ** και ο Αρχηγός της **Αστυνομίας**. Το κακό είναι ότι έβαλαν **άλλους** στη θέση τους - ώρα είναι ν' αρχίσουν να μας ζητούν και **φόρους**. Τι θα γίνει με την δια της **ακυβερνησίας** κατάργηση του **Κράτους**;

ΤΕΤΑΡΤΗ, 5.7.89

Ξαφνικά τον **Κ. Κάππο** τον πιάνουν τα επαναστατικά του και δηλώνει «**όχι σ' όλα**»: όχι στον **Συνασπισμό**, όχι στην **Μ. Δαμανάκη**, όχι στον **Τζαννετάκη**. Και μένει με τα ναι στον **Βιντέλα** και στον **Τενγκ Χαϊάο Πινγκ**. Ίσως φταίει το ότι συγχρωτίστηκε τον **Χρ. Παπουτσάκη** ως μάρτυρας υπεράσπισης σε δίκες του ανταγωνιστικού περιοδικού «**Αντί**».

Μόλις του έβγαλαν τα **ωληνάκια** **έτρεξε στη Βουλή** να **ορκιστεί** υποβασταζόμενος από την κ. **Δήμητρα**. Είναι ή δεν είναι **ζόμπι**;

Ευτυχώς που στη **Βουλή** υπάρχουν κι **άνθρωποι** με σωστότερες αισθητικές αντιλήψεις απ' αυτές του **Κ. Κάππου** και η **Μ. Δαμανάκη** εκλέγεται **αντιπρόεδρος**.

Ο **Χρ. Παπαδόπουλος**, Πρόεδρος της **Εταιρείας Δολοφόνων**, αρνείται να απολογηθεί. Ο **Α. Παπανδρέου**, Πρόεδρος της **Κυβέρνησης Απατεώνων**, θρασύτερος ων, καταθέτει **πολυεπίδη δήλωση** στη **Βουλή**.

Επιτέλους! η κατάργηση του **κράτους** αρχίζει με πρώτο βήμα την κατάργηση της **κάρτας** προσέλευσης - αποχώρησης των υπαλλήλων σε υπουργεία. Σε λίγες ημέρες θα έχουν γίνει **μπάχαλο**.

ΠΕΜΠΤΗ, 6.7.89

Μα είναι δυνατόν να θεωρείται **είδηση** το ότι ο κ. **Πέτσος** και **Βαλλυράκης** είχαν στο γραφείο τους **φакέλους** στελεχών του **ΚΚΕ** και του **Κ. Σημίτη**; Το αντίθετο θα μας εντυπωσίαζε.

Είπαμε, να καταργηθεί το **κράτος** αλλά όχι και η **τροχαία**! Τοποθετείστε γρήγορα άλλο **Διοικητή** στη θέση αυτού που **παραιτήθηκε** γιατί θα μπαίνουν όλα τα **ταξί, μονά - ζυγά**, στο κέντρο της **Αθήνας**.

Προγραμματικές δηλώσεις του κ. **Τζ. Τζαννετάκη** στη **Βουλή**. Καλά τα είπε, αλλά δεν έμοιαζε με **κουροσάρο**. Δεν βγάζει τη χρυσή «**ταυτότητα**» να βάλει ένα **μαντήλι** στο **δεξί μάτι**.

Προ ημερών πέθανε ο **Γκρομύκο**, σήμερα πεθαίνει ο **Καντάρ**. Ολομόναχος θα μείνει σ' αυτόν τον κόσμο ο **Κ. Κάππος**;

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, 7.7.89

Αν ήταν φέτος 1977 θα γέμιζα όλη τη σελίδα γράφοντας 7.7.77, 7.7.77, 7.7.77...

Ξεκινούν οι διαδικασίες του νόμου περί **ευθύνης υπουργών** κατά των **Εντιμοτάτων Α. Παπανδρέου, Αγ. Κουτσόγιωργα, Γ. Πέτσου, Αθ. Ρουμελιώτη, Δ. Τσοβόλα, Ν. Αθανασόπουλου** μετά από σχετική πρόταση 144 βουλευτών της **ΝΔ** που την υποστηρίζουν και οι του **Συνασπισμού** — αι βουλάι του κ. **Κάππου** άγνωστες.

Αδηφάγος **φαταούλας** αυτός ο **κυρ-Μέντιος**: δεν του έφταναν τα 2 εκατ. **δολάρια** για τον **Κουτσονόμο**, ήθελε κι άλλα 7 εκατ. για να δώσει την

Τράπεζα Κρήτης στους **Αρφανοχιώνηδες**. Κι εγώ δεν μπορώ να πιάσω ούτε **εντεκάρι** στο **ΠΡΟΠΟ**.

ΣΑΒΒΑΤΟ, 8.7.89

Στη **λαϊκή** της **Καλλιδρομίου** οι γνώμες είναι **διχασμένες**: Άλλοι υποστηρίζουν πως η **κατάργηση του κράτους** θα διευκολυνθεί με την **καταψήφιση** της **κυβέρνησης** διότι θα γίνει γενικό **μπάχαλο**. Άλλοι, ότι έτσι κι αλλιώς **μπάχαλο** θα γίνει, γιατί να διακινδυνεύουμε νέες **εκλογές** που θα κερδίσει η **ΝΔ** — και τότε αντίο **κατάργηση**.

Τι ευτυχία... **Τράπεζες, Οργανισμοί, Επιχειρήσεις** του Δημοσίου είναι χωρίς **διοικήσεις**. Το **Σχέδιο Κύρκου - Φλωράκη** προχωρεί.

ΚΥΡΙΑΚΗ, 9.7.89

Ενθουσιασμένοι οι **Πανελλήνες** που έχουν **κυβέρνηση** η οποία θα **καταργήσει** το **κράτος** ξεχύνονται στους **δρόμους**. Αποτέλεσμα, 17 **νεκροί** από συγκρούσεις **αυτοκινήτων, μοτοποδηλάτων, μοτοσυκλετών, κ.τλ.** Εγώ είχα προειδοποιήσει ότι **άλλο κράτος, άλλο τροχαία**.

ΔΕΥΤΕΡΑ, 10.7.89

Το ξήλωμα του **κράτους** συνεχίζεται. Παραίτεται ο Αρχηγός **ΓΕΑ Ν. Στάππας** και ουδείς τον αντικαθιστά! Μόνος ανθίσταται στη διάλυση ο **κρατιστής Διοικητής της ΑΤΕ Δημόπουλος**, όστις αρνείται κατηγορηματικώς να παραιτηθεί. Δεν του δίνουν **επιτέλους** την αποζημίωσή του να γλυτώσουμε απ' αυτόν;

Το **ΠΑΣΟΚ** ετοιμάζει **σειρά νομοσχεδίων**: για την **απλή ανα-**

λογική, το **διώξιμο των βάσεων**, την **αποχώρηση** από την **ΕΟΚ** και το **ΝΑΤΟ**, την **εβδομάδα 30 ωρών** εργασίας, την **κατάργηση των Πανελληνίων**, την **παράδοση των εργοστασίων** στους **εργάτες**. Όσα δεν έγιναν σε **οχτώ χρόνια** θα γίνουν σε **τρεις μήνες**.

Ο **Μπους** στην **Πολωνία** συναντάται με τον **Γιαρουζέλσκι**. Δεν έχει μείνει **όσιο** και **ιερό** στη θέση του — μόνο ο **Κ. Κάππος** και **κάτι κνίτες**.

ΤΡΙΤΗ, 11.7.89

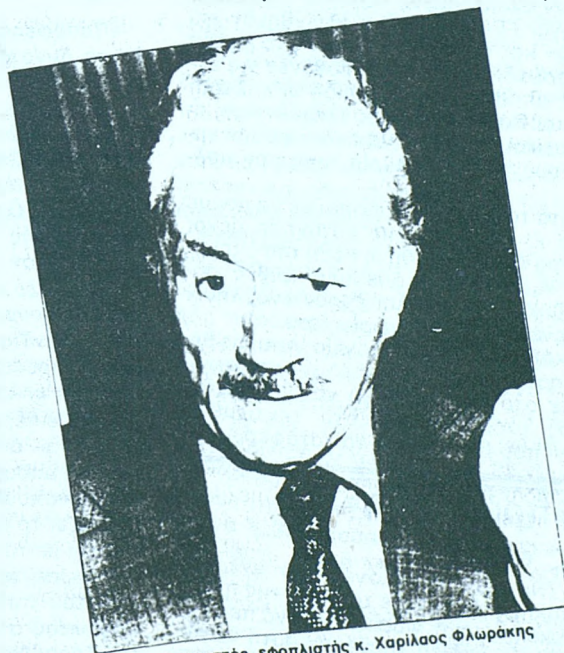
Ημέρα πλήρης **αντιφάσεων**: Παραίτεται μεν και ο αρχηγός του **ΓΕΝ** αλλά αρχίζουν να διορίζουν **διοικητές** στις **ΔΕΚΟ**. Καθαίρεται ο **Κ. Κάππος** από την **Κ.Ε.** του **ΚΚΕ** αλλά αναλαμβάνει **γενικός γραμματέας** ο **Γρ. Φαράκος**. Υπέρ της **άμεσης ψηφίσης της απλής αναλογικής** ο **Μ. Δρεττάκης**, κατά ο **Φ. Κουβέλης**. «**Μεγάλη αναταραχή, εξαιρετη κατάσταση**», έλεγε ο **θανών Πρόεδρος Μάο** στις **καλές** του **ημέρες**.

Δυο **Προεδρίες** έχει τώρα ο **Χαρίλαος** του **ΚΚΕ** και του **Συνασπισμού**. Άντε με το καλό το **Μάρτιο** κι' αυτή της **Ηρώδου Αττικού**. Εγώ ψηφίζω και με τα δυο μου χέρια.

Οι γάμοι του **αιώνας** μεθαύριο: Στο **τραπέζι** θα τραγουδηθεί η γνωστή **δημοτική παραλλαγή**:

«**Δεν είναι κρίμα κι άδικο κι απ' τον Θεό γραμμένο / τέτοια πανώρια λυγερή να σέρνει ο πεθαμένος**»;

Ο **ΦΩΡΑΚΙΚΟΣ**
ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ
(Η συνέχεια στο επόμενο)

Ο γνωστός εφοπιστής κ. Χαρίλαος Φλωράκης

αντι δεσείς

Μακέδος σώζει Βαρβιτσιώτη

Δεν γνωρίζουμε αν πίσω από τις παραιτήσεις των πτεράρχων Στάππα και Μακέδου και του ναυάρχου Βασιλικάπουλου υπάρχει κάποιο «οργανωμένο» σχέδιο. Η γνωστή αντιπαλότητα που χωρίζει από χρόνια τους κ. Στάππα και Μακέδο προδικάζει ότι μάλλον ο πρώτος συμπαρέσυρε το δεύτερο στην παραίτηση, με την έννοια ότι ο «καταπράσινος» κ. Μακέδος δεν θα προήγето ποτέ στη θέση του Α' ΓΕΑ από τη σημερινή κυβέρνηση. Προτίμηση, λοιπόν, να παραιτηθεί για να αποκτήσει και τα «εύσημα» του «αντιστασιακού», μετά τις διακρίσεις που απέκτησε στο παρελθόν ως αρχηγός της ΚΥΠ και «στενός φίλος» του Ανδρέα Παπανδρέου.

Ο κ. Μακέδος είναι ο τελευταίος που «δικαιούται δια να μιλεί» περί αλώσεως της δημοκρατίας από τη σημερινή κυβέρνηση. Ως αρχηγός της ΚΥΠ γνώριζε τις παράνομες δραστηριότητες του πρωθυπουργικού περιβάλλοντος και έφτασε να υποβάλλει και σχετική έκθεση στον Ανδρέα Παπανδρέου. Δεν είπε, όμως, λέξη όταν ο πρώτος «μίζαδόρος» έσκισε την έκθεση. «Κρατά κρυμμένα μυστικά και ντοκουμέντα» ο κ. Μακέδος επιδιώκει να τα εξαργγυώσει, κι αυτός, με μια θέση στο νέο κοινοβούλιο.

Σε ό,τι αφορά τις παραιτήσεις των κ. Στάππα και Βασιλικάπουλου θεωρείται ότι ήταν αναμενόμενο γεγονός. Οι πρώην αρχηγοί ΓΕΑ και ΓΕΝ αναδείχθηκαν επί ΠΑΣΟΚ και φέρουν κι αυτοί, στο μέτρο των αρμοδιοτήτων τους, ευθύνες για αρκετές αποσιωπήσεις. Επειδή οι κ. Στάππας και Βασιλικάπουλος είναι έντιμοι αξιωματικοί, όφειλαν να εκδηλώσουν εμπράκτως τη διαμαρτυρία τους προ πολ-λού.

Κατά τα άλλα, δεν μπορούμε να πούμε ότι ο κ. Βαρβιτσιώτης ευτύχησε μέχρι σήμερα στην ευαίσθητη θέση του υπουργού Άμυνας. Και άσκοπες τριβές σημειώθηκαν και πολλοί έχουν ενοχληθεί από ενέργειες ή ολιγωρίες του.

Η κάθαρση στο υπουργείο Άμυνας θέλει «αρετήν» αλλά και «τόλημ» και ευχόμενος στο νέο υπουργό να αποδειχθεί καλός ισορροπιστής στο τεντωμένο σχοινί που βαδίζει. Θα τα καταφέρει;

Η «πρόκληση» της «17Ν»

Η «17Ν» πριν τις εκλογές πρότεινε, για τις κάλπες, άκυρο (με το σήμα της ή όχι) ή λευκό ή αποχή. Φυσικό ήταν να περιμένει κανείς από τη «συνεπή» αυτή οργάνωση στην πρώτη της μετεκλογική πα-

ρέμβαση να προχωρήσει και σε κάποιον απολογισμό ή να κάνει κάποια εκτίμηση για τη «γραμμή» της, η οποία θα έπρεπε να εμπεριέχει αυτοκριτική ή αντίθετα κάποια αξιολόγηση της πολιτικής αποτελεσματικότητας των προεκλογικών παρεμβάσεων της.

Τίποτα απ' αυτά όμως δεν εμπεριέχονταν στην προκήρυξη που έστειλε στον Τύπο η «17Ν» ένα 24ωρο μετά την ορκωμοσία της κυβέρνησης Τζαννετάκη. Στη θέση του «απολογισμού» υπάρχει μία οξύτατη επίθεση κατά του Συνασπισμού «για τη στήριξη και συμμετοχή σε μια κυβέρνηση της ΝΔ» με επιχειρήματα κάθε άλλο παρά «17νοεμβρίτικα».

Ταυτόχρονα σε αυτή την προκήρυξη η «17Ν» καλεί τις δυνάμεις της βάσης της Αριστεράς «να αναλάβουν συγκεκριμένες πρωτοβουλίες στη βάση για την μορφοποίηση και δημιουργία μιας άλλης αριστεράς αγώνα». Αυτή η πρόκληση είναι ένα νέο στοιχείο στην πρακτική της οργάνωσης που φυσιολογικά θα πρέπει να έχει συνέχεια μετά τη νέα πολιτική κατάσταση που δημιουργήθηκε, αφού ουσιαστικά αποτελεί κάλεσμα για τη δημιουργία νέου πολιτικού φορέα.

Όποια όμως και να είναι η «17Ν» οφείλει να αξιολογήσει πριν απ' όλα πολιτικά, τόσο την προεκλογική της στάση, όσο και την πολιτική της συμμετοχή έστω και έμμεσα στο παιχνίδι που η ίδια θεωρεί ως παιχνίδι των «καθεστωτικών πολιτικών δυνάμεων».

Διαφορετικά κάθε άλλο παρά θα πείθει για την «επαναστατική της αγνότητα και καθαρότητα», και κάθε άλλο παρά θα μπορεί εκ του ασφαλούς και στο απυρόβλητο να διεκδικεί το ρόλο της «επαναστατικής συνείδησης». Αλλού τα κακαρίσματα (ΠΑΣΟΚ) κι αλλού γεννάν οι κόττες (Συνασπισμός). Και η «17Ν» κοάζει στο ρυθμό του ΠΑΣΟΚ. Είναι τώρα πια όλα τόσο διαφανή...

Κάρτα

«Προσφέραμε σε ένα σωματείο - θρύλο τη δυνατότητα να κάνει μια γιορτή και θεωρείται φοβερό. Το ξέρετε ότι ο κομμουνιστής δήμαρχος της Νεάπολης στην Ιταλία έκανε ακριβώς την ίδια γιορτή; Είχε μαζέψει 1 εκατ. κόσμο στην πλατεία και κατέβασε τον Μαραντόνα με ελικόπτερο. Ο σοσιαλιστής δήμαρχος της Βαρκελώνης έκανε ακριβώς την ίδια γιορτή όταν η Μπαρτσελόνα αγόρασε τον Σούστερ και πριν από 2 μήνες, μόλις, έναν καινούριο παίκτη τον Κούμαν από την Ολλανδία. Γιατί λοιπόν εκεί δεν θεωρείται κιτς αυτό το πράγμα και θεωρείται στην Ελλάδα»;

Αυτά είπε, μεταξύ άλλων στο σταθμό «Αντέννα» ο πρώην δήμαρχος Πειραιά και νυν υπουργός Εμπορίου κ. Ανδρέας Ανδριανόπουλος, όταν ρωτήθηκε πως ταιριάζει το προφίλ ενός μοντέρνου πολιτικού με το προφίλ του δημάρχου που οργάνωσε τη φιέστα του Ντέταρι, του γνωστού ποδοφαιριστή που έφερε ο Κοσκωτάς στον Ολυμπιακό με χρήματα της Τράπεζας Κρήτης.

Οι συγκρίσεις που έκανε ο κ. Ανδριανόπουλος είναι τουλάχιστον ατυχείς. Ο Μαραντόνα, ο Σούστερ και ο Κούμαν δεν πήγαν στα αντίστοιχα σωματεία ούτε με χρήματα ούτε με τη διαδικασία που πήγε ο Ντέταρι στον Ολυμπιακό και φυσικά ούτε οι ομάδες τους απέκτησαν προέδρους όπως ο Ολυμπιακός τον Γ. Κοσκωτά. Όταν έγινε η φιέστα για τον Ντέταρι και ο κ. Ανδριανόπουλος καμάρωνε δίπλα του στο Δημαρχείο ως «μπρεσάριος» του και παραδίπλα του καμάρωναν και οι αδελφοί Κοσκωτά το σκάνδαλο και η αφαίμαξη της Τράπεζας Κρήτης ήταν γεγονότα που συγκλόνιζαν την Ελλάδα και σε λίγους μήνες συγκλόνισαν και όλο τον κόσμο.

Ο νέος και μοντέρνος Ανδριανόπουλος δεν είχε αντιληφθεί τίποτα; Και όταν ο Τύπος επεσήμανε ότι η εκεί παρουσία του με τον τρόπο που έγινε προσφέρει υποστήριξη στον Κοσκωτά και όχι στον Ολυμπιακό ή τον Πειραιά γιατί σιώπησε;

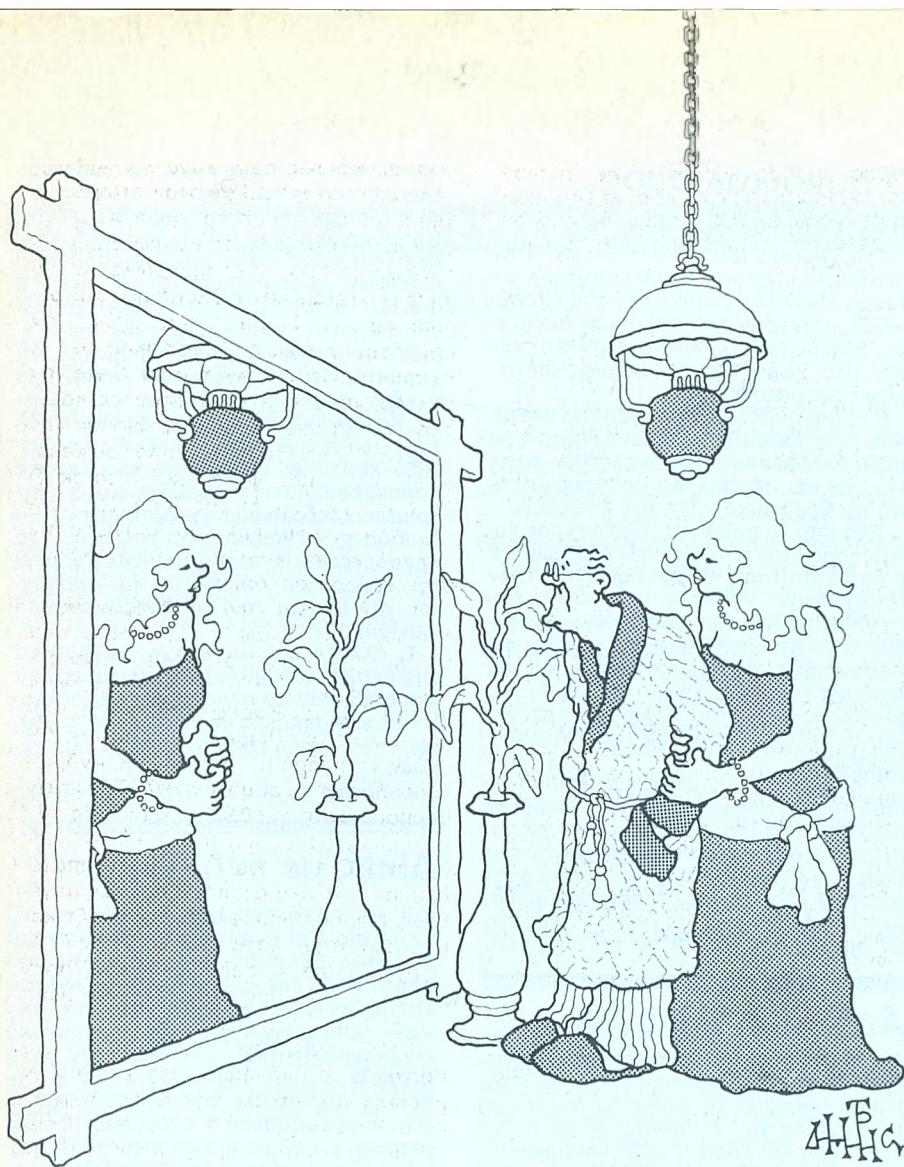
Δεν κατηγορήσε κανείς τον κ. Ανδριανόπουλο ότι είναι μόνον κιτς. Τον κατηγορήσαν ότι η πληθωρική παρουσία του στις Ολυμπιακές και άλλες «φιλάθλες» δραστηριότητες του Γ. Κοσκωτά αποτελούσαν πολιτικό ατόπημα πρώτου μεγέθους, επειδή προσέφερε υποστήριξη και πολιτικά στηρίγματα στον «δρ» της Παλλήνης. Τα περί κιτς είναι άλλη κουβέντα. Σε αυτή την πλευρά γιατί σιωπά και τώρα ο κ. Ανδριανόπουλος;

Όταν οργάνωσε τη φιέστα Ντέταρι-Κοσκωτά το σκάνδαλο υπήρχε και δεν μπορεί να πει ότι δεν το γνώριζε. Το αντίθετο. Και γνώριζε και ως «μοντέρνος» έπρεπε να κατανοήσει τη χρήση Ντέταρι εκείνη την περίοδο. Παρ' όλα αυτά σιώπησε και σιωπά. Όπως και για τα αυτοκίνητα —δώρο της Τράπεζας Κρήτης, ιδιοκτησίας τότε Κοσκωτά, στο Δήμο Πειραιώς...

Η παρουσία του Α. Ανδριανόπουλου αμαύρωσε την προσπάθεια για την κυβέρνηση της κάθαρσης.

Χάρτινο φακέλωμα

Οι φάκελοι ηγετών της Αριστεράς και του κ. Σημίτη που τυχαία ανακαλύφθηκαν στο «ησυχαστήριο» του υπουργού στο υπουργείο Δημόσιας Τάξης προκαλούν αποτροπιασμό για τις μεθόδους του Πασοκικού παρακράτους. Εάν είχε κανείς διάθεση χιούμορ σε μια τόσο σοβαρή υπόθεση θα έλεγε ότι κατά τη μεσημεριανή τους ανάπαυση οι υπουργοί Δημόσιας Τάξης του ΠΑΣΟΚ με την άγνοια των φακέλων αποδίδονταν σε ιστορικές μελέτες, εφόσον ιστορική και μόνο αξία έχουν κατά το ΠΑΣΟΚ οι φάκελοι! Δεν μπόρεσε όμως να δικαιολογήσει πειστικά το ΠΑΣΟΚ την ύπαρξη των φακέλων στο ιδιαίτερο δωμάτιο. Πράγμα που οδηγεί αβίαστα στο συμπέρασμα ότι γινόταν χρήση των φακέλων με ποικίλους τρόπους ο προφανέστερος των οποίων

φαίνεται να ήταν η διοχέτευση των στοιχείων προς τις φυλλάδες του Ταύρου για τον βρώμικο πόλεμο εναντίον της Αριστεράς. Και δεν πείθουν βέβαια οι διαβεβαιώσεις του ΠΑΣΟΚ ότι οι φάκελοι σταμάτησαν να ενημερώνονται από το 1981. Ποιος πιστεύει σήμερα αυτά τα παραμύθια; Πρώτο γιατί στην ηλεκτρονική μας εποχή υπάρχουν αρκετοί τρόποι φακελώματος χωρίς έγγραφα και ντοσιέ. Και δεύτερον γιατί άλλοι φάκελλοι από άλλες υπηρεσίες κατέληγαν στα χέρια του Τόμπρα και ποιος ξέρει ποιών άλλων. Μέχρι και ο Κωστόπουλος έβλεπε φακέλους όταν η πρώην ΚΥΠ υπαγόταν στο υπουργείο Προεδρίας. Και δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι αθλιότητες του ΠΑΣΟΚ στον τομέα αυτό αποτελούν την κορυφή του παγόβουνου του πασοκικού παρακράτους που μεταχειρίστηκε κάθε μέσο για να παραμείνει στην εξουσία. Και είχε διακηρύξει το ΠΑΣΟΚ ως κυβέρνηση προς τους αφελείς υπηκόους ότι οι φάκελοι θα καούν. Και έχει το θράσος τώρα να ισχυρίζεται ότι δήθεν δεν το ήθελε αυτό η Αριστερά. Η υποκρισία του δεν έχει όρια. Προτείνουμε λοιπόν τρεις εναλλακτικές λύσεις για να τεθεί πλέον τέρ-

μα σε μια πρακτική που παραβιάζει κατάφωρα τα συνταγματικώς κατοχυρωμένα δικαιώματα των πολιτών:

α) να δοθούν οι φάκελοι στους «δικαιούχους» τους·

β) να τοποθετηθούν σε ειδικό Ιστορικό Αρχείο·

γ) να καούν δημόσια σε τελετή συμφιλίωσης και οριστικού ενταφιασμού του παρελθόντος.

Ηλεκτρονικό φακέλωμα

Πρωτοφανείς οι αποκαλύψεις του υπουργού Μεταφορών και Επικοινωνιών κ. Ν. Γκελεσάθη για την τοποθέτηση κοριών στα τριψήφια πορτοκαλί τηλέφωνα των υπουργών επί ΠΑΣΟΚ. Η φωλιά των ηλεκτρονικών μικροβίων του Τόμπρα ανακαλύφθηκε στο υπόγειο του Μεγάρου Μαξίμου όπου το «κλειστό τηλεφωνικό» κύκλωμα των πορτοκαλί τηλεφώνων με τα οποία επικοινωνούν αποκλειστικά ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ο πρωθυπουργός, οι Υπουργοί και οι αρχηγοί των

Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας ήταν παγιδευμένο. Με άλλα λόγια, ο Τόμπρας υπέκλεβε και μαγνητοφονούσε τις τηλεφωνικές συνδιαλέξεις μέσω αυτών των τηλεφώνων. Ευνόητο είναι ποιός ενδιαφερόταν για το περιεχόμενο των συνομιλιών αυτών: ο ίδιος ο Α. Παπανδρέου που χωρίς την άδειά του θα ήταν αδιανόητη η παγίδευση του δικτύου στα υπόγεια του Μεγάρου «του». Έτσι ο κ. Τόμπρας ο «υπηρέτης του δημοσίου συμφέροντος», υπηρετούσε τα συμφέροντα του Κυρίου του ανταποδίδοντας την εμπιστοσύνη που του έτρεφε ο Ανδρέας όχι μόνο με υστερικές κραυγές λατρείας προς το πρόσωπό του αλλά και με ένα πολυτιμότερο σέρβις. Με ένα τέτοιο σερβίρισμα πληροφοριών πώς να μην κάνει ο Ανδρέας τους «θαυμάσιους ελιγμούς» του σχηματίζοντας 17 κυβερνήσεις μέσα σε 8 χρόνια; Γι' αυτό και η πρόταση παραπομπής των υπευθύνων που αναμένεται να υποβληθεί στη Βουλή αυτήν την εβδομάδα για τις υποκλοπές τηλεφωνικών συνδιαλέξεων στον ΟΤΕ, πρέπει να επεκταθεί και στο Μέγαρο Μαξίμου. Για να φτάσει το μαχαίρι της κάθαρσης στο κόκκαλο.

Μετά τον Κωστόπουλο το χάος;

Δεύτερη εβδομάδα διανύουμε μετά την ορκωμοσία της κυβέρνησης Τζαννετάκη και η κατάσταση στη Γενική Γραμματεία Τύπου και Πληροφοριών παραμένει χαώδης. Ο υφυπουργός Τύπου κ. Ν. Λιναρδάτος δεν έχει ακόμα λάβει τις αρμοδιότητές του από τον υπουργό Προεδρίας κ. Αθ. Κανελλόπουλο, ο οποίος τελείως ανορθόδοξα επιμένει να κάνει ο ίδιος το briefing στους δημοσιογράφους κάθε μεσημέρι. Δεν γνωρίζουμε προϊόν τίνων διαβουλεύσεων είναι αυτή η διευθέτηση. Αλλά όποιων κι αν είναι πρόκειται για διευθέτηση πρωτάκουστη στη λειτουργία της κυβέρνησης η οποία αμέσως θα πρέπει να ορίσει εκπρόσωπό της είτε τον αρμόδιο υφυπουργό Τύπου ή κάποιο άλλο πρόσωπο.

Επιπλέον μένει κενή η θέση του γενικού γραμματέα της Γραμματείας Τύπου με αποτέλεσμα την πλήρη αδράνεια μιας ήδη παραλυμένης κρατικής υπηρεσίας, διογκωμένης από τα ρουσφέτια του Κωστόπουλου, με χαμηλό ηθικό και γεμάτης από ανθρώπους έτοιμους να πλεύσουν με τον άνεμο της νέας εξουσίας. Αν η κυβέρνηση θέλει να μείνει πιστή στις προγραμματικές δηλώσεις και τις διακηρύξεις της για τη δημόσια διοίκηση πρέπει να λάβει άμεσα αποφάσεις στον κρίσιμο αυτό τομέα της κρατικής δραστηριότητας:

α) ν' αποκαταστήσει πάραυτα τη λειτουργία της διοικητικής μηχανής αξιοποιώντας αξιοκρατικά όλους τους υπαλλή-

λους ανεξάρτητα από την κομματική τους τοποθέτηση·

β) να προχωρήσει αμέσως σε αποφάσεις για τις προτεραιότητες και τους εφικτούς στόχους μέχρι τις επόμενες εκλογές· και

γ) να πάρει άμεσα μέτρα στο ίδιο πνεύμα στα Γραφεία Τύπου Εξωτερικού που έχουν την ευθύνη της ενημέρωσης και των δημοσίων σχέσεων στο εξωτερικό.

Αυτά τα μέτρα και απλά είναι και εφικτά και αναμένονται μέρες τώρα από τους υπαλλήλους της Γραμματείας η οποία έχει διαβρωθεί και καταρρακωθεί από τις αυθαιρέσιες του κωστοπουλαϊκού καθεστώτος, τον άκρτο κομματισμό και τη ρουσφετολογία που επέβαλε.

Είναι τουλάχιστον απαράδεκτο να μένουν εκκρεμή τα θέματα της Γενικής Γραμματείας δεκαπέντε μέρες μετά το σχηματισμό κυβέρνησης.

Ο ομφάλιος λώρος

Για την μη παραδοση των υπουργείων από τους υπουργούς του ΠΑΣΟΚ στη νέα κυβέρνηση έχουν γραφεί σειρά σχολίων και επισημάνσεων στον ημερήσιο Τύπο στα οποία καταγγέλεται και η αντιδημοκρατική νοοτροπία και η «αυριανιστικής» έμπνευσης κίνηση της ηγεσίας του ΠΑΣΟΚ.

Όμως εκτός από αυτά η κίνηση αυτή προδίδει την έλλειψη πολιτικής από την ηγετική ομάδα του ΠΑΣΟΚ. Και αυτό δεν φαίνεται μόνον από αυτή την κίνηση. Τόσο οι κατοπινές δηλώσεις του φερόμενου ως εμπνευστή αυτής της γραμμής Γ. Γεννηματά —γιατί δεν είναι ο μόνος— όσο και οι τοποθετήσεις των ηγετικών στελεχών του ΠΑΣΟΚ στη τριήμερη συζήτηση στη Βουλή για την ψήφο εμπιστοσύνης στην κυβέρνηση Τζαννετάκη έδειξαν ότι το ΠΑΣΟΚ δεν έχει πολιτική.

Αυτό που έχει είναι η φωνή της Αυριανής» και η υποταγή στον Ανδρέα. Και τα δύο εκφράστηκαν στην κίνηση μη παραδοσης των υπουργείων. Κίνηση βαθύτατα αντιδημοκρατική, πέρα από κάθε έννοια αντιπαράθεσης, έβγαλε στην επιφάνεια τον φασιστοειδή ομφάλιο λώρο που συνεχίζει σήμερα την ηγεσία του ΠΑΣΟΚ και δεν είναι τίποτα παραπάνω από αυτό που ονομάζεται «αυριανοτομπρισμός».

Αυτή ακριβώς η αντίληψη επέβαλε αυτή τη δήθεν «πολιτική» κίνηση. Και αυτή είναι που «δένει» σήμερα πρωτοκλασάτους και δευτεροκλασάτους ηγέτες και ηγετίσκους του Κινήματος. Δεν έκαναν τίποτα λιγότερο και τίποτα περισσότερο από το να δείξουν το βαθύ καφέ χρώμα τους...

Ο συνδικαλισμός στην ΕΛ.ΑΣ.

Η κατοχύρωση του συνδικαλισμού στην Αστυνομία είναι ένα σταθερό αίτημα τόσο των ιδίων των αστυνομικών όσο και του συνόλου σχεδόν των πολιτικών δυνάμεων. Ήδη οι πρώτες συνδικαλιστικές ενώσεις στο χώρο της Αστυνομίας αποτελούν πραγματικότητα.

Η προηγούμενη κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ απάντησε σε αυτά τα πρώτα βήματα με σειρά διώξεων των συνδικαλιστών αστυνομικών και παράλληλα υπονόμωσε όλες τις δραστηριότητες των Ενώσεων.

Ένα από τα πρώτα μέτρα της νέας κυβέρνησης ήταν η παύση των διώξεων και η αποκατάσταση όσων συνδικαλιστών μετατέθηκαν.

Πρόκειται για μια κίνηση αναμφισβήτητα θετική η οποία όμως για να γίνει ουσιαστική δεν μπορεί παρά να έχει και την ανάλογη συνέχεια. Την κατοχύρωση του συνδικαλισμού στην Ελληνική Αστυνομία και την ελεύθερη δραστηριότητα των ενώσεων.

Η διατήρηση των στεγανών και η αποκοπή της Αστυνομίας από τον υπόλοιπο κορμό των δημοσίων λειτουργιών το μόνο που κάνει είναι να αναπαράγει ένα κλειστό καθεστώς και να επιτρέπει στην εκάστοτε εξουσία να χρησιμοποιεί μεθοδικά την Αστυνομία για άλλους σκοπούς απ' αυτούς που υποτίθεται ότι υπηρετεί.

Αποφυγή ευθυνών

Με δηλώσεις του που δημοσιεύθηκαν στον Τύπο στις 3 Ιουλίου ο κ. Γ. Α. Μαγκάκης εκφράζει τη διαφωνία του για τη συνεργασία του Συνασπισμού με τη ΝΔ την οποία και χαρακτηρίζει «σοβαρό λάθος». Κι ενώ δέχεται ότι έπρεπε ν' αποφευχθεί η προσφυγή σε νέες εκλογές αρνείται να παραδεχθεί ότι ο σχηματισμός κυβέρνησης ευρύτερης της σημερινής αποδοχής δεν έγινε δυνατός με αποκλειστική ευθύνη του ΠΑΣΟΚ. Κανείς δεν απαιτεί από τον κ. Μαγκάκη να μετακομίσει σ' άλλον πολιτικό χώρο απ' αυτόν που ο ίδιος διακήρυξε προεκλογικά ότι ανήκει, πράγμα που, κατά τα λεγόμενά του, τον εμπόδιζε να προσχωρήσει στο Συνασπισμό. Απαιτεί όμως η κοινή γνώμη απ' τον κύριο Μαγκάκη να συντονίσει τις προεκλογικές του δηλώσεις και με την μετεκλογική του θέση. Διότι ο ίδιος τόνιζε προεκλογικά ότι «δεν υπάρχει συντονισμός από πλευράς ηγεσίας του ΠΑΣΟΚ με τη λαϊκή αντίδραση απέναντι στην ηθική σήψη του σκανδάλου Κοσκωτά, ούτε στα φαινόμενα εκχυδαισμού της δημόσιας ζωής, που λέγεται Τομπρισμός και Αυριανισμός», δείγματα των ο-

ποιών, προσθέτουμε εμείς, απολαύσαμε έξω απ' το Γενικό Κρατικό και τη Βουλή. Κι έλεγε ακόμα, ότι η παρουσία του κ. Παπανδρέου έχει «ολοκληρωθεί στον πολιτικό χώρο και γι' αυτό το πρόβλημα είναι πώς πάμε παρακάτω». («Τα Νέα» 5 Ιουνίου). Κατηγορούσε επίσης το ΠΑΣΟΚ για αφορητή παρελθοντολογία, υποστήριζε την ανασύνταξη του κόμματος και χαρακτήριζε τον κομματικό μηχανισμό σχεδόν ανύπαρκτο, πλήρως υποταγμένο. Κατέδιδε δε ο ίδιος την αθλιότητα της άμεσης σχέσης και συνεργασίας μεταξύ κρατικών υπηρεσιών που έκαναν παρακολουθήσεις τηλεφώνων και συγκεκριμένου εκδοτικού συγκροτήματος («Ριζοσπάστης» 7 Ιουνίου) και τόνιζε ότι «το μεγαλύτερο μέρος της ευθύνης βαρύνει την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ και προπαντός την ηγεσία του» («Ριζοσπάστης» 16 Ιουνίου).

Τι άλλαξε απ' τον ενοχο, υπάρχοντα μηχανισμό, απ' την κακοδαιμονία, το λαϊκισμό και τον αρχηγισμό ώστε μετεκλογικά ο κ. Μαγκάκης να χαρακτηρίζει «λάθος» τη στήριξη της κυβέρνησης Τζαννετάκη;

Απομένει να μας το εξηγήσει ο ίδιος.

Δίκες με ενδιαφέρον

Για τις 8 Σεπτεμβρίου ορίστηκε τελικά μετά από δύο αναβολές η εκδίκαση στο Τριμελές Εφετείο για το χαρακτηρισμό από το ΑΝΤΙ, της κυβέρνησης του Ανδρέα Παπανδρέου σαν «κυβέρνηση απατεώνων». Όπως είναι γνωστό, το περιοδικό είχε πρωτόδικα αθωωθεί παμπηφεί αλλά ο προϊστάμενος της εισαγγελίας κ. Γαβρίλης προσέβαλε την απόφαση και έστειλε την υπόθεση στο Εφετείο. (Ο δραστήριος κ. Γαβρίλης έχει π.χ. στο παρελθόν «εξεχάσει» να προκαλέσει δίωξη εναντίον του Κοσκωτά για παραβίαση του ποινικού κώδικα).

Αλλά το Σεπτέμβριο το ΑΝΤΙ θα έχει την ευκαιρία να εκθέσει πολλά στοιχεία σε δύο άλλες δίκες:

- στις 14 θα εκδικαστεί η μήνυση του Γιωργάκη Παπανδρέου και
- στις 18 η μήνυση του Μένιου Κουτσόγιωργα.

Αλλά υπάρχει και συνέχεια:

Στις 3 Οκτωβρίου θα συζητήσει ο Άρειος Πάγος την απόφαση των αστικών δικαστηρίων που παρά την αρχική αθώωση, καταλόγισαν στον ΑΝΤΙ πρόστιμο 6 εκατ. δραχμών ως αποζημίωση στον Θωμά Λιακουδάκο (χρηματοδότη του ΠΑΣΟΚ και Νέας Δημοκρατίας) για τις αποκαλύψεις μας στην περίφημη υπόθεση των «Λεοπαρντ».

Το σκάνδαλο των «Λεοπαρντ» συνετέλεσε επί Αβέρωφ, συνεχίστηκε επί ΠΑΣΟΚ και «αμνηστεύθηκε» με ομιλία του Ανδρέα Παπανδρέου στη Βουλή.

Λεπτομέρεια: ο δικηγόρος και του Θ. Λιακουδάκου, αξιότιμος ευρωβουλευτής του ΠΑΣΟΚ Γιάννης Σταμούλης (συνήγορος Ανωμερίτη, Αρφάνη - Χιώνη κ.ά.) κατέθεσε την ένστασή του στον Άρειο Πάγο, δέκα ημέρες μετά την ειδική έκδοση για την «κυβέρνηση απατεώνων» αλλά ο κ. Στασινός την «κρατούσε» όλο αυτόν τον καιρό για να την προωθήσει λίγες μέρες πριν την αποχώρησή του.

ΠΑΡΤΕ ΣΤΙΣ ΔΙΑΚΟΠΕΣ ΣΑΣ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ

ΤΗ ΧΙΟΥΡΡΕΜ
Τό βιβλίο έκπληξη ☺ Νεφέλη

ΕΝΤΟΛΕΣ ΠΡΟΣ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ

ΤΑ ΣΤΕΡΝΑ ΤΙΜΟΥΝ ΤΑ ΠΡΩΤΑ

Η Βουλή ευτυχώς άνοιξε και υποτίθεται ότι διαχειρίζεστε πλέον τις τύχες του Έθνους. Όλοι γνωρίζουμε βέβαια, και σεις καλύτερα από εμάς, ότι τις βασικές αποφάσεις τις παίρνει η κυβέρνηση και τα κομματικά επιτελεία— όμως η ασταθής ισορροπία που υπάρχει οπωσδήποτε αναβαθμίζει τον ρόλο σας. Αρκεί να μην τον παίξετε τόσο άστοχα και άσχημα όπως ο Κ. Κάππος.

Όμως το ότι γίνετε βουλευτές σε μια εποχή που επιτρέπει να αναδειχθείτε δεν πρέπει να σας κάνει να «καβαλήσετε το καλάμι». Διότι δεν φτάνει μόνο η αρχή— τα στερνά τιμούν τα πρώτα. Ποιος φανταζόταν, π.χ., ότι ο φέρελπις βουλευτής του 1964 Α. Παπανδρέου θα κατέληγε 25 χρόνια αργότερα να αντιμετωπίζει τη γενική κατακραυγή, να βαρύνεται με κατηγορίες που κανένας άλλος Έλληνας πρωθυπουργός δεν αντιμετώπισε; Διαβάστε προσεκτικά τη βιογραφία του: πρόκειται για κατ' εξοχήν παράδειγμα προς αποφυγήν. Αγκιστρωμένος με πάθος στην εξουσία πίστεψε πως είναι αιώνιος, πως είναι καθεστώς, πως όλα επιτρέπονται σε αυτόν. Και κατήντησε στα γεράματά του περιγελώντας των γελοιογράφων και των επιθεωρησιογράφων.

Προσέξτε από την άλλη μεριά τον Χ. Φλωράκη. Ο υπογράφων έχει γράψει δεκάδες άρθρα και σχόλια εναντίον του σημερινού προέδρου του ΚΚΕ: επικριτικά, πολεμικά, ειρωνικά, επιθετικά. Επώνυμα, ψευδώνυμα και ανώνυμα. Πιστεύω πως είχα δικίο: χωρίς αντιπαραθέσεις οι ιδέες και η ζωή δεν προχωρούν. Όμως τούτη τη στιγμή αισθάνομαι την ανάγκη να τιμήσω τον απερχόμενο γενικό γραμματέα του ΚΚΕ και να απολογηθώ για τις τυχόν αδικίες επιθέσεις μου. Όχι μόνο, ούτε κυρίως, για τον άψογο τρόπο με τον οποίο εκπροσώπησε τον Συνασπισμό τις δύσκολες τούτες ημέρες, για τον ρόλο που έπαιξε, για την πολιτική που προώθησε. Για όλα αυτά νομίζω ότι κέρδισε την εκτίμηση της μεγάλης πλειοψηφίας του ελληνικού λαού— των «αυριανιστών» και των «κινέζων» εξαιρουμένων. Πρέπει να τιμήσουμε τον Χ. Φλωράκη και για έναν άλλο λόγο: γιατί ξέρει να φεύγει.

Δεν γνωρίζω άλλο παράδειγμα γραμματέα ΚΚ (με την τιμητική εξαίρεση τον Μπ. Δρακόπουλο) που να αποχωρεί οικειοθελώς. Συνήθως εκδιώκονται βίαιως ή πεθαίνουν με τον τίτλο και τις εξουσίες τους αγκαλιά. Όμως η πίστη των αρχηγών στην αιωνιότητά τους δεν αποτελεί ίδιο των κομμουνιστών: Ποιος αρχηγός ελληνικού κόμματος εγκατέλειψε μόνος του την εξουσία, κρατική ή κομματική; Ο Κ.

Καραμανλής εξαναγκάστηκε να το πράξει, ο Γ. Ράλλης, ο Ε. Αβέρωφ το ίδιο. Ο κ. Ζιγδης περιέφερε τον εαυτό του ως αρχηγό κόμματος στις τελευταίες εκλογές, ο Μ. Γλέζος το ίδιο—ας ελπίσουμε ότι δεν θα φτάσουν στο χάλι του Α. Παπανδρέου.

Ο Χ. Φλωράκης απέδειξε πως όχι μόνο ήταν ικανός, στα 75 χρόνια του, να ωθήσει το ΚΚΕ σε μια νέα τροχιά αλλά άνοιξε κι έναν καινούριο δρόμο: αυτόν της αποχώρησης όταν νοιώθεις πως ολοκλήρωσες ένα έργο. Ήταν στις δόξες του αυτές τις ημέρες, βεντέτα πολιτική και τηλεοπτική, έκλεψε την παράσταση απ' όλους στις μετεκλογικές εξελίξεις. Ο κόσμος αγάπησε τον Καπετάν-Γιώτη που πότε ήταν σοβαρός, πότε θύμωνε, πότε έλεγε καλαμπούρια και παροιμίες— πάντα όμως ήταν ανθρώπινος και σταθερός στην πορεία πλεύσης. Τώρα που απέδειξε επιπλέον πως δεν είναι «μανιακός της εξουσίας» κερδίζει ακόμη περισσότερη συμπάθεια κι εκτίμηση από εχθρούς και φίλους.

Τι κι αν είπε, μετά το 12ο Συνέδριο του ΚΚΕ, ότι «η λέξη ανανέωση μου φέρνει ανατριχίλα»; Όσα έγιναν υπό την ηγεσία του στο ΚΚΕ τους τελευταίους μήνες έφεραν τόση ανανέωση όση δεν θα έφερναν τα δέκα επόμενα κανονικά συνέδρια. Ποιος θυμάται πια τι έσπυρνε στους «αναθεωρητές» και τι του έσπρναν οι ίδιοι; Τέλος καλό, όλα καλά—με την ελπίδα πως όλες τούτες οι αλλαγές που έγιναν υπό την ηγεσία του είναι πια μη αντιστρεπτές, όσο κι αν φωνάζουν οι «κινέζοι». Το μέλλον θα δείξει, αλλά την ευθύνη θα την έχουν πια οι διάδοχοι του Χ. Φλωράκη.

Τι κι αν οι Γάλλοι ισχυρίζονται πως «όταν φεύγεις, είναι σα να πεθαίνεις λιγάκι»; Όταν φεύγεις οικειοθελώς, όντας στην κορυφή του κύματος, στο μέγιστο της επιτυχίας, δείχνεις πως αγαπάς τα ανθρώπινα πράγματα, πως η ζωή κι όχι η επιτυχία σε ενδιαφέρει. Όσοι δεν ξεκολλάνε με τίποτα από τις παλιές τους δάφνες χάνουν τη ζωή (και τις δάφνες) μέσα από τα χέρια τους.

Όπως θα έλεγε και ο Χαρίλαος Φλωράκης η ζωή δείχνει πως τα στερνά τιμούν τα πρώτα. Ο «τριάτατικός» του 1940 τιμήσε τους τότε αγώνες του με τη σημερινή του στάση, την πολιτική και την ανθρωπινή. Κι εσείς, λοιπόν, γονείς του Έθνους μην επαίρεστε για την επιτυχία και το ρόλο σας: να θυμάστε πως στο τέλος θα κριθείτε.

Δημήτρης Κ. Ψυχογιός

(Το κείμενο, αν και ενυπόγραφο, εκφράζει όλο το ΑΝΤΙ).

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

JACQUES VALEIN

Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ

Εξελίξεις, Προβλήματα, Προοπτικές

Μετάφραση: Γ. ΣΠΕΡΛΕΑ

Επιμέλεια: Δ. Γ. ΤΣΑΟΥΣΙΔΗΣ

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ & ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ-GUTENBERG

ΒΑΣΙΛΗΣ Γ. ΦΙΛΙΑΣ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΣΤΟΝ 20^Ο ΑΙΩΝΑ

ΤΟΜΟΣ Α

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ & ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ-GUTENBERG

MAURICE GODELIER

ΜΑΡΞΙΣΤΙΚΟΙ ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ

ΤΟΜΟΣ Α

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ & ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ-GUTENBERG

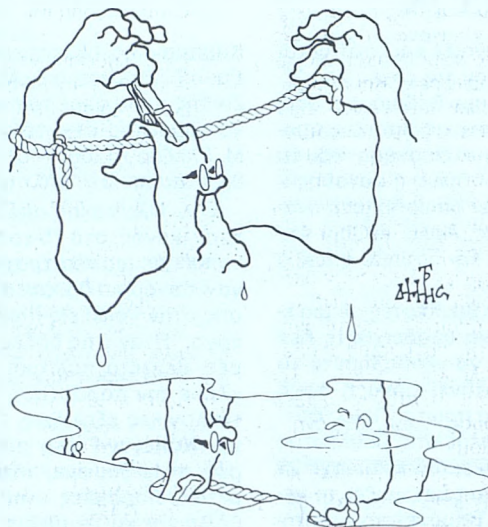
GUTENBERG

ΓΙΑΤΙ, ΛΟΙΠΟΝ Η ΚΑΘΑΡΣΗ;

Οι ανατροπές που συντελέστηκαν και θα συνεχίσουν να συντελούνται στον τόπο μας μόνον αίσθημα ευφροσύνης μπορούν να προκαλούν. Οι ανατροπές αυτές προξένησαν σε πολλούς έκπληξη —οδυνηρή ή ευχάριστη— εγέννησαν απορίες και οπωσδήποτε βοήθησαν όλους μας να σκεφτούμε εξ υπαρχής όχι μόνον τα προβλήματα του 2000 και πώς θα τα επιλύσουμε αλλά, κυρίως αυτό, ότι τα πάντα θα ανατρέπονται και τα πάντα θα είναι έωλα αν δεν τηρείται η δημοκρατική τάξη και η διαφάνεια και αν παύσουμε, από κοινού, να προστατεύουμε και να τιμούμε το πολιτικό ήθος.

Ο Ιούνιος του 1989 είναι μια ημερομηνία -ορόσημο της σύγχρονης ιστορίας μας. Έχει τη μοναδικότητα και το ειδικό ενδιαφέρον της γιατί διανοίγει προοπτικές που σε άλλες μεταπολιτευτικές περιόδους δεν ήταν δυνατόν να υπάρξουν: Αμέσως μετά την απελευθέρωση, η εμφυλιακή σύρραξη παγίδευσε κάθε προσπάθεια για την ανασυγκρότηση. Αμέσως μετά την πτώση της χούντας οι ενοχές της συντηρητικής παράταξης και οι συμβιβασμοί στον προοδευτικό χώρο — σε συνδυασμό με την πολυδιάσπαση της Αριστεράς και τη νόθευση που επέφερε η παρεμβολή του λαϊκισμού — δεν επέτρεψαν και πάλι να αποκαθαρθεί η πολιτική και κοινωνική μας ζωή για να πορευθούμε με συνοχή και νηφαλιότητα: Να μπορέσουμε να πούμε επιτέλους τα πράγματα με το όνομά τους χωρίς να ακροβατούμε σε ιδεολογήματα. Να διεξάγουμε τους πολιτικούς αγώνες όχι με ψευδεπίγραφα συνθήματα αλλά με επιχειρήματα λογικά και με μαχητικότητα χωρίς εμπάθεια. Αλλά πώς θα μπορούσε να γίνει διαφορετικά;

Το αίμα, ο βιασμός και η ακύρωση κάθε νομιμότητας το μόνο που κληροδότησε ήταν η ασυνεννοησία και η κυριαρχία του παραλόγου. Από τη μεταπολίτευση όμως του 1974 ως τον Ιούνιο του 1989 η πολιτική ζωή κύλησε, λίγο ως πολύ, ομαλά. Παρ' όλα αυτά, συχνά έδωσαν τον τόνο οι κραυγές από το παρελθόν — τουλάχιστον στις κορυ-

φαίες στιγμές αυτής της περιόδου. Η συντηρητική παράταξη είχε τόσο βαθεία πληγώσει τη μνήμη του ελληνικού λαού που και μόνη η επίκληση της ιστορίας έφτανε για να κερδίζει ο Ανδρέας Παπανδρέου στις αναμετρήσεις. Ο ίδιος δεν επεδίωξε καμιά ρήξη με το σύστημα —πολύ περισσότερο δεν επεδίωξε την απαγκίστρωση από ένα παρωχημένο και φαύλο σύστημα διακυβέρνησης.

Ήδη από τα μέσα του 1982 είχε ανακαλύψει το ΠΑΣΟΚ τα ευεργετήματα που προσπορίζει η νομή της εξουσίας και δεν επιθυμούσε καμιά αλλαγή. Το Μάρτιο του 1985 είχαν ήδη κατακυρωθεί προς ίδιον όφελος τα ευεργετήματα που απολαμβάνει η εξουσία. Η περιώνυμη «ρήξη» ήταν το πρόσχημα για τη διατήρηση της εξουσίας. Και όμως το τέχνασμα έπιασε για λίγο ακόμη. Αλλά η σχετικά ήρεμη μεταπολιτευτική περίοδος σε συνδυασμό με την αλαζονεία του ΠΑΣΟΚ ανέτρεψαν την κατάσταση και άλλαξαν τους όρους του πολιτικού διαλόγου.

Το ΠΑΣΟΚ, ανεξέλεγκτο και αλαζονικό, πίστεψε ότι μπορούσε «εξ αεί» να επικαλείται τα φαντάσματα του παρελθόντος και να επαγγέλλεται τεχνητούς παραδείσους. Ατιθάσμευτο σαν το άλογο των αφισών του, κάλπαζε χωρίς να αντιλαμβάνεται ότι η διπλή γλώσσα και η υποκρισία, η προσβολή της νομιμοσύνης του κοινού, η καπηλεία αγώνων από τους οποίους εν πάση περιπτώσει απείχε, ο παλαιοκομματικός εκβιασμός του απλού πολίτη, ο αυριανοτομπρισμός, η κλοπή του δημόσιου χρήματος, ο συναγελασμός με απατεώνες, συσώρευσαν τόση πικρία και αγανάκτηση που είχαν σαν αποτέλεσμα να ατονήσουν παλιές «διαχωριστικές γραμμές» και να ορθωθούν νέες.

Η καθάαρση αναδείχθηκε σαν το κορυφαίο εθνικό, πολιτικό και κοινωνικό πρόβλημα. Εάν είχε ακυρωθεί σαν κορυφαίο αίτημα θα ισοδυναμούσε με μίαν άλλην εθνική, πολιτική και κοινωνική καταστροφή. Και τα περιθώρια είναι ασφυκτικά. Όσο και αν παγιδεύ-

ονται ακόμη πολλοί αριστεροί στα αντιδεξιά σύνδρομα του παρελθόντος — και εδώ το βάρος της αποδείξεως πέφτει στην ΝΔ η οποία οφείλει να πείσει ότι έχουν αλλάξει οι νοοτροπίες — όσο και αν τμήμα της ΝΔ «αξιοποιεί» τα σκάνδαλα στην αντι-ΠΑΣΟΚ πολεμική του, όσο και αν ορισμένοι δύσπιστοι οπαδοί του ΠΑΣΟΚ (γιατί η ηγετική ομάδα καλώς γνωρίζει τα περιστατικά) αδυνατούν να παραδεχτούν τις πασιφανείς ευθύνες του κόμματός τους στα όσα συνέβησαν, στο σύνολό του ο ελληνικός λαός συμφωνεί ότι η *κάθααρση* είναι η αναγκαία συνθήκη για να επιχειρηθεί η λύση σε οποιοδήποτε πρόβλημα. Είτε για εθνικό, είτε για πολιτικό, είτε για οποιοδήποτε άλλο πρόκειται.

Κάθααρση υπό όρους;

Η καθάαρση δεν είναι βέβαια μια αφηρημένη έννοια ή απλή συνθηματολογία αλλά αναφέρεται σε συγκεκριμένα πρόσωπα για συγκεκριμένες πράξεις ή παραλήψεις κατά την άσκηση πολιτικού ή κοινωνικού λειτουργήματος. Τις ημέρες αυτές ακούσαμε και διαβάσαμε καινοφανείς θεωρίες —που απαντήθηκαν είναι αλήθεια αλλά αξίζει να σχολιασθούν ξανά και ξανά—ότι η καθάαρση μπορεί να επιβληθεί μόνον μετά από τελειοδικές δικαστικές αποφάσεις και εν πάση περιπτώσει δεν μπορεί να αγγίξει τις κορυφές της πολιτικής εξουσίας γιατί αυτό αποτελεί ευθεία βολή κατά του καθεστώτος και αμφισβήτηση του κύρους των θεσμών.

Αλλά η καθάαρση και η συνακόλουθη αποβολή από το πολιτικό σύστημα των ενεχομένων, είναι το στοιχειώδες μέτρο αυτοπροστασίας της κοινωνίας από εκείνους που αντιλαμβάνονται την άσκηση της εξουσίας σαν επαγγελματική ενασχόληση και μέσο πλουτισμού. Όταν οι πολιτικοί ηγέτες επιζητούν την ανάδειξή τους στο κοινοβουλευτικό σύστημα χρησιμοποιούν κατά κόρον ιδεολογήματα, προτείνουν προγραμματικές

διακηρύξεις και διατείνονται ότι έχουν λύσεις για όλα αυτά. Και αιτούν την πολιτική και κοινωνική συναίνεση. Και τώρα, αίφνης, ορισμένοι —που τυχάνει να είναι υπεύθυνα στελέχη ή εύπιστοι οπαδοί του ΠΑΣΟΚ — λησμονούν ότι ακόμα και στις εμπορικές σχέσεις η τήρηση των κανόνων της καλής πίστης είναι πάνω από νομοθετικές διατάξεις και δικαστικές αποφάσεις. Και ενώ θεωρείται αυτονόητο ότι πρέπει να εφαρμόζεται αυστηρά ο νόμος για τους απλούς πολίτες, στην περίπτωση των στελεχών του ΠΑΣΟΚ που κατηγορούνται ότι έπραξαν του κόσμου τις ανομίες, προσπαθούν ορισμένοι να εξαντλήσουν κάθε δικονομικό τερτίπι για να γλυτώσουν όχι μόνον τις ποινικές αλλά κυρίως τις πολιτικές ευθύνες. Συγχέουν σκόπιμα τον ποινικό κώδικα με τους κώδικες της ηθικής και κυνικά απαιτούν να καταργηθεί ο άγραφος νόμος της παγκόσμια αποδεκτής έννοιας της πολιτικής ευθιξίας. Και επιμένουν να λησμονούν ότι στον τόπο αυτό υπάρχει επιπλέον ο όρος —και ριζωμένη η έννοια— του «φιλότιμου».

Τι λοιπόν καταγράφεται καθημερινά και ποιές είναι οι πρωτοβουλίες της ηγετικής ομάδας του ΠΑΣΟΚ απέναντι στο υπαρκτό πρόβλημα και το αμείλικτο αίτημα της Κάθαρσης; Πόσο συμβάλλουν και τι κάνουν για να αποσαφηνιστεί η δύσωση περί τον ηγέτη και άλλα στελέχη ατμόσφαιρα; Η απάντηση είναι μονολεκτική: *Τερτίπια*.

- Ψιθυριστά διαδίδουν τη θεωρία του «όλοι έτσι έκαναν». Με την αμοραλιστική αυτή «θεωρία» προσπαθούν να απαλύνουν τις εντυπώσεις από τις δικές τους ευθύνες με αποτέλεσμα να παγιώνουν ως αρχή τη συναλλαγή και τον άνομο πλουτισμό. Και ζητούν αμνήστευση δια του ισολογισμού των αμαρτημάτων.
- Επινοούν δικονομικά τερτίπια για να περιπλέξουν τη διαδικασία στη Βουλή και επιδιώκουν αναβολές στη συζήτηση προκειμένου να κερδίσουν «καθυστέρηση», μήπως και κάποιο θαύμα μεσολαβήσει.
- Εκτρέπουν την έρευνα είτε με τη «μέθοδο Ευσταθιάδη» ρίχνοντας στο σωρό νέους —πραγματικούς ή φανταστικούς— ενόχους είτε ανακαλύπτοντας όψιμα τα προ του 1981 σκάνδαλα. Δική τους η ευθύνη γι' αυτήν την ολιγωρία. Βεβαίως και πρέπει όλοι οι ενεχόμενοι να τιμωρηθούν αλλά αυτό δεν θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί προκειμένου να γλυτώσουν οι υπεύθυνοι υπουργοί και ο τώως πρωθυπουργός για όσα αυτοί κατηγορούν ότι έπραξαν.
- Οι μεν ενεχόμενοι ρίχνουν το βάρος της αποδείξεως στους κατηγορούς —και ορθά κάνουν— αλλά οι υπόλοιποι που γνωρίζουν τα όσα συνέβησαν αιωθούν αιδημόνως και καμώνονται τον αηχέρο επικαλούμενο τη συνοχή του κόμματος.
- Επιτίθενται άλλοτε εναντίον της Αριστεράς και άλλοτε εναντίον της ΝΔ με «πολιτικούς όρους» παρ' όλο ότι γνωρίζουν ότι άλλη είναι η ταμπακίερα. Αντί να κακίζουν τους εαυτούς τους για όσα δεινά επισσώρευσαν στον τόπο και τη δυσφή-

μιση που έκαναν στον όρο «σοσιαλισμός» και ό,τι αυτό σημαίνει, κατηγορούν την Αριστερά όταν τους γύρισε την πλάτη και δήλωσε ότι δεν επιθυμεί να μεταβληθεί σε πλυντήριο απατεώνων εν ονόματι οραμάτων.

Ενώ όλα συζητούνται και οι συνταγματολόγοι αποφαινόμενοι ότι μετά τη σύσταση επιτροπής στη Βουλή και του Ειδικού Δικαστηρίου αρκεί η επίδοση κλητηρίου θεσπίσματος για να ανασταλεί η παραγραφή των αδικημάτων, απόψεις ορισμένων ποινικολόγων (σχετικό είναι το άρθρο του καθηγητή κ. Ι.Ε. Μανωλεδάκη στα ΝΕΑ της Τρίτης 11 Ιουνίου) ισχυρίζονται ότι απαιτείται και η τελεσίδικη απόφαση για τα ποινικά αδικήματα ώστε να θεωρηθεί ότι καταλογίστηκαν ευθύνες στους πιθανούς ενόχους. Και είναι πολύ πιθανόν να μας προκύψει ο «νέος Μπλέτσας» και να απαλλαγούν οι ενεχόμενοι με ένα νέο «στιγμιαίο».

Αλλά το πρόβλημα της κάθαρσης δεν πρέπει να εμπλακεί στις διαδικασίες. Είναι κατ'εξοχήν πολιτικό πρόβλημα και πρώτη η ηγεσία του ΠΑΣΟΚ ωφείλει να αποδείξει ότι επιθυμεί τη διαφάνεια. Αν επικαλεσθεί όλα αυτά τα τερτίπια που επινόησε, θα την βαραίνει πάντοτε η σκιά των σκανδάλων.

Κάθαρση για ποιους;

Μέχρι πού θα προχωρήσει όμως η κάθαρση την οποία η κυβέρνηση Τζαννετάκη καλείται να εγκαينιάσει; Μέχρι ποιο σημείο είναι διατεθειμένα τα κόμματα να προχωρήσουν;

Φοβόμαστε ότι η ακραία εκδοχή για την κάθαρση ενέχει πολλούς κινδύνους για το ίδιο το σύστημα για να αποτυπωθεί μέχρι τέλους. Πριν λίγες ημέρες μια ημερήσια εφημερίδα ανέγραφε ότι 120 είναι οι ύποπτοι για ανάμειξη στα σκάνδαλα. Όλοι οι Έλληνες γνωρίζουν ότι ο αριθμός αυτός είναι πολύ μετριοπαθής. Οι εμπνευστές, οι πρωταγωνιστές και οι πρωταίτιοι συνακολουθούνται από εκατοντάδες παρατρεχάμενους και δευτεροκλασάτους συνενόχους. Ένα από τα ολιγότερο διερευνηθέντα σκάνδαλα είναι η απόπειρα περάσματος στα χέρια του Κοσκωτά της Τράπεζας Κεντρικής Ελλάδος. Για την υλοποίηση του «σχεδίου» εργάστηκαν ο Γιωργάκης Παπανδρέου και ο πατέρας του Ανδρέας. Τι θα γίνει όμως με εκείνον τον Γιάννη Παπακωνσταντίνου που ανέλαβε ως σύνδεσμος Κασορίου—Κοσκωτά να διεκπεραιώσει τη «δουλειά»; Όταν ξετυλιχτεί το κουβάρι σε κάθε μια από τις ιστορίες αυτές, τότε θα ανακαλύψουμε ότι οι άκρες των νημάτων πάνε σε πολλές κατευθύνσεις. Πόσο κουράγιο και ποιες δυνάμεις διαθέτει η κοινωνία μας για να τραβήξει στις έσχατες συνέπειες αυτό που συνεπάγεται η κάθαρση; Μήπως ανοίγοντας τους περιφημούς «φακέλους» των σκανδάλων τρομάζουν οι ίδιοι οι ερευνώντες; Θα κληθούν οι «ανυποψίαστοι» και τότε θα αρχίσει να ακούγεται το κλαψούρισμα δεκάδων υποκριτών που θα ψελλίζουν το περίφημο «εγώ όμως δεν ήξερα τίποτε».

«Εγώ όμως δεν ήξερα τίποτε» και «αργά το καταλάβαμε» — κάτι τέτοια ψέλλισε και ο πρωταίτιος Ανδρέας Παπανδρέου όταν εγκατέλειψε τη θεωρία των ξένων κέντρων, των συνωμοσιών και των «θησαυρών που ήσαν άνθρωποι». Αλλά για την περιπτώσή του αυτός ο ισχυρισμός δεν ευσταθεί — και υπάρχουν οι αποδείξεις ότι τα ήξερε όλα και ότι συμμετείχε σε όλα: είτε για την «υπόθεση του κ. Κοσκωτά» επρόκειτο είτε για τις «ειρηνικές πρωτοβουλίες» του με το εμπόριο και το λαθρεμπόριο όπλων.

Ο Ανδρέας Παπανδρέου βρέθηκε στο μάτι του κυκλώνα όχι γιατί αποτελεί πολιτικό αντίπαλο — μάλιστα από την Αριστερά διακηρύχτηκε πολλές φορές και εθεωρήθηκε επανειλημμένα ότι εκείνος ήταν ο ηγέτης «των δημοκρατικών δυνάμεων». Βρίσκεται στο μάτι του κυκλώνα γιατί αυτός κυβερνούσε και επί των ημερών του έγιναν όλα αυτά τα σκάνδαλα στα οποία συνεργάστηκαν μαζί του και άλλοι. Ο ίδιος περίπου κατόνομασε δυο απ' αυτούς: τον Μένιο και τον Πέτσο. Αν αποτελέσει στοιχείο διαπραγμάτευσης και αποτολμηθεί η μη παραπομπή του στην ανάκριση, θα έχει επιτελεσθεί ο μεγάλος συμβιβασμός και θα έχει ήδη συντελεστεί η αμνήστευση των σκανδάλων όπως το διευκρίνισε και ο Πρόεδρος του Συνασπισμού Χαρίλαος Φλωράκης. Αν ο Ανδρέας Παπανδρέου δεν παραπεμφθεί, τότε η υπόθεση της κάθαρσης θα έχει υπονομευθεί στα θεμέλια της. Θα κατασταλάξει η εντύπωση ότι ο νόμος λειτουργεί με άλλα μέτρα και άλλα σταθμά για τον ηγέτη και με άλλα για τον οπαδό. Θα έχει υπονομευθεί η ίδια η έννοια της έννομης τάξης που προϋποθέτει ισοότητα απέναντι στο νόμο και θα έχει καταλυθεί η πολιτική τάξη αφού ο ηγέτης μπορεί να παρανομεί όχι όμως και ο οπαδός. Θα ατονήσει τέλος κάθε έννοια του κοινοβουλευτικού πολιτεύματος που προϋποθέτει ότι η αντιπολίτευση δεν είναι για να φωνασκεί αλλά για να ασκεί έλεγχο με αποτελεσματικότητα. Αν η παραπομπή του Ανδρέα Παπανδρέου γίνει στοιχείο διαπραγμάτευσης μεταξύ ΠΑΣΟΚ και συμπολίτευσης θα έχει ακυρωθεί η κάθαρση.

Ο κ. Γιάννης Αλευράς που άστραψε και βρόντησε στη Βουλή την περασμένη εβδομάδα διαμαρτυρούμενος για την παραπομπή του πρόεδρου του, πρόσφερε τη χείριστη υπηρεσία, αυτός ο κοινοβουλευτικός, στο κοινοβουλευτικό πολίτευμα. Ο Ανδρέας Παπανδρέου δεν είχε την ευθιξία να παραιτηθεί όταν έπρεπε. Αφού το επιθυμεί —και μπορεί να πείσει την ηγετική ομάδα— ως παρασύρει το κόμμα του στην αποσύνθεση. Αλλά κανείς — ούτε εκτελεστικός, ούτε κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος — δεν έχει το δικαίωμα να παρασύρει στην καταστροφή τη χώρα και να συντελέσει στην αποσύνθεση της ελληνικής κοινωνίας επειδή ένας από τους πολιτικούς άνδρες προσπαθεί να αποφύγει το νόμο που όλοι σεβόμαστε — ή υφιστάμεθα. Η κάθαρση δεν είναι ελαστική έννοια και εν πάση περιπτώσει προϋπήρχε της διακήρυξης της 3ης του Σεπτεμβρίου που ενέπνευσε τον κ. Γ. Αλευρά και κατέστησε σοσιαλιστή τον κ. Άκη Τσοχατζόπουλο. □

ΕΠΙ ΠΟΔΟΣ

ΠΕΡΙΜΕΝΟΥΝ
ΤΟΝ Γ. ΚΟΣΚΩΤΑ

«ΕΙΔΗΣΕΙΣ», εφημερίδα του Άργους. Πρωτοσέλιδο στις 15/6/1988.

ΟΛΗ Η ΑΡΓΟΛΙΔΑ ΓΙΑ ΤΗΝ «ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΡΗΤΗΣ»

Περιμένοντας τον Γ. Κοσκωτά, ο οποίος κατά πληροφορίες θα εγκαταστήσει το κατάστημα της «Τράπεζας Κρήτης» στο Άργος, ολόκληρη η Αργολίδα βρίσκεται επί ποδός... πολέμου για να γνωρίσει από κοντά το φαινόμενο που έχει ήδη σημαδέψει την οικονομική ζωή της χώρας.

Είναι χαρακτηριστικό τι έγινε πριν δυό εβδομάδες στη Τρίπολη, όπου εγκαταστάθηκε και εκεί κατάστημα της «Τράπεζας Κρήτης». Η κεντρική πλατεία της πόλης γέμισε με χιλιάδες άτομα που περίμεναν τον κ. Κοσκωτά να τον επευφημήσουν. Τελικά ο μεγαλοεπιχειρηματίας δεν πήγε στη Τρίπολη, αλλά στο Άργος σίγουρα θα έλθει.

Το «σπασίμο» εν τω μεταξύ της Τράπεζας προχωράει με γρήγορο ρυθμό και υπολογίζεται ότι πριν τους χειμερινούς μήνες θα λειτουργήσει.

Ήδη γίνονται οι προαλφειές ενώ σχεδόν έχει συμπληρωθεί και ο αριθμός των διευθυντικών στελεχών.

Ο πανικός που παρατηρήθηκε στις άλλες τράπεζες εξακολουθεί να υπάρχει.

Ακριβείς πληροφορίες μας αναφέρουν ότι με την έναρξη της λειτουργίας της «Τράπεζας Κρήτης» οι άλλες Τρόπεζες (κυρίως η Εθνική) θα προχωρή-

σουν σε εντυπωσιακές αλλαγές (Διευθυντών κ.ά.) και με έντονη διαφημιστική

καμπάνια από τον τοπικό τύπο θα προσπαθήσουν να «φρενάρουν» το ντελίριο του κόσμου για

την Τράπεζα του κ. Κοσκωτά και να περιώσουν ότι μπορούν από τις ναταθίσεις των πελατών τους. Υπευθυμίζουμε ότι είναι

τέτοια η λειτουργία της Εθνικής και τόσο σκατά η αντιμετώπιση των πελατών της από τη Διεύθυνση που έχει προκαλέσει «ατάκαρους» εργάσιμα και άσχημες εντυπώσεις.

Η ΑΝΟΔΟΣ ΚΑΙ Η ΠΤΩΣΗ ΕΝΟΣ «ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ»

Ο «οκτάστηλος» τίτλος της τοπικής εφημερίδας από την Αργολίδα που αναδημοσιεύουμε σήμερα απεικονίζει με τον καλύτερο τρόπο τις δραματικές εξελίξεις και τις αλλαγές που σημειώθηκαν στον τόπο μας μέσα σε ένα μόλις χρόνο.

Στις 15 Ιουνίου 1988 ο «κύριος» Γεώργιος Κοσκωτάς ήταν έτοιμος να εγκαταστήσει ένα ακόμα υποκατάστημα της Τράπεζας Κρήτης στην Αργολίδα και ολόκληρη η περιοχή, αν πιστέψουμε την επαρχιακή συνάδελφο, «βρισκόταν επί ποδός πολέμου για να γνωρίσει το φαινόμενο που είχε ήδη σημαδέψει την οικονομική ζωή της χώρας». Λίγες μέρες πιο πριν, εξάλλου, «η κεντρική πλατεία της Τρίπολης γέμισε με χιλιάδες άτομα που περίμεναν να επευφημήσουν τον Κοσκωτά». Ακριβώς όμως εκαλούντο να επευφημήσουν στις πλατείες και τον προστάτη του, τον Ανδρέα Παπανδρέου.

Αλλά η πτώση ήταν ραγδαία. Ένα χρόνο μετά, ο Κοσκωτάς είναι εγκλειστος στις φυλακές του Σάλεμ, ενώ ο υψηλός προστάτης του έχει εκπέσει ήδη από τον πρωθυπουργικό θώκο στο έδρανο του αρχηγού της αξιωματικής αντιπολίτευσης και αναμένει κι αυτός τη σειρά του για να παραπεμφθεί.

Μετά τις «θριαμβευτικές» υποδοχές του Κοσκωτά στην Τρίπολη και την Αργολίδα, ακολούθησαν ανάλογες εκδηλώσεις των φιλάθλων του ΠΑΣΟΚ και του «Ολυμπιακού» στον Πειραιά. Ο Γιώργος Κοσκωτάς, φαινόταν να ανεβαίνει σταθερά στην εκτίμηση των συνελλήνων και προς την αιώνια δόξα. Είχε καταφέρει το όνειρο του απανταχού «αυτοδημιουργητών». Είχε δικιά του, μια ολόκληρη Τρά-

πεζα, εφημερίδες, ποδοσφαιρικά σωματεία...

Ή έλεγε ότι είχε. Λίγες ημέρες μετά τη θριαμβευτική υποδοχή στην Τρίπολη, ο κ. Χαλικιάς άρχισε να αποκαλύπτει ένα ένα τα χαρτιά του. Σκάνδαλα εθνικού διαμετρήματος όπως η υπόθεση της Εταιρείας Αιγαίου άρχισαν να συγκλονίζουν το πανελλήνιο. Σύσσωμος ο Τύπος άρχισε να βομβαρδίζει με ένσφαιρα πλέον πυρά τον Κοσκωτά και τους προστάτες του στην κυβέρνηση, τον Μένιο, τον Πέτσο, τον Γιωργάκη, τον Ανδρέα και τους λοιπούς.

Αλλά εκείνοι δεν ήθελαν ούτε να δουν ούτε να ακούσουν τίποτα. Τυφλωμένοι από την αίσθηση της παντοδυναμίας — οι νευρώσεις οδηγούν σε επικίνδυνα σύνδρομα — εθελοτυφλούντες για την «αιώνια» υποστήριξη της Αριστεράς και την «ενδημική» ανικανότητα της δεξιάς, συνέχισαν να βυθίζονται βαθύτερα στη σήψη. Ο Ανδρέας Παπανδρέου συναντούσε τον Κοσκωτά στον Αστέρα και το Καστρί και του υπαγόρευε τις επιθυμίες του για τα πανωτόκια των ΔΕΚΟ ενώ ο Μένιος του έλεγε «δώσε μου τόσα» για τον «κουτσονόμο».

Αλλά η παντοδυναμία του ΠΑΣΟΚ αποδείχθηκε τόσο εύθραστη, όσο ανήμπορος είναι σήμερα ο ιδρυτής του ΠΑΣΟΚ να αναχαιτίσει το κύμα των αποκαλύψεων που τον απειλούν. Πριν από ένα χρόνο οι συνέλληνες διερωτώντο για την «προέλευση» του Κοσκωτά και περίμεναν στις πλατείες «για να τον δουν». Σήμερα κανείς δεν διερωτάται πλέον για την πραγματική «προέλευσή» του. Όλοι όμως περιμένουν να ακούσουν τον Ανδρέα Παπανδρέου να απολογείται. Θα είναι συναρπαστικό και αυτό το καλοκαίρι.

ΜΑ ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ
ΑΝΤΡΕΑ...
ΟΥΤΕ ΓΙΑ ΤΟ ΓΑΜΟ ΣΟΥ
ΔΕ ΘΑ ΠΛΥΘΕΙΣ
ΠΙΑ;

..ΠΛΥΝΤΕ
ΤΟΝ
ΤΣΟΒΟΛΑ.

του Γιάννη Ιωάννου

ΔΥΟ ΒΔΟΜΑΔΕΣ ΠΟΥ ΣΥΝΤΑΡΑΞ

Η πολιτική είναι και παίγνιο. Ένα ριψοκίνδυνο παίγνιο με άγραφους συνήθως κανόνες. Στο χρονικό των δεκαπέντε συγκλονιστικών ημερών, απ' την επομένη των εκλογών έως την ορκωμοσία της κυβέρνησης Τζαννετάκη που παραθέτουμε, καταγράψαμε την επίσημη αλληλουχία των γεγονότων. Είναι μια ενδιαφέρουσα πτυχή των όσων έγιναν αυτές τις δυο βδομάδες.

Ο αναγνώστης μπορεί να κάνει τους δικούς του συλλογισμούς και τους δικούς του συνδυασμούς πληρώνοντας τα κενά ή παίρνοντας υπόψη του άλλες πληροφορίες και στοιχεία, από άλλες πηγές. Εμείς πιστεύουμε ότι η καταγραφή αυτή είναι ένα αναγκαίο βοήθημα. Αυτές οι δυο βδομάδες άλλαξαν ριζικά την πολιτική όψη της χώρας.

ΚΥΡΙΑΚΗ 18 ΙΟΥΝΙΟΥ 1989

Η μέρα της κάλπης. Τα πρώτα εκλογικά αποτελέσματα ανακοινώνονται επίσημως από την τηλεόραση λίγο πριν τα μεσάνυχτα. Είναι φανερό ότι κανένα κόμμα δεν επιτυγχάνει αυτοδυναμία σε έδρες.

ΔΕΥΤΕΡΑ 19 ΙΟΥΝΙΟΥ 1989

Τις πρωινές ώρες οι ηγέτες των πολιτικών κομμάτων προβαίνουν στις πρώτες δηλώσεις. ΦΛΩΡΑΚΗΣ, ΩΡΑ 1:00 π.μ.: «Η πολιτική ζωή της χώρας μπαίνει σε νέα φάση. Ο Συνασπισμός της Αριστεράς επικυρώνεται με τη λαϊκή ψήφο σαν μια ισχυρή ανερχόμενη πολιτική δύναμη». ΚΥΡΚΟΣ, ΩΡΑ 1:00 π.μ.: «Η πολιτική και οι πρακτικές του Ανδρέα Παπανδρέου, οι κορυφαίες του ευθύνες για την πτώση και κατάρρευση, αποδοκιμάστηκαν από το λαό, ενώ ο Συνασπισμός, δημιούργησε μια νέα ελπίδα και παρά την οξυτάτη πόλωση εξασφάλισε μια ισχυρή υποστήριξη». ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ, ΩΡΑ 2.15 π.μ.: «Πράγματι η συντήρηση είναι το πρώτο κόμμα. Αλλά υπάρχει στη Βουλή δημοκρατική προοδευτική

πλειοψηφία». ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ, ΩΡΑ 3.15 π.μ.: «Ενίκησαμε. Ο ελληνικός λαός στη μεγάλη του πλειοψηφία κατεδίκασε το ΠΑΣΟΚ. Κατεδίκασε την προσπάθειά του να διχάσει το λαό. Κατεδίκασε την αντιδημοκρατική του νοστορία. Κατεδίκασε την ανίκανη κυβέρνηση. Προπαντός, όμως, κατεδίκασε την κυβέρνηση των σκανδάλων και της διαφθοράς».

Στις 7 μ.μ. ο πρωθυπουργός Ανδρέας Παπανδρέου υποβάλλει την παραίτηση της κυβέρνησής του στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας Χρήστο Σαρτζετάκη. Παραμένει όμως ως προσωρινός μέχρι να σχηματισθεί η νέα κυβέρνηση. Ο πρόεδρος της ΝΔ Κ. Μητσotάκης σε συνέντευξη Τύπου απευθύνει πρόταση προς τον Συνασπισμό για σχηματισμό προσωρινής κυβέρνησης με περιορισμένη χρονική διάρκεια και συγκεκριμένους στόχους.

Συνεδριάζουν το ΠΓ του ΚΚΕ και το ΕΓ της ΕΑΡ. Ομόφωνα η Πολιτική Επιτροπή του Συνασπισμού αποφαινεται επί του εκλογικού αποτελέσματος και καθορίζει την τακτική της.

ΤΡΙΤΗ 20 ΙΟΥΝΙΟΥ 1989

Συνάντηση Σαρτζετάκη - Μητσotάκη στις 11 π.μ. στο προεδρικό Μέγαρο που διαρκεί 1 ώρα και 15 λεπτά. Δίνεται στον Μητσotάκη η πρώτη διερευνητική εντολή σύμφωνα με το άρθρο 37 του Συντάγματος. Σε δηλώσεις του ο πρόεδρος της ΝΔ τονίζει το θέμα της καθάρσης. Δήλωση Παπανδρέου με την οποία απορρίπτεται κάθε συνεργασία με ΝΔ και τονίζεται ξανά ότι «ο ελληνικός λαός έδωσε την πλειοψηφία στις δημοκρατικές - προοδευτικές δυνάμεις». Το γραφείο Τύπου του Συνασπισμού επισημαίνει ότι ο χώρος του ΠΑΣΟΚ «πρέπει επιτέλους να αφομοιώσει ότι αποδοκιμάστηκε από το λαό η πολιτική και πρακτική της ηγεσίας του». Με ανακοίνωσή της η ΔΗΑΝΑ συστήνει αποφυγή νέας εκλογικής αναμέτρησης και σχηματισμό κυβέρνησης ευρύτερης αποδοχής.

ΤΕΤΑΡΤΗ 21 ΙΟΥΝΙΟΥ 1989

Μητσotάκης - Φλωράκης συναντιούνται στις 12 το μεσημέρι στα γραφεία της ΝΔ στη Βουλή για μια ώρα. ΦΛΩΡΑΚΗΣ: «Μείναμε απολύτως σύμφωνοι σε ένα ζήτημα: στο θέμα της καθάρσης, στο θέμα να μην παραγραφούν τα σκάνδαλα». ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ: «Για μας το κυρίαρχο, αυτήν την ώρα, θέμα είναι η καθάρση».

Το ΠΓ του ΚΚΕ σε μακροσκελή του ανακοίνωση υποστηρίζει πλήρως τις αποφάσεις του Συνασπισμού. Ανακοίνωση «του προέδρου και του ΕΓ» του ΠΑΣΟΚ. Εκτιμήσεις για το εκλογικό αποτέλεσμα και επώδυνος του συνθήματος περί «αριθμητικής δημοκρατικής και προοδευτικής πλειοψηφίας στη Βουλή». Ξεσπάει το σκάνδαλο της Κτηματικής Τράπεζας. Οι εφότες ανακριτές Γ. Σκαρλάτος και Ε. Κρουσταλάκης παραδίδουν στον πρόεδρο της Βουλής Γ. Αλευρά ογκώδεις φακέλους για την υπόθεση Κοσκωτά για να κρίνει η Βουλή αν συντρέχει περίπτωση άσκησης ποινικής δίωξης εναντίον

υπευθύνων υπουργών. Ο Αλευράς αρνείται να ενημερώσει το προεδρείο της Βουλής για το περιεχόμενο των φακέλων επικαλούμενος το απόρρητο. Ο Μητσotάκης έχει συνάντηση μιας ώρας με τον πρόεδρο της Δημοκρατίας.

ΠΕΜΠΤΗ 22 ΙΟΥΝΙΟΥ 1989

Ο Ανδρέας Παπανδρέου εισάγεται στο Γενικό Κρατικό αιφνιδίως με λοίμωξη στους πνεύμονες. Αιριανιστές έξω από το νοσοκομείο προπηλακίζουν δημοσιογράφους.

Δεύτερη συνάντηση Μητσotάκη - Φλωράκη. Με ανακοίνωσή της η γραμματεία της Πολιτικής Επιτροπής του Συνασπισμού προτείνει συγκρότηση κυβέρνησης «της ευρύτερης δυνατής αποδοχής» και προτάσσει την «4η εντολή» με συντόμηση των συνταγματικών διαδικασιών. Δηλώνεται κατηγορηματικά ότι δε θα συναίνεσει σε σχηματισμό κυβέρνησης με πρωθυπουργό είτε τον Μητσotάκη είτε τον Παπανδρέου.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 23 ΙΟΥΝΙΟΥ 1989

Ακαρπη η πρώτη διερευνητική εντολή. Στις 12 το μεσημέρι ο Μητσotάκης επισκέπτεται τον Σαρτζετάκη και καταθέτει την εντολή.

Σε συνέντευξη Τύπου ο πρόεδρος της ΝΔ καταγγέλλει τον Συνασπισμό για την εξέλιξη αυτή και του αποδίδει την «αποκλειστική ευθύνη» τονίζοντας ότι η Αριστερά δεν άφησε κανένα περιθώριο στον Σαρτζετάκη για να του δώσει την εντολή σχηματισμού κυβέρνησης. Εκφράζει την αντίθεση της ΝΔ σε κυβέρνηση προσωποκίτητων στο πλαίσιο της «4ης εντολής». Ανακοινώνει ότι πρόσφερε στην Αριστερά τα υπουργεία Δικαιοσύνης και Εσωτερικών. Ο Κύρκος αποδίδει τις δηλώσεις Μητσotάκη στην πικρία του γιατί δεν έγινε πρωθυπουργός και εμμένει στην πρόταση περί κυβέρνησης της «ευρύτερης δυνατής αποδοχής». Δίνεται η δεύτερη διερευνητική εντολή στον νοσηλευόμενο Παπανδρέου τηλεφωνικά.

ΣΑΒΒΑΤΟ 24 ΙΟΥΝΙΟΥ 1989

Κρίσιμη η κατάσταση της υγείας του Παπανδρέου. Διαρρέουν στον Τύπο σημεία από το «πακέτο» των προτάσεων του ΠΑΣΟΚ προς τον Συνασπισμό. Συνωστισμός επισκεπτών στο Γενικό Κρατικό ενώ απ' έξω οι Αιριανιστές ωρύνονται και βιαιοπραγούν εναντίον πολιτικών της ΝΔ και του Συνασπισμού.

ΚΥΡΙΑΚΗ 25 ΙΟΥΝΙΟΥ 1989

Ο Σαρτζετάκης αναχωρεί για τη Μαδρίτη για να εκπροσωπήσει τη χώρα στη διάσκεψη κορυφής της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (26-27/6). Απάουλα στις επίσημες επαφές των κομμάτων.

ΔΕΥΤΕΡΑ 26 ΙΟΥΝΙΟΥ 1989

Ο Φλωράκης έχει 25λεπτη συνάντηση με τον Παπανδρέου στο Γενικό Κρατικό με την παρουσία των Άκη Τσοχατζάπουλου και Αντώνη

ΑΝ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Λιβάνη. ΦΛΩΡΑΚΗΣ: «Ο κ. πρόεδρος μου ανέπτυξε ορισμένες σκέψεις για την αντιμετώπιση του κυβερνητικού προβλήματος... Εμάς, είναι γνωστή η θέση μας, στην οποία επιμένουμε ανεξάρτητα από τις προτάσεις. Γιατί πιστεύουμε ότι σήμερα το αγκάθι αυτό που λέγεται καθαρή πρέπει να αντιμετωπισθεί από όλες τις πολιτικές δυνάμεις του τόπου, έτσι ώστε η αντιμετώπιση να είναι αδιάβλητη. Από και και πέρα υπάρχουν ενδιαφέρουσες προτάσεις». ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ: «Το πακέτο και η ολοκληρωμένη πρόταση, η οποία έγινε από τον πρωθυπουργό, θα συζητηθεί στα επόμενα σημεία του και τις λεπτομέρειες του διεξοδικότερα αύριο».

Με εγκύκλιό του ο Μητσοτάκης καλεί τον κομματικό μηχανισμό σε εγρήγορση και επαγρύπνηση για το ενδεχόμενο νέων εκλογών. Συνεδριάζει το βράδυ η Γραμματεία του Συνασπισμού. Το μέλος της Γρ. Γιάνναρος δηλώνει ότι ο Συνασπισμός θα πάρει την τρίτη εντολή για να προωθήσει τη δική του πρόταση.

Αναβάλλεται η συνέντευξη Τύπου του Κύρκου.

ΤΡΙΤΗ 27 ΙΟΥΝΙΟΥ 1989

Στις 11 το πρωί πραγματοποιείται συνάντηση 55 λεπτών Τσοχατζόπουλου - Φλωράκη. Μετά τη συνάντηση: ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ: «...Ολοκληρωμένη πολιτική πρόταση μακροχρόνιας πνοής για τις προοδευτικές δημοκρατικές δυνάμεις του τόπου. Είναι ευνόητο ότι μιλάμε για πρωθυπουργό τον κ. Παπανδρέου». ΦΛΩΡΑΚΗΣ: «Υπάρχει αντικειμενική βάση για τη δημιουργία μιας κυβέρνησης ευρύτερης αποδοχής. Δυστυχώς όμως δεν υπάρχει ανταπόκριση υποκειμενική... Αυτή είναι και η διαφωνία μας».

Ο Φλωράκης ενημερώνει την Πολιτική Επιτροπή του Συνασπισμού που εγκρίνει ομόφωνα τους τακτικούς χειρισμούς. Επιστρέφει ο Σαρτζετάκης από τη Μαδρίτη.

Στο σπίτι του Μητσοτάκη στη Γλυφάδα γίνεται λίγο μετά τις 9.30 το βράδυ συνάντηση με Φλωράκη και Κύρκο. Ο Φλωράκης αναχωρεί σε λίγο για το Προεδρικό Μέγαρο όπου έχει συνομιλία μιας ώρας με τον Σαρτζετάκη και παίρνει την τρίτη διερευνητική εντολή. Η συζήτηση συνεχίζεται μεταξύ Μητσοτάκη - Κύρκου.

Το απόγευμα δόθηκε συνέντευξη Τύπου από το ΕΓ του ΠΑΣΟΚ όπου αναπτύχθηκαν οι προτάσεις του κόμματος προς τον Συνασπισμό.

ΤΕΤΑΡΤΗ 28 ΙΟΥΝΙΟΥ 1989

Ο Μητσοτάκης συγκαλεί την Κοινοβουλευτική Ομάδα της ΝΔ. Οι βουλευτές τον εξουσιοδοτούν εν λευκώ για την 3η και 4η εντολή. Επιμένει να είναι ο ίδιος πρωθυπουργός σε ενδεχόμενο κυβερνητικό σχήμα. Συνάντηση Φλωράκη με τον πρόεδρο της ΔΗΑΝΑ. ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ: «Συμφωνώ με τις από-

ψεις του κ. Φλωράκη σε όλα σχεδόν τα σημεία».

Συνάντηση Φλωράκη - Μητσοτάκη στα γραφεία της ΝΔ στη Βουλή στις 7 μ.μ. ΦΛΩΡΑΚΗΣ: «Συμφωνήσαμε σε ένα σημείο. Θα συνεχίσουμε τις συζητήσεις».

Συνέρχεται το διαρκές συνέδριο της ΕΑΡ. Απόφαση των 700 συνέδρων σχεδόν ομόφωνη εξου-

σιοδοτεί την ΚΕ και το ΕΓ «να συνεχίσουν τις προσπάθειές τους για τη συγκρότηση μιας κυβέρνησης της ευρύτερης δυνατής αποδοχής προκειμένου να προχωρήσει στην κάθαρση, στην αποκατάσταση του κύρους και την ενίσχυση των δημοκρατικών θεσμών».

στεί αύριο το πρωί με αντιπροσωπεία πλέον το Ε.Γ. του ΠΑΣΟΚ».

Ο πρόεδρος της Βουλής Γ. Αλευράς καλεί σε σύσκεψη με δική του πρωτοβουλία τους συνταγματολόγους Αριστ. Μάνεση, Δ. Τσάτσο και Γρ. Κασσιμάτη και δηλώνει ότι ομόφωνη άποψή τους είναι ότι η Βουλή δεν μπορεί να διαλυθεί πριν συγκροτηθεί σε σώμα.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 30 ΙΟΥΝΙΟΥ 1989

9-11 π.μ.: Συνάντηση αντιπροσωπειών ΠΑΣΟΚ (Τσοχατζόπουλος, Λαλιώτης, Λιβάνης) και Συνασπι-

σμού (Φλωράκης, Κύρκος, Νέστορας). Το ΠΑΣΟΚ υποχωρεί στο θέμα της πρωθυπουργίας αλλά αρνείται να δεχτεί κυβέρνηση ευρύτερης αποδοχής με συμμετοχή της ΝΔ που προτείνει ο Φλωράκης.

11-12: Συνάντηση Φλωράκη - Μη-

ΠΕΜΠΤΗ 29 ΙΟΥΝΙΟΥ 1989

Σε συνέντευξη Τύπου στο Ζάππειο ο Κύρκος παρουσίασε την πρόταση του Συνασπισμού και εξήγησε γιατί αποκλείονται από μια κυβέρνηση τόσο ο Μητσοτάκης όσο και ο Παπανδρέου.

Συνάντηση Φλωράκη - Παπανδρέου στο Γενικό Κρατικό. ΦΛΩΡΑΚΗΣ: «Η συζήτηση ήταν ουσιαστική και κατά την εκτίμησή μου καλή». ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ: «...Ήταν πράγματι μια ουσιαστική και διε-

ξοδική συζήτηση που θα συνεχι-

στοιχείο» την υποχώρηση Μητσοτάκη.

12-13: Συγκαλείται στα γραφεία του Συνασπισμού η πρώτη σύνο-

δος της Κοινοβουλευτικής Ομάδας. Αποφασίζεται η εκεί κοινοβουλευτική εκπροσώπηση με κοινοβουλευτικό εκπρόσωπο τον Κύρκο. Συνάντηση στη Βουλή Φλωράκη - Στεφανόπουλου.

13-15: Κύρκος και Στεφανόπουλος καλούνται στο προεδρικό Μέγαρο. Συνεδριάζει το ΕΓ του ΠΑΣΟΚ. Ανακοινώνεται δήλωση Παπανδρέου με την οποία δέχεται μεν τρίτο πρόσωπο για πρωθυπουργό επιμένει όμως να αρνείται κυβέρνηση ευρύτερης αποδοχής με συμμετοχή της ΝΔ. Η ΠΕ του Συνασπισμού συνεδριάζει αλλά διακόπτεται στις 14.45.

15-17: Συνεδριάζει το ΕΓ της ΕΑΡ και εγκρίνει τους χειρισμούς του Συνασπισμού.

17-18: Νέα συνάντηση των αντιπροσωπειών Συνασπισμού - ΠΑΣΟΚ. Το ΠΑΣΟΚ άκαμπτο και αδιάλλακτο αρνείται συμμετοχή της ΝΔ και νομίζει ότι έχει την Αριστερά στο τσεπάκι του. Ο Συνασπισμός εμμένει και αποχωρεί.

18-20.30: Συνεδριάζει η ΚΕ του ΚΚΕ και εγκρίνει τους χειρισμούς. Η Π.Ε. του Συνασπισμού λαμβάνει τις οριστικές της αποφάσεις. ΚΥΡΚΟΣ: «Ο Συνασπισμός έχει αποφασίσει τα πάντα. Οι επαφές διεκόπησαν λόγω της ακαμψίας του ΠΑΣΟΚ. Η πόρτα είναι ανοιχτή σε όλους».

21.30: Ο Φλωράκης επισκέπτεται τον Σαρτζετάκη και καταθέτει την εντολή. Δηλώνει ότι υπάρχουν «θετικές εξελίξεις», για τη συγκρότηση κυβέρνησης, ότι υπέδειξε σαν μελλοντικό πρωθυπουργό τον Τζαννετάκη κι ότι θα συζητήσει αύριο το περιεχόμενο της κυβέρνησης.

ΣΑΒΒΑΤΟ 1 ΙΟΥΛΙΟΥ 1989

9-9.40 π.μ.: Συνάντηση Μητσοτάκη με πρόεδρο της Δημοκρατίας. ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ: «Διαφαίνεται η δυνατότητα σχηματισμού κυβέρνησης».

10.00: Συνάντηση Μητσοτάκη, Τζαννετάκη, Φλωράκη και Κύρκου στα γραφεία της ΝΔ στη Βουλή. ΦΛΩΡΑΚΗΣ: «Θα στηρίξουμε αυτήν την κυβέρνηση». Ο Φλωράκης μεταβαίνει στο Προεδρικό Μέγαρο όπου έχει συνάντηση με Σαρτζετάκη, ενώ εξέρχεται ο Τσοχατζόπουλος από τη συνάντησή του με τον πρόεδρο της Δημοκρατίας. ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ: «...Παραχάραξη του αποτελέσματος των εκλογών και της λαϊκής ετυμολογίας».

11.30: Περαιτώνονται οι συζητήσεις Κύρκου με Μητσοτάκη - Τζαννετάκη.

12-12.55: Σύσκεψη καλεί ο Σαρτζετάκης στην οποία συμμετέχουν οι Μητσοτάκης, Τσοχατζόπουλος και Φλωράκης. Ο τελευταίος κατά την έξοδό του δηλώνει: «Εμείς δηλώσαμε στον πρόεδρο της Δημοκρατίας ότι ο Συνασπισμός αποφάσισε να στηρίξει την κυβέρνηση Τζαννετάκη».

7 μ.μ.: Ο Τζαννετάκης μεταβαίνει στο Προεδρικό Μέγαρο και παίρνει την εντολή σχηματισμού κυβέρνησης.

ΚΥΡΙΑΚΗ 2 ΙΟΥΛΙΟΥ 1989

Το μεσημέρι ορκίζεται η κυβέρνηση Τζαννετάκη.

ΠΑΣΟΚ: ΑΠΟ ΤΟΝ «ΑΥΡΙΑΝΙΣΜΟ» ΣΤΟΝ «ΠΕΡΟΝΙΣΜΟ»;

Είναι πλέον ηλίου φαεινότερον ότι το ΠΑΣΟΚ ακολουθεί την αντίστροφη ακριβώς πορεία από εκείνην του γενικότερου πολιτικού κλίματος. Ημέρα με την ημέρα, η αποφασιστικότητα του Συνταγματικού και της Νέας Δημοκρατίας επιβάλλουν ήρεμους τόνους στον πολιτικό κλίμα του τόπου και εμπνέουν σιγουριά και αισιοδοξία στην πλειοψηφία των Ελλήνων παρά τα επιμέρους λάθη ή τριβές. Αντίθετα, κάθε ημέρα και πιο πολύ το ΠΑΣΟΚ βυθίζεται σταθερά στην πολιτική ανυποληψία, την ιδεολογική αφερεγγυότητα και τις εσωκομματικές διαμάχες. Η πολιτική κρίση βρήκε διέξοδο, αλλά το ΠΑΣΟΚ εμμένει στα αδιέξοδά του.

Επιπλέον, ο Ανδρέας Παπανδρέου δεν μπορεί πλέον να λειτουργήσει συσπειρωτικά. Όχι μόνο επειδή ο ίδιος προφανώς δεν ενδιαφέρεται παρά μόνον για την ιδιωτική ζωή και την προσωπική του κατάληξη. Όχι μόνο επειδή τις τελευταίες ημέρες δεν ασχολήθηκε με τίποτα άλλο εκτός από τα του γάμου του και της διάσωσής του από τη θεωρούμενη ως βέβαιη πλέον παραπομπή του. Αλλά κυρίως επειδή η «πολιτική εικόνα» του Ανδρέα Παπανδρέου έχει ξεπεραστεί από τα ίδια τα πράγματα.

Η εμμονή του Ανδρέα Παπανδρέου στην πολιτική γραμμή του «ανένδοτου» και της «αντιδεξιάς» αδιαλλαξίας, σε συνδυασμό με την επιβεβαιωμένη πλέον ανάμιξη του στα σκάνδαλα έχουν μεταλλάξει την παραδοσιακή εικόνα του Ιανού, που τον διέκρινε ανέκαθεν, σε κάτι μεταξύ του αιώνιου Δεληγιάννη, του επονομαζόμενου «Τσουμπέ», και του Νίκου Ζαχαριάδη. Αλλά ούτε ο πρώτος ούτε ο δεύτερος έχουν πλέον οπαδούς στην Ελλάδα. Η παραδοσιακή πολιτική του ρουσφετιού δίνει σιγά-σιγά τη θέση της στην ισονομία και η «αδιάλλακτη» αριστερά έχει από καιρό απορρίψει τον Ζαχαριάδη.

Ο Ανδρέας Παπανδρέου είναι σήμερα το «υπ' αριθμόν ΕΝΑ» πρόβλημα του ΠΑΣΟΚ, όπως εξομολογούνται κατ' ιδίαν, αλλά και δημοσίως, γνωστά και κορυφαία στελέχη του ΠΑΣΟΚ.

Το Εκτελεστικό Γραφείο του ΠΑΣΟΚ αντιμετωπίζει σήμερα το μεγαλύτερο δίλημμα της ιστορίας του. Αν ο Ανδρέας Παπανδρέου παραμείνει για πολύ ακόμα στην ενεργό ηγεσία του Κινήματος, το ΠΑΣΟΚ θα χρεωκοπήσει πολύ πιο γρήγορα από όσο περιμένουν οι αντίπαλοί του, καθώς η μοναδική γραμμή θα είναι εκείνη της «σωτηρίας και υπεράσπισης» του Ανδρέα. Αν, αντίθετα, ο Ανδρέας Παπανδρέου πεισθεί με κάποιον τρόπο να αποστασιοποιηθεί από την πολιτική, τότε θα ξεσπάσει αμείλικτος ο εμφύλιος πόλεμος των δελφίνων με βέβαιη κατάληξη τη διάσπαση. Μπρος γκρεμός και πίσω ρέμα.

Προς το παρόν το ΠΑΣΟΚ επιλέγει την υπεράσπιση του Ανδρέα και τη γραμμή της «σκληρής αντιπολίτευσης». Αλλά η

Παρά την «ιερή» αγανάκτηση σύσσωμου του ΠΑΣΟΚ στην «ανιερή» κυβερνητική σύμπραξη Νέας Δημοκρατίας - Συνασπισμού για να μην ματαιωθεί η κάθαρση, παρά τις απελπισμένες κραυγές περί «διατήρησης της ενότητας» και την πρόσκαιρη «συσπείρωση» των αυριανιστικών εκτρωμάτων με τους παλαιοκομματικούς του κ. Αλευρά, τους λαϊκιστές του κ. Γεννηματά και τους «αριστερούς», του κ. Λαλιώτη, το μέχρι πρότινος κυβερνητικό κόμμα αντιμετωπίζει προβλήματα και μάλιστα σοβαρά.

του Α. Διστακτικού

τελευταία είναι μια γραμμή αδιέξοδη και δεν έχει καμιά αντιστοιχία με το νέο πολιτικό κλίμα. Στη Χαριλάου Τρικούπη και τους διαδρόμους της Βουλής, τα στελέχη του ΠΑΣΟΚ καταγράφουν ήδη ως πρώτο δειγμα «της έλλειψης γραμμής» την μη παράδοση των υπουργείων, τον άτονο κοινοβουλευτικό λόγο του κ. Αλευρά, τις φωνασκίες του κ. Τσοβόλα και των άλλων και τις υστερικές κραυγές των αυριανιστών έξω από τη Βουλή.

Επιπλέον, προσθέτουν τα ίδια στελέχη, το πόσο αδιέξοδη είναι η γραμμή του ΠΑΣΟΚ, αποδείχθηκε με την αυτοπαγίδευσή του στο εδώλιο του κατηγορούμενου, εφόσον πειθαρχώντας στον Ανδρέα Παπανδρέου απέφυγε να συμμετάσχει στην κυβέρνηση της κάθαρσης, όπως προσκλήθηκε αποδεικνύοντας έτσι ότι δεν θέλει την κάθαρση και τη φοβάται. Με άλλα λόγια το ΠΑΣΟΚ και ο Ανδρέας Παπανδρέου υπέδειξαν εαυτούς για το εδώλιο του κατηγορούμενου.

Άλλη απόδειξη για την ανυπαρξία «στρατηγικής και τακτικής» του ΠΑΣΟΚ είναι και η πρότασή του για τη σύσταση εξεταστικής των πραγμάτων επιτροπής για τα σκάνδαλα στις προμήθειες των Ενόπλων Δυνάμεων. Αρκετοί βουλευτές του ΠΑΣΟΚ είναι πλέον βέβαιοι ότι και η κίνηση αυτή θα αποβεί μπούμεραγκ εναντίον τους, εφόσον είναι γνωστό σε όλους ότι ο Ανδρέας Παπανδρέου φρόντισε να συγκαλυφθούν σκάνδαλα όπως η αγορά των Λεοπαρντ, ή των αντιαεροπορικών «Σκάικαρντ» προκειμένου να εκβιασθεί ο κ. Αβέρωφ ή άλλοι πρώην υπουργοί της ΝΔ. Ο ίδιος ο Ανδρέας Παπανδρέου εκμεταλλεύτηκε πολιτικά τα σκάνδαλα αυτά πράγμα για το οποίο κατηγορεί τη σημερινή κυβέρνηση. Και εν πάση περιπτώσει, αφού το ΠΑΣΟΚ διαθέτει στοιχεία γιατί δεν τα χρησιμοποίησε τόσα χρόνια;

Είναι μάταιη η αναζήτηση και άλλων στοιχείων που αποδεικνύουν την ανυπαρξία πολιτικής γραμμής στο σημερινό ΠΑΣΟΚ. Στη θέση της υπάρχει μόνον η πάση θυσία επιδίωξη της ενότητας, μέσω της σκληρύνσης και της επιθετικής στάσης απέναντι στην Αριστερά, το χώρο δηλαδή από τον οποίο απειλείται κυρίως το ΠΑΣΟΚ. Αυτό όμως οδηγεί το ΠΑΣΟΚ αναπόφευκτα στην αποδοχή του αυριανοτομπρισμού ως κυρίαρχης ιδεολογίας και στον αυταρχισμό ως μεθόδου εσωκομματικής πειθούς. Ένα χαρμάνι «αυριανισμού» και «περονισμού».

Αλλά, ένα τέτοιο κόμμα δεν μπορεί να έχει καμιά σχέση με τη διακήρυξη της 3ης του Σεπτεμβρίου, ούτε μπορεί να εκπροσωπήσει υπεύθυνα τον κοινωνικό χώρο του 39% που ούτως ή άλλως επέλεξε να το ψηφίσει. Ως αποτέλεσμα όλων αυτών —και «δια ταύτα»— η κοινωνική βάση του ΠΑΣΟΚ, που όπως έχει αποδειχθεί ότι ενεργεί στον ένα ή τον άλλο βαθμό αυτόνομα, θα οδηγηθεί σε άλλες επιλογές. Σημειώνεται σχετικά ότι γνωστά εκδοτικά συγκροτήματα και άλλα εξίσου γνωστά έντυπα, εβδομαδιαία και μη, συμπράττουν ήδη σε ένα «μπλοκ» δυνάμεων, συντονιζόμενο για την εξεύρεση νέων αλλά εξίσου νόθων καταστάσεων για τη διαδοχή στον κεντροαριστερό χώρο.

Πολλα προβληματιζόμενα για το μέλλον στελέχη του ΠΑΣΟΚ αναλογίζονται τις ευθύνες τους απέναντι στο δημόσιο βίο, αλλά και τον κοινωνικό χώρο που εκφράζει ακόμα το ΠΑΣΟΚ και επιδιώκουν να εμποδίσουν την επιβολή παρόμοιων ψευδεπιγραφών λύσεων. Η ανανέωση του ΠΑΣΟΚ, η επιστροφή του στις αρχές της 3ης Σεπτεμβρίου έχει σήμερα την ίδια πολιτική σημασία με την εξάλειψη της διαχυστικής κληρονομιάς του εμφυλίου και τη ριζική ανανέωση του πολιτικού λόγου και της φυσιογνωμίας της ελληνικής Αριστεράς.

Αλλά απαραίτητη προϋπόθεση γι' αυτό, όρος sine qua non, αποτελεί, η αποπομπή του Ανδρέα Παπανδρέου. Είναι πλέον βέβαιο ότι η παραμονή του στην ηγεσία του ΠΑΣΟΚ θα οδηγήσει στην οριστική επιβολή του νεοφασιστικού αυριανοτομπρισμού ως κυρίαρχης φυσιογνωμίας του κόμματος που εξέφρασε στις εκλογές το 39% του ελληνικού λαού. Και από αυτό θα προέλθουν μύρια όσα κακά για τον τόπο. Η διατήρηση της κομματικής συνοχής στο πρόσωπο του ηγέτη, θα αποδειχθεί περισσότερο ολέθρια από την ανάπτυξη της εσωκομματικής διαμάχης. Γιατί, αναρωτιούνται πολλοί, είναι δυνατόν στη σημερινή Ελλάδα να εκπροσωπηθούν τα κοινωνικά στρώματα που ψηφίζουν κάποτε ΠΑΣΟΚ με το κόμμα που διαμορφώνει ο «αυριανοτομπρισμός»; Και ποια μπορεί να είναι η μακροπρόθεσμη προοπτική για ένα τέτοιο κόμμα και τον ηγετικό πυρήνα του;

Από τα Κάρμινά μπουράνα στην Κάρμεν

του Δημήτρη Χαντζόπουλου

ΝΑΙ, ΜΕ ΠΙΝΕΙ ΤΟ ΔΙΚΙΟ ΑΛΛΑ ΔΕΝ ΘΑ
ΚΑΤΣΩ ΜΕ ΣΤΑΥΡΩΜΕΝΑ ΤΑ ΧΕΡΙΑ.

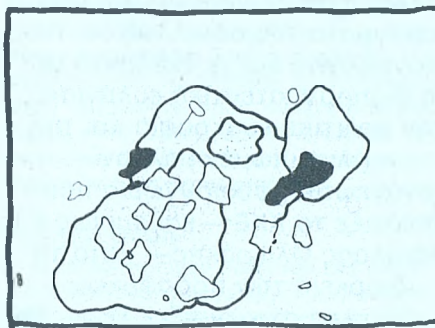
ΘΑ ΤΟ ΠΙΝΩ ΕΓΩ ΚΑΙ ΘΑ ΤΟ ΚΡΕΜΑΣΩ
ΑΝΑΠΟΔΑ ΜΕ ΤΑ ΙΔΙΑ ΤΟΥ ΤΑ ΕΝΤΕΡΑ.

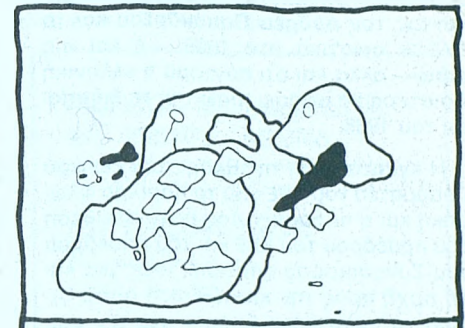
ΤΟ ΞΕΚΟΙΛΙΑΣΜΑ, ΦΥΣΙΚΑ, ΘΑ ΓΙΝΕΙ ΜΕΣΑ
ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΠΟΥ ΚΑΘΟΡΙΖΕΙ...

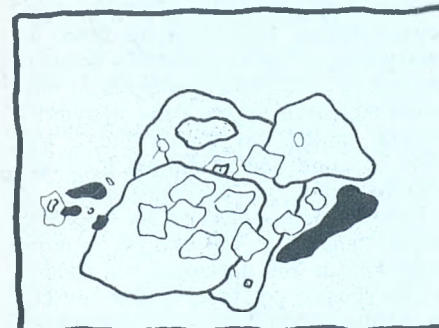
...Ο ΝΟΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΝΑ ΜΗΝ
ΥΠΑΡΞΕΙ ΕΛΠΙΔΑ ΔΙΑΦΥΓΗΣ.

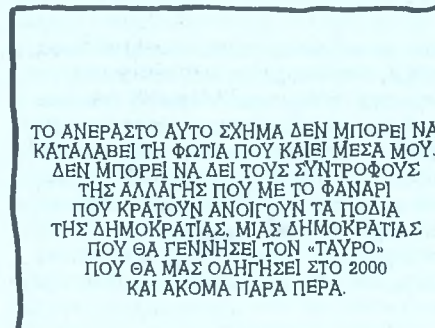
ΣΤΑ ΛΟΓΙΑ ΑΥΤΑ ΚΑΘΕ ΚΑΛΟΠΙΣΤΟΣ
ΠΟΛΙΤΗΣ ΒΛΕΠΕΙ ΤΗΝ ΑΓΑΠΗ ΠΟΥ ΕΚΤΡΕΦΩ...

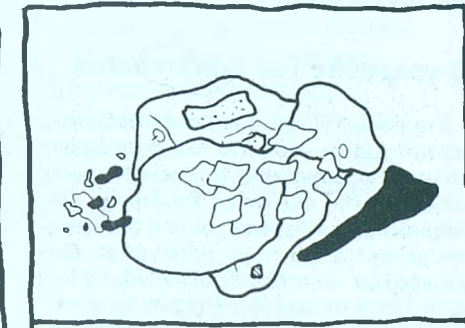
...ΓΙ' ΑΥΤΟΝ ΤΟΝ ΤΟΠΟ. ΜΙΑ ΑΓΑΠΗ ΠΟΥ ΓΙΑ
ΝΑ ΘΕΡΙΕΥΣΕΙ ΣΤΟΙΧΙΣΕ ΠΑΝΩ ΑΠΟ 40 ΔΙΣ.

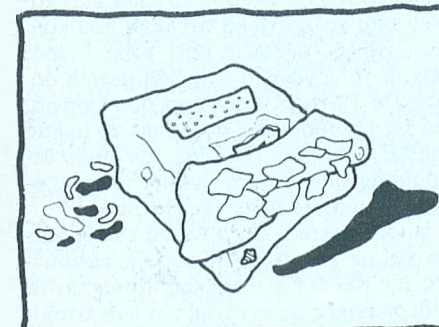
ΚΙ ΕΡΧΕΤΑΙ ΣΗΜΕΡΑ Η ΑΝΙΕΡΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ
ΝΑ ΜΕ ΚΑΤΗΓΟΡΗΣΕΙ ΓΙΑΤΙ ΑΓΑΠΗΣΑ.

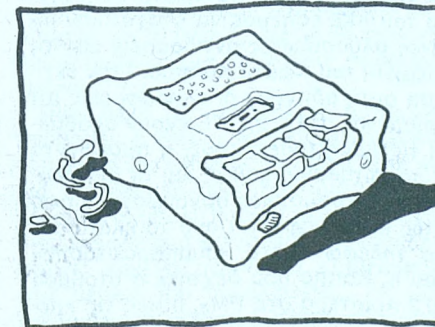
ΤΟ ΑΝΕΡΑΣΤΟ ΑΥΤΟ ΣΧΗΜΑ ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ
ΚΑΤΑΛΑΒΕΙ ΤΗ ΦΩΤΙΑ ΠΟΥ ΚΑΙΕΙ ΜΕΣΑ ΜΟΥ.
ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΔΕΙ ΤΟΥΣ ΣΥΝΤΡΟΦΟΥΣ
ΤΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ ΠΟΥ ΜΕ ΤΟ ΦΑΝΑΡΙ
ΠΟΥ ΚΡΑΤΟΥΝ ΑΝΟΙΓΟΥΝ ΤΑ ΠΟΔΙΑ
ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ. ΜΙΑΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΠΟΥ ΘΑ ΓΕΝΝΗΣΕΙ ΤΟΝ «ΤΑΥΡΟ»
ΠΟΥ ΘΑ ΜΑΣ ΟΔΗΓΗΣΕΙ ΣΤΟ 2000
ΚΑΙ ΑΚΟΜΑ ΠΑΡΑ ΠΕΡΑ.

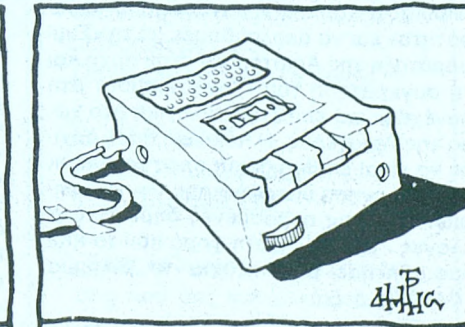
ΠΩΣ ΝΑ ΚΑΤΑΛΑΒΟΥΝ ΤΟ ΠΑΘΟΣ
ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΠΑΝΤΡΕΥΤΗΚΑΝ ΑΠΟ ΣΥΝΟΙΚΕΣΙΟ;

ΟΡΚΙΖΟΜΑΙ, ΣΤΗΝ ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΤΗ ΘΕΑ ΤΟΥ
ΕΡΩΤΑ, ΠΩΣ ΑΝ ΟΙ ΓΑΛΙΦΙΕΣ ΤΟΝ...

...ΔΥΟ ΕΠΙΔΟΣΕΩΝ ΕΡΑΣΤΩΝ ΤΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ
ΤΗΝ ΠΛΑΝΕΨΟΥΝ...

...ΑΝ ΔΕΝ ΤΗΝ ΠΑΡΩ ΚΟΝΤΑ ΜΟΥ ΓΙΑ ΠΑΝΤΑ
ΝΑ ΜΗ ΜΕ ΛΕΝΕ ΔΟΝ ΧΩΣΕ.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Η ΚΑΣΕΤΑ ΚΥΚΛΟΦΕΡΕΙ ΣΕ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΟ ΑΡΙΘΜΟ (124) ΑΝΤΙΤΥΠΩΝ

ΕΝΑ ΒΗΜΑ ΜΠΡΟΣ, ΚΑΝΕΝΑ ΠΙΣΩ

Χωρίς να υποτιμάται ο ρόλος της ΕΑΡ και του Λεωνίδα Κύρκου, χάρις στο ΚΚΕ η ελληνική Αριστερά όχι μόνο δεν «αυτοκτόνησε πολιτικά», όπως ήλπιζαν εκείνοι που την πιέζαν να υποχωρήσει στους αυριανιστικούς εκβιασμούς του ΠΑΣΟΚ, αλλά, πολύ περισσότερο διεκδικεί σήμερα με επιτυχία το ρόλο του ρυθμιστή της πολιτικής ζωής και —γιατί όχι— του πρωταγωνιστή της. Μπορούμε λοιπόν να αισιοδοξούμε ότι εισήλθαμε πλειεπίστω στο «1966», αφήνοντας τον Ανδρέα Παπανδρέου και το ΠΑΣΟΚ οριστικά στο 1965 —ή και πιο πίσω— αλλά και ότι σύντομα η ελληνική Αριστερά θα αφήσει πίσω της τη διάσπαση του 1968.

Η εγκατάλειψη της θέσης του Γενικού Γραμματέα του ΚΚΕ από το Χαρίλαο Φλωράκη και η παραμονή του μόνο στη θέση του προέδρου του ΚΚΕ και του προέδρου του Συνασπισμού αποτελεί ίσως μια καλή αρχή προς την κατεύθυνση αυτή. Άραγε, ο καλύτερος δρόμος για την οριστική ενότητα της Αριστεράς είναι η ενδυνάμωση του Συνασπισμού και οι παράλληλη «αποδυνάμωση» των κομμάτων που τον αποτελούν;

Ο γολγοθάς των καπεταναίων

Για όσους γνωρίζουν καλά «πρόσωπα και πράγματα» μέσα στο ΚΚΕ, η σημερινή πολιτική φυσιογνωμία του μεγαλύτερου τμήματος της ελληνικής Αριστεράς δεν διαμορφώθηκε ξαφνικά, ούτε η συνεργασία με τη ΝΔ για τη μη παραγραφή των σκανδάλων αποτέλεσε κεραυνό εν αιθρία. Παρά τις αντιδράσεις των «παλαιοσταλινικών» γερόντων και των «νεοσταλινικών» νεολαίων, το ΚΚΕ κατόρθωσε τους τελευταίους μήνες, βήμα-βήμα, να σπάσει την περιχαράκωσή του στην αδιαλλαξία και την «επαναστατική καθαρότητα» και να ακολουθήσει, με τη «Συμπράταξη της Αριστεράς» στην αρχή και τη συγκρότηση του «Συνασπισμού» στη συνέχεια, μια επιθετική πολιτική στο χώρο της Αριστεράς. Η πολιτική αυτή άρχισε να είναι επιθετική και προς το ΠΑΣΟΚ με την άρνηση υπερψήφησης των υποψηφίων του στις περασμένες δημοτικές εκλογές. Ήταν η πρώτη φορά που το ΚΚΕ αμφισβήτησε με επιτυχία το δίλημμα «ΠΑΣΟΚ ή Δεξιά».

Η πολιτική αναγέννηση του ΚΚΕ δεν έγινε χωρίς ωδίνες. Παράδειγμα, το «παγόβουνο» των αντιδράσεων και διαφω-

Αναμφισβήτητα, το «νέο πρόσωπο» που επιδεικνύει η ελληνική Αριστερά από τις εκλογές της 18ης Ιουνίου είναι το νέο πρόσωπο του ΚΚΕ. Συνηθισμένοι στην εικόνα του «καπετάν Γιώτη» της μεταδικτατορικής περιόδου και της οκταετίας του ΠΑΣΟΚ, του μόνιμα περιχαράκωμένου στα ορύγματα της αδιαλλαξίας, το πανελλήνιο έμμενε έκπληκτο με τη διαπραγματευτική ευλυσία, την πολιτική ευστροφία και την —χιλιοειπωμένη πλέον— ανανεωτική φυσιογνωμία που επέδειξε το ΚΚΕ —και κυρίως ο Χαρίλαος Φλωράκης— κατά τη διάρκεια των πρόσφατων συγκλονιστικών εξελίξεων.

του Βασίλη Ζήση

νίων για τη συνεργασία τόσο στο Συνασπισμό, όσο και με τη ΝΔ, που κρύβεται κάτω από τη δημόσια διαφωνία του βουλευτή και πρώην, τώρα, μέλους της Κεντρικής Επιτροπής του ΚΚΕ Κώστα Κάππου. Παλιός και δοκιμασμένος αγωνιστής ο Κώστας Κάππος δεν θα εκδήλωνε ποτέ δημόσια τη διαφωνία του αν δεν ήταν βέβαιος, ή δεν ήλπιζε, ότι θα εύρισκε συμπαράσταση και από άλλα μέλη της ΚΕ.

Η αιφνίδια σύγκληση της ολομέλειας της ΚΕ του ΚΚΕ την περασμένη Δευτέρα, ενώ όλοι την περίμεναν για το τέλος αυτής της εβδομάδας, φανερώνει ότι η ηγεσία του ΚΚΕ έσπευσε να αναχαιτίσει πιθανώς αλυσισιδωτές αντιδράσεις από τη διαφωνία του Κώστα Κάππου. Στην εκτίμηση αυτή οδηγούν οι πληροφορίες ότι «ορισμένα» μέλη της ΚΕ έχουν υποβάλει τις παραιτήσεις τους, ή προτίθεντο να παραιτηθούν, καθώς και οι αντιδράσεις στις κομματικές οργανώσεις, όπως αυτές καταγράφονται από τα εκατοντάδες τηλεφωνήματα «συμπράταξης» στον Κ. Κάππο που δέχτηκε ο σταθμός «90,2 Αριστερά στα FM», αυτές τις ημέρες.

Η εκλογή του Γρηγόρη Φαράκου στη θέση του Γενικού Γραμματέα του ΚΚΕ και

η «περιεργή» δήλωση του Κ. Κάππου ότι «θα συμμορφωθεί» με τη γραμμή του Συνασπισμού πράγμα που του εξασφάλισε —γεγονός ακόμα πιο «περιεργό»— την παραμονή του στη Βουλή, δεν εξηγούνται μόνο από την εκτίμηση ότι «το ΚΚΕ οδεύει προς την κατοχύρωση των ανοικτών διαφωνιών και τάσεων». Οδηγούν και στην εκτίμηση ότι στην ΚΕ του ΚΚΕ επικράτησαν τα συμβιβαστικά πνεύματα και η αποφασιστική μάχη δεν ξέσπασε ακόμα.

Αν ξεσπάσει ποτέ αυτή η μάχη, ή αν θα «πνιγεί», εξαρτάται από την απόδοση του Γρ. Φαράκου στη θέση του Γενικού Γραμματέα, μια θέση που ονειρευόταν επίμονα από τη δεκαετία του '50. Σύμφωνα με ορισμένους «αναλυτές» η «προαγωγή» του Γρ. Φαράκου «θεωρείται προϊόν συμβιβασμού, μεταξύ των σκληρών και των ανανεωτικών με σημείο ισορροπίας τον κ. Φαράκο».

Παρόμοιες και «παραδοσιακού» τύπου αναλύσεις των αντιθέσεων μέσα στο ΚΚΕ δεν ανταποκρίνονται πλέον στην πραγματικότητα. Ούτε ο Γρ. Φαράκος θεωρείται πλέον «σκληρός», εφόσον έχει από καιρό συμμαχήσει με τον Μ. Ανδρουλάκη, ούτε ο Χαρ. Φλωράκης είναι και τόσο «ανανεωτικός». Χαρακτηρισμοί όπως οι προηγούμενοι που κατατάσσουν τα μέλη του ΚΚΕ σε «φιλοσοβιετικούς» και μη, δεν ανταποκρίνονται πλέον στην πραγματικότητα, επειδή, για παράδειγμα, ο Μιχαήλ Γκορμπατσόφ μετέλλαξε τους «φιλοσοβιετικούς» σε... αντισοβιετικούς.

Το πλέον βέβαιο είναι ότι ο κ. Φαράκος τοποθετήθηκε Γ.Γ. του ΚΚΕ για να αντιμετωπίσει με τον προσφιλή του τρόπο, τις διαγραφές και τους διαφωνούντες, με τη σημερινή πολιτική τακτική του ΚΚΕ. Στις περισσότερες των αναλόγων περιπτώσεων του παρελθόντος, η ηγεσία του ΚΚΕ για να αντιμετωπίσει τους όποιους διαφωνούντες στη βάση έστελνε εκεί κάποιο από τα κεντρικά στελέχη που είχε τις... «ιδιες» απόψεις μαζί τους. Παράδειγμα τα γεγονότα στην κομματική οργάνωση Πάτρας, πριν από δυο χρόνια. Για τις εκκαθαρίσεις στάλθηκε το μέλος της ΚΕ κ. Κώστας Τζιατζής, τον οποίο θεωρούσαν «ιδεολογικό ηγέτη» τους τα ατυχή κομματικά μέλη της Πάτρας.

Η ίδια τακτική φαίνεται να εφαρμόζεται και με τους σημερινούς διαφωνούντες της ΚΕ. Ο Γρ. Φαράκος ήταν κάποτε ο ιδεολογικός προστάτης των «νεοσταλινικών», αφού αυτός τους επέλεξε για να γίνουν στελέχη του Κεντρικού Συμβουλίου της ΚΝΕ πρώτα και της ΚΕ του ΚΚΕ

αργότερα. Αλλά ο Κρόνος έτρωγε πάντα τα παιδιά του. Ταυτόχρονα, η ανάδειξη ενός «σκληροπυρηνικού» όπως ο Γρ. Φαράκος στη θέση του Γ.Γ. θα λειτουργήσει συσπειρωτικά στην παλαιοκομματική βάση, η οποία μπορεί να μην φοβάται τώρα ότι θα παραγραφούν οι απαράβατες αρχές του «μαρξισμού - λενινισμού». Στο μεταξύ ο Χαρ. Φλωράκης και ο Μ. Ανδρουλάκης θα μπορούν να αφοσιωθούν απερίσπαστοι στην ενάσκησή τους στην κατά Λένιν «τέχνη των συμμαχιών».

Ας σημειωθεί ότι πριν από ένα χρόνο από την εποχή της γραμμής της «συμπάρταξης» ακόμα ο κ. Φαράκος είχε συμμαχήσει με τον κ. Ανδρουλάκη στην «ηγεσία» της κυρίαρχης τότε τάσης στην Κεντρική Επιτροπή. Η τάση Φαράκου - Ανδρουλάκη ήταν υπέρ της εκλογικής συνεργασίας με την ΕΑΡ και επεδίωκε τη συγκρότηση ενός «πλατιού και μαζικού μετώπου της αριστεράς» χωρίς το ΠΑΣΟΚ μέσα από το οποίο θα ανανεωνόταν το ΚΚΕ! Όπως και έγινε.

Τάσεις και αντιστάσεις

Ήταν πάντα παρακινδυνευμένη επιχείρηση η «κατάταξη» των μελών της ΚΕ του ΚΚΕ σε τάσεις. Μπορούμε όμως να εκτιμήσουμε εκ του ασφαλούς ότι «αντίπαλη» στην τάση Φαράκου - Ανδρουλάκη ήταν η τάση των «νεοσταλινικών» η «τρίτη τάση» όπως την κατέγραψε το ΑΝΤΙ στο παρελθόν. Η τάση αυτή αποτελούμενη από ιδρυτικά στελέχη της ΚΝΕ και συνδικαλιστές θεωρούσε και θεωρεί ότι «χωρίς το ΠΑΣΟΚ» το μαζικό κίνημα δεν μπορεί να αναγεννηθεί. Δεν τάσσεται συνεπώς υπέρ της ρήξης μαζί του αλλά ευνοεί μια τακτική που θα προκαλέσει τη ρήξη μεταξύ της ηγεσίας του ΠΑΣΟΚ και της «τίμιας βάσης» του. Αυτό δεν τους οδηγούσε βέβαια στην υποστήριξη της άποψης ότι ο Συνασπισμός έπρεπε να κάνει κυβέρνηση με το ΠΑΣΟΚ όπως έχει γραφεί. Η «τρίτη τάση» συμφωνούσε μάλλον με τον κ. Σαρτζετάκη (!) και ήθελε νέα προσφυγή στη λαϊκή βούληση.

Σύμφωνα με μια εκτίμηση «το ένα τρίτο» των 130 μελών του ανώτατου καθοδηγητικού οργάνου του ΚΚΕ έχει ταχθεί κατά της συγκρότησης του Συνασπισμού και οι περισσότεροι από αυτούς τάσσονται σήμερα κατά της συνεργασίας με τη ΝΔ. Το ποσοστό αυτό είναι κατά πάσαν πιθανότητα υπερβολικό. Ανοικτά εναντίον της κυβερνητικής συνεργασίας πρέπει να τάσσονται σήμερα γύρω στα 10 έως 15 τακτικά και αναπληρωματικά μέλη της ΚΕ που εντοπίζονται όλα στη «γενιά της ΚΝΕ» και στις τάξεις των «νεοσταλινικών» στην τάση δηλαδή που δεν ήθελε τη ρήξη με το ΠΑΣΟΚ.

Με το χαρακτηρισμό «νεοσταλινικοί» εννοούνται τα στελέχη εκείνα του ΚΚΕ που παραμένουν πιστά στην «επαναστα-

τική καθαρότητα» το «κόμμα νέου τύπου» και τη Σοβιετική Ένωση όπως οι κ. Κώστας Τζιατζής, Νίκος Κοτζιάς, Θανάσης Σκαμνάκης, Σπύρος Χαλβατζής, Γιώργος Γράφας κ.ά. Τα στελέχη αυτά διακρίνονται, λόγω νοοτροπίας και ηλικίας από τους «παλαιοσταλινικούς» του ίδιου τύπου, όπως οι κ. Φαράκος και Τσολάκης. Άλλωστε, ακριβώς επειδή ποτέ «δεν τα βρήκαν» μεταξύ τους οι «νεοσταλινικοί» και οι «παλαιοσταλινικοί» επελέγη ο Γρ. Φαράκος για να αντιμετωπίσει τους πρώτους.

Η τρίτη τάση είναι εκείνη των «γερόντων», των φανατικών και άφωνων συντρόφων και «πιστών» του πρώην Γενικού Γραμματέα του ΚΚΕ, που θα κάνουν πάντα «ό,τι πει ο Χαρίλαος». Παλιότερα οι «γέροντες» πίστευαν ότι το ΠΑΣΟΚ ήταν η συνέχεια της «εαμογενούς αριστεράς» και τελευταία διαφωνούσαν, όχι και τόσο έντονα είναι αλήθεια, με τη συγκρότηση του Συνασπισμού, εμμένοντας στο σχήμα «ΚΚΕ - συνεργαζόμενοι». Αλλά, «ανάγκα και Θεοί πείθονται». Τα σκάνδαλα διέλυσαν όλες τις αυταπάτες.

Η τίμια βάση

Η κατάσταση στη βάση του ΚΚΕ δεν είναι εύκολο να καταγραφεί. Αλλά σύμφωνα με όλες τις πληροφορίες οι αντιρρήσεις και διαφωνίες με την κυβερνητική συνεργασία πρέπει να έχουν περιοριστεί στο 15%, περίπου, των κομματικών μελών. Προεκλογικά και σύμφωνα με «εσωτερικές» δημοσκοπήσεις του ΚΚΕ τα μέλη που διαφωνούσαν με μια πολιτική ρήξης με το ΠΑΣΟΚ και απειλούσαν ότι «θα ψηφίσουν Παπανδρέου» έφταναν στο 25%, γεγονός που ανάγκαζε τον κ. Φλωράκη να μην απορρίπτει τις πιθανότητες μετεκλογικής συνεργασίας με το ΠΑΣΟΚ, προκαλώντας ριγή στους «πασοκογόνους» του Συνασπισμού.

Τα βασικά επιχειρήματα των διαφωνούντων μελών του ΚΚΕ στρέφονται γύρω από το εξής μοτίβο: «Η "σκανδαλογία" επέβαλε μια "αποπολιτικοποίηση" στο δημόσιο βίο, η οποία οδήγησε σε μια σειρά απαράδεκτες υποχωρήσεις του ΚΚΕ προς τη δεξιά που απειλεί τώρα να επιστρέψει δριμύτερη, περισσότερο αυταρχική και αντιλαϊκή, αφού θα έχει να αντιμετωπίσει μια αριστερά παροπλισμένη».

Παρ' όλες τις αντιδράσεις τμήματος της βάσης, η ηγεσία του ΚΚΕ γνωρίζει ότι το τραίνο της ιστορίας δεν πάει ποτέ πίσω. Σήμερα στο χώρο της αριστεράς — και με τη συμβολή κυρίως του ΚΚΕ — έχει διαμορφωθεί μια κατάσταση, η οποία δεν αφήνει κανένα περιθώριο επιστροφής στις θέσεις του παρελθόντος. Εκ των πραγμάτων το ΚΚΕ είναι πλέον υποχρεωμένο να κάνει πολλούς συμβιβασμούς με τις «αρχές» του για χάρη του Συνασι-

σμού της Αριστεράς και της Προόδου. Η ηγεσία του ΚΚΕ γνωρίζει ότι μόνον έτσι μπορεί να κερδίσει το χαμένο χρόνο και το χαμένο έδαφος.

Η σημερινή ηγεσία της Νέας Δημοκρατίας δεν είναι «αντικομμουνιστική» — ή είναι πάντως σε βαθμό πολύ μικρότερο από την ηγεσία του ΠΑΣΟΚ — και αποδεδειγμένα επιδιώκει να μικρύνει το τεράστιο χάσμα μεταξύ Δεξιάς και Αριστεράς που κληρονόμησε ο εμφύλιος. Το ΚΚΕ και η Αριστερά πρέπει να εκμεταλλευθούν αυτή την ευνοϊκή συγκυρία και να αποδείξουν ότι μπορούν να αντιπαρατεθούν με τη συντηρητική παράταξη χωρίς «ενδιάμεσους», όπως το ΠΑΣΟΚ. Στο κάτω κάτω, δεν υπάρχουν πια χειμερινά ανάκτορα για να καταληφθούν. Οι βίλλες και τα «επανωσηκώματα» είναι μοιρασμένα ανάμεσα στο ΠΑΣΟΚ και τη ΝΔ.

«ΔΩΡΙΚΟΣ» Μαυρομικάλη 64
τηλ. 3629675 - ΑΘΗΝΑ

ΔΥΟ ΠΑΙΔΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ
ΑΛΛΙΩΤΙΚΑ
ΑΠΟ ΤΑ ΑΛΛΑ

ΙΑΝ ΤΕΡΛΟΟΥ
ΠΩΣ ΝΑ ΓΙΝΕΙΣ ΒΑΣΙΛΙΑΣ

Ένα μικρό αγόρι αναλαβαίνει να λύσει τα προβλήματα μιας όχι και τόσο φανταστικής πολιτείας : νέφος, πχορύπανση, εξοπλισμοί.
Για παιδιά από δέκα χρονών και πάνω.

ΣΕΛ ΣΙΑΒΕΡΣΤΑΪΝ
ΤΟ ΔΕΝΤΡΟ ΠΟΥ ΕΔΙΝΕ

Ένα όμορφο παραμύθι για εκείνους που ξέρουν να δίνουν κι εκείνους που ξέρουν να ανταποδίδουν με αγάπη.
Για μικρά και μεγάλα παιδιά.

ΙΒ ΜΑΡΓΚΕΡΙΤ
Η ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΖΩΗ
ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΑΣ

Όλες οι απαντήσεις στις ερωτήσεις που σας κάνουν τα παιδιά σας για ένα καλύτερο διάλογο μαζί τους.

ΑΡΙΣΤΕΡΑ - ΔΕΞΙΑ: «ΤΑΞΙ ΓΙΑ ΔΥΟ»...

του Κώστα Δέδε

Σε αποφασιστική πολιτική περίοδο έχει μπει η χώρα, κύριο χαρακτηριστικό της οποίας είναι η διαδικασία και η πραγματοποίηση της κάθαρσης, η αλλαγή των όρων του πολιτικού αγώνα, η καλύτερη δυνατή άμεση πληροφόρηση των πολιτών για ό,τι λέγεται στη Βουλή και, συνακόλουθα, ο έλεγχος των αντιπροσώπων του λαού στο κοινοβούλιο από το λαό. Παράλληλα, η εθνική συμφιλίωση, όπως ορίζεται και προσδιορίζεται από τις τελευταίες εξελίξεις, επιταχύνει τη διαδικασία «πολιτικής ενσωμάτωσης», δηλαδή τη διαδικασία ενοποίησης μιας κοινωνίας, με στόχο τη δημιουργία μιας αρμονικής πολιτείας, βασισμένης σε μια τάξη, που να τη θεωρούν σαν τέτοια τα μέλη της όπως παρατηρεί ο Μωρίς Ντυβερζέ.

Πρωταγωνιστές αυτών των πολιτικών εξελίξεων που παρουσιάζουν παγκόσμιο ενδιαφέρον, είναι η «Νέα Δημοκρατία» και ο «Συνασπισμός της Αριστεράς και της Προόδου», που έχουν, ιδιαίτερα μετά την εκλογική αναμέτρηση του Ιουνίου, αναλάβει την πρωτοβουλία των κινήσεων και φαίνεται να οδηγούν το «σκάφος» στη σωστή κατεύθυνση. Έχοντας, οι δυο παρατάξεις, προφανώς λάβει υπόψη, πέραν της αναγκαιότητας για ταχεία ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας, τα δεδομένα των νέων διεθνών σχέσεων και ανακατατάξεων (πολιτική, αμυντική προσέγγιση Ανατολής-Δύσης, πολιτικά ανοίγματα στην ΕΣΣΔ Πολωνία και Ουγγαρία, κομματικές συνενώσεις στη λήψη αποφάσεων σε ευρωπαϊκές χώρες).

Το ΠΑΣΟΚ, σαν κομματικός οργανισμός, εξαιτίας της τακτικής του και με το βάρος της αμαρτωλής πολιτείας του, αδυνατεί να αρθρώσει έγκυρο πολιτικό λόγο και να βγει από το αδιέξοδο στο οποίο έχει οδηγηθεί, μετά την απώλεια της εξουσίας. Και, παράλληλα, δεν μπορεί να συνέλθει από το σοκ της ήττης, τώρα, των πλεονεκτημάτων, που η εξουσία του είχε εξασφαλίσει και τα οποία, πλεονεκτήματα, οδήγησαν σε μια ανήκουστη πορεία οικονομικών και, κυρίως, πολιτικών σκανδάλων.

Τα σκάνδαλα φαίνεται ότι ήταν μια πτυχή της προσπάθειας του Κινήματος να ελέγξει οικονομικά το κράτος, να δημιουργήσει νέους μηχανισμούς υποστήριξης του, με την ανάδειξη και ενίσχυση νέων επιχειρηματιών (τα λεγόμενα «νέα τζάκια»), και, το σημαντικότερο να θέσει υπό την απόλυτη κυριαρχία του και τα ιδιωτικά έντυπα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (μέσω της «Γραμμής Α.Ε.» του Κοσκωτά). Έτσι, έχοντας αποκόψει τη «Νέα Δημοκρατία» από τους μηχανισμούς

Η εμπειρία συμφορών και η πολιτική περιπέτεια μας έκαναν να πιστεύσουμε ότι το πνεύμα διαθέτει δυνάμεις που δεν τις υποπετεύεται κανένας σε κανονικούς καιρούς, και που τις ανακαλύπτουμε μόνο σε ανώμαλες περιστάσεις...

προπαγάνδας, έχοντας, παράλληλα, βάλει την Αριστερά στη γωνιά επισείοντας προς τους οπαδούς της τον «κίνδυνο της Δεξιάς» και περνώντας τα δικά του μηνύματα στο εκλογικό σώμα, θα μπορούσε να διαιωνίζει την παρουσία του στην εξουσία, χωρίς να προσβάλει τους κοινοβουλευτικούς θεσμούς, που όμως θα υπολειτουργούσαν:

Η βεβαιότητα ότι το ΠΑΣΟΚ θα έπαυε να είναι ο διαχειριστής της εξουσίας και η πεποίθηση ότι θα ήταν ο κύριος και ο μόνος συνοδός της εξουσίας, με συνταγματικά κατοχυρωμένο τρόπο, άνοιξε την όρεξη των τρωκτικών του Κινήματος που με ακόρεστη βουλιμία και σιγουριά παραδόθηκαν στο φαγοπότι του δημοσίου χρήματος. Γνωρίζοντας ότι οι φύλακες όχι μόνον «έχουν γνώση», αλλά ευλογούν και συμμετέχουν σε αυτή την πανδαισία.

Το ΠΑΣΟΚ «εκτός πεδιάς»...

Το σχέδιο, όμως, δεν τελεσφόρησε για τους γνωστούς λόγους και το ΠΑΣΟΚ υφίσταται αυτόν τον καιρό τη μεγαλύτερη κρίση της σύντομης ιστορίας του, που απειλεί να το διασπάσει «εις τα εξών συνετέθη».

Η κρίση αυτή εντείνεται ακόμα περισσότερο εξαιτίας του γεγονότος ότι η ηγεσία της Νέας Δημοκρατίας και του Συνασπισμού εφαρμόζοντας την πολιτική της εθνικής συμφιλίωσης και αλλάζοντας το ύφος της πολιτικής αντιπαράθεσης (αντιπαράθεση που δικαιολογείται από την ταξική —κατά την Αριστερά— διαφοροποίηση και πάλη) αφήρεσε από το ΠΑΣΟΚ το κυριότερο όπλο της πολιτικής τακτικής και στρατηγικής του. Την καλλιέργεια του εμφυλιοπολεμικού μίσους, το φόβο του Αριστερού για τη Δεξιά, που, δήθεν, είναι έτοιμος, μόλις πάρει την εξουσία, να ανοίξει τα ξερονήσια και τις φυλακές και να περικόψει ή καταργήσει συντάξεις, απειλήσει κεκτημένα δικαιώματα. Παράλληλα, να πείσει το Δεξιό (και όχι μόνον...) ότι «το ΠΑΣΟΚ είναι εδώ» για να έχει την Αριστερά μόνι-

μως στη γωνία και στο 10%.

Οι ηγεσίες της ΝΔ και του Συνασπισμού οδήγησαν το Κίνημα να παίξει στο «γήπεδο» του ήρεμου πολιτικού βίου και των επιχειρημάτων που δικαιολογούν θέσεις και απόψεις. Και στην πρώτη μάχη —όπως αποδείχθηκε κατά τη συζήτηση επί των προγραμματικών δηλώσεων της κυβέρνησης του κ. Τζαννή Τζαννετάκη— το ΠΑΣΟΚ ηττήθηκε παρασύροντας και αρκετούς βουλευτές του στη γελοιοποίηση αρνούμενο, εκτός των άλλων να απαρνηθεί και τη νεοφασιστική νοοτροπία του «αυριανοτομπρισμού», που παίρνει διαστάσεις επίσημης ιδεολογίας και πολιτικής πρακτικής, όπως απέδειξαν προεκλογικές ομιλίες ακόμα και εντίμων στελεχών του ΠΑΣΟΚ... Είναι επόμενο, συνεπώς, να προσπαθήσει το Κίνημα να αντεπιτεθεί στο γνωστό έδαφος της πολιτικής οξύτητας και δυναμικής —μίλησε ήδη για «ανένδοτο» πολιτικής αντιπαράθεσης. Και αυτό θα το κάνει αφού πρώτα συσπειρώσει τις δυνάμεις του στην ανάγκη προάσπισης του κύρους και της προσωπικής ζωής του προέδρου του ΠΑΣΟΚ κ. Ανδρέα Παπανδρέου, που καλείται να δώσει εξηγήσεις για σκάνδαλα των κυβερνήσεων του¹.

Πολιτική ανατομία και ο ρόλος της Αριστεράς

Τρεις είναι οι σημαντικότερες συνιστώσες των τρεχουσών και μελλοντικών πολιτικών εξελίξεων:

- Η πρώτη αφορά στις διαδικασίες της κάθαρσης, η οποία θα επηρεάσει αποφασιστικά την προσεχή εκλογική αναμέτρηση, αν υπάρξουν αποδείξεις για να στοιχειοθετηθούν κατηγορίες για ποινικές ευθύνες σε κορυφαία πολιτικά πρόσωπα. Το ερώτημα, πάντως, που δημιουργείται είναι αν μπορούν οι αρμόδιες ανακριτικές επιτροπές να συγκεντρώσουν αυτό το αποδεικτικό υλικό, μεγάλο μέρος του οποίου θεωρείται βέβαιο ότι έχει καταστραφεί ή φυλαχθεί αεροστεγώς. Και είναι δυνατόν να αντιμετωπισθούν φαινόμενα ψευδομαρτυριών, με σχετικό νόμο που θα όριζε ότι η συγκάλυψη και ψευδομαρτυρία είναι κακούργηματα που ποτέ δεν παραγράφονται;²

- Η δεύτερη συνιστώσα είναι ότι δεν θα πρέπει να αναμένονται εξελίξεις στο ΠΑΣΟΚ, η συνοχή του οποίου εξαρτάται άμεσα από την παρουσία του κ. Α. Παπανδρέου στην ηγεσία του Κινήματος, όπως πολύ σωστά επισημαίνουν οι κ. Απ. Κακλαμάνης και Α. Τσοχατζόπουλος.

Η συνοχή αυτή δεν απειλείται από κάποιες επικρίσεις στελεχών της Κεντρικής Επιτροπής, που γίνονται για να δικαιολογούνται κάποιες παρουσίες και

για εσωτερική κατανάλωση, εναντίον του πρώην πρωθυπουργού. Απειλείται όμως από την κατάσταση της υγείας του η οποία αυτόν τον καιρό «είναι πολύ καλή και βελτιώνεται» σύμφωνα με καλά πληροφορημένη ιατρική πηγή. Καθώς επίσης και από τα αποτελέσματα των ερευνών για τα σκάνδαλα. Αποτελέσματα, που μπορεί να αμφισβητηθούν για τη γνησιότητά τους από το ΠΑΣΟΚ.

Αυτό σημαίνει ότι τώρα κανείς δεν μπορεί να «κουνηθεί» στο ΠΑΣΟΚ, και ουδείς δύναται να αμφισβητήσει τον κ. Παπανδρέου, τουλάχιστον μέχρις ότου αποφανθεί η Δικαιοσύνη. Και ακόμα περισσότερο όταν γίνεται «πανστρατιά» για δυναμικές κινητοποιήσεις στα πλαίσια ενός νέου ανένδοτου.

● Η τρίτη συνιστώσα των τρεχουσών και μελλοντικών πολιτικών εξελίξεων αφορά στο ρόλο της Αριστεράς στην πολιτική ζωή του τόπου, δεδομένου ότι αρχίζει να γίνεται κατανοητό ότι η υποστήριξη του Συνασπισμού στην κυβέρνηση Τζαννετάκη και η παρουσία σε αυτήν στελεχών του Συνασπισμού δημιουργεί τις προϋποθέσεις να πρωταγωνιστήσει η Αριστερά στις μελλοντικές πολιτικές εξελίξεις. (Ανάγκη που αναγνώρισε εξάλλου και ο πρόεδρος της ΝΔ κ. Κ. Μητσotάκης)³. Και αυτό γιατί μια κυβερνητική επιτυχία στελεχών της πείθει το εκλογικό σώμα ότι η Αριστερά δεν είναι μόνο ι-

κανή να κάνει διαδήλωση για τις βάσεις και για το νέφος εκφράζοντας τη διαμαρτυρία της στη Βουλή για διάφορα θέματα, αλλά έχει αξιόλογους ανθρώπους να αναλάβουν με επιτυχία κυβερνητικές ευθύνες. Ένα θετικό αποτέλεσμα από την κυβέρνηση Τζ. Τζαννετάκη δεν θα έχει μόνον άμεση επίπτωση στο πολιτικό επίπεδο όπου διεξάγεται ο πολιτικός αγώνας, αλλά και στο ψυχολογικό όπου επηρεάζεται η πολιτική συμπεριφορά. Επιτυχία της κυβέρνησης Τζαννετάκη ισοδυναμεί και με επιτυχία της ΝΔ και του Συνασπισμού. *Σήμερα δίνεται η δυνατότητα στην ελληνική Αριστερά να μιλήσει με ποιοτικούς όρους που θα της επιτρέψουν αργότερα να μιλήσει για ποσοτικούς.*

Η σημερινή στάση της Αριστεράς απέναντι στην κυβέρνηση Τζαννετάκη, για αντιμετώπιση του προβλήματος της κάθαρσης, και του εκδημοκρατισμού διαλύοντας το πασοκικό παρακράτος, μπορεί να δικαιολογήσει την εκτίμηση ότι η Αριστερά έχει τη δυνατότητα, αναβαθμίζοντας την ποιότητα της ανάλυσης της και των επιχειρημάτων της, να αποτελέσει το σημαντικότερο αντίπαλο της φιλελεύθερης παράταξης. Και να πεισθεί η ίδια ότι κάτι τέτοιο μπορεί να το πραγματοποιήσει, όταν εξακολουθήσει να επιδεικνύει ευλιγισία πολιτικών χειρισμών εγκαταλείποντας στερείς ιδεολογικοπολιτικές αγκυλώσεις.

Η πολιτική της Εθνικής Συμφιλίωσης συμβάλλει αποφασιστικά στη διαδικασία ενοποίησης της κοινωνίας, αφού περιορίζει τα μέτωπα πολιτικής αντιπαράθεσης Αριστεράς-Δεξιάς, τα οποία στο απώτερο παρελθόν χαρακτηρίζονταν από βίαιες συγκρούσεις και στο πρόσφατο παρελθόν από ψυχώσεις, μίσση και αδιαλλαξία. Η φύση των προβλημάτων είναι τέτοια που, και μετά την κυβέρνηση Τζαννετάκη, θα πρέπει να γίνουν συνεννοήσεις, για να ξεπεραστούν τα πολιτικά (πχ. αν δεν υπάρξει αυτοδυναμία για Εκλογή Προέδρου Δημοκρατίας) και οικονομικά αδιέξοδα. Το πολιτικό σκηνικό άλλαξε. Οι συσχετισμοί μεταβάλλονται και οι πολιτικές σχέσεις μέσα στο σύστημα επαναπροσδιορίζονται για το καλό —όπως φαίνεται από τα πρόσφατα γεγονότα— όλων μας.

Η εμπειρία συμφορών και η πολιτική περιπέτεια μας έκαναν να πιστεύσουμε ότι το πνεύμα διαθέτει δυνάμεις που δεν τις υποπευτεί κανένας σε κανονικούς καιρούς, και που τις ανακαλύπτουμε μόνο σε ανώμαλες περιστάσεις...

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

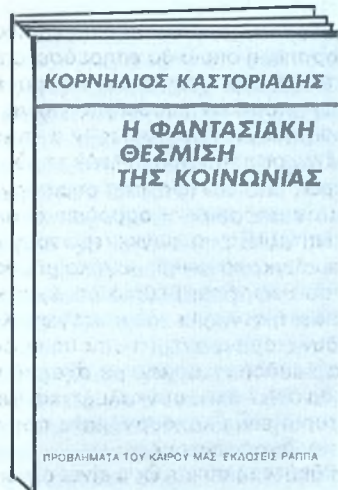
1. Ανακοίνωση εκτελεστικού γραφείου ΠΑΣΟΚ 8/9/89.

2. Ν. Κυριαζίδης: «Διαρκές Έγκλημα» Εφ. «Ελεύθερος Τύπος» 19/7/89

3. Πρακτικά Βουλής: 7/7/89

ΚΟΡΝΗΛΙΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ

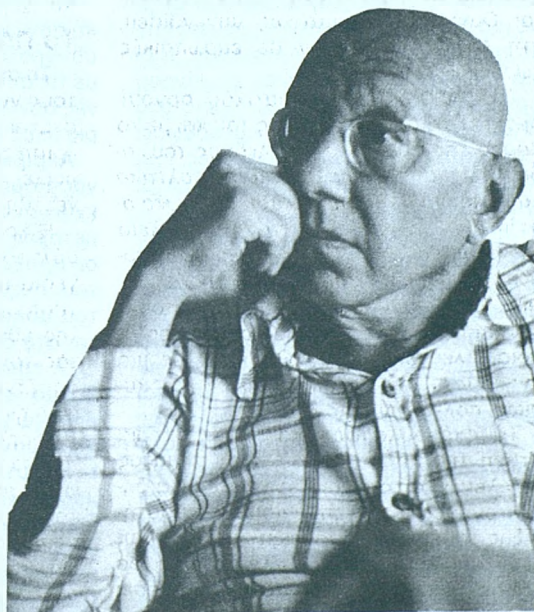
Η ΦΑΝΤΑΣΙΑΚΗ ΘΕΣΜΙΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Τό βιβλίο όπου αναλύεται η κοινωνικοφιλοσοφική σκέψη του Κ. Καστοριάδη. Όπως λέει ο ίδιος «πρέπει νά δοῦμε τήν ιστορία ὡς δημιουργία, τή θεσμίζουσα κοινωνία ἢ τό κοινωνικό φαντασιακό ἐν δράσει μέσα στή θεσμισμένη κοινωνία, καί τό κοινωνικο-ιστορικό ὡς τρόπο τοῦ εἶναι ἄγνωστο γιά τήν κληρονομημένη σκέψη».

Κυκλοφορεῖ
Κ. ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ
ΝΤΑΝΙΕΛ ΚΟΝ-ΜΠΕΝΤΙΤ

• Ἀπό τήν οἰκολογία
στήν αὐτονομία

Εκδόσεις Κέδρος Γ. Γενναδίου 3 – Τηλ. 36.02.007

ΤΟ ΛΥΚΑΥΓΕΣ ΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΑΝΤΙΔΕΞΙΣΜΟΥ

Η επιλογή του Συνασπισμού της Αριστεράς και της Προόδου να στηρίξει την κυβέρνηση του κ. Τζαννή Τζαννετάκη αποτελεί τομή στην πολιτική ιστορία της Αριστεράς. Η Αριστερά δοκιμάζεται, για πρώτη φορά στη μεταπολεμική περίοδο και μάλιστα σε μια περίοδο πολλαπλών πολώσεων, με ένα πρωτόγνωρο πείραμα —ακόμα και για την Ευρώπη— συμμετοχής σε μια μεταβατική κυβέρνηση με τη Δεξιά αλλά περιορισμένων και καθορισμένων αρμοδιοτήτων.

Παράλληλα η Αριστερά χωρίς αυτό να σηματοδοτεί κάποια στρατηγική «ιστορικού συμβιβασμού», γιατί απλούστατα τέτοια δεν υπάρχει ούτε βέβαια έχει ποτέ ψηλαφηθεί από την ελληνική Αριστερά με την έννοια της στρατηγικής, επιχειρεί στις ιδιόμορφες συνθήκες έκφρασης της κρίσης των πολιτικών κομμάτων και του πολιτικού συστήματος της μεταπολίτευσης να διαμορφώσει έναν αυτόνομο πολιτικό λόγο με ανοικτά παρ' όλα αυτά καίρια ζητήματα στρατηγικής.

Από αυτή την άποψη η συνεργασία της Αριστεράς με τη συντηρητική παράταξη σε μια μεταβατική κυβέρνηση της οποίας δεν κρίνεται, ούτε το κοινωνικό, ούτε το οικονομικό πρόγραμμα, δεν σηματοδοτεί κανέναν συμβιβασμό «ιστορικού» ή «ανιστόρητου» χαρακτήρα. Σηματοδοτεί όμως μια διαδικασία πολιτικής χειραφέτησης των δυνάμεων της Αριστεράς, η οποία αναγκαστικά θα θέσει σε κίνηση διεργασίες σε ευρύτερες δυνάμεις στο βαθμό που ο Συνασπισμός κατορθώσει να περάσει τις πράγματι δύσκολες εξετάσεις της συμμετοχής σε αυτή τη μεταβατική κυβέρνηση.

Η πολιτική επιλογή του Συνασπισμού να στηρίξει την κυβέρνηση Τζαννετάκη για να προχωρήσει η κάθαρση και να αποκατασταθούν οι λειτουργίες των θεσμών, επιτρέπει στην Αριστερά να βάλει στο μουσείο της ιστορίας της τον ιστορικό αντιδεξιισμό και ταυτόχρονα να προχωρήσει στην ανατροπή μιας πολιτικής που την είχε καθηλωμένη σε ένα ρόλο συμπληρωματικής δύναμης στο ΠΑΣΟΚ.

Το λυκαυγές φυσικά του ιστορικού αντιδεξιισμού δεν σημαίνει και κατάργηση εκείνων των διαχωριστικών γραμμών που κάνουν την Αριστερά να είναι κοινωνικά ασυμφιλίωτη και πολιτικά αντίπαλη με τις δυνάμεις της συντήρησης και του νεοφιλελευθερισμού. Αντίθετα —και αυτό δεν εξαρτάται μόνο από τις δυνάμεις της Αριστεράς— επιτρέπει να διαμορφωθούν οι όροι για την πολιτική και κοινωνι-

Ο Συνασπισμός της Αριστεράς και της Προόδου με την επιλογή να στηρίξει και να συμμετέχει στην κυβέρνηση του κ. Τζαννή Τζαννετάκη ανοίγει το δρόμο για ένα ιστορικό πείραμα πρωτόγνωρο και ταυτόχρονα έκανε μια τομή στη στρατηγική της Αριστεράς. Ο ιστορικός αντιδεξιισμός φαίνεται να μένει στο παρελθόν, ενώ παράλληλα ξεκινά η χειραφέτηση της Αριστεράς απέναντι στο ΠΑΣΟΚ. Πρόκειται για μια επιλογή της Αριστεράς που ξεπερνάει τους παράγοντες της σημερινής συγκυρίας και φυσικά δεν περιορίζεται μόνο στην κάθαρση.

του Γιάννη Φλώρου

κή σύγκρουση των ριζοσπαστικών και εκσυγχρονιστικών δυνάμεων της προόδου με τις συντηρητικές μέσα από τις σημερινές συνθήκες και όχι τις τεχνητές διαχωριστικές γραμμές του παρελθόντος.

Ακριβώς ο ρυθμιστικός ρόλος του Συνασπισμού σε αυτή τη συγκυρία αναδεικνύει αυτό το ζήτημα και η πολιτική συμμετοχής στην κυβέρνηση που διαμόρφωσε προβάλλει άμεσα και έμμεσα το θέμα του εκσυγχρονισμού και της αλλαγής του πολιτικού συστήματος που στηρίζεται στο δικομματισμό.

Οι επιλογές όμως της Αριστεράς, στο βαθμό που αποτελούν και στοιχειώδη βήματα χειραφέτησής της, αναγκαστικά δημιουργούν απορίες και ερωτήματα για τη στρατηγική της η οποία βεβαίως δεν μπορεί να εγκλωβισθεί, ακριβώς για να δημιουργηθούν προϋποθέσεις αυτονομίας της, στο σχήμα της κατάρρευσης και στη συνέχεια του διαχωρισμού των ενδιάμεσων, που στην προκειμένη περίπτωση είναι το ΠΑΣΟΚ, σε «κακούς» κεντροδεξιούς και «καλούς» κεντροαριστερούς, φυσικά «καθαρούς» και «έντιμους». Όσο κι αν σε αυτή τη φάση παρόμοια προβλήματα φαίνεται να μένουν στο πε-

ριθώριο ή να υποτάσσονται στους παράγοντες της συγκυρίας δεν ωφελεί την Αριστερά το «γύρισμα της πλάτης», ούτε το εκ των πραγμάτων ξεπέρασμά τους με τη μετάθεσή τους για το μέλλον.

Στο δεκαπενθήμερο που μεσολάβησε από την πρώτη εντολή, μέχρι το σχηματισμό της κυβέρνησης Τζαννετάκη η Αριστερά με τις επιλογές της πρόσθεσε ένα πολύτιμο και ιστορικό κεφάλαιο στην πολιτική της παρέμβαση. Ο ρυθμιστικός ρόλος που της δόθηκε με το 13% δεν έμεινε γράμμα κενό, αλλά με ωριμότητα και υπευθυνότητα μιας πολιτικής δύναμης που διεκδικεί και παρεμβαίνει σε όλα τα επίπεδα η Αριστερά δημιούργησε ένα ιστορικό προηγούμενο με θετικές αναμφισβήτητες επιπτώσεις στη διαμόρφωση της πολιτικής κουλτούρας και την ανατροπή παραδοσιακών διαχωριστικών γραμμών.

Η λειτουργία της απλής αναλογικής σε σχέση με την κυβέρνηση, έστω και μέσα από τις δυσκολίες που συνεπάγεται η κάθαρση, αποτελεί ένα θετικό δεδομένο για τις κυβερνητικές επιλογές και ταυτόχρονα αφαιρεί μια σειρά ενστάσεων. Φυσικά είναι αισιόδοξο να γίνεται λόγος για «ιταλοποίηση» της πολιτικής ζωής, αλλά τα επιχειρήματα όσων από διαφορετικές αφετηρίες βάλλουν κατά της μεταρρύθμισης του πολιτικού συστήματος σε αυτό το σημείο μειώνονται.

Η διαδικασία χειραφέτησης της Αριστεράς από το ΠΑΣΟΚ και το διαχωρισμό «δημοκρατικές δυνάμεις και Δεξιά» απεμπλέκει τις πολιτικές δυνάμεις της Αριστεράς από τον ιστορικό αντιδεξιισμό. Βέβαια θέτει σειρά προβλημάτων στρατηγικής, αλλά δημιουργεί την αφετηρία για τη συγκρότηση μιας «άλλης Αριστεράς» που να προβάλλει με αυτόνομο και ριζοσπαστικό τρόπο το κοινωνικό και πολιτικό της πρόγραμμα.

Η ωριμότητα των χειρισμών και των επιλογών που απαιτεί η συμμετοχή στην κυβέρνηση και ιδιαίτερα η κάθαρση το επόμενο «θερμό» τρίμηνο για την Αριστερά θα αποτελέσει και το καθοριστικό βήμα, για την επόμενη εκλογική αναμέτρηση.

Πάντως, ανεξάρτητα από τις επιφυλάξεις που έχουν διατυπωθεί εντός και εκτός της Αριστεράς, η επιλογή του Συνασπισμού ανοίγει έναν καινούριο δρόμο, που θα προσδιορίσει τη φυσιογνωμία και το χαρακτήρα της Αριστεράς για τα επόμενα χρόνια.

ΣΚΑΝΔΑΛΑ ΟΠΛΩΝ, Η «ΒΑΣΤΙΛΛΗ» ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ

του Ρεπόρτερ

Σήμερα Παρασκευή, 14 Ιουλίου θα συζητηθεί στη Βουλή η πρόταση του ΠΑΣΟΚ για τη σύσταση εξεταστικής των πραγμάτων επιτροπής που θα ασχοληθεί με τα σκάνδαλα στις προμήθειες των Ενόπλων Δυνάμεων, από το 1974 μέχρι σήμερα. Με την κατάθεση της πρότασης, το ΠΑΣΟΚ επιχειρεί να προκαλέσει αντιπερισπασμό στη βέβαιη πλέον παραπομπή του προέδρου του και άλλων σημειόντων κυβερνητικών στελεχών του παρελθόντος, όπως ο Μένιος Κουτσόγιωργας, για το σκάνδαλο Κοσκωτά και το σκάνδαλο των όπλων.

Παρά τις περί του αντιθέτου ελπίδες του ΠΑΣΟΚ και η σημερινή συζήτηση στη Βουλή, που κατά «σημαδιακή» σύμπτωση διεξάγεται την 200η επέτειο από την πτώση της Βασιλλίης, θα αποβεί κόλαφος για το μέχρι πρότινος κυβερνητικό κόμμα. Επειδή δεν έχουν να αποκαλύψουν απολύτως τίποτα το καινούριο. Για ποιο πράγμα θα μπορούσε άραγε το ΠΑΣΟΚ να καταγγείλει τη Νέα Δημοκρατία; Για το σκάνδαλο των «Λέοπαρντ» που συγκαλύφθηκε το 1986 με προσωπική εντολή του ίδιου του Ανδρέα Παπανδρέου, ο οποίος απένειμε εύσημα τιμιότητας στο μόνιμο υπουργό Άμυνας της ΝΔ κ. Ευάγγελο Αβέρωφ προκειμένου να συγκαλύψει η τότε αξιωματική αντιπολίτευση άλλα σκάνδαλα του ΠΑΣΟΚ; Ή μήπως για άλλα σκάνδαλα, όπως εκείνο των υποβρυχίων για το οποίο το ΠΑΣΟΚ ισχυρίζεται ότι διαθέτει στοιχεία;

Αλλά, δυστυχώς για εκείνον, ο Ανδρέας Παπανδρέου δεν μπορεί να μεταβληθεί σήμερα σε κατηγορο της ΝΔ και το μόνο που θα καταφέρει να κάνει είναι να αποδείξει ότι αυτός ο ίδιος συγκαλύψε και χρησιμοποίησε σκάνδαλα του παρελθόντος για να αποκομίσει πολιτικά οφέλη, πράγμα για το οποίο κατηγορεί όσους επιδιώκουν την κάθαρση. Αν το ΠΑΣΟΚ διαθέτει πράγματι ακλόνητα στοιχεία για σκάνδαλα της προηγούμενης από τη δική του επταετία, τότε γιατί δεν τα αποκάλυψε μέχρι σήμερα; Μήπως για να εκβιάζει από τα παρασκήνια τον κ. Αβέρωφ, ή άλλους πολιτικούς της ΝΔ; Ή μήπως για να προσεταιρισθεί το ίδιο τους μηχανισμούς των εμπορών όπλων που λυμαίνονταν και λυμαίνονται τις

προμήθειες των Ενόπλων Δυνάμεων, όπως αποδεικνύουν οι περιπτώσεις του κ. Λιακουνάκου της ΑΧΧΟΝ, του κ. Τσάτσου της ΚΕΣΤΡΕΛ, του Λούβαρη και του κ. Δαλεζίου;

Δεν έχουμε να εγείρουμε καμιά αντίρρηση στην εκτίμηση ότι και στην «προ Ανδρέα» εποχή σημειώθηκαν σκάνδαλα στις προμήθειες των Ενόπλων Δυνάμεων. Υπάρχει όμως η εξής σημαντική διαφορά. Προηγουμένως το δημόσιο εξημιωνόταν από την ενασχόληση μερικών εμπόρων όπλων και ακόμα λιγότερων πολιτικών, με το ευγενές άθλημα της εισπραξης μίζας από τις προμήθειες. Επί Ανδρέα Παπανδρέου, όμως, οι προμήθειες του δημοσίου εκποιήθηκαν στην κυριολεξία για τα προσωπικά οφέλη της ομάδας του Καστριού στην αρχή και της ομάδας της Εκάλης στο τέλος. Αγορές δισεκατομμυρίων, όπως η διαβόητη πλέον «αγορά του αιώνα» ήταν από την αρχή «στημένες» και αποσκοπούσαν στην αύξηση κάποιων λογαριασμών στην Ελβετία. Ο Ανδρέας Παπανδρέου κατέλαβε την εξουσία, εξαπατώντας την πλειοψηφία του ελληνικού λαού και την Αριστερά με μοναδικό σκοπό να αλώσει το δημόσιο πλούτο και να διασφαλίσει την αιώνια κυριαρχία της δυναστείας του.

Είσοδοι στο καθαρτήριο

Η αρχή για να καταστεί η προηγούμενη διαπίστωση πεποίθηση όλων των Ελλήνων έγινε με την κατάθεση της πρότασης της ΝΔ, που έχει και την υποστήριξη του Συνασπισμού, για τη συγκρότηση ανακριτικής επιτροπής της Βουλής για το σκάνδαλο Κοσκωτά. Η συνέχεια θα δοθεί με την πρόταση για τη σύσταση παρόμοιας επιτροπής και για τα σκάνδαλα των όπλων, η οποία ίσως να έχει κατατεθεί μέχρι την ώρα που το τεύχος αυτό θα κυκλοφορεί στα περίπτερα.

Όσον αφορά τα σκάνδαλα των όπλων, σύμφωνα με δημοσιογραφικές πληροφορίες η ΝΔ και ο Συνασπισμός προσανατολίζονται να ζητήσουν την παραπομπή του Ανδρέα Παπανδρέου και μερικών από τους υφυπουργούς Άμυνας του ΠΑΣΟΚ, όπως ο Τάσος Σχιώτης και ο Θόδωρος Στάθης για το σκάνδαλο των πυραύλων «Μάτζικ» και της «αγοράς του αιώνα».

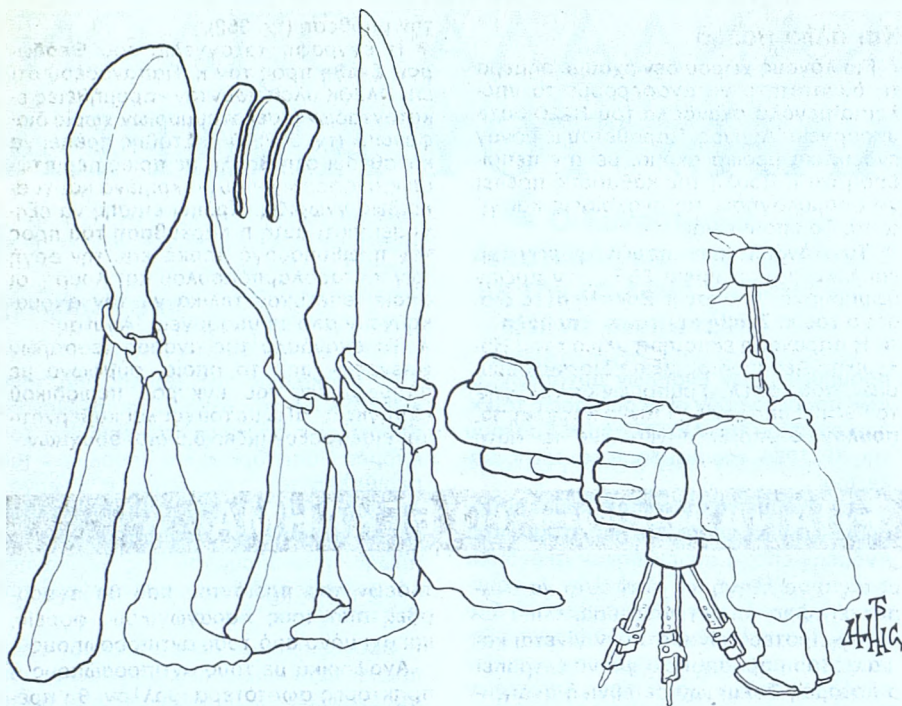
Οι ανακρίσεις της Βουλής για τους «Μάτζικ» και την «αγορά του αιώνα» θα αποδείξουν ασφαλώς τις ευθύνες του Ανδρέα Παπανδρέου και προσώπων του περιβάλλοντός του, όπως ο Γιώργος Λούβαρης και ο Γιάννης Παπανικολάου και θα καταλήξουν στην παραπομπή του πρώην πρωθυπουργού της «Αλλαγής» και μερικών από τους υφυπουργούς του στο υπουργείο Άμυνας.

Φρονούμε όμως ότι η παραπομπή δεν πρέπει να περιοριστεί στα πρόσωπα που προαναφέρονται μεγάλες ευθύνες για τα σκάνδαλα των όπλων έχουν και άλλα κυβερνητικά στελέχη του ΠΑΣΟΚ, όπως ο γνωστός **Γιώργος Πέτσος** και ο «αγέρωχος» Γιάννης Χαραλαμπίδης. Για τον πρώτο το ΑΝΤΙ έχει δημοσιεύσει έγγραφο μυστικών υπηρεσιών που τον κατηγορεί για «χρηματισμό» από τους Τσάτσους για την επιλογή των γαλλικών «Μιράζ». Για τον δεύτερο έχουμε υποστηρίξει επανειλημμένως ότι πράξεις ή παραλείψεις του, απέβησαν προς όφελος συγκεκριμένων προμηθευτών.

Οι παραπομπές δεν πρέπει όμως να περιοριστούν μόνο στους πολιτικούς. Αν η νέα Βουλή, όπως και η επομένη, αφήσουν αλώβητους τους υπόγειους μηχανισμούς που συνδέουν τους «στρατηγούς» με τους εμπόρους όπλων η κάθαρση θα περιοριστεί μόνο στα πεπραγμένα του ΠΑΣΟΚ και δεν θα εκκαθαρίσει όλη την κόπρη του Αυγείου. Συνεπώς πρέπει να κληθούν να δώσουν λόγο στρατηγοί και πτέραρχοι, όπως ο κ. Νίκος Κουρής, ο Γιάννης Μαρινάκης και ο Περικλής Κοντοδιός που από τη θέση του αρχηγού ΓΕΑ και ΓΕΕΘΑ ο πρώτος και των μελών της «επιτροπής αγοράς» οι άλλοι μεθόδευαν πειθήνια την εκτέλεση της «αγοράς του αιώνα» στα πλαίσια των προσωπικών επιθυμιών του Ανδρέα Παπανδρέου.

Ο δεύτερος κύκλος της κάθαρσης

Η «αγορά του αιώνα» και τα «Μάτζικ» είναι μόνον ο πρώτος κύκλος της κάθαρσης στις προμήθειες των Ενόπλων Δυνάμεων. Πρέπει να ακολουθήσει η κατάθεση προτάσεων για την παραπομπή του

Ανδρέα Παπανδρέου και άλλων υφυπουργών και υπουργών και για άλλα σκάνδαλα, τα κυριότερα από τα οποία είναι τα εξής:

ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΟ ΟΠΛΩΝ. Πληθώρα δημοσιευμάτων του ΑΝΤΙ, αλλά και του άλλου Τύπου, αποδεικνύουν ότι κατά τη διάρκεια της οκταετίας του ΠΑΣΟΚ οι ελληνικές πολεμικές βιομηχανίες, ΕΒΟ, ΠΥΡΚΑΛ και ΕΛΒΙΕΜΕΚ εξέγαγαν χιλιάδες τόνους πολεμικού υλικού προς το Ιράκ, το Ιράν, τη Νότια Αφρική και άλλες εμπόλεμες χώρες χρησιμοποιώντας πλαστά πιστοποιητικά εξαγωγής, ή «πιστοποιητικά τελικού χρήστη», όπως ονομάζονται στην ορολογία του εμπορίου όπλων. Στο ... «ειρηνικό» αυτό έργο τους, οι παραπάνω εταιρείες συνεργάστηκαν, συνήθως παράνομα, με αντίστοιχες εταιρείες της Ευρώπης.

Δεδομένου ότι τα «πιστοποιητικά τελικού χρήστη» εκδίδονται από το υπουργείο Εθνικής Άμυνας και ότι τα ελληνικά πυρομαχικά στέλνονταν συνήθως σε περιοχές του κόσμου όπου είχε επιβληθεί «εμπάργκο», η ανακριτική επιτροπή της Βουλής πρέπει να ερευνήσει αν και ποιους νομούς ή κανονισμούς του ελληνικού κράτους, της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και του Διεθνούς Δικαίου παραβίασαν ο **Ανδρέας Παπανδρέου** και ο διάδοχος του στο υπουργείο Άμυνας **Γιάννης Χαραλαμπίδης**, επιτρέποντας τις εξαγωγές όπλων.

Για τον ίδιο λόγο πρέπει να εγκληθούν ο «μόνιμος» επί ΠΑΣΟΚ διοικητής της Υπηρεσίας Πολεμικής Βιομηχανίας στρατηγός **Τσαγκαράκης** και οι διάφοροι υπουργοί Εξωτερικών, Εμπορίου και Οικονομικών όπως οι κ. **Παπούλιας**, **Κασιφάρας** και **Τσοβόλας** που με την ιδιότητά τους προσυπέγραφαν τις εξαγωγές πολεμικού υλικού.

Η ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΠΟΜΓΚΑΡΤ. Πολλές από τις εξαγωγές ελληνικών όπλων και πυρομαχικών γινόντουσαν αποκλειστικά και μόνο για την εισπραξη «μίζας» από τους στενούς φίλους του Ανδρέα Παπανδρέου που ήλεγχαν ασφυκτικά την πολεμική βιομηχανία. Η ανακριτική επιτροπή της Βουλής πρέπει να διερευνήσει αν οι «μίζες» σταματούσαν στην τσέπη του **Καμπάνη** και άλλων ή πήγαιναν μέχρι το **Καστρί** και την **Εκάλη**.

Παράδειγμα, η «υπόθεση Μπόμγκαρτ». Όπως αποκάλυψε το ΑΝΤΙ στο τεύχος 390 της 15.12.88 με μια πρωτοφανή στα παγκόσμια χρονικά μεθόδευση ο εγκαθέτορ του Ανδρέα Παπανδρέου στην ΕΒΟ Στ. Καμπάνης υπεξείρεσε από τον Αμερικανό έμπορο όπλων Στέφεν Μπόμγκαρτ τη μεσιτεία που εδικαιούτο ο τελευταίος από την επιτυχή διαπραγμάτευση μιας συμφωνίας της ΕΒΟ με το Ιράκ. Ήδη ο Μπόμγκαρτ έχει καταθέσει αγωγή στο Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών με την οποία ζητάει να του αποδοθεί η «μίζα», ύψους 3.125.000 δολαρίων. Η αγωγή στρέφεται κατά του Σταμάτη Καμπάνη.

Ασφαλώς η αγωγή του Μπόμγκαρτ κατά της ΕΒΟ και της Εμπορικής θα χρησιμοποιηθεί από την ανακριτική επιτροπή της Βουλής για την περαιτέρω διερεύνηση της υπόθεσης. Υπάρχουν όμως στην υπόθεση αυτή και μερικά άλλα ενδιαφέροντα σημεία που οδηγούν κατευθείαν στον Ανδρέα Παπανδρέου.

Πρώτον. Έγγραφο που δημοσίευσε το ΑΝΤΙ και αποδεικνύει ότι από το 1982 ο Ανδρέας Παπανδρέου είχε εκπονήσει μαζί με τον παλιό του φίλο από τον Καναδά, Σταμάτη Καμπάνη, ένα μυστικό σχέδιο για την υπαγωγή της πολεμικής βιομηχανίας στον απόλυτο έλεγχό του, με σκοπό την άλωση της για τον προσπορισμό προσωπικών οφελών. Εξάλλου, έχει

αποδειχθεί ότι η τελική φάση του σχεδίου άρχισε να εφαρμόζεται στην ΕΒΟ το καλοκαίρι του 1986, με την εκδίωξη, ύστερα από προσωπική εντολή του Ανδρέα Παπανδρέου, του πρώην προέδρου της **Βικέντιου Αρσένη**, την αντικατάστασή του με τον Σταμάτη Καμπάνη και την υπογραφή της συμφωνίας με το Ιράκ, την οποία διαπραγματεύθηκε ο Μπόμγκαρτ. Συνεπώς, πρέπει να διερευνηθεί αν η «μίζα» που εκλάπη από τον Μπόμγκαρτ και κατατέθηκε, προσυζητημένη όπως γράφουμε (τεύχ. 391), στον αριθμό ΡΟ-426239.1 της ελβετικής τράπεζας Swiss Bank Corporation, εισπράχθηκε τελικά για λογαριασμό του Ανδρέα Παπανδρέου.

Δεύτερον. Το έγκυρο αμερικανικό στρατιωτικό περιοδικό Defence News αποκάλυψε ότι τα πυρομαχικά που με τη μεσολάβηση του Μπόμγκαρτ πουλήθηκαν στο Ιράκ, αγοράστηκαν στην πραγματικότητα από την Ιταλία και την Ελβετία αντί του ποσού των 32 εκ. δολαρίων. Οι αντίστοιχες όμως συμφωνίες της ΕΒΟ με το Ιράκ που έχουμε στα χέρια μας αποδεικνύουν ότι η ΕΒΟ εισέπραξε 82 εκ. δολάρια και επιπλέον άλλα 50 εκατομμύρια από την Εθνική που «δανειοδότησε» την κατασκευή στην Ελλάδα των πυρομαχικών που αγοράστηκαν από το εξωτερικό. Συνεπώς διαπιστώνεται μια διαφορά στο ταμείο της ΕΒΟ της τάξης των 100 εκατομμυρίων δολαρίων. Η ανακριτική επιτροπή της Βουλής πρέπει να εξετάσει αν τα καρπώθηκε μόνος του ο Σταμάτης Καμπάνης.

ΤΑ ΠΙΣΤΟΛΙΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΟΥΑΝΣ. Σύμφωνα πάλι με παλιότερα δημοσιεύματά μας ο σημερινός διευθύνων σύμβουλος της ΠΥΡΚΑΛ **Ανδρέας Βελής** κατηγορείται ότι έστειλε στο λογαριασμό 48125960 Τ της Union de Banques Suisses «μίζες» χιλιάδων δολαρίων, ως «αμοιβή αγνώστων» για την παράνομη εισαγωγή και εξαγωγή ιταλικών πιστολιών από την ΠΥΡΚΑΛ με προορισμό τη Νότια Αφρική. Και στην υπόθεση αυτή που έχει αναμειχθεί αποδεδειγμένα ο Ανδρέας Παπανδρέου. Εφαρμόστηκε και εδώ το μοντέλο της «υπόθεσης Μπόμγκαρτ». Δηλαδή, η ΠΥΡΚΑΛ οργάνωσε ένα διεθνές λαθρεμπόριο όπλων με αποκλειστικό σκοπό την εισπραξη «μίζας» από «αγνώστους», που όμως μπορεί να γίνουν γνωστοί από την ανακριτική επιτροπή της Βουλής. Σύμφωνα με έγγραφα που έχουν δει το φως της δημοσιότητας για την υπόθεση αυτή ευθύνες φέρουν και οι τότε υπουργοί Άμυνας, Εξωτερικών και Εμπορίου, κ. **Χαραλαμπίδης**, **Παπούλιας** και **Ρουμελιώτης**.

ΥΠΟΘΕΣΗ ΔΙΑΣ. Ο πρώην υπουργός Άμυνας Γιάννης Χαραλαμπίδης, ανακοίνωσε τον Αύγουστο του 1987 ότι η εταιρεία ΑΧΧΟΝ του κ. **Λιακουνάκου** ευθύνεται για την προμήθεια στην αεροπορία συστημάτων ηλεκτρονικών αντιμέτρων «ελαττωματικών και αμφιβόλου αποτελεσματικότητας». Σύμφωνα με τον κ. Χαραλαμπίδη στην απάντη ενέχονταν «μία κλειστή σπείρα αξιόπιστων προσώπων», τα ονόματα των οποίων υποτίθεται ότι θα ανακαλύπτονταν όταν «ολοκληρωνόνταν η ανάκριση». Ποτέ δεν είδε το φως το πόρισμα της ανάκρισης για το αποδεδειγ-

μένο αυτό σκάνδαλο που σύμφωνα με ό-
λες τις ενδείξεις συγκαλύφθηκε με προ-
σωπική ευθύνη του πρώην υπουργού Ά-
μυνας. Η Βουλή πρέπει τώρα να διαπι-
στώσει ποια ήταν η «κλειστή σπείρα των
αξιόπιστων προσώπων» δεδομένου ότι ό-
πως έχουμε αποκαλύψει στο παρελθόν
με τον κ. Λιακουνάκο συνδεόταν φιλικά
και επαγγελματικά οι «κοσκωτάνθρω-
ποι» Θ. Καλούδης και Γ. Μαντζουράνης,
στενοί φίλοι με τη σειρά τους του γιού
του κ. Χαράλαμπόπουλου Γιώργου κα-
θώς και σειρά απόστρατων αξιωματικών
της αεροπορίας με επικεφαλής τον κ. Αρ-
κουμανέα. Ίσως η Βουλή μπορεί επιτέ-
λι να δώσει μια απάντηση γιατί επί ΠΑ-
ΣΟΚ οι μισές προμήθειες των ενόπλων
δυνάμεων πήγαιναν στους Τσάτσους και
οι άλλες μισές στην ΑΧΧΟΝ.

Και άλλα πολλά

Για λόγους χώρου δεν έχουμε σήμερα
τη δυνατότητα να αναφέρουμε τα υπό-
λοιπα μεγάλα σκάνδαλα του ΠΑΣΟΚ στο
υπουργείο Άμυνας. Παραθέτουμε μόνον
ενδεικτικά μερικά ακόμα, με την πεποι-
θηση ότι η Βουλή της καθάρσης πρέπει
να δρομολογήσει τις ανακρίσεις και γι'
αυτά. Τα οποία είναι:

- Το σκάνδαλο των κηροζινοφόρων που
εμπλέκει την εταιρεία ΕΒΕΞ, τον πρώην
υφυπουργό Άμυνας κ. Ζακολίκο, το διά-
δοχο του κ. Στάθη και τον κ. Τσοβόλα.

- Η παράνομη εκποίηση υλικού της Πο-
λεμικής Αεροπορίας αξίας δισεκατομμυ-
ρίων, προς όφελος εμπόρων όπλων, από
το ΓΕΑ επί υπουργίας Γιάννη Χαράλαμπό-
πουλου, ο οποίος συγκάλυψε και αυτή

την υπόθεση (τχ. 352).

- Η έγγραφη καταγγελία του Θεόδω-
ρου Στάθη προς τον κ. Παπανδρέου ότι
επί ΠΑΣΟΚ υλοποιούνταν «προμήθειες ε-
κατοντάδων δισεκατομμυρίων χωρίς δια-
φάνεια» (τχ. 362). Ο κ. Στάθης πρέπει να
καταθέσει στη Βουλή σε ποιες περιπτώ-
σεις αναφέρθηκε συγκεκριμένα και τι α-
κριβώς γνωρίζει. Πρέπει επίσης να εξη-
γήσει γιατί αυτή η παρέμβαση του προς
τον πρωθυπουργό προκάλεσε την οργή
των κ. Χαράλαμπόπουλου και Κουρή, οι
οποίοι επέτυχαν τελικά να τον απομα-
κρύνουν από το υπουργείο Άμυνας.

- Το σκάνδαλο της αγοράς τεσσάρων
φρεγατών από το οποίο, σύμφωνα με
πληροφορίες του έγκυρου περιοδικού
«Σπήγκελ», αξιωματούχοι και κυβερνητι-
κοί εισέπραξαν μίζες 8,5 δισ. δραχμών.

[1]

ΓΙΑ ΝΑ ΜΗΝ ΕΠΑΝΑΛΗΦΘΕΙ ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ

Ε α επιχειρήσουμε εδώ ορισμένες
αρχικές σκέψεις για τους μηχανι-
σμούς εκείνους που πρέπει να α-
ναπτυχθούν ώστε μελλοντικά να διασφα-
λίζεται η διαφάνεια και η σωστή διαχείρι-
ση των προμηθειών των Ενόπλων Δυνά-
μεων.

Το ζητούμενο είναι από τη μια μεριά η
διαφάνεια και από την άλλη η συμπίεση
των δαπανών για την άμυνα και η εκτρο-
πή τους σε παραγωγικά έργα. Θα αρχί-
σουμε από το δεύτερο. Είναι γνωστό ότι
οι δαπάνες του υπουργείου Άμυνας, εί-
ναι υψηλότερες από οποιοδήποτε άλλο
υπουργείο, η δε Ελλάδα είναι από τις κα-
λύτερες αγορές όπλων στον κόσμο. Οι
δαπάνες αυτές είναι επίσης ανατροφο-
δοτούμενες. Ένα άρμα μάχης, για παρά-
δειγμα μετά την αγορά του ζητά συνε-
χώς νέες δαπάνες για ανταλλακτικά, για
εκσυγχρονισμό κλπ. με αποτέλεσμα
στη διάρκεια ζωής του να πληρωθεί δυο
ή και τρεις φορές σε σχέση με το κόστος
αρχικής κτήσης. Ένα άλλο στοιχείο είναι
η συνεχής υπερτιμολόγηση των όπλων.
Οι αναλυτές ισχυρίζονται πως κάθε 10
χρόνια τετραπλασιάζεται, σε σταθερές
τιμές, —χωρίς πληθωρισμό δηλαδή— το
κόστος ενός όπλου (άρματος, πλοίου, αε-
ροπλάνου, πυροβόλου κλπ.). Με τον ρυθ-
μό επομένως που αγοράζουμε δυο πράγ-
ματα μπορούν να συμβούν:

- Σε 15 περίπου χρόνια όλο τον προϋ-
πολογισμό του κράτους θα τον απορρο-
φά το υπουργείο Άμυνας.

- Θα αναγκαστούμε να αφήσουμε να
σκουριάσουν ή θα πουλήσουμε για πα-
λιοσίδερα ό,τι σήμερα αγοράζουμε με
πολύτιμο συνάλλαγμα.

Το περίεργο εδώ είναι ότι κανείς αρμό-
διος στρατηγός πολλών αστέρων, είναι
σε θέση να δώσει μια εικόνα του λειτουρ-
γικού κόστους των Ενόπλων Δυνάμεων,
του ρυθμού εξοπλισμών, να εξηγήσει τη
σκοπιμότητα, για την αγορά ενός συστή-

ματος ή να εξηγήσει γιατί αυτό να αγο-
ραστεί τώρα και όχι αργότερα, κλπ.

Το χειρότερο είναι ότι δεν γίνεται κα-
μιά σοβαρή προσπάθεια για να εκτραπεί
ο ποταμός δολαρίων σε εθνική ανάπτυ-
ξη, που είναι και η μοναδική λύση ώστε
να αποφύγουμε τα παραπάνω διλήμμα-
τα.

Απαιτείται, συνεπώς να εκπονηθεί ά-
μεσα ένα εθνικό πρόγραμμα ανάπτυξης
με τη συνεργασία του υπουργείου Αμύ-
νης και παραγωγικών φορέων που θα κα-
λύπτει:

- Τα ανταλλακτικά για την κάλυψη των
λειτουργικών εξόδων όσων αγοράσαμε
για να μην αναγκαστούμε να τα αχρη-
στεύσουμε. Τίποτα να μην αγοράζεται α-
πό έξω αν μπορεί να κατασκευαστεί εδώ.

- Η ιεράρχηση των απαιτήσεων αγοράς
νέων συστημάτων όλων των ελληνικών
παραγωγικών φορέων. Τίποτα να μην α-
γοράζετε πια χωρίς πραγματική ελληνι-
κή συμμετοχή, χωρίς ελληνική προστιθέ-
μενη αξία.

- Ο καθαρισμός ενός νομικού πλέγμα-
τος για την επιβολή ποινών σε όσους κα-
ταστρατηγούν τα παραπάνω.

Αναφορικά με το πρώτο σκέλος, τη
διαφάνεια δηλαδή στις προμήθειες. Εί-
ναι αδιανόητο να συζητώνται με λεπτο-
μέρεια στο αμερικάνικο, γερμανικό λ.χ.
κοινοβούλιο, τα εξοπλιστικά τους προ-
γράμματα και εδώ να καλύπτονται με πέ-
πλο απορρήτου. Και μάλιστα την ίδια
στιγμή που τα εθνικά απόρρητα γίνονται
φείγ-βολάν σε όλη την υδρόγειο (βλέπε
περίπτωση συστημάτων αντιμέτρων Αε-
ροπορίας και σχετικό δημοσίευμα στο
ΑΝΤΙ).

Απαιτείται λεπτομερής συζήτηση στη
Βουλή των προγραμμάτων εξοπλισμού,
με δικαίωμα παρέμβασης με υπόμνημα ό-
λων των συνδικαλιστικών παραγωγικών
φορέων. Στη συνέχεια είναι απαραίτητη,
άμεση πρόσβαση στη σύνταξη των απαι-

τήσεων του προϊόντος που θα αγορα-
σθεί, από τους παραγωγικούς φορείς,
και όχι μόνο από τους αντιπροσώπους.

Αναφορικά με τους αντιπροσώπους ή
πράκτορες σωστότερα, μάλλον, θα πρέ-
πει να σταματήσει η πρόσβαση στα ση-
μεία λήψης απόφασης για προμήθειες
και ο ρόλος τους σαν μεσάζοντες γενικό-
τερα.

Έτσι οι υπερεκατό στρατηγοί εν απο-
στρατεία, που κατανέμονται σε αντιπρο-
σωπείες όπως: KESTREL κτλ. των Τσά-
τσων, ΑΧΧΟΝ του Λιακουνάκου, DASPEL
του Χαρλαύτη, DEMCO του Παπαγεωρ-
γίου, ΑΙΗ-SEA-LAND του Κωστόπουλου και
λοιπές μικρότερες, όπου ασκούν καθή-
κοντα μεσάζοντα όπως τα καθορίζει ο
νόμος, θα πρέπει να αναγκασθούν να
διακόψουν την «εθνωφελή δράση» γεφυ-
ροποιού μεταξύ των εν ενεργεία συνα-
δέλφων τους και ξένων εμπορικών Κέν-
τρων Πολεμικού Υλικού.

Εφόσον αντικειμενικά είναι αποδεκτό
ότι ο ρόλος τους είναι επιζήμιος εθνικά,
για να αποκοπεί η γάγγραινα, θα πρέπει
με ένα νόμο της κυβέρνησης Τζαννετάκη
και ονομαστική ψηφοφορία, να απαγο-
ρευθεί γι' αυτούς η αντιπροσώπευση κά-
θε μορφής ξένης εταιρείας, πολεμικού υ-
λικού.

Ένα άλλο μέτρο θα ήταν η δημιουργία
ενός αντίστοιχου φορέα του Αμερικάνι-
κου General Accounting Office. Το ΓΑΟ έ-
χει δυνατότητα να διεισδύσει παντού,
για λεπτομερή έλεγχο κάθε κρατικής
προμήθειας και οι αναφορές που εκδίδει
«σπάζουν» κυριολεκτικά «κόκκαλα».

Τέλος, δεν θα ήταν άσκοπος ένας λε-
πτομερής έλεγχος του «ΠΟΘΕΝ ΕΣΧΕΣ»
για διάφορες φήμες των προμηθειών
(Λούβαρης, Μαρινάκης, Κουρή, Λιακου-
νάκος, Χαρλαύτης και λοιπές δυνάμεις).
Αυτά για την ώρα και θα επανέλθουμε.

11

Ὁ κήριος Ποτάκης εἶπε κάτι πολὺ σοστὸ εἰς τὴν Βουλὴν. Ἐπρότινε νὰ τιμοροῦντε ὄχι μόνον οἱ ἔνοχοι σκανδάλων, ἀλλὰ καὶ οἱ ταπεινοὶ συκοφάνται κέ νὰ λανβάνουν ἀφστηρὰν τιμορεῖαν.

Ἄφτό πάντοτε τό ἔλεγα κέ τό ἱποστήριζα κι ἐγώ. Δέν ἐπιτρέπεται ἡ «Ἀβριανή», νὰ συκοφαντῇ κέ νὰ λέγῃ ὅτι ὁ Φλωράκης ἔχει κότερον, ἡ Δαμανάκη βίλαν κέ ὅτι ὁ Κύρκος πέρνει ἐντολάς ἀπό τὴν ΣΙΑ. Ὅλα ἀφτά πρέπει νὰ ἀποδεικνύονται μέ ἐπίσημα χαρτιά. Εἰδάλως νὰ κλίνη ἡ ἐφημερίδα πού τὰ γράφῃ ἀφτά. Τώρα εἰς μερικὰς μέρας εἶμε βέβεος ὅτι θὰ κλίση ἡ ἀδέσμεφτος Ἀβριανὴ πού διαδίδῃ τόσας συκοφαντίας κέ ψέβδῃ.

Μπράβο σας κήριε Ποτάκη, σὰς συνεχέρω δι' ἀφτὴν σας τὴν θαρालέαν στάσιν εἰς τὸ θέμα τῶν σηκοφαντιῶν κέ σφίγγω μέ συγκίνησιν τὴν χήραν σας.

Εἶσθαι ὁ μόνος πού ὀρθόσατε τὸ ἀνάστημά σας εἰς τὸ βῆμα τῆς Βουλῆς ἐν μέσῳ τῶν 4 ἄλλων πού ἀνῆλθον, κατῆλθον κέ ἐκάθησαν εἰς τὰ ἔδρανα χορὶς νὰ τολμήσουν νὰ θίξουν κέ νὰ προτίνουν λύσιν εἰς ἀφτό τὸ ἀκανθόδες θέμα.

★ ★ ★

Εἶνε πολὺ τρομερόν νὰ μὴν ἐβρίσκησιν ὑπηρεσίαν τὴν σημερινὴν ἐποχὴν, ἢ νὰ νομίζῃς ὅτι ἐβρῆκες μίαν ὑπηρετίαν κέ νὰ τὴν ἀναμένης τὴν ἐπάβριον γιὰ νὰ πιάσῃ δουλιὰ κέ νὰ μανθάνῃς ξαφνικά ὅτι προσελήφθῃ ἀλοῦ.

Παρακολουθῶν ἀπὸ τὴν τηλεόρασιν τὰς διαφόρους ὁμιλίας τῆς Βουλῆς μέ τὰς ἐκατέροθεν ἐκτοξέψεις ὕβρεων κέ ἀπειλῶν, μοῦ ἐδόθη χονδρικῶς ἡ ἐντύποις ὅτι παρίσταμε μάρτης τῆς διενέξεως δύο κυριῶν διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῶν πολυτίμων ἡπηρεσιῶν μῖας παραδουλέφτρας ἢ μᾶλλον μῖας ἀπίστου κέ δυστρόπου Φιλιπινέζας, ἡ ὅποια ἐνῶ εἶχεν ἔλθῃ εἰς συζητήσεις κέ εἶχεν ὑποσχεθῇ νὰ ὑπηρετήσῃ κέ νὰ συνδράμῃ τὴν μίαν πάσχουσαν κυρίαν διὰ νὰ γίνῃ μία κάθαρσις τοῦ οἴκου τῆς, αἰφνιδίως ἄλλαξεν γνώμην κέ προσέφερε τὰς ὑπηρεσίας τῆς εἰς τὴν ἄλλην φιλελεφθέραν κηρίαν διὰ συγκεκριμένον τρίμηνον.

ὦ, τί ἄκουσεν ἡ δημοτικὴ παραδουλέφτρα πού ἐσήκοσεν κεφαλὴ κέ ἀπεφάσισεν νὰ ὑπηρετήσῃ ὅπου ἀφτὴ ἐνόμιζεν καλύτερον ἀπὸ τὴν θιγεῖσαν κυρίαν ὅταν ἀντελήφθῃ ὅτι παρὰ τὰς δελεαστικὰς προσφορὰς, ἡ ὑπηρεσία τὴν ὅποιαν ἐνόμιζε ὅτι εἶχε στό τοσπάκι τῆς κέ δέν εἶχε παρὰ νὰ τῆς ὑποδῇ ποιά μέρη θὰ ἐπρεπε νὰ καθάρισῃ, τῆς ἐφηγεν μέσα ἀπὸ τὰ χέρια.

Τί περὶ παραχαράξεως Λαϊκῆς ἐντολῆς ἄκουσεν, τί περὶ ἀχαριστίας τὴν περιέλουσεν, τί περὶ μελοντικῶν καταστρο-

ΑΠΙΣΤΕΥΤΑ ΚΑΙ

φῶν τῆς προανγγεῖλεν διὰ νὰ τὴν σοφρονίσῃ, ἀλλὰ παρ' ὅλα τὰφτα ἡ παραδουλέφτρα τὰ ἀντιπαρῆλθε ὅλα ἀφτά μέ ἀξιοπρέπειαν κέ ὡς κηρία.

Ἀσχημον πρᾶγμα νὰ χάνῃ κανεὶς μίαν ὑπηρεσίαν, ἀλλὰ ἀκόμη πιὸ ἀσχημον νὰ χάνῃ κάποιος κέ τὴν ψυχρεμίαν του ἐλεῖψι ἐπιχειρημάτων.

Εἶπεν ὁ νέος προθυπουργὸς κήριος Τζανετάκης, ὅτι «οἱ βλέποντες τὸ παρελθόν, ἀνῆκουν εἰς τὸ παρελθόν». Ἐγὼ ὁμοῦ κυτάζω τὸ παρόν, πάντοτε ἐμπνέομαι ἀπὸ τὸ παρελθόν, χορὶς νὰ πάψω νὰ ἀνῆκο εἰς τὸ μέλλον.

Τὴν ἀρχεὴν ἐποχὴν, ὅταν ὁ Βασιλέφς τῆς Μακαιδονίας Φίλιπος ἐδολοφονήθῃ τὴν παραμονὴν τοῦ γάμου του ἐπιβλέπων προσωπικὸς τὸ νυφικόν τῆς νέας συζήγου του, ἡ Μακεδονία ἦτο εἰς πολὴ κακὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν. Ὁ υἱὸς τοῦ λοιπὸν Ἀλέξανδρος, ἐφόναξεν ἰδιετέρως τὸν Παρμενίων, Περδίκαν, Πτολεμῶν, Κλύτων κέ ἄλλους στρατηγούς κέ τοὺς εἶπεν:

— Ἡ κηδία τοῦ πατέρα μου κέ τὰ ἔξοδα γάμου μᾶς ἐγονάτησαν. Ἐκύταξα εἰς τὸ ντουλάπι πού ἐβρίσκειται εἰς τὸ ὑπνοδομάτιον τοῦ πατέρα μου κέ ἐκτός ἀπὸ ὀλίγου φακέλου ἀριστερῶν, δέν βρῆκα φράγκο. Ἐχομαι ὁμως ἀφτὴν τὴν στιγμὴν ἓνα στρατόν 37.000 ἀνδρῶν. Μέ ἀφτόν ἡμπορεῖ νὰ κυριέψωμαι τὴν Ἀσίαν. Ἐκανα λογαριασμόν μέ πᾶσαν λιτότητα κέ ὑπελόγησα ὅτι διὰ τροφοδοσίαν (πρὸς 100 μόνον δραχμὰς τὸ ἄτομον) χρειάζομεθα 3.700.000 ἡμερησίως. Ἐάν περπατήσωμαι πρὸς Ἀνατολὰς ἐπὶ 10 ἡμέρας χορὶς νὰ ἀντιμετοπίσωμεν ἐχθρόν, χάνομεν 37.000.000 δραχμὰς.

Ἔτσι κι ἔτσι μέ ἀφτό τὸ ποσόν δέν ἀγοράζομαι οὔτε τὸ ἐν δέκατον ἀπὸ τὸ Γιουγκοσλαβικόν καλαμπόκη πού χρειάζομεθα διὰ νὰ θρέψωμεν τὴν μακεδονίαν στοιχοδός. Ἐάν ὁμος εἶμεθα τυχεροὶ κέ μετὰ δεκαήμερον πορίαν ἔβρομεν τὸν ἐχθρόν, τὸν νικήσωμαι κέ τὸν λεηλατίσωμαι κέ νὰ συντρίψωμαι τὸν Δαρῖον, διότι ὁπος μέ ἐπληροφόρησαν ἔχει 37.000 τάλαντα. Βάζοντες λοιπὸν 37 ἑκατομῆρια δραχμὰς κερδίζομαι 37.000 τάλαντα πού εἶναι ἀμύθητον ποσόν. Τί λέτε, συμφωνεῖται;

— Συμφονοῦμαι, εἶπαν οἱ στρατηγοὶ. Naί, εἰς ὅλα.

— Ὅρεα. Ἀβριον προῖ ξεκινῶμεν...

Ἔτσι ἐξεκίνησεν ὁ Ἀλέξανδρος καὶ ἐφτηχῶς ἀπὸ τὴν πρώτην μάχην πού συνέβῃ εἰς τὸν Γρανικόν ἀκριβῶς μετὰ δεκαήμερον, τὰ πράγματα πῆγαν καλὰ κέ δέν ἐχρίασθῃ νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν Τράπεζαν Μακεδονίας - Θράκης διὰ νέας πολεμικὰς δαπάνας. Τί θὰ ἐγένετο ἐάν οἱ Μακεδόνες ἔχαναν τὴν μάχην ἢ εἶχον τὴν ἀττήχιν νὰ μὴν συναντήσουν ποτέ τὸν Δαρῖον περιφερόμενοι ἀσκόπος κέ χορὶς τροφὰς, ἀφτό δέν τὸ ἐξετάζομεν ἀφτὴν τὴν στιγμὴν. Θὰ ἐξετάσομεν λεπτομερῶς τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ριψοκινδύνου ἐξορμήσεως πού συνέβῃ ἀργότερον, ἀνατρέχοντες κατ' ἀνάγκην εἰς τὸ παρελθόν.

★ ★ ★

Τὴν ὥραν πού μετὰ ἀπὸ διαφόρους νικηφόρους μάχας ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος εἶχεν κατακτήσει τὸ 39% τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου κέ ἐτοιμάζετο κέ ἀφτός νὰ νημφεφθῇ μέ τὴν Ροξάνην κέ ἐδίδεν κέ ἀφτός τὰς ὁδηγίας διὰ τὸ νηφικόν ὁπος ἦτο τὸ Ἑλληνικόν ἔθιμον, τότε ἀκριβῶς μετὰ ἀπὸ μίαν ἀπροσδόκитον ψυχρολουσίαν ἀσθένησεν βαρέως κέ χαροπάλεεν εἰς τὸ Κρατικόν Νοσοκομῖον Βαβυλόνος. Ὅπος ἦτο φησικόν, πολλοὶ φύλαρχοι κέ μεγιστάνες τῶν κατακτηθέντων λαῶν, ἀπὸ λόγου ἀβρότητος κέ διὰ νὰ ἐφχρηθοῦν ταχίαν ἀνάροσιν, ἐσπεφσαν πρὸς τὸ θεραπεφτήριον, διὰ νὰ μάθουν νεότερα διὰ τὴν πορείαν τῆς ἀσθενείας. Μόλις ὁμος εἰσῆλθον εἰς τὸν περίβολον τοῦ Νο-

ΟΜΩΣ ΑΛΗΘΙΝΑ

Μωο62.

σοκομίου, φανατικοί κέ ἀλαζόνες στρατιόται ὑπεδέχθησαν τούς ὑψηλοὺς μαχα-ραγιάδας μέ τὰς ὑστερικές κραβγὰς «'Ε-σεῖς μὰς τόν ἀροστήσατε. "Αν μὰς πάθη τίποτε, θά σὰς σφάξομαι ὅλους».

Οἱ ἐβγενεῖς 'Ινδοί, πρό ἀφτῆς τῆς ἀ-ναρμόστου συμπεριφορᾶς, ἤρότησαν.
— Διαιτὴ λέτε ὅτι ἐμεῖς τόν ἀροστήσαμε;
— Διότι, τόν στεναχωρήσατε προβάλον-τες ἀντίστασιν κατὰ τοῦ χαρισματικοῦ κέ λατρεφτοῦ μὰς ἀρχιστρατήγου, εἶπαν οἱ ἄνδρες τῆς προσοπικῆς του φρουρᾶς ὑ-πό τὰ βλέματα διαφόρων ἀξιοματικῶν τοῦ ἐπιτελείου.

'Εμεῖς φύγαμε ἀπὸ τὴν μακεδονεῖαν πρό ὀκταετίας διὰ νά σὰς ἐκπολιτίσομαι κέ νά ξαπλόσομαι τόν σοσιαλισμόν ὅπως ἐφαρμόζετε ἐπιτηχός εἰς τὴν 'Ελλάδα κέ σεῖς διὰ νά μὰς φέρετε ἐμπόδια συμμα-χήσατε μέ ἄλλας φυλάς τόρα εἰς τὰς ἀρ-χὰς μιᾶς νέας νικηφόρου τετραετίας, μέ σκοπόν νά φέρετε τόν διχασμόν κέ νά σταματήσετε τὴν ἐξάπλωσίν μας. 'Η ἀχα-ριστία σὰς ἀφτὴ τόν ἀρόστησεν κέ ἀφτό θά τό πληρώσετε ὅλοι ἀκριβά, ὅταν ἐγερ-θῇ, θεραπεφθῇ καί τελικῶς νικήσῃ.

— 'Εμεῖς δέν σὰς καλέσαμε, ἐσεῖς μόνοι σὰς ἤλθατε νά ἐπιβάλετε τό πολίτευμα τῆς ἀρεσκίας σας κέ εἰς ἡμᾶς, ἐκράβγα-σαν οἱ 'Ινδοί. Κέ πρό τῆς ὀριστικῆς μας ἐ-ξαφανίσεως, ἠναγκάσθημεν νά συνάψο-μεν συμαχίας διὰ νά σὰς δόσομεν ἓνα μῆνημα, ὅτι δέν ἔχομεν σκοπόν νά παρα-μείνομεν ἄδρανεις εἰς τὴν περατέρω σας ἀλαζονικὴν ἐξάπλωσιν κέ διαρπαγὴν. 'Αρκετὰ ἔως ἐδῶ. Φέρατε σῆψιν εἰς τὴν 'Αφτοκρατορίαν, μὰς διαλύσατε ὡς κρά-τος, μὰς ἐφάγατε τὰς ἱεράς ἀγελάδας, μὰς ἐξολοθρέψατε τούς ἐλέφαντας, μὰς ἀφανίσατε οἰκολογικῶς, οἰκονομι-κῶς καί τουριστικῶς.

"Εναν Γόρδιον δεσμόν εἶχαμε διὰ τόν ὁποῖον καμαρώναμε κέ χωρίς περίσκεψιν μὰς τόν καταστρέψατε. Πῶς νά ἔχομεν τουρισμόν κέ νά προσελκύσομαι τουρί-στας ὅταν σεῖς μὰς καταστρέφετε κέ τὰ ὀλίγα ἀξιοθέατα πού μὲς ἔμειναν; Κέ ὡς νά μὴν ἐφθαναν ὅλα αὐτὰ μὰς ἔχετε φα-κελώσει ὅλους κέ ζητεῖτε καί ρέστα; Τί κατάστασις εἶνε ἀφτὴ πλέον; Εἶνε συμπε-ριφορὰ πολιτισμένων 'Ελλήνων πρὸς βαρβάρους;

'Οπισθοχωρήσαμε εἰς ὅλας σας τὰς ἐ-

πιθέσεις σιοπηρῶς λόγῳ ἰδιοσυγκρα-σίας, σὰς ἀφήσαμε νά κατακτήσετε τὴν Περσίαν, ἀλά θέλατε καί ὅλους τούς 'Ιν-δοὺς εἰς τὴν γωνίαν. "Ε, ὅχι. Κερὸς νά μάθετε νά χάνετε. 'Η ἡφήλιος δέν σὰς ἀ-νῆκει. Κέ μέ τόν διάβολον θά συμαχίσο-μαι διὰ νά σὰς διόξομαι, ἐτόλμησαν νά πούν οἱ δυστυχεῖς 'Ινδοί, ἐνῶ δέν ἔστα-μάτησαν οὔτε λεπτὸν νά τούς κτυποῦν οἱ φανατικοί καί ὑστερικοί μακεδόνες μέ πολιτικά πού 'ἐβρίσκοντο εἰς τόν περίβο-λον τοῦ νοσοκομείου.

— Κάτι εἶπατε προηγουμένως διὰ τούς φακέλους. Γνωρίζετε ὅμως ὅτι εἰς τούς φακέλους ἀφτούς, ἐμεῖς δέν συμπληρό-σαμε οὔτε μίαν γραμμὴν; Εἶπαν πολλοὶ ἀ-φρίζοντες μακεδονομάχοι.

— Τό ἐάν συμπληρώσατε ἢ ὅχι, ἀφτό μὰς ἀφήνει ἀδιάφορους. Σημασίαν ἔχει ὅτι οἱ φάκελοι ὑφίστανται, ἐνῶ σεῖς εἶχατε δια-κηρήξει ὅτι εἶχαν δοθῇ ἐντολαί νά καοῦν, ἀπῆντησαν μέ σταθερότητα οἱ 'Ινδοί. 'Ε-μεῖς τὰ ἔθιμα τῆς πυρᾶς τὰ σεβόμεθα.

"Όταν κάποιος ἀπὸ ἐμᾶς πεθένει, κέγε-ται καί ἡ χήρα του μαζί. Δέν ἀναβάλομαι τό κάψιμον, οὔτε θέτομεν τὴν χήραν εἰς τό ντουλάπι τοῦ ὑπνοδωματίου διὰ ὑπη-ρεσιακὴν χρῆσιν. Οἱ φάκελοι ἔπρεπε νά εἶχον ἐξαφανισθῇ, ὅπως ἐξαφανίζεται ἓ-να οὐράνιον σῶμα εἰς τό μακρινόν Κιλικίς κέ ἀφήνει ὀλίγα γιγάντια πέλματα ποδῶν κέ ὅχι νά ἐγκαταλείπει γιγάντιους φακέ-λους εἰς τὴν θέσιν μιᾶς τέφρας. 'Εμεῖς εἰ-λικρινῶς πιστέβαμε ὅτι εἰργάζεσθε διὰ τὴν παγκόσμιον συνφιλοσίαν ὅλων τῶν ἐ-θνοτήτων κέ δυστυχὸς βλέπομαι ὅτι κα-τὰ βάθος ἐτοιμάζατε διαχωριστικές γρα-μὰς μεταξὺ σπληνηρήσεως καί προόδου, διὰ νά μὰς ἔχετε ὅλους δούλους σας κέ οὐδέποτε νά ἐπιδόκαμε συνεργασίαν μέ φίλας παρατάξεις. Ματεοπονήτε ὅμως μέ τὴν συνεχὴ ἐξάπλωσιν σας πρὸς 'Ανα-τολὰς κέ τριτοκοσμικῶς, λόγον τῆς ἐλί-ψεως σταθερᾶς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς κέ τυχοδιοικτικῆς προελάσεως. Δέ θά πα-ρέλθῃ πολὺς κερὸς κέ τὰ δῆθεν συμπαγὴ κράτη πού κατασκεβάζετε, θά διαλυθούν κέ θά ἐπιτεθούν τὸ ἐν ἐπὶ τῶν ἄλλων. Τό 'Ιράκ θά ριχθῇ εἰς τὴν Περσίαν τὸ 'Ισ-ραήλ εἰς τὴν Παλεστίνην κέ ὀλόκληρος ἡ Μικρὰ 'Ασία θά ἐπιτεθῇ κέ θά εἰσβάλῃ εἰς τὴν μαρτηρικὴν Κήπρον. 'Αλλ' ὅσον ὑπάρχει ὁ συνασπισμός 'Αφστραλίας, 'Α μερικῆς καί Κίνας πού ἴστατε ὀρθίος κέ

ἀποτελεῖ τό 61% ἡ κάθαρσις τῆς συμο-ρίας σας πού εἰσέβαλε εἰς τὰ ἐδάφη μας θά λάβῃ σκληρὰν τιμορίαν χωρίς ἴχνος ἀντεκδικήσεως.

'Αφτὰ εἶπαν οἱ κατακτηθέντες κέ πα-ρασυρθέντες ἀπὸ τὰ πλαστά συνθήματα δυστυχεῖς ἰθαγενεῖς εἰς ἐπήκοον νοσο-κόμων κέ ἱατρῶν. Κέ πράγματι μετ' ὀλί-γον, ὅταν ἐξέλιπεν ἀπὸ προσόπου γῆς ὁ σιδηροὺς κατακτητὴς πού κατὰ τὴν ἀδί-στακτον προέλασίν του δέν ὑπελόγισεν οὔτε τὴν ζοὴν φίλων του, ἡ δεσποτικὴ ἀ-φτοκρατορία πού ἴδρυσεν διελήθη τε-λίως λόγῳ φαγομάρας τῶν δελφίνων διὰ τὴν διαδοχὴν κέ κατοχὴν τῶν ἐκπολιτι-σθέντων ἐδαφῶν.

★ ★ ★

Σημ. ΑΝΤΙ: 'Ο μόνος πού δέν ἀνέμιχθη εἰς τὰς ραδιουργίας τῶν δελφίνων ὑπῆρ-ξεν ὁ ἐντιμος ταμίας "Αρπαλος. 'Αφτός μόλις ἀντελήφθη τὴν κρίσιμον κατάστα-σιν τοῦ 'Αλεξάνδρου, ἀνεχώρησεν μέ 7.000 τάλαντα μέ κατέφθυσιν τὰς 'Αθή-νας, ὅπου ὅπως ἐδήλοσαν ὀρκωτοὶ λογι-στὲ ἔφθασεν μέ 400. 'Απὸ ἀφτὰ τὰ τάλαν-τα, ποσόν 20 ταλάντων ἔλαβεν ὁ ἐντιμος ρήτωρ Δημοσθένης διὰ τόν ἀντιμακεδο-νικόν του ἀγώνα. Τὰ ὑπόλοιπα τάλαντα ὁ "Αρπαλος τὰ κατέθεσεν εἰς ἀγνωστον τράπεζαν διὰ ἀσφάλιαν κατὰ τῶν κλε-πτῶν καί καταχραστῶν.

★ ★ ★

Κατόπιν πολλῆς κέ ὀριμοτέρας σκέψε-ος, εἶμε διστιχὸς ἀναγκασμένος νά πάρω πίσω τὰ θερμά συγκαρτερίδια πού ἔδωσα εἰς τόν βουλευτὴν κήριον Ποτάκην διὰ τὴν ἰδέαν πού ἔριψε νά τιμορῶντε ἀφ-στηρὸς οἱ συκοφάνται.

Λυπάμαι κήριε Ποτάκη. "Ανθρωποὶ εἰ-μεθα κέ σφάλματα κάνομαι ὅλοι εἰς τού-τη τὴν ζοὴ κέ θά εἶναι πολλὴ σκληρόν ὁ ἔ-νας ἀπὸ τοὺς δυό, τόν ἄλον νά μὴν ἔνοεῖ κέ νά μὴν συγχωρῇ. Θέλω νά μέ ἐνοήσε-τε. 'Η ἐφημερίς ΑΒΡΙΑΝΗ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δέν πρέπει νά κλείσῃ. Χάρης εἰς τὴν ὀρ-θὴν σηκοφαντικὴν γραμμὴν πού μέ πίστην ἠκολούθησεν, κατόρθωσεν εἰς ὀλίγον χρονικόν διάστημα, νά λάβῃ ἡ Νέα Δημο-κρατία 44,25%, ὁ Συνασπισμός 13,12% κέ τό ὕμολογούμενον μετὰ σφοδρότη-τος ΠΑΣΟΚ ἀπὸ 45% πού εἶχεν νά κατέλ-θῃ ἐπιτυχῶς κέ ἐπιεικὸς εἰς τό 39%.

Θά εἶνε μέγα δηστήχημα διὰ τό "Ε-θνος, ἐάν ἡ ἀδέσμευτος ἀφτὴ ἀπογευμα-τινὴ ἐφημερίς ἀλλάξῃ ἐφνιδίως γραμμὴν κατὰ τὸ τρίμηνον χρονικόν διάστημα πού μὰς ἀπομένει μέχρι τῶν ἐκλογῶν τοῦ 'Ο-κτοβρίου.

'Η ΑΒΡΙΑΝΗ εἶνε ἐγγύησις διὰ τό παρόν κέ σιγουριά διὰ τό μέλλον. 'Αξιζομαι μίαν καλητέραν 'Ελλάδα.

Σκηνή από τους δρόμους της Ρουέν. Ο ξεσηκωμός έχει αρχίσει.

«Σ' όλα τα πράγματα, μπορεί να κάνει κανείς την καλύτερη και τη χειρότερη χρήση. Η γαλλική επανάσταση συνδύασε και τα δυο. Έφερε στη χώρα αυτή, μα και σε άλλες, το καλύτερο, τα δικαιώματα του ανθρώπου, που την αξία τους μόνον όταν τα χάσουμε την αντιλαμβανόμαστε. Και το χειρότερο: την τυραννία που γεννήθηκε μέσα από τις στάχτες του δεσποτισμού, την Τρομοκρατία, την απαρχή των πολέμων που θα εξαντλούσαν την Ευρώπη». Έτσι προλογίζει η Monde τα μηνιαία αφιερώματά της στα 200 χρόνια από τη γαλλική επανάσταση.

Τα ιστορικά γεγονότα της περιόδου και οι συνέπειές τους για τον κόσμο ολόκληρο μέχρι και σήμερα είναι λίγο-πολύ γνωστά στο αναγνωστικό κοινό.

Στο δισέλιδο αυτό αφιέρωμα δεν θα επιχειρήσουμε καμιά σε βάθος ανάλυση μα την αποτύπωση, μέσα από χαρακτηριστικά στιγμιότυπα, του κλίματος που οδήγησε τη Γαλλία και την Ευρώπη στην περίοδο των Μεγάλων Ανακατατάξεων.

200 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΓΑ

Τι είναι η τρίτη τάξη;

Ο σκοπός αυτού του κειμένου είναι πολύ απλός. Έχουμε να θέσουμε τρία ερωτήματα:

- 1) Τι είναι η Τρίτη Τάξη; Τα πάντα.
- 2) Τι έχει υπάρξει μέχρι τώρα στο πολιτικό μας σύστημα; Τίποτα.
- 3) Τι ζητάει; Να γίνει κάτι.

* * *

Από την εισαγωγή του «Brûlot politique» του Εμμανουήλ Σεγιές (1η έκδοση τον Ιανουάριο του 1789):

Ανακτήσετε τα δικαιώματά σας

«Ω Συμπολίτες μου! Οι αδικίες που σας έχουν γίνει ζητούν επανόρθωση. Σας δίνεται τώρα μια μοναδική ευκαιρία να ανακτήσετε τα δικαιώματά σας: μάθετε το τίμημα της ελευθερίας, μάθετε το τίμημα της μιας στιγμής...

Τι είναι αυτό που δεν έχετε δικαίωμα να απαιτείτε και τι αυτό που δεν χρειάζεστε; Στην κατάσταση που σας βλέπω δε θα πρέπει να νοιάζεστε μόνον για την τροφή, την ένδυση, το κατάλυμά σας, το μεγάλωμα και την αποκατάσταση των παιδιών σας: μα πρέπει να προστατεύετε την ελευθερία σας από την επιβουλή του

Ζαν Πολ Μαρά, Κασσάνδρα και Μέγας Ιεροεξεταστής της Επανάστασης.

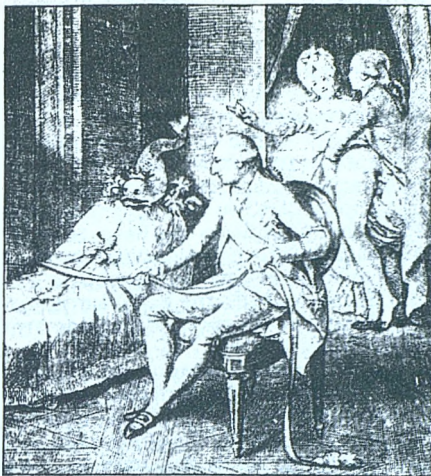
δεσποτισμού της εξουσίας, την αθωότητα σας απέναντι στους άδικους δικαστές, την τιμή των γυναικών και των θυγατέρων σας όταν απειλείται από τους τιτλούχους σας άρχοντες, την υπολήψή σας όταν σας συκοφαντούν, να μην αφήνετε τους ισχυρούς να σας καταπιέζουν, και να καλλιεργείτε τα χαρίσματά σας, να τα αναπτύσσετε, για μια καλύτερη ζωή».

JEAN PAUL MARAT. Φεβρουάριος του 1789. Σε φυλλάδιό του με τίτλο Discours on Tiers Etat διαβάζουμε:

Η Αυστριακή σε κέφια ή το βασιλικό όργιο

Ξενοφοβία και πορνογραφία μαζί στα λιβελλογραφήματα που κυκλοφόρησαν το 1789 για την «Αυστριακή» Μαρία Αντουανέτα και τους υποτιθέμενους συνενόχους της (πολιτικούς και σεξουαλικούς). Στο σκετς με τον παραπάνω τίτλο ο κόμης του Αρτουά (κατοπινός Κάρολος ο Χ') τη ρωτάει αν θα ήθελε να «χαρίσουν» στον αδελφό του ακόμα ένα γιο. Το καλαμπούρι είναι ιδιαίτερα σκληρό μιας και αναφέρεται στον πρόσφατα χαμένο δελφίνο του βασιλικού ζεύγους, για τον οποίο ο κόσμος έλεγε πως δεν μπορούσε να είναι γιος του «ανίκανου» Λουδοβίκου. Ταυτόχρονα, κυκλοφορούσε η φήμη ότι η ίδια η Μαρία Αντουανέτα είχε δηλητηριάσει το γιο της γιατί «τον μισούσε που είχε γαλλικό αίμα», σαν απόγονος της Αικατερίνης των Μεδίκων που ήταν η ίδια. Όλα αυτά δείχνουν το βαθμό στον οποίο είχε πέσει στην υπόληψη του λαού το Παλάτι και η Αυλή. Είναι η περίοδος όπου οι Βασιλείς έχουν πάψει να εί-

ναι Θεοί, δίχως να είναι αρκετά θνητοί ακόμα για να δικαιούνται έστω και μια προσωπική τραγωδία.

Ο «ανίκανος» και «κερατάς» Λουδοβίκος 16ος ασχολείται με το σπέρμα του διαβόλου, ενώ η «Αυστριακή» Μαρία Αντουανέτα επιδίδεται —ακριβώς πίσω από την πλάτη του— στα σεξουαλικά της όργια.

Η Γκιλοτίνα πριν από τον Γκιγιωτέν

Την 1η Ιανουαρίου του 1789 δημοσιεύτηκε στην Journal Encyclopédique η επιστολή ενός αναγνώστη, με την υπογραφή «Τ*** πτυχιούχος νομικής». Ο Τ*** με την επιστολή του αυτή ζητάει την καθιέρωση του αποκεφαλισμού σαν μόνου τρόπου επιβολής της θανατικής καταδίκης. Οι λόγοι που επικαλείται είναι πως θεωρείται πολύ λιγότερο αιμωτικός για την οικογένεια του εκτελεσμένου, μια και συνηθίζεται για τους ίδιους τους ευγενείς. «Θα ήθελα μόνο να δοθεί και στον απλό λαό το προνόμιο να πεθαίνει όπως η αριστοκρατία», γράφει. «Κι επιπλέον, θα πάσουν πια να αποτελούνε δημόσιο θέαμα οι άγριες εκείνες εκτελέσεις όπου αφού βασανίζεται το θύμα αφήνεται να σβήσει μόνο του μέσα σε φρικτούς πόνους».

Θα ήθελα να κατασκευαστεί ένα ξύλινο πλαίσιο, με ένα κοφτερό ατσάλι που θα κρέμεται από ένα σκονίρι, τριάντα πόδια, πάνω από το κεφάλι του καταδικασμένου. Και η κατασκευή αυτή να στήνεται στην πλατεία είκοσι τέσσερις ώρες πριν την εκτέλεση, ώστε να βλέπει εκεί ο κόσμος τη σπάθα της τιμωρίας που επικρέμεται πάνω από το κεφάλι του κάθε ένοχου· κι ο δήμιος, θα ήθελα να προσέρχεται στην εξέδρα όχι σαν εκδικητικό όρνεο μα σαν φιλήσυχος υπηρέτης του νόμου»...

ΛΛΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ:

Ο τελευταίος καρνάβαλος

Όπως η Εκκλησία, έτσι και η επανάσταση δε θέλει το Καρνάβαλι. Στις 22, 23 και 24 Φεβρουαρίου του 1789 είχαμε στους δρόμους του Παρισιού τον τελευταίο Καρνάβαλο του 18ου αιώνα. Τον επόμενο πια χρόνο, λίγο πριν την Τρίτη της Τυροφάγου, η δημοτική αρχή της πόλης απαγορεύει το γιορτασμό του Καρνάβαλου με φορεσιές και μάσκες. Η διάταξη της 31ης Ιανουαρίου του 1790 είναι σαφής: «Απαγορεύεται ρητώς η καθ' οιονδήποτε τρόπο μεταμφίεση, κι όποιος συλληφθεί μεταμφιεσμένος σε δημόσιο χώρο θα του αφαιρεθεί ευθής η μάσκα και θα οδηγηθεί στην πλησιέστερη αρχή. Επίσης, απαγορεύονται οι χοροί μεταμφιεσμένων δημόσιοι ή ιδιωτικοί, επί ποι- νή φυλάκισης».

Μα αν η Εκκλησία φοβόταν τον Καρνάβαλο γιατί έβλεπε στις μεταμφιέσεις και το ξεφάντωμα του κόσμου μια τάση για επιστροφή στην ειδωλολατρεία. Εν δυνάμει ανατρεπτική της καθεστηκίας τάξης και των αποδεκτών αξιών, για την Επανάσταση υπήρχε κι ένας πρόσθετος λόγος, πιο χειροπιαστός. Αυτό που την ενοχλούσε περισσότερο ήταν η μεταμφίεση. Πίσω από τη μάσκα κρυβόταν ο συνωμότης, ο «συνωμότης αριστοκράτης», ο μα- σκαρεμένος εχθρός που είχε εισβάλει

στις τάξεις της και καιροφυλακτούσε για να τη ματαιώσει. «Εγώ ξέρω να βγάζω τις μάσκες», έγραφε ο Μπρισό στις 2 Ιου-

λίου του 1790. Κι ο Μαρά, στις 21 Δεκεμβρίου του 1789: «Ο Καρνάβαλος είναι καμμένος για λαούς δουλωμένους».

Φεβρουάριος του 1789, ο τελευταίος Καρνάβαλος για τον 18ο αιώνα, στους δρόμους του Παρισιού.

ΑΝΤΙ ΔΕΣΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΕΣΣΔ:

Αντρέι Γκρομύκο

Σε ηλικία 79 ετών πέθανε στις 2 Ιουλίου ο Αντρέι Γκρομύκο, όπως ανακοίνωσε ο πρόεδρος της Σ. Ένωσης Γκορμπατσόφ. Ο Γκρομύκο διετέλεσε υπουργός Εξωτερικών της Σ. Ένωσης για 28 χρόνια και στην αινιγματική του φυσιογνωμία αντικατοπτρίζονται όλες οι διακυμάνσεις της σοβιετικής εξωτερικής πολι-

τική, την οποία άλλωστε διαμόρφωσε και ο ίδιος, ουσιαστικά αναντικατάστατος, υπηρετώντας πιστά σειρά ηγετών (Στάλιν, Χρουσόφ, Μπρέζνιεφ, Γκορμπατσόφ).

Αυτή η πίστη, η αφοσίωση και η ικανότητα με την οποία υπηρέτησε τη χώρα του καθώς και η δημόσια εικόνα του ως «Μίστερ Νιετ», λόγω της συχνής χρήσης του βέτο που έκανε, αποτελούν τα πιο εξέχοντα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του μακροβιότερου υπουργού Εξωτερικών του αιώνα μας. Κι είναι ενδιαφέρον να επισημάνει κανείς ότι ο Γκρομύκο ήταν διπλωμάτης καριέρας, δεν προήρχετο από τον κομματικό μηχανισμό.

Το άστρο το Γκρομύκο άρχισε να αναδύεται το 1939 όταν ο Στάλιν τον έστειλε ως σύμβουλο στην πρεσβεία της Ουάσιγκτον, όντας ήδη επικεφαλής του Αμερικανικού Τμήματος του υπουργείου Εξωτερικών και τη στιγμή που οι σταλινικές εκκαθαρίσεις είχαν εξολοθρεύσει τους περισσότερους διπλωμάτες της παλιάς φρουράς. Το 1943 προήχθη στο βαθμό του πρέσβη ενώ το 1946 ορίστηκε σοβιετικός εκπρόσωπος στα Ην. Έθνη, όπου μέχρι τον Ιούλιο του 1948 χρησιμοποίησε 25 φορές το δικαίωμα του βέτο, το οποίο άλλωστε με επιτυχία διαπραγματεύθηκε στις συνομιλίες για τη δημιουργία των Ην. Εθνών, μεταξύ της Σ. Ένωσης, των Ην. Πολιτειών και της Μ. Βρετανίας στην Ουάσιγκτον.

Το 1949 έγινε υφυπουργός Εξωτερικών υπό τον Αντρέι Βισίνσκυ που είχε αντικαταστήσει τον Μολότφ, στην ουσία όμως κινούσε τα νήματα της εξωτερικής πολιτικής λόγω της ασθένειας και μακράς απουσίας του υπουργού του. Ήταν η χειρότερη εποχή του «ψυχρού πολέμου», με τον αποκλεισμό του Βερολίνου, τη δημιουργία του ΝΑΤΟ και του Συμφώνου της Βαρσοβίας και λίγο αργότερα, το 1950 το ξέσπασμα του πολέμου

αυτή την μετα-Χρουσσοφική περίοδο πρωταγωνιστεί στη διαμόρφωση της νέας εξωτερικής πολιτικής με εστία την ύφεση, παρά τον προσωρινό κλονισμό που επέφερε η εισβολή των στρατευμάτων του Συμφώνου της Βαρσοβίας στην Τσεχοσλοβακία το 1968. Ο ενεργός του ρόλος καταδεικνύεται σε όλες τις σοβαρές διαπραγματεύσεις που σιγά-σιγά αλλάζουν τις σχέσεις μεταξύ των υπερδυνάμεων και διαμορφώνουν νέες αναδιατάξεις στην Ευρώπη.

Ο Γκρομύκο διαπραγματεύεται τη γερmano-σοβιετική συνθήκη το 1970 με την οποία η Βόννη αναγνωρίζει την μεταπολεμική διαίρεση της Ευρώπης, την ύπαρξη της Ανατολικής Γερμανίας και τη συνοριακή γραμμή Όντερ-Νάισσε στην Πολωνία.

Το 1971 υπογράφεται συνθήκη με τις Ην. Πολιτείες, τη Μ. Βρετανία και τη Γαλλία με την οποία η Σ. Ένωση συμφωνεί στην ομαλοποίηση του καθεστώτος του Βερολίνου θέτοντας τέρμα στη μακρόχρονη ένταση που επικρατούσε.

Στις 27 Απριλίου 1973 ο Γκρομύκο γίνεται πλήρες μέλος του Π.Γ. του ΚΚΣΕ συμμετέχοντας έτσι για πρώτη φορά στο ανώτατο όργανο λήψης των αποφάσεων. Με αυτή την ιδιότητα ο Γκρομύκο ανοίγει το 1973 τη διπλωματική πρωτοβουλία της χώρας του που καταλήγει στις συμφωνίες του Ελσίνκι το 1975, με τις οποίες η Δύση αναγνωρίζει συμβατικά πλέον τη μεταπολεμική εδαφική διαίρεση της Ευρώπης.

Στη συνέχεια πρωτοστατεί σε όλες τις συνομιλίες με τις Ην. Πολιτείες για τη μείωση των πυρηνικών όπλων που παίρνουν δραματική στροφή το 1977 με τις προτάσεις του Αμερικανού προέδρου Κάρτερ. Στο πόστο του παραμένει και μετά το θάνατο του Μπρέζνιεφ το 1982 και των διαδόχων του Αντρέι Γκρομύκο και Τσερνιένκο που κι αυτοί αποβιώνουν χωρίς να συναντήσουν τον Ρήγκαν.

Όταν υπό τον Γκορμπατσόφ ο πάγος σπάει και πάλι στις σχέσεις με τις Ην. Πολιτείες είναι και πάλι ο Γκρομύκο που τον Ιανουάριο του 1985 συναντά τον Υπ. Εξωτερικών Σουλτς και συμφωνεί το νέο πλαίσιο σχέσεων και διαπραγματεύσεων μεταξύ των δυο υπερδυνάμεων.

Στη συνάντηση όμως κορυφής Γκορμπατσόφ - Ρήγκαν στη Γενεύη το Νοέμβριο του 1985 δεν είναι πια παρών. Έχει αντικατασταθεί από τον Σεβερντάντζε, το νέο πρόσωπο μιας νέας εποχής. Από τον Ιούλιο του 1985 έχει ήδη ανυψωθεί στο αξίωμα του προέδρου. Σύντομα παραιτείται από μέλος του Π.Γ. κι ένα χρόνο αργότερα από μέλος της Κ.Ε.

Ο θάνατός του επισφραγίζει την οριστική παρέλευση μιας πολυκύμαντης εποχής στις διεθνείς σχέσεις της χώρας του με τις οποίες συνέδεσε αναπόσπαστα το όνομά του.

ΟΥΓΓΑΡΙΑ:

Γιάννος Καντάρ

Όπως μετέδωσε το πρακτορείο ΜΤΙ, ο Γιάννος Καντάρ πρώην ηγέτης της Ουγγαρίας πέθανε στις 6 Ιουνίου μετά από «παρεταταμένη και βαρεία ασθένεια» σε ηλικία 77 ετών.

Ο Καντάρ συνέδεσε το όνομά του με ό-

στην Κορέα.

Το 1952 ο Γκρομύκο γίνεται πρεσβευτής στο Λονδίνο, όπου και παρέμεινε μέχρι το θάνατο του Στάλιν το Μάρτιο του 1953.

Ο Μολότφ γίνεται ξανά υπουργός Εξωτερικών και ο Γκρομύκο καλείται στη Μόσχα για να αναλάβει πρώτος βοηθός του. Το 1957, μετά την εδραίωση του Χρουσόφ στην ηγεσία του κόμματος, ο Γκρομύκο, γίνεται υπουργός Εξωτερικών.

Οι μεταβολές στην ηγεσία με την απομάκρυνση του Χρουσόφ το 1964 τον αφήνουν στη θέση του και φαίνεται ότι σε

στην Κορέα.

λα τα σημαντικά γεγονότα της χώρας του μετά την καταστολή της αντι-σταλινικής εξέγερσης του 1956 από τα σοβιετικά τανκς και την εγκατάστασή του στην ηγεσία της χώρας.

Μηχανικός στα νιάτα του προσχώρησε νωρίς στο κομμουνιστικό κίνημα και φυλακίστηκε για τις ιδέες του. Κατά τη διάρκεια του πολέμου παρέμεινε στην Ουγγαρία στην παρανομία κι αναδείχθηκε ηγετικό στέλεχος ενώ οι ηγέτες του ΚΚ βρισκόταν στη Μόσχα. Με την απελευθέρωση ανέλαβε το υπουργείο Εσωτερικών κι από τη θέση αυτή είχε υπό τον έλεγχό του τη μυστική αστυνομία υπεύθυνη για τις διώξεις «αντιπρονοούντων» συντρόφων του.

Το 1951 βρέθηκε και πάλι στη φυλακή για δυο χρόνια όταν την ηγεσία του κόμματος ανέλαβε ο Ματίας Ρακόσι. Λέγεται ότι στη φυλακή βασανίστηκε από τους πρώην υφισταμένους του, αλλά ο ίδιος ο Καντάρ ουδέποτε θέλησε να αναφερθεί σε αυτά τα χρόνια. Μετά την αποφυλάκισή του βρέθηκε ξανά στα ανώτατα κλιμάκια του ΚΚ.

Ο Καντάρ βοήθησε τον Ίμρε Νάγκι στην περίοδο 1953-55, όταν ανέλαβε την πρωθυπουργία αλλά σύντομα τον εγκατέλειψε όταν η κυβέρνηση συνασπισμού του Νάγκι κήρυξε την ουδετερότητα της χώρας και την αποχώρηση από το Σύμφωνο της Βαρσοβίας το 1956. Λόγω της σοβιετικής επέμβασης. Ο ίδιος κάλεσε τα σοβιετικά στρατεύματα και ανέλαβε με την υποστήριξή τους τα ηνία του κόμματος και της κυβέρνησης.

Ωστόσο, το 1962 ο Καντάρ, που ακολουθούσε πιστά το δόγμα «όσοι δεν είναι εχθροί μας είναι μαζί μας», έστρεψε τη χώρα προς την κατεύθυνση της πολιτικής του Νάγκι. Εκκαθάρισε το κόμμα από τους σταλινικούς τους οποίους και κατηγορήσε τότε σαν υπεύθυνους για την αιματοχυσία του 1956. Από αυτή την άποψη ο Καντάρ αναδείχθηκε σε μικρό χρονικό διάστημα σαν ο ο πιο «δημοφιλής» κομμουνιστής ηγέτης θεσπίζοντας μέτρα οικονομικής φιλελευθεροποίησης και καθιστώντας την Ουγγαρία χώρα με τη μεγαλύτερη ευημερία και πολιτική ανεκτικότητα στο σοβιετικό συνασπισμό, παραμένοντας ταυτόχρονα πιστός στις στρατιωτικές συμμαχίες. Στη γραμμή αυτή σφυρηλάτησε τις σχέσεις του με χώ-

ρες της Δύσης, το Ισραήλ και τη Ρωμαιο-καθολική Εκκλησία. Με αυτό τον τρόπο επέτυχε το μεγαλύτερο βαθμό κοινωνικής συναίνεσης.

Ωστόσο η λαϊκή δυσaréσκεια άρχισε ξανά να ογκούται στη δεκαετία του 1980. Η στασιμότητα της οικονομίας απειλούσε ήδη το βιοτικό επίπεδο και ο Καντάρ, παρά την έλευση της εποχής Γκορμπατσόφ, φαίνεται ότι έχασε την αίσθηση και τη θέληση για αλλαγή.

Οι διαμάχες μέσα στο ΚΚ οξύνθηκαν το 1987, όταν ο Καντάρ επέλεξε ως πρωθυπουργό τον συντηρητικό Κάρολι Γκρος, ενώ η νέα κομματική γενιά απαιτούσε δράση κι επαφή με την πραγματικότητα. Παρά την αντίσταση του Καντάρ, ο Γκρος προχώρησε στη θέσπιση νέων μέτρων για την αναζωογόνηση της οικονομίας καταργώντας πολλούς κρατικούς ελέγχους και βάζοντας ορθολογικά θεμέλια για τη λειτουργία ορισμένων αρχών της ελεύθερης αγοράς. Η πλάστιγγα έγειρε προς τη μεριά του Γκρος, όταν η εθνική διάσκεψη του κόμματος τον Μάιο του 1988, μετέφερε τον Καντάρ στη διακοσμητική θέση του προέδρου ενώ ένα χρόνο αργότερα τον απομάκρυνε κι από τη θέση αυτή κι από την Κεντρική Επιτροπή.

Δεν είναι καθόλου τυχαίο ότι την ίδια μέρα του θανάτου του το Ανώτατο Δικαστήριο της Βουδαπέστης ακύρωσε όλες τις κατηγορίες κατά του Νάγκι (όπως γράψαμε σχετικά σε προηγούμενο τεύχος του «ΑΝΤΙ»), εκπληρώνοντας προφητεία του ίδιου πριν την εκτέλεσή του. Η δικαστική αυτή απόφαση συνεπάγεται την πλήρη νομική αποκατάσταση του ίδιου και άλλων οκτώ συντρόφων του, μεταξύ των οποίων οι δυο βρίσκονται ακόμα εν ζωή.

«Όλες οι κατηγορίες και οι ποινές που επεβλήθηκαν κατά του προσώπου του ακυρώνονται καθώς ουδέν έγκλημα δεν συνετελέσθη», αναφέρει η απόφαση για το Νάγκι που εκτελέστηκε στις 16 Ιουνίου 1958. Στην 31η επέτειο της εκτέλεσής του εκατοντάδες χιλιάδες Ούγγρων παρήστησαν στην τελετή επαναταφής του που αποτέλεσε και πράξη της πολιτικής του αποκατάστασης.

ΚΙΝΑ:

Ο εμφύλιος δεν είναι μόνο πολιτικός

Η αιματοχυσία στην πλατεία της Ουράνιας Γαλήνης δεν έκανε μόνον ορατή την αποτυχία των οικονομικών μεταρρυθμίσεων του Ντεγκ Χσιόσιγκ με τις οποίες ο άλλοτε ισχυρός άνδρας της Κίνας προσπάθησε να αποτρέψει τον πολιτικό εκδημοκρατισμό της χώρας αλλά και τον «εμφύλιο πόλεμο» ο οποίος μαίνεται από καιρό μεταξύ των ανωτέρων στελεχών της κομματικής γραφειοκρατίας.

Ο πόλεμος αυτός που εντείνεται μέρα με την ημέρα μεταξύ των σκληροπυρηνικών πιστών του Ντεγκ και των μεταρρυθμιστών υπό τον Τζάο Ζιγιάγκ άλλοτε γενικό γραμματέα του κόμματος που έγινε παγκόσμια γνωστός για τη στάση συμπαθείας που έδειξε απέναντι στην κινητοποίηση των φοιτητών δεν είναι μόνο πολιτικός.

Η αδρανοποίηση του Τζάο είχε και ι-

σχυρά οικονομικά κίνητρα.

Όπως αποκάλυψε στα τέλη του Ιούνη το δυτικογερμανικό περιοδικό «Spiegel» η έχθρα μεταξύ Ντεγκ και Τζάο είχε ξεσπάσει ήδη το περασμένο καλοκαίρι στον λεγόμενο «μεταξοπόλεμο». Κύριοι συντελεστές του ο γιός του Ντεγκ, Ντεγκ Πουφάγκ ο οποίος καταχρασθείς χρήμα δωρεών του Κινεζικού Συνδέσμου Αναπήρων είχε ιδρύσει το 1984 την αναμιχθείσα σε εμπόριο όπλων πανίσχυρη κρατική επιχείρηση Καγκ-Χουά («Ευημερία - Κίνα») και η οικογένεια Τζάο, ιδιοκτήτρια ενός μεγάλου αριθμού ιδιωτικών επιχειρήσεων μεταξίου.

Το περασμένο καλοκαίρι όταν στην καρδιά της επεξεργασίας μεταξίου στην επαρχία Τζεγιάγκ η οικογένεια των Τζάο προσπάθησε να «σπάσει» το κρατικό μονοπώλιο προσφέροντας «χαμηλότερες τιμές» ο Πουφάγκ (δρώντας πλέον από το παρασκήνιο μια και οι κατηγορίες εναντίον του για υπεξαίρεση χρημάτων τον είχαν εξαναγκάσει σε παραιτήση) εμπόδισε τη μεταφορά ακατέργαστου μεταξιδιού στα κεντρικά εργοστάσια των Τζάο με την ισχύ ενόπλων δυνάμεων. Για την παγκόσμια αγορά αυτό σήμαινε εκρηκτική αύξηση των τιμών.

Η αδρανοποίηση του Τζάο σημαίνει ακόμα το τέλος της κυριαρχίας της εταιρείας Hainan -Huai- Company που βρίσκεται στην κατοχή του γιού του Τζάο Νταγιούν, στο νησί Χαϊνάν όπου επί σειρά ετών προσπαθούσε να ορθοποδήσει η οικογένεια των Ντεγκ, μια και ανήκει στις πιο πλούσιες οικονομικές ζώνες της Κίνας. Ο λόγος: οι χαμηλές τιμές οικοπέδων που μπορούν να νοικιασθούν για 70 χρόνια.

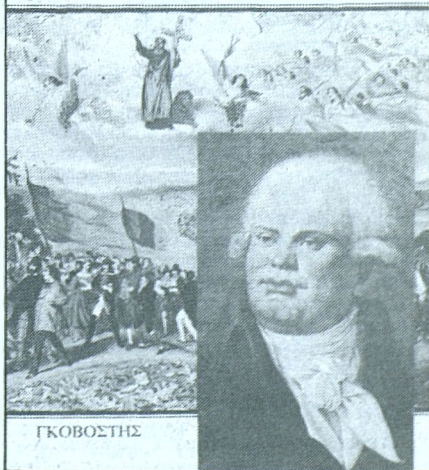

«ΣΤΟΥ ΓΚΟΒΟΣΤΗ»

ΑΛΜΠΕΡ ΜΑΤΙΕ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

Τόμος Ι

Ζωοδόχου Πηγής 21 • Τηλ: 3615433-3622251

Η ΚΑΤΩ ΜΕΡΙΑ ΤΟΥ κ. ΑΝΩΜΕΡΙΤΗ

της Λιάνας Κανέλλη

Ο κ. Γ. Ανωμερίτης καταφέρνει να ισοδομεί με αρκετά ούριο άνεμο, σε εποχή που οι πάλοι ποτέ πανίσχυροι οικονομικοί παράγοντες και πολιτικοί του προϊστάμενοι, κάθονται στο σκαμνί της Βουλής των Ελλήνων, άλλοτε ωρούμενοι – όρα Τσοβόλας – άλλοτε αναχωρούντες διά την Εσπερίαν – όρα Ρουμελιώτης – δικαιώνοντας το οικογενειακό του όνομα, ως ο προερχόμενος εξ' Ανω Μεράς.

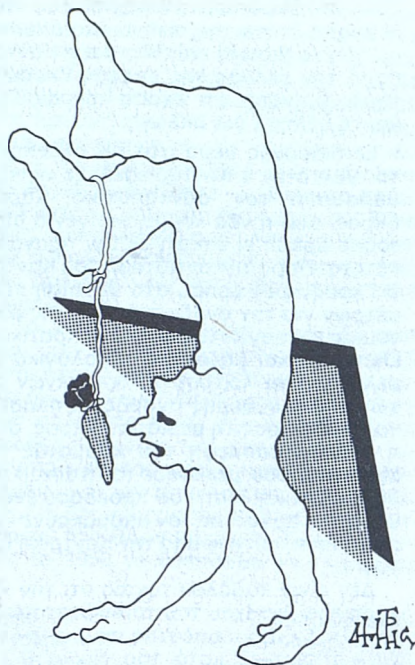
Τολμηρός εκ του ασφαλούς – για γοητεία δεν μπορώ να μιλήσω – ανέκαθεν, θέλησε να «απαντήσει» μετά από δέκα ολόκληρες ημέρες στο ρεπορτάζ που δημοσιεύθηκε στο προηγούμενο «ΑΝΤΙ», περί της Κτηματικής εν ΗΠΑ. Αλλά απεδέχθη αντί απαντήσεως, μια προσωπική επαφή-συνέντευξη, αφού άλλωστε κατά τα ίδια του τα λόγια «δεν είχε να πει αντίθετα από τα γραφέντα περί της ουσίας, αλλά επιθυμούσε να διευκρινίσει ότι το σκάνδαλο Κοσκωτά δεν πρέπει να γίνει η αφορμή να χαρακτηρίζεται "σκάνδαλο" και η υπόθεση της Κτηματικής Τράπεζας!...» Με ολιγότερα λόγια, δεν τον ενόχλησαν όσα εγράψαν, όσο οι χαρακτηρισμοί που τα συνόδευαν. Φερ' ειπείν, ο καύμος του ήταν που δεν συμφωνούμε στο εξής: Του είχα αποδώσει τη δημιουργία ενός καταπληκτικού δικτύου προσωπικών σχέσεων, αλλά εκείνος το χαρακτηρίζει «άριστο δίκτυο ανθρώπινων σχέσεων».

Η συνέντευξη, καταγεγραμμένη σε μαγνητόφωνο, που κράτησε μιάμιση ώρα και συνοδεύτηκε από άλλη μία άνευ καταγραφής, ήταν απ' την αρχή έως το τέλος, μια τεράστια νούλα. Αυτό που στο επάγγελμα και στην πολιτική ειθίσαι να χαρακτηρίσουμε «ούτε λέξη για την ταμπакιέρα».

Κάνοντας τις απαραίτητες για το αναγνωστικό κοινό περικοπές μιάς αέναης περιαιτολογίας και τιποτολογίας, κρατώ εδώ ό,τι το περιγραφικότερον περί του ανθρώπου και του τρόπου δραν και σκέπτεσθαι του. Γιατί ο κ. Γεώργιος Ανωμερίτης, τραπεζίτης εξ' Ανδρου ορμώμενος, τυγχάνει κατά την ταπεινή δημοσιογραφική μου γνώμη το καλύτερο δείγμα πασοκραφούς γενίταρου. Για να μην δεθίγει, διευκρινίζω ότι οι γενίταροι από την άλωση της Πόλης, μέχρι το μεσουράνημα της οθωμανικής αυτοκρατορίας επί Σουλειμάν του Μεγαλοπρεπούς, ήταν κυριολεκτικώς εθελόντες «δούλοι της Πύλης», οπωσδήποτε χριστιανόι ορθόδοξοι και δεν πιέζονταν να αλλαξοπιστήσουν, αλλά θεωρούσαν τιμή τους να είναι οι πιστότεροι άνθρωποι του Σουλτάνου. Μουσουλμάνοι ύστερα δηλαδή από συμφέρον...

Δεν γνωρίζω ποια κυβέρνηση θα ξεπεράσει τους εκπνευκότες υπερεθνικισμούς και θα βάλει στα σχολεία την πραγματική μας ιστορία ως λαού και ως έθνους, αλλά κάποιοι από μας, εκτός «δικτύων», δεν θα καθίσουμε να αποστηθίσουμε την ιστορία που απλώς μας σερβίρουν μετά την πώση του αρχιλαϊκιστή Ανδρέα, σουλτάνου παρών των «ταύρων» και των αγελών, οι γενίταροι οι επιλεγόμενοι «καθαροί» ή συναυτουργοί υπεράνω πάσης υποψίας, όπως ο κ. Ανωμερίτης.

Εγώ πάντως τη συνέντευξη την είχα ζητήσει τότε, πριν γράψω για την Κτηματική, αλλά «δυστυχώς οι γραμματείες του δεν του το είπαν του κ. Ανωμερίτη». Οπότε μετά, ετέθη στη διάθεσή μου και του περιοδικού. Με την κρυφή ελπίδα να τεθούν εμείς στη διάθεσή του, όπως ελπίζει και κάθε δολιχοδρομών καθαρόαιμος ίππος που καταφέρει να τερματίσει ενώ ο αναβάτης του έχει γκρεμοτακιστεί.

Ας αρχίσουμε από το τέλος. Πριν τυπωθούν αυτές οι γραμμές, ο κ. Ανωμερίτης είχε προπαθήσει να με πείσει πως «κάτι έγινε, άνευ σημασίας στις ΗΠΑ, αλλά τουλάχιστον οι ομογενείς καταθέτες και πελάτες ελληνικών τραπεζών ή γραφείων τραπεζών ανά τον κόσμο, δεν έχουν σηκώσει μήτε δολάριο και παραμένουν ψύχραιμοι...».

Δευτέρα πρωί, βουίζουν τα ραδιόφωνα, πως 150 ομογενείς εκ Σικάγου, κατέθεσαν αγωγή μήνυσης (!) κατά της Κτηματικής, ζητώντας και 1.5 δισεκατομμύριο δολάρια προς εξασφάλιση των προβλημάτων που τους δημιούργησε με «παραπληρητικές διαφημίσεις, παρατυπίες» και άλλα τινά αντι-Ανωμεριτικά.

Αργά το μεσημέρι, ο κύριος διοικητής της τράπεζας, που συνεσκέπτετο επί μακρόν με τους δύο άρτι αφιχθέντες εξ' ΗΠΑ Έλληνες δικηγόρους του, με αποστομώνει με το εξής εκπληκτικό και αποκαλυπτικό επιχείρημα εξ' εγκύρου πηγής του: «Δεν έγινε καμιά μήνυση εναντίον της Κτηματικής ή αγωγή. Μόλις ξύπνησα τον εκεί διευθυντή μας τον κ. Κωστή-ρογλου. Η ιστορία είναι απλή. Την έκανε μεγάλη ένας μικρός τοπικός ραδιοσταθμός απ' αυτούς που υπάρχουν στην Αμερική ανά ένα οικοδομικό τετράγωνο. Ένας δικηγόρος, δικηγόρος δηλαδή, που ήθελε να πάρει υποθέσεις ομογενών, την έστησε τη δουλειά. Και την μηνύει διότι οι ελληνικοί ραδιοσταθμοί και την αναμεταδίδουν...»

– Ποιος σταθμός και ποιος δικηγόρος;

– «Δεν γνωρίζω λεπτομέρειες, αλλά μιά και καθημερινά όλο και κάτι ξεφυτρώνει γύρω απ' την Κτηματική, δεν αφήνεις το κομμάτι για την άλλη εβδομάδα; Άλλωστε, θρικόμαστε σε πολύ καλό σημείο. Τα βρήκαμε τα οικονομικά-τραπεζικά με το Federal reserve και θα κλείσουμε την υπόθεση ως «τεχνικά λάθη» (technical errors) χωρίς δημόσια ακρόαση, ενώ το ποινικό μέρος της υπόθεσης διαπραγματευόμαστε να το αναβάλουμε για την 21η Σεπτεμβρίου (ως γνωστόν επρόκειτο να εκδικασθεί κατ' αρχήν η υπόθεση την 21η Ιουλίου). Εγώ θα δώ αύριο τον κ. Σουφλιά (Τρίτη) και θα του παραδώσω την υπόθεση ως εδώ

μαζί με την Τράπεζα στο νέο διοικητή της...»

– Αν σου ζητήσει να παραμείνεις;

– «Θα μείνω. Θα πάρω λίγες μέρες διακοπές και θα γυρίσω. Αλλά μάλλον θα με διώξουν. Οπότε πρέπει να δουλέψω για να ζήσω. Γιατί εκτός από το ενυπόθηκο σπίτι μου κι ένα αυτοκίνητο από το '73 και τις 196.000 δρχ. μισθό δεν έχω άλλη περιουσία...»

Εμπρός σηκωθείτε και πάρτε καρέκλες...

Ο κ. Ανωμερίτης αυτοβιογραφείται αυτολεξί:

«Γεννήθηκα το 1945. Και είμαι πολιτικά ενεργός από το 1962-63. 114 ΕΔΗΝ, ΟΝΕΚ, κλπ. Και φυσικά μετά τη δικτατορία παρανομία, στρατοδικείο, φυλακή 4 χρόνια κλπ. Καλάμι, Αλικαρνασσό και Κορυδαλλό. Και μάλιστα με μια καταδίκη αστεία, έτοι ώστε όταν ο Λιαπής την απήγγειλε, εγώ που δεν είχα ιδέα από δικαστήρια και τον άκουγα να λέει για 145 χρόνια, άρχισα να λέω: Αυτός είναι με τα καλά του. Τέλος πάντων, κατά συγχώνευση έφαγα τη μεγαλύτερη ποινή, 25 χρόνια και την έβγαλα εκεί περιφερειακά και με αρκετή δουλειά. Μετά τη δικτατορία ήμουν και είμαι πάντα στο χώρο της Δημοκρατικής Αριστεράς χωρίς την κομματική ένταξη. Φυσικά μετά το 81-82 θρίσκομαι στο χώρο του δημόσιου τομέα, πρώτα σαν διευθύνων σύμβουλος της Αγροτικής Ασφαλιστικής που την έστησα απ' την αρχή, θρέθηκα αντιπρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος στον Οργανισμό Ανασυγκρότησης Επιχειρήσεων...»

Ο κ. Ανωμερίτης απ' την αρχή της κουβέντας μας, ότι έγινε στη ζωή του το βρίσκει «φυσικό» κι όσα έκανε ο ίδιος «βασικά». Λέει μάλιστα ότι το 1981, όταν όλα προφανώς έψαχναν άλλα, πιο «φωναχτά πόστα εγώ αποδέχθηκα την πρόκληση και πήγα στην Αγροτική Ασφαλιστική, που τότε υπήρχε μόνο στα χαρτιά και δεν την ήξερε ούτε ο θυρωρός της τράπεζας, προς γενική κατάπληξη όλων...»

Η θεωρητική στήριξη της επιλογής του είναι απλή: «Ήθελα να δω μια μελέτη που είχαμε κάνει στα χαρτιά πώς θα γίνει πράξη. Γιατί όλοι όσοι κάνουμε μελέτες τις βλέπουμε συνήθως στα χαρτιά...»

Εδώ άθελά μου σκέφτηκα το... χαρτί της «Διακήρυξης της 3ης Σεπτεμβρίου».

«Απ' τις προβληματικές έφυγα 21 Απριλίου του '87 εξ' αιτίας της γνωστής μου διαφωνίας με τον Πέτσο. Εξ' άλλου βρέθηκα και κατηγορούμενος τώρα με το θέμα των ΔΕΚΟ για τότε. Αλλά όπως είπα και στον κ. Κουβέλη προχθές, έχει σημασία καθοριστική για τη διαδικασία της κάθαρσης, να κλείνουν αυτές οι υποθέσεις». Εδώ διευκρινίζει ότι κατατρόπωσε τον εφ'ετη-ανακριτή κ. Κρουσταλάκη, αφού μέσα σε πέντε λεπτά, του αχρήστευσε τις 1000 σελίδες της δικογραφίας και έμειναν μόνον πέντε! Και διατείνεται ότι όσο ήταν πρόεδρος του ΟΑΕ δεν κατέθεσε δραχμή στην Κρήτη. «Τώρα πώς την επομένη μου έφυγα εγώ έγιναν καταθέσεις δίσ, αυτό δεν το ξέρω...»

– Πώς βλέπεις το γεγονός ότι είσαι καταγεγραμμένος στη συνειδηση της κοινής γνώμης ως ΠΑΣΟΚος;

– «Μα αφού από το 1981 είμαι συνεχώς σε κάποιες θέσεις κλειδιά κλπ. κλπ.; Αλλά δεν είμαι όχι απλώς σε κανέναν οργανό, αλλά ούτε καν απλό μέλος, αυτό είναι γνωστό, το ξέρουν όλοι...»

– Πώς νομίζεις ότι βρέθηκες λοιπόν σ' αυτές τις θέσεις κλειδιά; Λειτουργήσε κάποιος

αξιοκρατικό σύστημα ας πούμε:

- «Μεσ' το ΠΑΣΟΚ έχω πολλούς φίλους κι όχι από ένα αλλά από πολλά λούκια. (με τον Βερυβάκη απ' το '62, με τον Κωνσταντόπουλο απ' το '63 που με τον Κακλαμάνη με είχαν γράψει στην ΟΝΕΚ. Όταν τα 9/10 των ανθρώπων που συναντάς στη δημόσια ζωή είτε στο ΠΑΣΟΚ είτε στην Αριστερά είτε στη Δεξιά, γιατί όχι, είναι από εκείνα τα χρόνια τότε είσαι μέσα στα πράγματα, θες δεν θες, έτσι.»

(Μεταπολιτευτικά τον κ. Ανωμερίτη τον βρίσκουμε στην επιτροπή εκλογικού αγώνα της Συμμαχίας)

Ο συνομιλητής μου πιστεύει δικαίως, ότι αχρηστεύονται 500 πανεπιστήμια, όταν έχεις τα τρία απ' τα τέσσερα χρόνια της φυλάκης, συγκρατούμενους όπως ο Σάκης Καραγιώργας και ο Βασίλης Φίλιας.

- Μετά τον Σάκη Καραγιώργα και 8 χρόνια λαμπρής ΠΑΣΟΚικής καριέρας, βρίσκεσαι με μια κατηγορία ΔΕΚΟ στο σκάνδαλο Κοσκωτά κι ένα «ζήτημα», αν δεν θες τη λέξη σκάνδαλο, της Κτηματικής στις ΗΠΑ με διενθεις προεκτάσεις. Αντί να παραιτηθείς εσύ από διοικητής της Κτηματικής, όπως σου ζήτησαν και ο κ. Παναγόπουλος και ο συμφώνων κ. Χαλικιάς, παραιτείται ο Παναγόπουλος αφού εσύ καταφεύγεις στον υπηρεσιακό υπουργό-προϊστάμενό σου κ. Ρουμελιώτη. Ποιος ο ρόλος του κ. Ρουμελιώτη σ' αυτήν την ιστορία;

- «Όταν ξέσπασε η ιστορία ήταν Τετάρτη 21 Ιουνίου, ώρα εφτά το βράδυ Ελλάδος, μεσημέρι Αμερικής. Ήμουνα στην κηδεία της Βάσσυ και με ειδοποίησαν. Έφθασα στο γραφείο. Φώναξα αμέσως τον υποδιοικητή αρμόδιο κ. Τζαβέλλα κι άλλα στελέχη της τράπεζας. Με πολύ κόπο, αφού όλα τα στελέχη της τράπεζας στις ΗΠΑ είχαν συλληφθεί, όταν καταλάβαμε ότι το πράγμα πήρε διαστάσεις, είμασταν σε επικοινωνία με τη γενική πρόξενό μας στη Ν. Υόρκη όλη νύχτα, να μάθουμε τι συμβαίνει. Αμέσως ειδοποίησα και τον υπουργό Εθνικής Οικονομίας. Αυτήν την κυβέρνηση είχαμε αυτήν έπρεπε να ειδοποιήσω. Αλλά επειδή ξέρω αυτά τα θέματα πολύ καλά και ξέρω ότι υπάρχουν φάκελοι για κάθε χώρα όπως η Πορτογαλία ή η Ιταλία που έχουν μειονότητες στην ΗΠΑ και κοιτάνε να φέρουν στις χώρες τους όσο περισσότερο συνάλλαγμα μπορούν, ενημέρωσα αμέσως την επομένη και με προσωπικές επαφές όλα τα κόμματα. Δυστυχώς στη Ν.Δ. δεν πρόφτασα κι ενώ εγώ ενημέρωσα τον κ. Μητρώ από πάνω, από κάτω ο κ. Μητσοτάκης έδινε

συνέντευξη για το «σκάνδαλο» της Κτηματικής και τη δική μου παραιτήση, αν κι εκεί μπορεί να παιζόταν το όποιο πολιτικό παιχνίδι. Ενημέρωσα τον Κάμπο στο ΚΚΕ, τον Γιάνναρο σαν Συνασπισμό και ΕΑΡ και φυσικά ενημερώνω και μια σειρά άλλους παράγοντες της δημόσιας ζωής που ξέρανε τι είναι αυτά τα θέματα.»

- Ποιοι ήταν αυτοί οι άλλοι παράγοντες;

- «Ο Μαγκάκης, ο Έβερετ, η Αρχιεπισκοπή Αμερικής, τι να σου πω τώρα. Δεκάδες, ούτε ένας ούτε δύο.»

- Τον Έβερετ ας πούμε γιατί τον ενημέρωσες;

- «Γιατί είχε κάνει υπουργός Συντονισμού. (:) Ενημέρωσα όλους τους πρώην υπουργούς Συντονισμού ή που είχαν να κάνουν με την Εθνική Τράπεζα αυτό το θέμα είναι εθνικό κι αυτοί το ξέρουν πολύ καλά ότι πάντα οι αποφάσεις παίρνονταν απ' τα υπουργεία και την Τράπεζα της Ελλάδος. Το πρωί της επομένης ενημέρωσα τους κ. Παπαγεωργίου και Χαλικιά και τον κ. Γεωργουτσάκο απ' την Εθνική γιατί δεν βρέθηκε αμέσως ο κ. Παναγόπουλος και αμέσως μετά κάναμε σύσκεψη όλοι μαζί, το μεσημέρι. Στη συνέχεια έδωσα

και τρεις συνεντεύξεις Τύπου, προς ενημέρωση της κοινής γνώμης...»

- Εκεί δεν είπες εσύ και τη λέξη «γκάγκστερ»;

- «Το είπα για την Ελλάδα. Επειδή συλληφθήσαν με αλυσίδες και κόψιμο τηλεφώνων κλπ. τραπεζικοί υπάλληλοι. Ειδάως στην Αμερική μπορεί αυτή να είναι συνήθης πρακτική, δεν ξέρω.»

Εδώ διαφωνούμε. Χαρακτηρίζει την... εισβολή στα γραφεία της Κτηματικής «μοναδική στα χρονικά». Αλλά του θυμίζω τη χειρότερη της διαβόητης ΒCCI («πλυντήριο» στις νότιες πολιτείες των ΗΠΑ) οπότε φρεσκάρεται η μνήμη του, αλλά με διαβεβαιώνει ότι ο χαρακτηρισμός δεν ενόχλησε την αμερικανική πλευρά γιατί όπως είπε θεωρείται «συνήθης στην Ελλάδα!»

Ομιλείτε ελληνικά

και αγγλικά, καλά;

- Γιατί επέμεινε ο κ. Παναγόπουλος να παραιτηθείς;

- «Ο Χαλικιάς μου το ζήτησε. Εμένα είναι φίλος μου. Διαφωνήσαμε ως προς την παραιτήση. Δεν ξέρω γιατί επέμεινε. Είναι δικό του θέμα...»

Σ' αυτό το σημείο ο κ. Ανωμερίτης αποδύεται σε μια μακροσκελέστατη επανάληψη όλων όσα δημοσιεύθηκαν σε πληρωμένες καταχωρήσεις για το τι έκαναν και τι δεν έκαναν στις ΗΠΑ στα γραφεία της Κτηματικής. Και διευκρινίζει εν τέλει το καιβαρύνουν κατά τη γνώμη του, ότι δηλαδή «το ΔΣ της Τράπεζας έχει εν τέλει τη διοικητική ευθύνη για τις εργασίες εξωτερικού και πως η Τράπεζα διώκεται μόνον διοικητικώς και όχι ποινικώς, ενώ ποινική ευθύνη έχουν μόνον τα άτομα-υπάλληλοι της...» Για πολιτικές ευθύνες θα μιλήσουμε αργότερα. Στο μεταξύ επαναλαμβάνω στο ακέραιο τους ισχυρισμούς του προηγούμενου ΑΝΤΙ περί του τι και πως και γιατί έγινε από τα γραφεία της Κτηματικής στην Αμερική. Συμφωνεί «θεωρητικώς» σε όλα. Στο «πρακτικό» επίπεδο μειδιών, αφήνει με μισόλογα δυο «καινούργια» πράγματα, να φανούν. Πως μια από τις συνεργαζόμενες τράπεζες της Κτηματικής ήταν και η πασίγνωστη από το σκάνδαλο Κοσκωτά, IRVING TRAST και πως το νομικό πάτημά του στην Αμερική είναι πως οι υπάλληλοι, πέραν των συμβουλών που παρείχαν σε ομογενείς έπαιρναν και επιταγές αλλά όχι μετρητά. Πάντως όταν ο συνομιλητής μου συνειδητοποιεί πως δεν μασιέται εύκολα η εκδοχή ότι το εθνικό όφελος (από την έστω παράτυπη ή και παράνομη εισροή συναλλάγματος) δεν καθιστάζει τη μέθοδο και τις πολιτικές-εθνικές ευθύνες από τον δημιουργηθέντα θόρυβο, τότε διευκρινίζει: «Οι υπάλληλοι και η τράπεζα είναι ένα και το αυτό. Ο λόγος για τον οποίο δεν παραιτήθηκα ήταν ακριβώς αυτός. Να τους καλύψουμε σε περίπτωση που έκαναν κάποια παρατυπία παρά τις αντίθετες εντολές που είχαν από εμάς, τη Διοίκηση δηλαδή».

- Αν δεν υπήρχε η διαφήμιση στα ομογενειακά ΜΜΕ κι αν δεν είχε προηγηθεί πέραν η κατάχρηση 600.000 δολαρίων από την άρτι αφιχθείσα στις ΗΠΑ υπάλληλό σας κ. Μοροχλιάδη (η υπόθεση στην Ελλάδα είναι γνωστή με το όνομα της πεθεράς της Μαρίας Κολοβού) και οι φανταχτερές δεξιώσεις σε κάθε άνοιγμα νέου γραφείου, θα είχατε κινήσει τις υποψίες των αμερικανών πρακτόρων;

- «Η υπόθεση Μοροχλιάδη είναι άλλο πράγμα. Επρόκειτο περί απάτης. Και για τις ελληνικές αρχές αυτή θρίσκει ακόμη κάπου στην Ελλάδα και παραμένει ασύλληπτη. Τώρα αν το έσκασε στην Αμερική με πλαστό διαβατήριο, αυτό είναι μια άλλη υπόθεση. Εγκαίνια κάνουν όλες οι τράπεζες και οι πορτογαλικές και οι ιταλικές. Όσο για τη «σκανδαλιέρα» διαφήμιση όπως την χαρακτηρίσατε εσείς στο ΑΝΤΙ, ήταν απολύτως νόμιμη. Γιατί έλεγε πως οι καταθέσεις είναι απόρρητες και αφορολόγητες στην Ελλάδα. Όταν διευκρινήσαμε στους

ΑΙΟΛΟΣ ΙΟΥΛΙΟΣ ΒΕΡΝ

Οι ναυαγοί του Ιωνάθαν - Ξεχειμόνιασμα στους πάγους - Δόκτωρ Οξ - Ο ραστρο-Ζαχαρίας - Οι περιπέτειες της οικογένειας Ποινικά - Ένας Αμερικανός δημοσιογράφος το 2889 - Η πλάνη και άλλα διηγήματα - Το νησί με τις έλικες - Ο κύριος Ρε-Δίεση - Οικογένεια χωρίς όνομα - Ο δρόμος της Γαλλίας

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ
ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Σόλωνος 114, 106 81 Αθήνα ☎ 363.02.14

ΑΙΟΛΟΣ ΤΑΞΙΔΙΑ-ΑΝΑΚΑΛΥΨΕΙΣ

ΜΑΡΚΟ ΠΟΛΟ: Τα ταξίδια - ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΚΟΛΟΜΒΟΣ: Η ανακάλυψη της Αμερικής [Α' τόμος: Ημερολόγιο Πλοίου 1492-1493, Β' τόμος: Ταξιδιωτικές αφηγήσεις 1493-1504] - ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ ΝΤΕΛΑΣ ΚΑΖΑΣ: Σύντομη ανασκόπηση της καταστροφής των Ινδιών - ΤΖΕΙΜΣ ΚΟΥΚ: Τα ταξίδια γύρω από τον κόσμο [Α' και Β' τόμος] - ΧΡΗΣΤΟΣ ΛΑΖΟΣ: Έλληνες θαλασσοπόροι στις μεγάλες ανακαλύψεις

Σόλωνος 114, 106 81 Αθήνα ☎ 363.02.14

Books and comics from USA

at very cheap prices

Fiction and non-fiction books

We have thousand titles of books: Novels, scientific books (computer, economy, psychology, biology, history, geography etc.).

Movie classics, rare art books and magazines for collectors.

Rare Comics (Marvel, DC etc.).

ΦΙΛΟΛΑΟΥ 151, ΤΗΛ. 7015292
ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ

Θέσεις

ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ - ΚΡΙΤΙΚΗ
ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΑΛΗΣ ΤΩΝ ΤΑΞΩΝ
«Διαχείριση» και Αριστερά

Της Σύνταξης: Οι εκλογές και η Αριστερά

Γιάνο Βεν Γιουάν: Για την κοινωνική βάση της κινέζικης αντεπαναστάσεως

Ηλίας Ιωακείμoglou και Γιάννης Μηλιάς: Η κρίση του ελληνικού καπιταλισμού στα τέλη της δεκαετίας του '80

Γιώργος Σταμάτης: Η αμφίβολη αναγκαιότητα μεταπτυχιακών σπουδών

Π. Βασιλείου και Σ. Γκουτζάνης: Η διδασκαλία της Συνταγματικής Ιστορίας στα Πανεπιστήμια: ένα ζήτημα εκπαίδευσης και πολιτικής

Ετιέν Μπαλιμπάρ: Σχετικά με τη μαρξιστική θεωρία της πάλης των τάξεων

Τάσος Κυπριανίδης και Γιάννης Μηλιάς: Το Κυπριακό μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο: Η ελληνική και ελληνοκυπριακή στρατηγική (Μέρος Γ', 1965-1974)

Αποστόλης Ανδρέου: Σχέδια νόμου για την Εκπαίδευση 1870-1880

ΙΟΥΛΙΟΣ-ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1989

28

αμερικανούς τη διαφορά στη μετάφραση μεταξύ ΤΟ και IN GREECE νομίζω ότι κατάλαβαν...» Και η κορωνίδα της περί το θέμα συνέντευξης είναι η άποψη: «Αν οι υπάλληλοί μας έπαιρναν επιταγές, αυτό οι υπάλληλοί μας έπαιρναν επιταγές, αυτό γινόταν δικήν φιλικής εξυπηρέτησης. Γι' αυτό μιλάμε για παρατυπίες και όχι για σκάνδαλο.»

—Στείλατε στις ΗΠΑ εκτός των εκεί γραφείων που χρησιμοποιείτε προφανώς και τρεις Έλληνες δικηγόρους εκτός των 50 της Τράπεζας. Ανάμεσά τους ο υπερασπιστής της Αυριανής, ευρωβουλευτής σήμερα του ΠΑΣΟΚ και χουντικής προέλευσης κ. Γιάννης Σταμούλης. Με ποιο σκεπτικό και σε τι θα σας βοηθούσε ειδικώς ο κ. Σταμούλης;

—«Στην Αμερική χρησιμοποιούμε δικηγορικά γραφεία με ισχύ σε διάφορους πολιτικούς (lobby) χώρους. (LANKER SIFFERT AND WOHL, SLOTNICK AND BAKER, DAVIDOFF AND MALITO, WHITE AND CASE συν τους τοπικούς δικηγόρους σε Βοστώνη Φιλαδέλφεια κλπ.) Έτσι κι από την Ελλάδα δεν στείλαμε δικηγόρους της τράπεζας για να μη συλληφθούν (κατά τα άλλα η τράπεζα δεν έχει άλλες εκτός των διοικητικών ευθυνών), αλλά διαλέξαμε τρεις απ' όλες τις πολιτικές παρατάξεις, έναν «κολλητό» του Μητσότακη, ένα συνεργάτη του κ. Κουβέλη και έναν ΠΑΣΟΚ, τους κ. Φιδετζή, Φέλιο και Σταμούλη.»

—Τι είχε να σας προσφέρει ο ομιλών τη θηβαϊκήν κ. Σταμούλης και πώς τον επέλεξε απ' όλους τους τυχόν ΠΑΣΟΚ δικηγόρους;

Εδώ η απάντηση είναι κατά τη γνώμη μου εξωφρενική ως αντίληψη. Αλλά ακρων ενδεικτική, αν τη συνδέσουμε με το γεγονός ότι ο κ. Ανωμερίτης επικαλείται ως ηθικό στήριγμα του εθνικού έργου, παρά τις τυχόν «παρατυπίες» που έγιναν, της Κτηματικής, ένα φυλλάδιο της Γραμματείας Αποδήμου Ελληνισμού που βεβαιώνει τον ομογενείς μας πως «όσο συνάλλαγμα και αν φέρουν δεν ελέγχεται η προέλευσή του». Αλλά είναι αδύνατον να μην συλλογισθώ ότι απ' αυτήν την συγκεκριμένη Γραμματεία, πέρασε ένας ακόμη Παπανδρέου, ο κ. Γ. Παπανδρέου...

—«Τον Σταμούλη τον υπέδειξαν οι εργαζόμενοι ως υπερασπιστή των συναδέλφων τους. Και το γεγονός ότι είναι ευρωβουλευτής, τελικώς βοήθησε στις διαπραγματεύσεις. Μέτρησε. Έμεινε άλλωστε μόνον τρεις ημέρες στις ΗΠΑ. Μην το ψάχνεις το θέμα. Πάντως δεν τον πρότεινε ο κ. Λιβάνης, όπως γράφτηκε. Για τους δικηγόρους υπήρξαν υποδείξεις από τριάντα μεριές... Είμαστε σε μία λεπτή πολιτική συγκυρία όπου παίζονταν υπουργίες, πρωθυπουργίες κλπ. Οι εφημερίδες γράφτε με χοντρά γράμματα περί «μαφιόζικο χρήμα» αλλά περνάτε στα ψιλά την ανακίνηση των εργαζομένων της Τράπεζας που ας σημειωθεί ελέγχεται από τη ΔΑΚΕ...»

—Όταν εξαργύρωνες την αντιστασιακή σου δράση με σειρά δημοσίων θέσεων, δεν σου πέρασε ποτέ, ούτε μετά το '85, απ' το μυαλό ότι μπορεί κάποτε να βρισκόσουν υπόλογος για επιλογές άλλων;

—«Κάτσε. Γιατί δηλαδή; Επειδή ήμουν τότε αντιστασιακός τι έπρεπε να κάνω; Να πεινάσω και να κάτσω στη γωνιά μου; Να μην προσφέρω, όταν μπορώ να προσφέρω, δέκα πράγματα κάπου; Ούτε υπουργός έγινα, ούτε πολιτευτής υπήρξα. Γιατί τα εξαργύρωσα δηλαδή; Μα και σήμερα το ΠΑΣΟΚ κατηγορείται επειδή έβαλε σε θέσεις σε κάθε γωνιά, τον κάθε άσχετο και δεν στηρίχθηκε ιστορικά σ' αυτούς που έχουν και μά.»

Αυτό ήταν και το ένα και μοναδικό «ξέσπασμα» του κ. Ανωμερίτη. Σ' όλη τη διάρκεια της κουβέντας μας, χρησιμοποιεί εμφανώς μια διπλή γλώσσα, κλασικό ΠΑΣΟΚικό διαλεκτικό όπλο. Όταν δεν θέλει ν' απαντήσει δεν ακούει την ερώτηση. Όταν θέλει να

παράδεχθεί μία αλήθεια την αποδέχεται σε θεωρητικό-υποθετικό επίπεδο. Κάποια στιγμή θα κομπάσει για το κοινωνικό έργο της Κτηματικής λέγοντας ότι πρόπερσι έδωσε 6000 στεγαστικά δάνεια και φέτος, (προελογιστικά χρονιά) 18.000 δάνεια!... Είναι υπερήφανος που πέτυχε να δανείζει στεγαστικά με 14% επιτόκιο και η κυβέρνηση να επιδοτεί το υπόλοιπο 7%. Αλλά τα δάνεια δεν ήταν προεκλογικά κι ο ίδιος δεν έκανε ποτέ ρουσφέτια! Δεν διαχωρίζει τους εργαζόμενους ανά πολιτική παράταξη, αλλά επικαλείται τη ΔΑΚΕ για να δείξει τις άριστες σχέσεις του με τους εργαζόμενους...

Η πολιτική τον «αηδιάζει», αλλά δεν την έχει αποκλείσει ποτέ από τη ζωή του. «γιατί πιστεύω ότι τα πράγματα αλλάζουν και μπορούν ν' αλλάξουν. Το ΠΑΣΟΚ με είχε πιέσει αφόρητα να κατέβω στις εκλογές όλο αυτό το διάστημα. Τώρα θα δώ τι θα κάνω. Πρώτ' απ' όλα κάποιες ολιγόημερες διακοπές...»

«Πρώτος εγώ, πολύ πριν από Έδερτ και Σημίτη» διατείνεται «είχα μιλήσει για απλή αναλογική, για συναίνεση και μακάρι αύριο να φταίχει μια κυβέρνηση με πέντε κόμματα. Είχα προτείνει μόνιμους εκλεγμένους από διακομματικές επιτροπές, γενικούς γραμματείς στα υπουργεία... Για να πετύχει η όποια συναινετική κυβέρνηση πρέπει να δουλεύει ανεξάρτητα το κράτος. Γι' αυτό είχα προτείνει το ασυμβίβαστο υπουργού-βουλευτή...»

—Θα πολιτευθείς τον Οκτώβριο; Και σ' όλο αυτό το διάστημα δούλεψες με άλλη παράταξη εκτός ΠΑΣΟΚ;

—«Όχι δούλεψα μόνο με το ΠΑΣΟΚ. Αλλά υπήρξα δημόσιος λειτουργός και προ του '81 παίρνοντας μέρος σε πολλές μελέτες. Δεν ξέρω τι θα κάνω ακόμη...»

Επίλογος: Ο κ. Γ. Ανωμερίτης, λαμπρή νέα γενιά δημοσίου άνδρα. Αντιστασιακό παρελθόν, ΠΑΣΟΚική εξουσία. Η προσωπική του πολιτική όμως χαράχθηκε παραλλήλως. Θέλησε να αναδείξει εαυτόν σε διακομματικό, υπερκομματικό δημόσιο λειτουργό. Πειραματίστηκε επιτυχώς, στην εφαρμογή των μαθημάτων πολιτικής και οικονομίας που είχε την τύχη να εισπράξει στις φυλακές, στη διαχείριση της εξουσίας. Έμεινε επιμελημένα έδω από κομματική δράση. Αλλά φευ, το σκάνδαλο της Κτηματικής (εδώ να του θυμίσω ότι η λέξη σκάνδαλο τον ενοχλεί λόγω «εποχής σκανδάλων», αλλιώς είναι μία τετριμμένη λέξη για παν ό,τι προκαλεί την κοινή γνώμη) σε μία ευαίσθητη πολιτική συγκυρία, τείνει να του ακυρώσει κόπους ετών προσωπικής πολιτικής και φιλόδοξα καλλιιεργημένου image. Κάνει ό,τι μπορεί, αξιοποιεί συναγωνιστικές και προσωπικές σχέσεις για να βγει αλώβητος, χωρίς καν διοικητικές και πολιτικές ευθύνες. Ένας ακόμη υπηρέτης του δημοσίου συμφέροντος και εκφραστής μιας μακράς ΠΑΣΟΚικής οικονομικής πολιτικής, έξυπνος και χαρισματικών ικανοτήτων, έρχεται να σταθεί στον αντίποδα του Τόμπρα και να εκφράσει έτσι, έστω και θηλά του, τη διττή γλώσσα του Κινήματος, την πολιτική και δημοσιονομική του σχιζοφρένεια.

Όταν όμως μου υπεσχέθη από μόνος του κι ενώ είχε ξεσπάσει νέος θόρυβος από τις φερόμενες μηνύσεις ομογενών κατά της Κτηματικής ότι «κάποτε θα σου αποκαλύψω πώς και ποιοί κίνησαν το θέμα της Κτηματικής στο Στέγη Νηπιάρτημεν, που δεν ήταν υψηλά πρόσωπα αλλά μεσαία στελέχη με δεσμούς πολιτικούς εκτός ΠΑΣΟΚ στην Ελλάδα» για να προσθέσει αβυσσικά, «θα δούμε κάποτε γιατί συγκεντρώθηκαν την επομένη του σκανδάλου στο σπίτι του Μπόμπολα, Βαρδινογιάννης, Αλαφούζος κλπ. που βγάζουν δολάρια ενώ εμείς μπάζουμε στη χώρα», υιοθετώντας έτσι και την άλλη πλευρά της πολιτικής.

ΑΝΤΙ ΛΑΛΟΙ

□□□ **ΑΝΑΒΟΛΕΣ.** Συμβουλευόμαστε τα φερόμενα ως παραιτηθέντα μέλη της ΚΕ του ΚΚΕ να μην επιμείνουν στην παραίτησή τους. Η συνεργασία του κόμματός τους με τη Νέα Δημοκρατία δεν πρόκειται να κρατήσει πέραν του προσεχούς φθινοπώρου, ούτε και θα υπερβεί τα θέματα της καθάρσης. «Η συνεργασία με το Συνασπισμό θα τερματιστεί μόλις διασφαλισθεί η μη παραγραφή των σκανδάλων, οπότε και θα προχωρήσουμε αμέσως σε εκλογές» μας έλεγε γνωστό στέλεχος της ΝΔ και πρόσθεσε: «Αν παραταθεί η συνεργασία και πέραν του Οκτωβρίου - Νοεμβρίου, πως άραγε θα κάνουμε εισοδηματική πολιτική με το ΚΚΕ;». Ας μην ανησυχούν οι ενδιαφερόμενοι. Η ταξική πάλη στην Ελλάδα δεν καταργήθηκε, αναβλήθηκε μόνο για λίγο. Και το ΠΑΣΟΚ είναι εδώ. Αλλά τότε θα έχουν άλλα διλήμματα: εκείνα για την ηθική τάξη.

□□□ **ΔΙΛΗΜΜΑΤΑ.** Ο κ. Αλεξ. Κατσαντώνης γνωστός ποινικολόγος, ανέλαβε την υπερά-

σπιση του Γιώργου Πέτσου και αποκάλυψε, ήδη, τη «γραμμή υπεράσπισης». «Υπάρχει αδίκημα» παραδέχθηκε σε ραδιοφωνική συνέντευξη του, «αλλά εκτελούντο πολιτικές εντολές». Πρόκειται για επανάληψη του γνωστού διλήμματος της ... Νυρεμβέργης. «Ποιος έχει την πρώτη ευθύνη, αυτός που δίνει την εντολή μόνον ή και αυτός που την εκτελεί;».

□□□ **ΑΠΡΟΣΕΞΙΕΣ.** Η... «πράσινη» ΕΑΔΕ ευθύνεται για το φακέλωμα του πρώην υπουργού Εθνικής Οικονομίας του ΠΑΣΟΚ κ. Κώστα Σημίτη. Τον περασμένο «καυτό» Απρίλιο, όταν η αυτοδυναμία άρχισε να γλυστράει κάτω από τα πόδια των στελεχών του ΕΓ ο κ. Σημίτης εγκαινίασε μια σειρά επαφών με στελέχη της Αριστεράς, όπως ο κ. Γρηγόρης Γιάνναρος. Μόλις το έμαθε ο Ανδρέας Παπανδρέου διέταξε να τον παρακολουθούν και να δώσουν τα σχετικά στοιχεία στην «Αυριανή». Αλλά καλά ο κ. Σημίτης, «σοσιαλδημοκράτης» είναι ο άνθρωπος «δεν προσέχει», ο κ. Γιάνναρος που έκανε χρόνια στην «παρανομία» γιατί δεν πρόσεχε τις παρακολουθήσεις; Να τι κάνει η μακρόχρονη παραμονή στις συνθήκες «νομιμότητας» του ΠΑΣΟΚ.

□□□ **ΔΗΛΩΣΙΕΣ.** Δεν θα συμφωνήσουμε με τον υπουργό Άμυνας κ. Γιάννη Βαρβιτσιώτη, ότι η τοποθέτηση του αντιστρατήγου Ιωάννη Βερυβάκη στη θέση του Α' ΓΕΣ «αποδεικνύει το μεγαλείο της σημερι-

Η φωτογραφία αυτή είναι η μικρή συμβολή του περιοδικού μας —κάτι σαν «γαμήλιο δώρο»— για τη χθεσινή τελετή στην Παναγία την Ελευθερώτρια: Οι Παπανδρέου θα μείνουν τελικώς στη μνήμη μας σαν εικόνες ενός νεύματος δίπλα σε αεροσυναδό στη σκάλα του αεροπλάνου...

νης κυβέρνησης», επειδή ο στρατηγός είναι αδελφός του γνωστού βουλευτή και πρώην υπουργού του ΠΑΣΟΚ. Μάλλον απρόσεκτη είναι η νέα κυβέρνηση στην περίπτωση αυτή, επειδή πολλοί συναδελφοί του κ. Βερυβάκη θυμήθηκαν ότι την περίοδο της χούντας είχε αποκηρύξει εγγράφως τον αγωνιστή αδελφό του, για να διασωθεί.

□□□ **ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΕΙΣ.** Και με την ευκαιρία, τι θα γίνει με τις διοικήσεις των αμαρτωλών πολεμικών βιομηχανιών; Θα συνεχίσουν να κλείνουν παραγγελίες, να εισπράττουν «μίζες» και να δρώνουν τις προμήθειες; Έπρεπε ήδη να έχουν αντικατασταθεί από τον εποπτεύοντα υπουργό Άμυνας, όπως έπρεπε ήδη να έχει πάει σπίτι του και ο διευθυντής της Υπηρεσίας Πολεμικής Βιομηχανίας (της διαβοητής ΥΠΟΒΙ) κ. Χαρ. Τσαγκάρης. Από τώρα με το υπουργείο Άμυνας;

□□□ **ΕΠΟΠΤΕΥΣΕΙΣ.** «Στημένος» έξω από τα γραφεία του Συνασπισμού στη Βουλή είναι

κάθε μέρα ο βουλευτής του νεοφασιστικού κινήματος κ. Μάκης Κουρής. Έχει κάνει τα μάτια του «πιατάκια» και τα αυτιά του «χωνιά» για να βλέπει και να ακούει τι λένε οι κ. Κύρκος και Φλωράκης και με ποιους από τη ΝΔ συζητάνε. Ύστερα τρέχει στο τηλέφωνο και μεταδίδει «ειδήσεις» στην «Αυριανή». Καμιά φορά σταματάει και συμβουλευείται και τον κ. Λαλιώτη.

□□□ **ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΕΣ.** Αγανακτισμένος είναι με το ΑΝΤΙ ο νέος βουλευτής του ΠΑΣΟΚ κ. Γεώργιος Λιάνης, όχι ο «θείος», ο «εξάδελφος». «Τι σας έχω κάνει και μου επιτίθεστε» έλεγε πριν από λίγες μέρες σε συντάκτη του περιοδικού στο καφενείο της Βουλής και πρόσθεσε «εγώ που έγραφα επί ένα χρόνο... δωρεάν στο ΑΝΤΙ». Η δήλωση αυτή μας προξένησε κατάπληξη, τρέξαμε γρήγορα στο αρχείο μας, αλλά δεν βρήκαμε πουθενά την υπογραφή «Γ. Λιάνης». Εκτός αν έγραφε με το ψευδώνυμο «Θ. Κατσανέ-βας».

● Υπάρχει και μια άγνωστη σελίδα για τις εξυπηρετήσεις που πρόσφερε στον Κοσκωτά ο Μήτσος (ο «λεβέντης») ο Τσαβόλας, ο πρώην υπουργός των Οικονομικών.

Η Νέα Δημοκρατία είχε από χρόνια καθιερώσει ότι το 4% του συνόλου των εισπράξεων των εφημερίδων (από τις πωλήσεις τους και από τη διαφήμιση) είναι αφορολόγητα. Καταγράφεται στα οικονομικά βιβλία ως δαπάνη και γίνεται δεκτή από την Εφορία χωρίς δικαιολογητικά.

Να, όμως, που ο προσωπικός εκδότης του ΠΑΣΟΚ δεν είχε εφημερίδες ή μάλλον απέκτησε εφημερίδες μικρές και ο κύριος όγκος του τζίρου του προέρχονταν από τα πέντε περιοδικά που έβγαζε.

Έβγαλε, το λοιπόν, ένα όρτινο ο Μήτσος του τα «έδινε όλα», και τα κανόνιζε όλα:

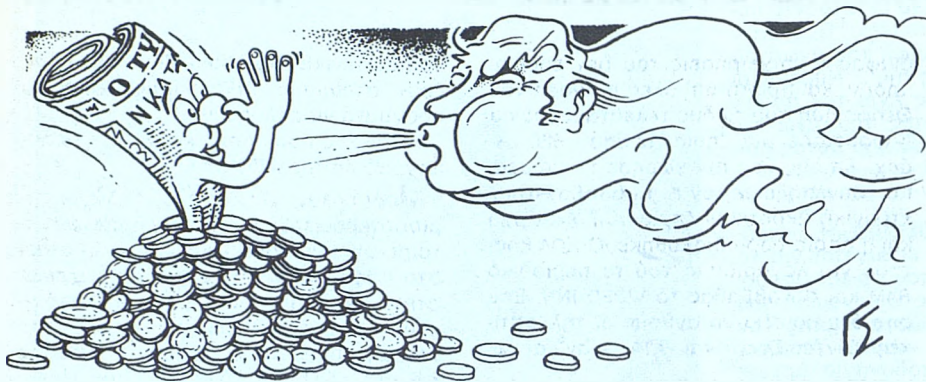
Έδινε φορολογική απαλλαγή 1% στα περιοδικά. Αλλά, αλλά... στις επιχειρήσεις που είχαν και εφημερίδες και περιοδικά έδινε τη φορολογική απαλλαγή του 4% και στα περιοδικά τους.

Έτσι ο Κοσκωτάς έβαλε τελικά στο 4% τα περιοδικά του μόλις απέκτησε την «Καθημερινή».

Οι μόνοι άλλοι εκδότες που ευνοούνταν από το μέτρο αυτό είναι ο Λαμπράκης και ο Μπόμπολας. Ένα συγκρότημα, όμως, σαν του Τερζόπουλου, μόλις έχει απαλλαγή 1%.

Είδες ο Μήτσος εξυπηρετικός...

Ο ΤΥΠΟΣ ΑΝΕΞΑΡΤΟΠΟΙΗΘ

Χωρίς αμφιβολία, οι πρόσφατες πολιτικές εξελίξεις στην Ελλάδα θα ήσαν πολύ διαφορετικές, αν τα τελευταία χρόνια οι επιχειρήσεις Τύπου, και, βασικά εκείνες που εκδίδουν εφημερίδες, δεν είχαν μόνο ορθοποδήσει οικονομικά αλλά και στηριχθεί γερά στις δικές τους δυνάμεις.

Αν δεν είχαν πετάξει από πάνω τους τα πηλίνα πόδια των δανείων, των κρατικών χορηγιών και της κρατικής εύνοιας (λ.χ. ακόμη και με την ενιαία, υποχρεωτική αύξηση της κατώτερης τιμής όλων των εφημερίδων), δεν θα ήσαν ποτέ σε θέση να υψώσουν το ανάστημά τους σε μια στιγμή κρίσης, όπως η σημερινή.

Σε μεγάλο βαθμό, αυτή η εξέλιξη οφείλεται στη βαθύτατη εχθρότητα που πάντα έτρεφε και συνεχίζει να τρέφει ο κ. Ανδρέας Παπανδρέου για τον Τύπο γενικά και τις επανειλημμένες προσπάθειές του, όταν ήταν πρωθυπουργός, να αποκτήσει «δικές του» εφημερίδες είτε μέσω του Πόπωτα είτε μέσω του Κοσκωτά.

Η νοοτροπία αυτή καθόρισε μια γενικότερη κυβερνητική πολιτική η οποία υπήρξε σωτήρια για τον ελληνικό Τύπο, γιατί τον εξανάγκασε να δημιουργήσει μια δική του, αυτόνομη και όχι πια εξαρτημένη από το κράτος, οικονομική βάση, ώστε να μπορέσει και να επιζήσει και να αποκρούσει τις επιθέσεις της εξουσίας.

Ισχύει απολύτως και σήμερα, αυτό που έγραφα πέρσι στις ίδιες στήλες για τα οικονομικά αποτελέσματα του 1987 των εκδοτικών επιχειρήσεων εφημερίδων και περιοδικών. Δηλαδή, ότι οι επιχειρήσεις αυτές:

«...όχι μόνο έχουν ξεπεράσει την οικονομική τους δυσπραγία, αλλά είναι πλέον οικονομικά πολύ αποδοτικές... αν και κινούνται, βέβαια, μέσα στους κανόνες του καπιταλιστικού ανταγωνισμού όπου το μεγάλο ψάρι τρώει το μικρό, γίνονται συνεχώς ανακατατάξεις νέες δυνάμεις μπαίνουν και παλιές βγαίνουν, υπάρχει συνεχώς η τάση της επέκτασης, κλπ.». (Αντί, 7 Οκτωβρίου 1988).

Δεν μπορώ παρά να επαναλάβω εδώ ό-
τι:

Το γεγονός της οικονομικής εξυγίανσης του ελληνικού Τύπου, υπήρξε σωτήριο και του επέτρεψε, ίσως για πρώτη φορά, να λειτουργήσει και στην Ελλάδα ως ανεξάρτητος από την κυβέρνηση θεσμός.

Η ίδια προοπτική, με βάση όλα τα στοιχεία που έχω στη διάθεσή μου, φαίνεται να προδιαγράφεται και για το 1989.

Αλλά ας δούμε, πρώτα απ' όλα, ποια είναι τα οικονομικά αποτελέσματα των 31 συγκροτημάτων που εκδίδουν ή εφημερίδες ή περιοδικά ή και τα δυο, και στα οποία ανήκουν 49 εταιρείες —ορισμένες από τις οποίες είναι μόνο βιομηχανίες εκτυπώσεων.

Σύμφωνα με το γενικό ισολογισμό τους που έχω καταστρώσει, μπορούμε να πούμε ότι οι εταιρείες αυτές:

- Έχουν συνολικά κεφάλαια (δικά τους και δανικά) 25,4 δις δρχ.

- Ο κύκλος εργασιών (τζίρος) τους το 1988 έφτασε τα 43,1 δις δρχ. δηλαδή ήταν κατά 12,4 δις δρχ. μεγαλύτερος από εκείνον του 1987.

- Τα καθαρά τους κέρδη έφτασαν τα 1.114 εκατομμύρια δηλαδή ήταν κατά 477 εκατομμύρια μεγαλύτερα από το 1987.

Εδώ θα πρέπει λίγο να σταθούμε και να κάνουμε ορισμένες παρατηρήσεις:

Στο φετινό «ισολογισμό των ισολογισμών» δεν περιλαμβάνονται μια σειρά οικονομικές επιχειρήσεις Τύπου που «εξοντώθηκαν» την περασμένη χρονιά και δεν έχουν δημοσιεύσει ισολογισμούς, όπως η «Γραμμή» του Κοσκωτά, η «Βραδυνή» επίσης του Κοσκωτά και η «Ακρόπολις» που είναι άγνωστο πως επιζεί.

Από την άλλη μεριά τα συνολικά κέρδη των 31 επιχειρήσεων θα ήταν πολύ πιο μεγάλα αν δεν υπήρχαν σε αυτές τρεις εταιρείες με μόνιμα πάρα πολύ μεγάλες ζημιές: Η «Πρώτη» (Καλογρίτσας) με 460,5 εκ. δρχ., η «Θεοφανίδης» (Λαμπράκης) με 325,7 εκ. δρχ. και η «Μεσημβρινή» (Βαρδινογιάννης) με 241,7 εκ. δρχ. Δηλαδή έχουμε εδώ τρεις εταιρείες με

σύνολο ζημιών πάνω από ένα δις δραχμές.

Κι ακόμη μια παρατήρηση: Πολλά από τα κέρδη ή τα πιθανά κέρδη των επιχειρήσεων Τύπου δεν είναι πάντα ορατά, εκ πρώτης όψεως. Έτσι, λ.χ. στα 424,8 εκ. δρχ. που δηλώνει ο Δημοσιογραφικός Οργανισμός Λαμπράκης (ΔΟΛ) θα πρέπει να προστεθεί και το αφορολόγητο 4% που το αναφέρει στον ισολογισμό του και που φτάνει τις 269.528.403 δρχ. ακριβώς. Επίσης ο ΔΟΛ εκάλυψε και μια ζημιά περίπου 160 εκ. δρχ. όχι δική του, αλλά του ραδιοσταθμού Top-FM, τον οποίο τελικά απορρόφησε. Με άλλα λόγια, οι εφημερίδες και τα περιοδικά του ΔΟΛ πρέπει να έβγαλαν το 1988, ουσιαστικά, καθαρά κέρδη περίπου 854 εκατομμύρια δραχμές και όχι μόνο 424,8.

Και από τις πληροφορίες που έχω, οι προοπτικές του για το 1989, εμφανίζονται οικονομικά ακόμη πιο λαμπρές, παρ' όλη τη συρρίκνωση των κυκλοφοριών των εντύπων του.

Όπως, φαίνεται από τις πανελλήνιες κυκλοφορίες των εντύπων για το πρώτο τετράμηνο του 1989 που δημοσιεύουμε: Το «Κυριακάτικο Βήμα» έχει κολλήσει στα περσινά επίπεδα και κινδυνεύει να χάσει την πανελλήνια πρώτη θέση του από τον «Τύπο της Κυριακής». Τα «Νέα» έχουν πέσει στην τέταρτη θέση, αν και τώρα τελευταία —όπως λένε οι εκδότες τους— έχουν μία σημαντική άνοδο που τα ξαναφέρνουν στη δεύτερη θέση. Ο «Ταχυδρόμος» επίσης βρίσκεται σε πτώση, όπως και τα περιοδικά που πήρε από το Θεοφανίδη («Ρομάντσο» —21%, «Πάνθεον» —3%). Από την άλλη μεριά το μηνιαίο Marie Claire, που τελευταία εξέδωσε, φαίνεται να πηγαίνει καλά.

Τέλος, όπως έδειξα σε προηγούμενο μου άρθρο, ο ΔΟΛ παίρνει το μεγαλύτερο τμήμα της διαφημιστικής πίτας, η οποία και φέτος μοιάζει να αναπτύσσεται με το γιγαντιαίο ετήσιο ρυθμό των 32%.

Το παράδειγμα του ΔΟΛ, που ξεπερνάει όλους σε ύψος κεφαλαίων, κύκλο εργασιών και καθαρά κέρδη, φέρνει στην επιφάνεια ίσως την αχίλλεια πτέρνα των σημερινών επιχειρήσεων Τύπου:

Κερδίζουν πολλά χρήματα, χωρίς να επεκτείνουν το αναγνωστικό τους κοινό.

Οικονομικά, οι μικρές κυκλοφορίες και οι μεγάλες διαφημιστικές εισπράξεις είναι πάρα πολύ αποδοτικές για το ταμείο μιας επιχείρησης. Αλλά πόσον καιρό θα ανεχτούν αυτή την κατάσταση οι διαφημιζόμενοι;

Κι από την άλλη, πόση πολιτική επιρροή μπορεί να έχει ένα συγκρότημα, όταν οι κυκλοφορίες των εντύπων του συνεχώς συρρικνώνονται;

ΗΚΕ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

του Νίκου Κυριαζίδη

Αναλυτικά αποτελέσματα κατά συγκροτήματα

Ας δούμε, όμως, κάπως αναλυτικότερα ορισμένες χαρακτηριστικές επιχειρήσεις Τύπου που είναι καταταγμένες στον πίνακα των οικονομικών αποτελεσμάτων με βάση το ύψος του κύκλου των εργασιών τους:

Δημοσιογραφικός Οργανισμός Λαμπράκη: Πολλά από τα κύρια χαρακτηριστικά του τα αναφέραμε παραπάνω. Θα πρέπει εδώ, όμως, να προσθέσουμε ότι

διάφορες επιχειρήσεις του δεν ευδοκίμησαν, και πρώτη απ' όλες η αγορά του Θεοφανιδή που τα δυο τελευταία χρόνια παρουσίασε μια ζημιά περίπου 480 εκ. δρχ. Επίσης δεν προχώρησε η εταιρεία που συνέπηξε με τον Κ. Καββαθά («Ηλεκτρονική Εκδοτική» ζημιά 46,7 εκ. δρχ.) και η οποία τώρα διαλύθηκε. Ο ΔΟΛ κράτησε για λογαριασμό του το περιοδικό RAM και ο Καββαθάς το VIDEO INN. Επίσης δεν μοιάζει να ανθούν οι τηλεοπτικές «Βίντεο Στάρ» και «ΑΤΑ» — αν και τώ-

ρα που γενικά όλοι ετοιμάζονται να ανοίξουν σταθμούς τηλεόρασης, ίσως τα πράγματα να αλλάξουν.

Αντίθετα, πάρα πολύ καλά πάνε τα τυπογραφεία της «Ιθώμης».

Μπόμπολας: Ως σύνολο, δηλώνει περισσότερα κέρδη από το άθροισμα των εταιρειών του Λαμπράκη και τα κρατάει στα προπερινα επίπεδα, αν και χρειάστηκε να καλύψει μια ζημιά — τουλάχιστον 160 εκ. δρχ. όπως μου είπαν — από την αποτυχημένη προσπάθεια έκδοσης του περιοδικού «Χρόνος». Επίσης στον ισολογισμό του «Έθνους» έχουν εγγραφεί ως δαπάνες κάπου 210 εκ. δρχ. για το 4%.

Επομένως τα κέρδη των τριών εταιρειών του δεν είναι 358,4 εκατ. δραχ. αλλά περίπου 720 εκατ. δρχ.

Πρέπει εδώ να σημειώσουμε ότι ο Γ. Μπόμπολας αντιμετώπισε με πολύ μεγάλο θάρρος τη σημερινή πολιτική κρίση στην Ελλάδα και δεν εδίστασε να πάρει αποφασιστική θέση εναντίον του ΠΑΣΟΚ, παρ' όλο ότι αυτό στοίχισε πολύ στις κυκλοφορίες των εφημερίδων του.

Τώρα, κάνει μια επένδυση διακοσιών περίπου εκατομμυρίων δραχμών για να γίνει η πρώτη επιχείρηση που θα εφαρμόσει την ηλεκτρονική τεχνολογία στη σύνταξη και τη σελιδοποίηση της εφημερίδας και του περιοδικού του «Εικόνες». Το περιοδικό αυτό παρουσίασε μία πτώση 15% το πρώτο τετράμηνο, αλλά χάρις στην «Κάρολαιν» — όπως λένε οι εκδότες του — ανέβηκε τους δύο τελευταίους μήνες κατά 25%.

Η τεχνική του εταιρεία του «ΑΚΩΡ ΑΕ» πραγματοποίησε κέρδη 303,6 εκ. δρχ. όμως η υποδηματοποιία «ΗΡΑ» δε μοιάζει να ευδοκίμει (—19,2 εκ. δρχ.).

Τεγόπουλος: Είναι η τρίτη σε μέγεθος, με βάση τον τζίρο ελληνική επιχείρηση Τύπου και με υψηλότερη απόδοση κερδών (8,1% σε σχέση με τον κύκλο εργασιών).

Παρ' όλο ότι επίσης πήρε αποφασιστικά θέση εναντίον του ΠΑΣΟΚ και του Ανδρέα Παπανδρέου προσωπικά, μόνο η καθημερινή «Ελευθεροτυπία» μοιάζει να εμφανίζει μια μικρή πτώση, ενώ η «Κυριακάτικη» παρουσιάζει άνοδο. Ο Χ. Τεγόπουλος είναι ένας από τους εκδότες που ένα αρκετά σημαντικό ποσοστό του 4% (127 εκατ. φέτος) το διανέμει σε ορισμένους συντάκτες του.

Βουδούρης: Έχοντας πάρει την πρώτη θέση στην κυκλοφορία των καθημερινών εφημερίδων με τον «Ελεύθερο Τύπο», ήταν φυσικό να παρουσιάσει καλά κέρδη που θα επαυξηθούν από την έκδοση του «Τύπου της Κυριακής», ο οποίος

ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΕΣ • Α' ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ 1989

ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΕΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

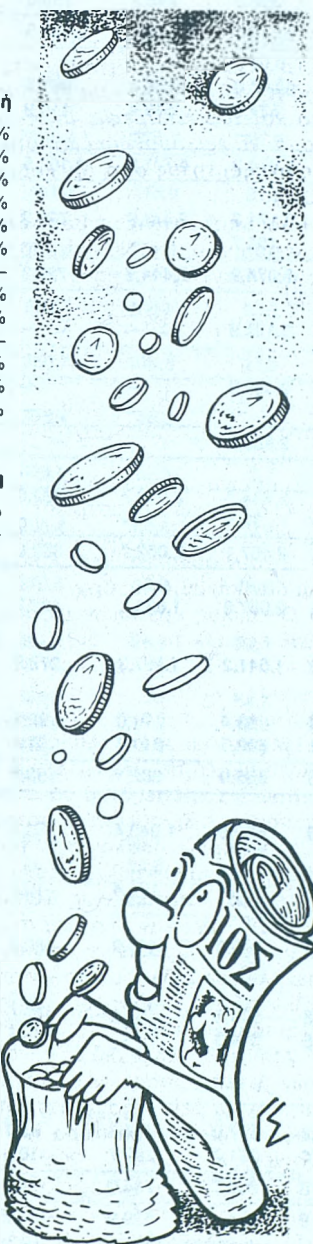
	1989	1988	Μεταβολή
ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ	189.013	134.757	40%
ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ	117.980	124.270	—5%
ΕΘΝΟΣ	113.550	151.626	—25%
ΤΑ ΝΕΑ	108.854	119.228	—9%
ΑΥΡΙΑΝΗ	102.598	98.514	4%
ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ	81.246	85.927	—5%
ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ	60.443	—	—
ΠΡΩΤΗ	42.423	30.150	41%
ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΗ	27.444	31.661	—13%
ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ	19.781	—	—
ΒΡΑΔΥΝΗ	16.888	44.552	—62%
ΕΣΤΙΑ	6.512	6.654	—2%
ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΩΡΑ	1.357	1.234	10%

ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΕΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

	1989	1988	Μεταβολή
ΤΟ ΒΗΜΑ	152.748	150.988	1%
ΤΥΠΟΣ	149.032	—	—
ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ	130.830	122.024	7%
ΕΘΝΟΣ	126.361	145.356	—13%
ΑΥΡΙΑΝΗ	105.015	92.605	13%
ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ	86.652	103.739	—16%
ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ	82.934	87.485	—5%
ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ	68.091	—	—
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ	43.019	43.792	—2%
ΕΞΟΡΜΗΣΗ	21.822	—	—
ΔΗΜ. ΛΟΓΟΣ	15.718	9.400	67%
ΒΡΑΔΥΝΗ	15.454	50.982	—70%
ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ	8.822	14.645	—40%
ΑΥΓΗ	7.784	9.085	—14%
ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΚΟΣΜΟΣ	5.813	6.883	—16%
ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΩΡΑ	2.036	2.394	—15%

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

	1989	1988	Μεταβολή
ΤΗΛΕΡΑΜΑ	188.235	154.384	22%
ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗ	185.691	162.790	14%
ΚΑΙ	108.866	114.922	—5%
ΚΛΙΚ	69.738	35.883	94%
ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ	68.421	69.972	—2%
ΕΙΚΟΝΕΣ	65.744	77.758	—15%
ΓΥΝΑΙΚΑ	58.958	58.649	1%
ΡΟΜΑΝΤΣΟ	54.130	68.174	—21%
MARIE CLAIRE	52.347	—	—
ELLE	50.721	—	—
COSMOPOLITAN	46.875	62.408	—25%
PLAYBOY	42.521	56.157	—24%
ΠΑΝΘΕΟΝ	36.611	37.571	—3%
STATUS	21.183	20.852	2%

κέρδισε κι όλας τη δεύτερη θέση.

Το κύριο πρόβλημα: Η σταθεροποίηση και επέκταση της καταπληκτικής κυκλοφοριακής επιτυχίας των εφημερίδων. Σημαντικό κενό έχει δημιουργήσει και η απουσία του δεύτερου «τη τάξει» ιδρυτικού στελέχους του (της Λίλιαν Βουδούρη που πέθανε ξαφνικά). Επίσης δυσκολίες δημιουργούνται από τη μεταβολή του ρόλου των εφημερίδων σε συμπολιτευόμενες.

Κουρής: Για πρώτη φορά αντιμετωπίζουμε έναν ισολογισμό της «Γ. Κουρής ΑΕ» που, όμως, καλύπτει μια χρονική περίοδο μεγαλύτερη από ένα έτος.

Πρέπει εδώ να σημειώσουμε ότι καμιά άλλη επιχείρηση δεν παρουσιάζει μια τέτοια πληθωρική δραστηριότητα στον τομέα των εφημερίδων. Εκδίδει την «Αυριανή», την «Αυριανή της Κυριακής», την «Αυριανή» της Βόρειας Ελλάδας (στη Θεσσαλονίκη), το «Δημοκρατικό Λόγο», τον καθημερινό «Φίλαθλο», το «Φίλαθλο

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΚΔΟΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ 1988-1987

Όνομα επιχείρησης	Κεφάλαια	Κύκλος εργασιών	Διαφορά	Καθαρά	κέρδη	Διαφορά	Απόδοση	—
	1988	1987		1988	1987	Ιδίων κεφ.	% κύκ. εργ.	
Λαμπράκης								
ΔΗΜΟΣ. ΟΡΓ. ΛΑΜΠΡΑΚΗ ΑΕ	3.599,5	7.910,8	6.035,1	1.875,7	424,8	498,6	-73,8	34,7%
ΘΕΟΦΑΝΙΔΗΣ Ν. ΕΚΔ. ΕΠΙΧ. ΑΕ	771,7	1.310,3	1.241,7	68,6	-325,7	-174,4	-151,3	—
ΙΘΩΜΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕ	331,8	396,2	246,2	150,0	122,8	41,6	81,2	67,9%
Σύνολο	4.703,0	9.617,3	7.523,0	2.094,3	221,9	365,8	-143,9	5,4%
Μπόμπολας								
ΕΘΝΟΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ	2.082,8	5.247,0	4.255,4	991,6	114,8	118,8	-4,0	29,2%
ΠΗΓΑΣΟΣ ΕΚΤΥΠ. & ΕΚΔΟΤ. ΑΕ	1.007,3	627,3	516,4	110,9	198,8	183,9	14,9	28,1%
ΦΙΛΙΠ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΠΕ	72,2	—	—	—	44,8	46,5	-1,7	—
Σύνολο	3.162,3	5.874,3	4.771,8	1.102,5	358,4	349,2	9,2	2,2%
Τεγόπουλος								
ΤΕΓΟΠΟΥΛΟΣ Χ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ	1.543,7	3.171,2	2.444,9	726,3	258,0	165,7	92,3	43,4%
ΤΣΙΒΕΡΙΩΤΗΣ ΓΡΑΦ. ΤΕΧΝΕΣ ΑΕ	13,8	103,7	—	—	0,6	0,6	0,0	11,8%
Σύνολο	1.557,5	3.274,9	2.444,9	726,3	258,6	166,3	92,3	0,6%
Βουδούρης								
ΙΔΡΥΜΑ ΤΥΠΟΥ ΑΕ	1.393,4	3.178,9	—	—	177,9	-104,0	281,9	22,8%
Κουρής (Αυριανή)								
ΚΟΥΡΗΣ Γ. ΑΕ	580,3	2.488,8	—	—	59,2	—	59,2	56,0%
ΠΡΕΣ ΕΛΛΑΣ ΕΚΔ. & ΤΥΠΟΓ. ΑΕ	106,3	—	—	—	7,9	—	7,9	9,6%
Σύνολο	686,6	2.488,8	—	—	67,1	—	67,1	2,4%
Απογευματινή								
ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ ΑΕ	726,1	2.434,7	2.052,7	382,0	-2,0	-4,3	2,3	-27,6%
ΑΘΗΝΑ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕ	231,5	32,4	—	—	-10,2	-10,9	0,7	-7,9%
Σύνολο	957,6	2.467,1	2.052,7	382,0	-12,2	-15,2	3,0	-0,1%
Βελλίδης								
ΒΕΛΛΙΔΗΣ Ι. Κ. ΑΕ	1.044,5	2.067,0	1.633,3	433,7	178,1	232,6	-54,5	42,9%
Ριζοσπάστης								
ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕ	2.917,0	1.541,2	1.267,3	273,9	-0,9	-91,4	90,5	-0,1%
Βαρδινογιάννης								
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝ. ΕΚΔΟΣ. ΑΕ	449,4	163,4	71,0	92,4	0,4	0,7	-0,3	0,1%
ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΗ ΓΕΝ. ΕΚΔ. ΑΕ	185,1	702,5	611,1	91,4	-241,7	-125,6	-116,1	—
Σύνολο	634,5	865,9	682,1	183,8	-241,3	-124,9	-116,4	0,2%
Καλογρίτσας								
ΠΡΩΤΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕΒΕ	221,9	659,6	1.043,4	-383,8	-460,5	-689,7	229,2	—
Γιάννης Χορν								
ΑΘΕΝΣ ΝΙΟΥΣ ΑΕ	75,5	111,4	101,4	10,0	48,1	50,7	-2,6	300,3%
Παπαϊωάννου								
ΠΟΝΤΙΚΙ ΑΕ	54,8	260,0	440,2	-180,2	19,6	24,4	-4,8	270,0%
ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ								
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΑΘΛΗΤ. ΕΚΔ. ΑΕ	304,8	630,5	462,0	168,5	71,4	36,0	35,4	35,1%
ΣΕΜΠΟΣ & ΓΕΩΡΓΑΛΑΣ ΑΕ	104,5	514,3	—	—	13,0	-22,7	35,7	65,4%
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ								
Αθανασιάδη								
ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ ΑΕ	350,8	527,0	434,3	92,7	91,7	71,7	20,0	58,9%
ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ Α/ΦΟΙ ΓΡΑΦ. ΤΕΧΝ.	265,0	281,7	299,7	-18,0	36,1	68,1	-32,0	28,8%
Σύνολο	615,8	808,7	734,0	74,7	127,8	139,8	-12,0	17,4%
HELLENEWS ΕΠΕ								
HELLENEWS ΕΠΕ	225,9	664,1	529,9	134,2	25,8	20,5	5,3	87,5%
ΠΡΟΒΟΛΗ (ΛΙΑΚΟΥΝΑΚΟΣ) ΕΚΔ. ΑΕ								
ΠΡΟΒΟΛΗ (ΛΙΑΚΟΥΝΑΚΟΣ) ΕΚΔ. ΑΕ	235,4	387,4	238,8	148,6	-65,4	-57,5	-7,9	-51,0%

της Δευτέρας» (που έχουν από τις μεγαλύτερες κυκλοφορίες στις αθλητικές εφημερίδες) και επίσης ρεκλαμάρει το «Μπάσκετ» και το «13άρι Στάνταρ».

Τέλος έχει δυο ραδιοσταθμούς, ένα στην Αθήνα και ένα στη Θεσσαλονίκη, πράγμα παράνομο, αφού απαγορεύονται τα δίκτυα.

Μαζί με την εταιρεία των τυπογραφείων της «Πρες Ελλάς» έχει κεφάλαια 687 εκ. δρχ., κύκλο εργασιών περίπου δύομισι δις και διπλωμένα κέρδη 67 εκ.

δρχ. Το αφορολόγητο 4% πρέπει να πλησιάζει τα εκατό εκατομμύρια.

Απογευματινή: Εξακολουθεί να εμφανίζει μικροζημιές της τάξης των 12 εκατομμυρίων, οι οποίες, όμως υπερκαλύπτονται από το αφορολόγητο 4% που ξεπερνάει τα 95 εκ. δρχ.

Έχουν κτυπηθεί πολύ οι κυκλοφορίες της από τις εφημερίδες του Βουδούρη.

Βελλίδη: Παρουσιάζει μια μικρή κάμψη στα κέρδη, αν και σε αυτά πρέπει να προστεθούν άλλα 80 περίπου εκ. από το 4%.

ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ										
ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟ ΑΘ. ΤΥΠΟΥ ΑΕ	1.312,6	1.154,8	973,3	181,5	16,8	43,2	-26,4			
ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟ ΑΕ	1.017,7	966,2	687,3	278,9	-20,7	15,3	-36,0	-27,1%	-2,1%	
ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ										
Τερζόπουλος										
ΤΕΡΖΟΠΟΥΛΟΣ ΑΕ	634,9	1.068,2	870,9	197,3	61,6	60,5	1,1	55,6%	5,7%	
ΑΚΤΙΝΑ ΕΠΕ	78,1	—	—	—	33,5	—	33,5	12.559,6%	—	
ΓΕΝΙΚΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΤΤΙΚΗΣ ΕΠΕ	38,1	126,7	89,6	37,1	2,6	3,2	-0,6	13,0%	2,1%	
ΙΩΝΙΑ ΕΚΤΥΠ. ΕΠΙΧ. ΑΕ	701,8	620,2	477,9	142,3	67,2	3,9	63,3	21,9%	10,8%	
Σύνολο	1.452,9	1.815,1	1.438,4	376,7	67,6	97,3				
Ανεμοδουράς										
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ ΑΕ	135,4	612,3	494,3	118,0	31,1	47,3	-16,2	268,8%	5,1%	
Εκείνη										
ΤΑΤΑΡΗ ΕΚΔ. ΑΕ & ΒΕ	199,7	463,0	474,4	-11,4	-14,0	3,1	-17,1	-13,3%	-3,0%	
Λεουτέρ										
ΑΘΗΝΑΪΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ	216,3	365,3	256,7	108,6	23,2	11,1	12,1	38,9%	6,4%	
ΑΘΗΝΑΪΚΕΣ ΕΚΤΥΠ. ΕΠΙΧ. ΑΕ	316,6	90,9	—	—	1,4	—	1,4	1,0%	1,6%	
Σύνολο	532,9	456,2	256,7	108,6	24,6	11,1	13,5			
Ποπάου - Τηλεθεατής										
ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕ	62,4	387,7	338,4	49,3	-4,2	-13,1	8,9	—	-1,1%	
ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ ΕΚΔ. ΔΗΜΟΣ. ΟΡΓ.	92,1	—	—	—	3,1	10,6	-7,5	3,9%	—	
Σύνολο	154,5	387,7	338,4	49,3	-1,1	-2,5	1,4			
Κόσμος του VIDEO-STATUS										
ΛΥΜΠΕΡΗ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ	139,7	371,8	305,4	66,4	6,4	5,1	1,3	82,8%	1,7%	
Καβαθάς										
ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ	181,2	363,6	279,6	84,0	76,0	57,9	18,1	113,3%	20,9%	
Ντομινά										
ΝΕΟΣ ΠΑΡΑΝΑΣΣΟΣ ΑΕ	204,0	323,6	258,1	65,5	-22,1	21,0	-43,1	-57,6%	-6,8%	
Πουρνάρας										
ΠΑΠΥΡΟΣ ΠΡΕΣ ΕΠΕ	235,1	—	569,0	—	54,7	24,8	29,9	272,3%	—	
ΠΑΠΥΡΟΣ ΓΡΑΦ. ΤΕΧΝΑΙ ΑΕ	654,2	244,9	209,0	35,9	-12,6	37,4	-50,0	-4,1%	-5,2%	
ΕΚΤΥΠ. ΓΡΑΦ. ΤΕΧΝΑΙ ΑΕ	27,1	77,0	69,0	8,0	0,9	1,0	-0,1	16,7%	1,1%	
Σύνολο	916,40	321,9	847,0	—	43,0	63,2	-20,2			
Δελγιώργης - Μπαζαίος (Manina)										
ΔΕΛΗΓΩΡΓΗΣ 2001 ΕΠΕ	34,1	166,1	221,8	-55,7	24,3	15,2	9,1	8.085,3%	14,6%	
ΕΛΛΗΝ. ΠΕΡΙΟΔΙΚΕΣ ΕΚΔ. ΕΠΕ	43,4	151,7	128,1	23,6	34,1	31,9	2,2	11.329,7%	22,4%	
Σύνολο	77,5	317,8	349,9	-32,1	58,4	47,1	11,3			
COSMOPOLITAN Ιωαν. - Ροκανάς										
ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ	11,1	—	—	—	-0,7	—	-0,7	-7,1%	—	
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΑΡΑΘΩΝΟΣ ΕΠΕ	57,5	—	—	—	13,0	-2,9	15,9	-3.166,7%	—	
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΛΛΗΝΗΣ ΑΕ	68,5	80,5	108,3	-27,8	2,1	2,0	0,1	7,0%	2,6%	
Σύνολο	137,1	80,5	108,3	-27,8	14,4	-	15,3			
Βορράς Κυριακής										
ΛΕΒΑΝΤΗΣ ΕΚΔ. ΕΠΙΧΕΙΡ. ΑΕ	54,5	—	—	—	-51,1	-22,2	-28,9	—	—	
Γενικό Σύνολο	25.411,1	43.045,9	30.627,6	12.418,3	1.114,0	637,1	476,9			

Τα περισσότερα στοιχεία αυτής της έρευνας και ένα σημαντικότατο μέρος της επεξεργασίας τους, το χρωστάω στην εταιρία ICAP Ελλάς ΑΕ και το θαυμάσιο ηλεκτρονικό αρχείο της καθώς και τα προγράμματα της επεξεργασίας των ισολογισμών.

Ιδιαίτερα με βοήθησε ο κ. Εφραιμίδης καθώς και ο κ. Αγαθάγγελος και η κ. Σπυροπούλου.

Τους ευχαριστώ όλους πάρα πολύ.

Ν. Ι. Κυριαζίδης

Επίσης έχει μια εξαιρετική απόδοση ιδίων κεφαλαίων (42,9%).

Δυστυχώς δεν γνωρίζουμε ούτε την κυκλοφορία της «Μακεδονίας», ούτε της «Θεσσαλονίκης», ούτε τι συνέπειες είχε για το συγκρότημα αυτό, η έκδοση της «Αυριανής» της Βόρειας Ελλάδας.

Εκδίδει και ένα περιοδικό.

Ριζοσπάστης: Η «Τυποεκδοτική» μείωσε σημαντικά τις ζημιές της πέρσι και με το αφορολόγητο του 4% θα είχε και μερικά κέρδη.

Βαρδινογιάννης: Εδώ έχουμε μια μόνιμη κατάσταση ζημιών από μια εφημερίδα που η κυκλοφορία της συνεχώς πέφτει. Οι συσσωρευμένες ζημιές της «Μεσημβρινής», ξεπερνούν σήμερα το ένα δις δρχ. Επίσης έπесαν τρομακτικά τα κέρδη της «Επιχείρησης Ήχου και Εικόνας» (βιντεοκασέτες) από 424,6 εκ. δρχ. σε 123.000 δρχ.! Η «Εταιρεία Ελληνικών Εκδόσεων» που βγάζει την εγκυκλοπαίδεια «Υδρία» είχε μόλις τετρακόσιες χιλιάδες κέρδη.

Βέβαια, οι Βαρδινογιάννηδες εκτός από τα καράβια τους και τις άγνωστες επιχειρήσεις τους στο εξωτερικό, έχουν και πολλές άλλες επιχειρήσεις που αποδίδουν πολλά χρήματα (1988):

MOTOR OIL	786,7
ΣΕΚΑ	501,0
AVINOIL	293,2
ΣΕΚΑΒΗΝ	130,6
LPC Ελλάς	-110,9
ΒΑΡΝΙΜΑ	-93,6

ΣΥΝΟΛΟ 1.506,8 εκ. δρχ.

Πρώτη: Η εφημερίδα αυτή έχει τώρα συσσωρευμένες ζημιές που ξεπερνούν το 1,15 δις δρχ. Τελευταία, όμως, έχει εμφανίσει μια αξιοσημείωτη άνοδο στην κυκλοφορία της — της τάξης του 40%.

Γιάννης Χορν: Η αγγλόφωνη Athens News την οποία εκδίδει ένας επιχειρηματίας που, όπως ο ίδιος λέει, δε γνωρίζει αγγλικά, αποτελεί ίσως την επιτυχεστέρα οικονομικά και την πιο ασυναγώνιστη στον τομέα της εφημερίδας. Τα κέρδη της κυμαίνονται στα πενήντα εκατομμύρια δραχμές ετησίως και τα πετυχαίνει με ελάχιστα χρήματα, αφού η απόδοση του ιδίου κεφαλαίου της φτάνει τα 300%.

Ποντίκι: Οι ισολογισμοί των δυο ετών που δημοσιεύουμε δεν είναι απολύτως συγκρίσιμοι γιατί ο πρώτος (1987) καλύπτει δυο έτη. Τα κέρδη των 19,6 εκ. δρχ. δίνουν μια απόδοση ιδίου κεφαλαίου καταπληκτική (270%).

Δεν έχουμε, βέβαια, εδώ για να σχολιάσουμε τους ισολογισμούς των εταιρειών που τώρα συστήθηκαν (Αλαφούζος, «Καθημερινή», Σιαμαντάς-Καρατζαφέρης «Επικαιρότητα», ΠΑΣΟΚ «Εξόρμηση», Μάστορας «Ελεύθερος»). Ούτε εκείνων που δε δημοσιεύουν παρά το νόμο (Μιχαλόπουλος, «Κυριακάτικη Εξόρμηση»). Και ούτε εκείνων που δεν έχουν υ-

ποχρέωση από το νόμο («Αυγή» και «Εστία»).

Άλλες εφημερίδες

Αθλητικές εφημερίδες: Εδώ ο Νικολαΐδης, παλιός συνεταιίρος του Κοσκωτά, μοιάζει να είναι ο πιο ισχυρός. Θα πρέπει, όμως, να λογαριάσουμε και τον Κουρή που δε δημοσιεύει χωριστό ισολογισμό για τα αθλητικά του έντυπα.

Οικονομικές εφημερίδες: Η «Ναυτεμπορική» που έχει μείνει σε ένα τμήμα της οικογένειας Αθανασιάδη, μετά το ξεπούλημα της «Βραδυνής» στον Κοσκωτά, μοιάζει να είναι πάντα μια πολύ υγιής, οικονομικά επιχείρηση.

Το «Εξπρές» επίσης έχει θετικές αποδόσεις. Το «Κέρδος» του Λιακουδάκου με γιατί θα βγάλει ισολογισμό κατά το Σεπτέμβριο. Η Ημερησία του κ. Μορφωνίου νομίμως δεν δημοσιεύει ισολογισμό. Οι πληροφορίες μου όμως λένε ότι «πάει πολύ καλά».

Πρακτορεία: Ο περίφημος Παρασκευάς αποχώρησε από το Κεντρικό Πρακτορείο, και τώρα τα πάντα διαχειρίζεται η πολύ ικανή κόρη του.

Το άλλο πρακτορείο που είχε μπλέξει με τον Κοσκωτά, βρίσκεται σε δύσκολη θέση λόγω των χρημάτων που έχει πάρει ένας των εταίρων του από το μεγαλοσπατεώνα, ο οποίος μάλιστα έχει εξαφανιστεί.

Περιοδικά

Τα περισσότερα περιοδικά τα έχει άμεσα («Ταχυδρόμος», «Οικονομικός Ταχυδρόμος», «Αρχαιολογία», RAM, Marie Claire) ή έμμεσα («Ρομάντσο», «Πάνθεον») ο Λαμπράκης.

Τερζόπουλος: Άλλο μεγάλο συγκρότημα είναι του Τερζόπουλου, ο οποίος έχει αποσυρθεί, και τα παιδιά του έχουν δημιουργήσει, για κληρονομικούς λόγους, διάφορες εταιρείες οι οποίες συνεχίζουν την έκδοση των εντύπων του, με καλές, οικονομικά, αποδόσεις. Είχαν και μια πολύ μεγάλη επιτυχία με την έκδοση του περιοδικού «Κλικ».

Όπως φαίνεται από τον πίνακα των ισολογισμών η «Τερζόπουλος ΑΕ» («Γυναικά», «Κλικ», «Πρακτική Γυναικά», MEN) είχε κέρδη 61,6 εκ. δρχ., η «ΑΚΤΙΝΑ» («Κλασικά», Μίκυ Μάους, «Σούπερ Μίκυ») 33,5 εκ. δρχ. και απόδοση ιδίων κεφαλαίων ρεκόρ 12.559,6%, η «Γενική Εκδοτική» (SEVENTEEN, Κόμικς) 2,6 εκ. δρχ. και η «Ιωνία Εκτυπωτική Επιχειρήσεις» 67,2 εκ. δρχ. Δηλαδή ένα γενικό σύνολο 164,9 εκ. δρχ.

Ανεμοδουράς: Με τις «Κατερίνες» και «Σούπερ Κατερίνες» είχε κέρδη 31,1 εκ. δρχ. με απόδοση ιδίου κεφαλαίου 268,8%.

Λεαυέρ: Μεγάλο ενδιαφέρον (μετά μάλιστα την αποχώρηση του Κοσκωτά από το στίβο), εμφανίζουν οι επιχειρήσεις του Ζαν Ζακ Λεαυέρ.

Εκδίδει το PLAYBOY, το FORUM (για την πιστωτική κάρτα VISA), και το μηνιαίο ELLE. Επίσης επανέκδοσε με επιτυχία το «Και» του Κοσκωτά. Έχει δημιουργήσει δικό του τυπογραφείο και χρησιμοποιεί κι ένα τμήμα των εγκαταστάσεων της «Γραμμής». Σχεδιάζει να εκδόσει σύντομα και το ELLE DECORATION καθώς και το CAR AND DRIVER.

Συγκεντρώνει το μεγαλύτερο ποσοστό διαφήμισης στα περιοδικά μετά το Λαμπράκη.

Από τις υπόλοιπες επιχειρήσεις που εκδίδουν περιοδικά θα αναφέρουμε μόνο τους:

Καββαθά («Τεχνικές Εκδόσεις ΑΕ» — «4 Τροχοί», «2 Τροχοί», HI-FI, VIDEO INN) μια επιτυχεστέρα επιχείρηση που έβγαλε πέρσι 84 εκ. δρχ. και έχει απόδοση ιδίων κεφαλαίων 113,3%.

Δραγούνη που ξεκίνησε με πολύ επιτυχία το τηλεοπτικό περιοδικό «Τηλεθεατής» σε μια στιγμή που τα τηλεοπτικά περιοδικά — ίσως και λόγω δορυφορικής — βρίσκονται σε μια πολύ μεγάλη άνοδο, όπως δείχνουν οι πίνακές μας των κυκλοφοριών.

Μοάτσος που είναι ο άνθρωπος του ΠΑΣΟΚ και κατάφερε να πάρει και να ξαναεκδόσει το περιοδικό του Κοσκωτά «Ένα» όχι όμως με μεγάλη επιτυχία. Επίσης κατόρθωσε να πάρει τα τυπογραφεία της «Ασιώτη Έλκα» από την Εθνική Τράπεζα, σε «τιμή ευκαιρίας», όπως λένε ορισμένες πληροφορίες.

Λυμπερής που έβγαλε, με πολύ επιτυχία το περιοδικό STATUS και εξακολουθεί να βγάζει το επιτυχημένο «Κόσμος του VIDEO».

★ ★ ★

Τελειώνοντας θα ήθελα να πω ότι η μια κάποια δυσκολία στην αύξηση της κυκλοφορίας των εφημερίδων, σε εποχές μάλιστα εκλογών, οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην ακρίβεια των εντύπων. Μέσα σε λίγους μήνες, λόγω της τεράστιας αύξησης της τιμής του χαρτιού, η τιμή των εφημερίδων ανέβηκε από 50 σε 70 δρχ. και τώρα σε 80 δρχ. δηλαδή κατά 60%. Μεγάλη αύξηση της τιμής είχαμε και στα περιοδικά.

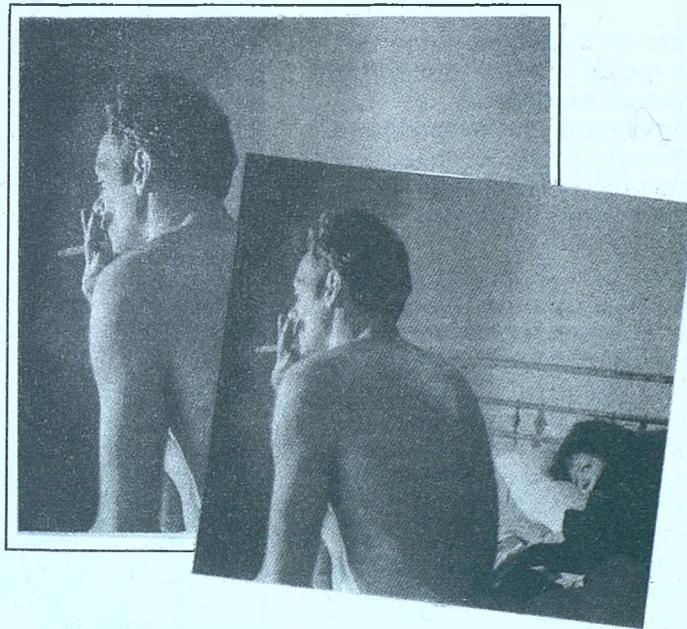
Πάντως, οι επιχειρήσεις Τύπου έχουν εκκαθαριστεί από τους «βραδυπορούντες» και έχουν οικονομικά ορθοποδήσει. Έτσι αντέχουν στους εκβιασμούς, ακόμη περισσότερο, όταν δεν προέρχονται πια από ένα κόμμα της εξουσίας.

Το πρόβλημά τους είναι πώς θα κρατήσουν και θα επεκτείνουν τις κατακτήσεις τους, και ιδίως πώς θα αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της ελεύθερης τηλεόρασης που όλοι μας ελπίζουμε ότι θα ξεκινήσει κατά το φθινόπωρο.

«Το πνεύμα έχει ξεφύγει από το λυχνάρι του Αλαντίν και κανείς δεν θα μπορέσει πια να το ξαναβάλει μέσα», όπως μας έλεγαν και στα παραμύθια. □

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ 28 ΙΟΥΛΙΟΥ

Γιάννης Ξανθούλης

Ο χάρτινος Σεπτέμβρης
της καρδιάς μας

Μυθιστόρημα

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Επισημαίνουμε

Η ήττα των συνθημάτων

Το καθεστώς της πολιτικής συναίνεσης που εισήγαγε στη Βουλή η δημιουργία του νέου κυβερνητικού σχήματος δεν έθεσε μόνον ένα τέλος στη διχαστική λαϊκίστικη τακτική εξουσίας του ΠΑΣΟΚ αλλά και τις βάσεις για μια ριζική αλλαγή στον πολιτικό βίο της χώρας.

Ο Συνασπισμός της Αριστεράς αναλαμβάνοντας την ευθύνη της συνεργασίας του με τη Δεξιά ανεξάρτητα από μικροκομματικές σκοπιμότητες και με αποκλειστικό στόχο τη διενέργεια της κάθαρσης και την αποκατάσταση των θεσμών, άνοιξε το δρόμο για μια πραγματική λειτουργία της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας με μέτρο την αξιοπιστία και την αντικειμενικότητα.

Ο πολιτικός λόγος, αυτό φάνηκε ήδη από τις πρώτες συνεδριάσεις της νέας Βουλής, απέκτησε κυρίως μέσω της παρουσίας των νέων βουλευτών, και πάλι οντότητα εντασσόμενος στα πλαίσια ενός ουσιαστικού διαλόγου, εκτοπίζοντας τον αυριανικό στα έδρανα της «αντιπολίτευσης». Μέχρι και ο κ. Μητσοτάκης εξαναγκάστηκε μέσα στο νέο κλίμα σε αλλαγή ύφους. Η επιχειρηματολογία ως μέσο πειθούς αντικατέστησε την συνθηματολογία —αποκλειστικό μέσο αντιπαράθεσης Δεξιάς και ΠΑΣΟΚ.

Για πρώτη φορά τα τελευταία χρόνια οι πολίτες αυτής της χώρας αντιμετωπίζονται ως άτομα πολιτικά σκεπτόμενα και όχι ως όχλος.

Η εποχή της δημαγωγίας και των συνθημάτων φαίνεται να πλησιάζει στο τέλος της και οι τελευταίες αναλαμπές της δεν συγκινούν ούτε καν τους πιστούς του κ. Γαργαλάκου, που συρρικνώθηκαν στους 200 έξω από το προαύλιο της Βουλής.

Η κάθαρση άρχισε, η καθαρότητα εγκαινιάστηκε.

Μερικές απόψεις για τις κινηματογραφικές Λέσχες

Η ανάγκη έναρξης ενός διαλόγου για τον επαναπροσδιο-

ρισμό του ρόλου των Κινηματογραφικών Λεσχών (Κ.Λ.), προβάλλει σήμερα επιτακτικότερα παρά ποτέ κι αυτό λόγω των ταχύτατων αλλαγών που συντελούνται στο χώρο του κινηματογράφου αλλά και των καινούριων δεδομένων, κυρίως θεσμικών, που αναμένονται εν όψει του 1992.

Σκοπός του κειμένου αυτού είναι η μεταφορά της εμπειρίας των διαδικασιών, των προβληματισμών και κάποιων συμπερασμάτων που προκύπτουν, από τη δεκάχρονη πορεία της Κινηματογραφικής Λέσχης Καρπενησιού, συμβάλλοντας έτσι σε αυτό το διάλογο. Δεν είναι κάποιες

θεωρητικές απόψεις αλλά διαπιστώσεις «εκ των έσω». Οι Κ.Λ. μπροούν να καταταγούν σε δυο μεγάλες κατηγορίες. Στις Κ.Λ. των μεγάλων αστικών κέντρων και στις αντίστοιχες επαρχιακές Λέσχες. Ο διαχωρισμός κρίνεται αναγκαίος λόγω της διαφορετικότητας των ρόλων τους, που δεν περιορίζεται μόνο στο κινηματογραφικό επίπεδο.

Η εμπάπτιση στην πολιτιστική πραγματικότητα της μικρής μας πόλης έδειξε —κι αυτό είναι σημαντικό— ότι οι Κ.Λ. δεν πρέπει να αναπαράγουν και να αντιγράφουν κάποια πρότυπα ή εμπειρίες. Α-

ξη των Λεσχών από κοινωνικές ομάδες που δεν θεωρούν τον κινηματογράφο ιδιαίτερα απαραίτητο στη σημερινή συντηρητική κοινωνία. Οι Λέσχες πρέπει να παρεμβαίνουν σε τοπικό επίπεδο, όταν το κρίνουν αναγκαίο, για να μην είναι ξεκομμένες από το κοινωνικό γίγνεσθαι.

Το γεγονός της ύπαρξης μιας Κινηματογραφικής Λέσχης είναι αφ' εαυτού —τουλάχιστον στην επαρχία— πολιτιστική παρέμβαση. Όσο κι αν φαντάζει απλοϊκή αυτή η διαπίστωση αντικατοπτρίζει, μέχρι ενός σημείου, την πραγματικότητα. Η Λέσχη αποτελεί τον αντίποδα της μο-

σφαλώς πρέπει να αξιοποιούν τις αξιόλογες προσπάθειες άλλων Λεσχών, προσαρμόζοντάς τις όμως στα δεδομένα και τις ιδιομορφίες του χώρου που κινούνται. Η προσεκτική μελέτη και κατανόηση του χώρου τους πρέπει να είναι ένα από τα πρώτα και καθοριστικά βήματα. Η εξεύρεση νέων τρόπων επικοινωνίας, οι ανοικτές διαδικασίες, η «άλλη» αντίληψη για τον πολιτισμό —η δημιουργία πολιτισμού και όχι η αναπαραγωγή του, πρέπει να είναι τα κυρίαρχα συστατικά της ανασυγκρότησης των Λεσχών.

Η κοινωνική παρέμβαση είναι απαραίτητη για να αποκτηθεί αναγνώριση και στήρι-

ναχικότητας και της ιδιότητας που επιβάλλει το βίντεο. Είναι ο χώρος όπου κάποιοι πολίτες —έστω και λίγοι— θα πούνε δυο κουβέντες πέρα από τα καθημερινά. Είναι το στέκι όπου ο νέος θα συναντήσει το ζωντανό «κινηματογραφικό» χαμόγελο κάποιας κοπέλλας και όχι το ψεύτικο της τηλεοπτικής Καρολαίν. Είναι ο προθάλαμος συνάντησης της παρέας για να δουν μαζί την ταινία, κάτι που στη σημερινή κατάσταση της απομόνωσης και της δύσκολης επικοινωνίας είναι ιδιαίτερα επιθυμητό. Είναι τελικά ο χώρος όπου, κατά την προτροπή του ποιητή, κάποιοι άνθρωποι αντιστέκονται στην ομοιομορ-

φία.

Ένα μεγάλο πρόβλημα - κίνδυνος που αντιμετωπίζουν πολλές Κ.Α. είναι το κλείσιμο των κινηματογράφων και η μετατροπή των αιθουσών σε χώρους άλλων χρήσεων, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να προβληθούν οι ταινίες. Στην Ευρυτανία συγκεκριμένα, λειτουργούσαν παλιότερα στο Καρπενήσι δυο χειμερινοί κινηματογράφοι και ένας θερινός, ενώ παράλληλα πλανόδιοι κινηματογραφιστές, πρόβαλαν στα χωριά κάποιες ταινίες. Σήμερα, σε ολόκληρο το νομό, η μόνη κινηματογραφική δραστηριότητα είναι η εβδομαδιαία προβολή της Λέσχης και οι προβολές της ταινιών 16mm, σε αραιά διαστήματα. Οι προβολές γίνονται σε ιδιωτική αίθουσα που χρησιμοποιεί μόνο η Κ.Α. Έτσι το μέλλον είναι αβέβαιο λόγω πιθανής αλλαγής στη χρήση της αίθουσας.

Λύση σε αυτό το γενικό πρόβλημα των Κ.Α. είναι η δημιουργία βιώσιμων Πολιτιστικών Δημοτικών Επιχειρήσεων κατά περιοχές (με κινηματογράφο, θέατρο, ωδείο, αναψυκτήριο, κλπ.). Εκτός κι αν η τοπική Λέσχη έχει τις δυνατότητες να λειτουργήσει μόνη της αυτές τις Πολιτιστικές επιχειρήσεις, κατά τα ευρωπαϊκά πρότυπα (παράδειγμα για τα δικά μας δεδομένα η Κ.Α. Καλαμάτας). Πάντως αν δεν υπάρξει παρέμβαση από την πολιτεία και την τοπική αυτοδιοίκηση προς αυτή την κατεύθυνση, σε λίγα χρόνια θα υπάρχουν κινηματογραφικές αίθουσες μόνον στα μεγάλα αστικά κέντρα.

Σήμερα ορισμένες Λέσχες μπορεί να μην έχουν τη δυνατότητα να προσφέρουν κινηματογραφική παιδεία, που είναι το θεωρητικό τους έργο. Μπορεί η σημερινή τους προσφορά να μην είναι από τις υψηλότερες στην πορεία τους. Βρίσκονται όμως σε ένα από τα στάδια της ημιτονοειδούς συνάρτησης που πιστεύω ότι ακολουθεί κάθε Λέσχη. Μετά από την έντονη δραστηριοποίηση —και ιστορικά έτσι γίνεται— υπάρχει ύφεση. Μετά από την άνθηση, τις εκδηλώσεις και τα σεμινάρια, η Λέσχη μπορεί να προβάλλει μόνο ταινίες, υποκαθιστώντας τον καλό εμπορικό κινηματογράφο που, πολλές φορές, απουσιάζει από την επαρχία. Η επόμενη «φάση» της πορείας της —εκτός κι αν η πραγματικότητα την έχει ξεπεράσει— θα είναι η ανόρθωση.

Σήμερα που η κοινωνική, πολιτιστική, πολιτική κρίση πλήττει και διαλύει τα πάντα,

σήμερα που ο αριθμός των εισηγητριών μειώνεται και το πλήθος των εκδηλώσεων φθίνει, είναι αναγκαίο οι Κ.Α. να αμυνθούν, να κρατηθούν και να μην σβήσουν. Πρέπει να αντέξουν σε αυτό το κρίσιμο σημείο καμπής. Μετά την κρίση θα υπάρξει άνοδος. Ο κόσμος θα βαρεθεί την «παρακινηματογραφία», θα βαρεθεί το βίντεο. Θα θυμηθεί την γοητεία της σκοτεινής αίθουσας, θα θελήσει να βγει από το καβούκι του, θα επιδιώξει να συναντήσει τα όνειρά του στο μεγάλο πανί. Τότε οι Κ.Α. θα πρέπει να είναι έτοιμες να ξαναδεχτούν το κοινό τους. Τότε θα ξαναζωντανέψουν και οι αίθουσές μας θα γεμίσουν.

Ντίνο Μπουμποτιάρης

• Το κείμενο αυτό αποτελεί περίληψη της παρέμβασης που έγινε στη Διεθνή Συνάντηση, με διοργανώτρια την Ομοσπονδία Κινηματογραφικών Λεσχών Ελλάδας (Ο.Κ.Λ.Ε.) 26-27 Μάρ, στην Πάντειο, με θέμα «Το παρόν και το μέλλον των Κ.Α. — Ευρωπαϊκή εμπειρία».

Το θέρος των θεσμών...

Ελάχιστοι θα βρεθούν να υποστηρίξουν ότι το φετινό καλοκαίρι δεν υπεραμύνεται των θεσμών. Των «κυρίαρχων» θεσμών, πρώτα απ' όλα. Αυτών που εγγυώνται σήμερα την ομαλότητα και τη νομιμότητα του δημόσιου βίου και που φροντίζουν την εξασφάλιση και την τήρηση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεών μας αντίστοιχα, ως δημοκρατικών πολιτών.

Ακόμη λιγότεροι όμως θα βρεθούν να διαφωνήσουν με την άποψη ότι η θερινή σαίζον, κυρίως αυτή, (σε ό,τι αφορά πάντα τον τόπο μας) είναι που υπεραμύνεται παγίως και ανελλιπώς των «άλλων» θεσμών. Των ελαφρώς «υποδεέστερων» και πιθανώς «αναχρονιστικών»... θεσμών και «συνηθειών», που εξασφαλίζουν αν όχι τη γονιμότητα του πολιτιστικού μας βίου και που εγγυώνται την άμεση συμμετοχή και την απρόσκο-

πη ανταπόκριση εκ μέρους μας στα «καλλιτεχνικά» ερεθίσματα, ως αυθορμητώς συναισθανόμενα και ανεξαρτήτως σκεπτόμενα άτομα. Τώρα βέβαια, ως προς το ποιον και την ποιότητα αυτών των ερεθισμάτων μπορεί ο καθένας να εκφράσει οποιεσδήποτε αμφιβολίες επιθυμεί και υπό οποιονδήποτε σκεπτικό τον καλύπτει ή τον... διευκολύνει. Ακόμη και αν γνωρίζει εκ των προτέρων ότι μάλλον δεν είναι σε θέση να πυροδοτήσει παρά μια πλεονάζουσα φωνή «βωώντος εν τη ερήμω». Προς το παρόν τουλάχιστον. Ωστόσο κατά γενική πλέον ομολογία, οι πιο πολλές επιφυλάξεις, διαφωνίες, ενστάσεις, αν όχι και... αφορισμοί, έχουν σαν αντικείμενο και στόχο τους αυτή τη δόλια τη «συμμετοχή» σε όλες τις εκδοχές και αποχρώσεις της, κι αυτό το εξαιρετικό φάντασμα, που ήταν γραφτό του φαίνεται να στοιχειώνει κάπως γραφικά τους μοντέρνους καιρούς μας με τη διαχρονική και πολυτιμότητα, από ρητορικής απόψεως, αίγλη του, στην: «ανταπόκριση».

Να ανταποκριθούμε, ναι! Αλλά σε τι; Και κυρίως πώς; Μήπως με το να παραδοθούμε αυθόρμητα και ανεπιφύλακτα στην δια στόματος πολλών (μεταξύ αυτών και της Ιστορίας) υποσχόμενη μέθεξη μιας συμβιωτικής —επιτέλους— εμπειρίας στα προαύλια, στα αμφιθέατρα και στα μπαρ των συναυλιών;

Δεν ξεγελιόμαστε πια. Δεν μπορούμε να αυθυποβάλουμε συνέχεια τον εαυτό μας. Στο κάτω-κάτω δεν είμαστε δα και τόσο «αθώοι»...

Ίσως να φταίει το ραδιόφωνο, η τηλεόραση, η πόλη, ολόκληρο αυτό το παραισθη-

σιακό σύμπαν από πλεξικλάς και μικρο-τσιπ που μας περιβάλλει, αλλά —λυπούμαστε που το λέμε— με το ζόρι πια νιώθουμε το χαμόγελο της Νίνα Σιμόν να μοιράζεται και όχι να σκορπίζεται και να διασπάται ως την πλήρη εξαφάνιση, ανάμεσά μας. Και όσο για τη νεοχριστιανική επαγγελματική νωθρότητα του Ντύλαν δεν «διασκεδάζεται» στο όνομα καμιάς χαμένης ή έστω, υπό παραχωρήσεις κερδισμένης συντροφικότητας.

Δε θα επεκταθούμε σε όλα αυτά.

Μια παρατήρηση μόνο.

Η γνωστή και μη εξαιρετέα διάσταση της κατ' οίκον ποθητής χαλάρωσης, αυτοσυγκέντρωσης, άμεσης και αβίαστης επαφής με τα πρόσωπα και τα πράγματα που έχουν σημαδέψει και που εξακολουθούν να στοιχειώνουν, να ισορροπούν ή να εξιδανικεύουν την προσωπική μας ζωή, σίγουρα αυτή την εποχή υποβαθμίζεται σε ανάνηψη μάλλον παρά σε δυνατότητα. Τιθεται αναγκαστικά ίσως, αλλά όχι και αμετάκλητα, σε δεύτερη μοίρα. Δεν αναδύει δυστυχώς ευωδία θάλασσας, υδατικών κρεμών και αντιηλιακών... Ούτε λικνίζεται στον πολυάνθρωπο παλμό που ξεσηκώνει και συντονίζει κάπου στα ακροπύργια της πόλης η μαγική, αργόσυρτη ελεγεία μιας Σιμόν· αλλά ούτε και πριμοδοτεί τη «μαζική» ανταπόκριση στον τυπικό δημαγωγικό, «χαίρετισμό» ενός αρνητικά «απογειωμένου» Ντύλαν...

Ναι, ειδικά αυτή την εποχή αισθανόμαστε την ανάγκη να υπεραμυνθούμε οικιακών —ει δυνατόν— «μουσικών τελετών» ή, εν πάση περιπτώσει λιγότερο μαζικών εκδηλώσε-

Η Νίνα Σιμόν στο Λυκαβηττό.

ων προκειμένου να βρούμε κάποιο αντίδοτο (και όχι μόνο αντίβαρο) στην όποια ασφαλιστική κοινωνική δικλείδα μας αποπλίζει, ή, το προσπαθεί. Να γιατί έχουν ιδιαίτερη σημασία ετούτες οι προσωπικές ή, αν προτιμάτε οι «μικροκοσμικές» τελετές καθάρσης, αποτοξίνωσης και αναπέρωσης του ηθικού. (Δεν απευθυνόμαστε προφανώς σε μονίμως διατελούντας «εις διακοπές γενικώς»...).

Είτε λοιπόν, αυτές οι τελετές, συντελούνται επί του κοινού καθιστικού κοινού εννοικιοστασίου, είτε επί της θεοσταλτης αντιηλιακής βεράντας, είτε —θεωρητικά μιλώντας— εν μέσω ολόδροσου και υποτροπικού σκιάδους κήπου, ίσως τελικά να μην είναι δα κι από τη φύση τους τόσο λειψές, τόσο άχαρες, τόσο πνιγνές και... άνανδρες, όσο συνήθως θεωρούνται ή και κατά τεκμήριο κα τ α λ ή γ ο υ ν να είναι.

Αυτή η έσχατη ιδιότητα της απόλαυσης της εν εγρηγόρσει ονειροπόλησης, αυτή η έστω ασφυκτικά πλαισιωμένη και (σχετικά) φτηνή απόπειρα να ΝΙΩΣΟΥΜΕ χωρίς πιεστικές μεσολαβήσεις, χωρίς εθιμοτυπικά κλισέ χωρίς χρονικούς περιορισμούς, χωρίς προφάσεις και προσχήματα, ότι ένα τουλάχιστον μέρος της ζωής μας ανήκει: ότι αυτό που μας ανήκει δεν έχει ανάγκη από άλλοθι —κοινωνικό «πρεστιζ»— για να υπάρξει και ότι ακόμη κι οι πιο αμήχανες κι οι πιο δύσπεπτες στιγμές αυτής της μινι-ζωής ακολουθούν «άλλο» ρυθμό και «άλλο» τρόπο αίσθησης από αυτόν που επιβάλλει η καθημερινότητα και η ελεγχόμενη από το ως το ω «κοινωνική συμμετοχή» αυτή ακριβώς η διαδικασία *αυτοσυναίσθησης*, συνιστά, τουλάχιστον παρηγοριά: συναισθηματικό αποκούμπι... Κι ως πλαισιώνεται από σπιτικά κοκτέιλ, περαστικές εικόνες της Τ.Β. έμμονες μνήμες και «αδιάκριτες» απουσίες ή προσφιλείς συντροφίες. Το θέμα δεν είναι πως ο ιδιωτικός μας χώρος «έχει συλληφθεί» αλλά πως είναι ακόμη και πάντα στο χέρι μας να μην εκφυλιστεί σε μαυσαλείο. Τουλάχιστον αυτός...

Χρήστος Τσανάκας

Υ.Γ.: Στη σκοτεινή γοητεία των μαζών και των συλλογικών παραισθήσεων, στη συγχισμένη και αντανάκλαστική «μοντέρνα κοινωνική συνείδηση», στο πλουραλιστικό χάος των πληροφοριών και στη

λαϊκιστική παραπληροφόρηση, δεν αντιπαράθετουμε το καταναλωτικό μοντέλο του έξαλλου ατομικιστή. Υπανιστόμαστε απλώς την ύπαρξη και κάποιων λιγότερο θεαματικών, ή «ιστορικά δικαιωμένων», δρόμων αυτοσυνειδησίας που συμφιλιώνουν το άτομο με τις αντιφάσεις, τις ανάγκες και τις επιθυμίες του, διαμορφώνοντας του αίσθημα *προσωπικής ευθύνης* που είναι νομίζουμε βασικός όρος για τη θετική και γόνιμη συμμετοχή του στα κοινά.

Η συμφωνική μουσική στο Ηρώδιο

Τέσσερις ενδιαφέρουσες συναυλίες μουσικής φιλοξένησε το Φεστιβάλ Αθηνών στο Ηρώδειο από τις 2 έως και τις 5 Ιουλίου, με έργα πολύ ή λιγότερο γνωστά της παγκόσμιας φιλολογίας, από τρεις ορχήστρες. Τη συμφωνική ορχήστρα της Ελληνικής Ραδιοφωνίας, την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών, και τη Φιλαρμονική της Σλοβακίας.

Στις 2 Ιουλίου η συμφωνική ορχήστρα της ΕΡΑ με διευθυντή τον **Φιοντόρ Γκλουσένκο** παρουσίασε ένα πρόγραμμα, που εν μέρει θα μπορούσαμε να το ονομάσουμε προ-άγγελο των συναυλιών που θα ακολουθήσουν τους επόμενους μήνες.

Choo Hoey

Πρώτο το έργο του μεγάλου Ρώσου μουσουργού —και κορυφαίας φυσιογνωμίας στην περίφημη ομάδα των «πέντε»— **Μόδεστου Μουσόργκι** (1839-1881) «**Νύχτα στο Φαλακρό βουνό**» (1867), στην ενορχήστρωση του ίδιου του συνθέτη, βασισμένο στο μυθιστόρημα του Νικολάι Γκογκόλ, «Η Παραμονή του Αγ. Ιωάννη». Ο προγραμματικός χαρακτήρας του έργου περιγράφει τη σύνδεση των μαγισσών την παραμονή της γιορτής του Αγ. Ιωάννη, στο Φαλακρό βουνό και το τέ-

λος του οργιαστικού χορού τους με την ανατολή του ήλιου.

Το έργο αυτό είναι γνωστό στη μετάπειτα ενορχήστρωση του από τον Ρίμσκυ Κόρσακωφ που στα πλαίσια του φεστιβάλ θα έχουμε την ευκαιρία να το παρακολουθήσουμε (σ' αυτή τη μορφή) στις 8 Αυγούστου απ' την ορχήστρα Philharmonia, και στις 9 Σεπτεμβρίου απ' την ορχήστρα της όπερας Κίρωφ. Πραγματικά όμως, η ακρόαση της πρώτης γραφής του Μουσόργκι (που σπάνια παίζεται), όσο και να υστερεί σε τεχνική αρτιότητα αποκαλύπτει την έμφυτη μουσική ιδιοφυΐα του συνθέτη.

Στη συνέχεια παρουσιάστηκαν αποσπάσματα απ' το παραμυθόδραμα «**Με του Μαγιού τα μάγια**» (1944-49) ένα από τα τελευταία έργα που πρόλαβε να ολοκληρώσει ο **Νίκος Σκαλκώτας** (1904-1949). Και αυτό, θα το παρακολουθήσουμε ολόκληρο, στις 18 Αυγούστου από την Κρατική Φιλαρμονική Ορχήστρα του Kosice.

Και τέλος ένα ακόμα έργο προγραμματικής μουσικής, σε πρώτη ελληνική εκτέλεση τον «**Δον Κιχώτη**» (1897) του **Ρίχαρντ Στράους** (1864-1949), εμπνευσμένο απ' το ομώνυμο έργο του Θερβάντες. Η σύνθεση απέδιδε μουσικά την αφηγηματική δομή του μυθιστορήματος όπου συγκεκριμένα όργανα υποδύονταν τους ήρωες: βιολοντσέλλο - Δοτ Κιχώτης, Βιόλα - Σ. Πάντα.

Υπέροχη ήταν η ερμηνεία του σολίστ στο βιολοντσέλλο Βύρωνα Φιδετζή ενώ πολύ καλά του συμπαραστάθηκαν οι άλλοι δύο σολίστ Γιάννης Βατικιώτης (βιόλα) και Δημήτρης Βράσκος (βιολί).

Την επομένη 3 Ιουλίου η **Κρατική Ορχήστρα Αθηνών** κάτω από την εμπνευσμένη καθοδήγηση του αρχιμουσικού Choo Hoey ακολούθησε τον σολίστ Werner Thomas στο κοντσέρτο για βιολοντσέλλο και ορχήστρα του Εντ Έλγαρ.

Η μεγάλη όμως στιγμή της ορχήστρας, ήταν η ερμηνεία της «**Ιερωτελεστείας της Άνοιξης**» του Ιγκόρ Στραβίνσκι. Μια σύνθεση ιδιαίτερα αγαπητή στο κοινό και γεμάτη αξιώσεις από τους ερμηνευτές της που αποδόθηκε με αίσθημα και τεχνική αρτιότητα. Δεν μπορούμε σ' αυτό το σημείο να μην εξάρουμε τον τρόπο που ο Choo Hoey παρέσυρε την ορχήστρα του στο «διονυσιακό πνεύμα και στον τελε-

τουργικό μυστικισμό της αναγέννησης της ανθρωπότητας και της φύσης» μια ιδέα που διέπνεε τη μουσική αυτή του Στραβίνσκι.

Όσο για την ΚΟΑ θέλουμε να επαναλάβουμε πως κάτω απ' την μπαγκέτα ενός «στιβαρού» μαέστρου, οι ερμηνείες της δεν έχουν να ζηλέψουν τίποτα, από αντίστοιχες ξένων συμφωνιών μια που κατ' επανάληψη μας έχει δώσει τέτοια δείγματα σοβαρότητας και αξιοπιστίας. Κι όλα αυτά δεν τα αναφέρουμε ούτε ορμώμενοι από συναισθηματισμούς, ούτε από κάποια στείρα ανάγκη να «υπερφηνευτούμε».

Στις 4 και 5 Ιουλίου η **Φιλαρμονική Ορχήστρα της Σλοβακίας** που έχει καθιερωθεί σαν μια από τις πιο σημαντικές «συμφωνικές» στον ευρωπαϊκό χώρο, με διευθυντή, τον τιμημένο με το μεγαλύτερο καλλιτεχνικό βραβείο της χώρας του, τον τίτλο του εθνικού καλλιτέχνη, Zdenek Kosler παρουσίασε ένα πρόγραμμα στο οποίο εξέχουσα θέση είχαν έργα Τσέχων συνθετών.

Το συμφωνικό ποίημα «**Μολδονίας**» (Vlatava) από τον κύκλο «Η πατρίδα μου». Παραστατικότατη μουσική περιγραφή της πορείας του ποταμού διάχυτη από τον πατριωτικό συναισθηματισμό του συνθέτη που κατορθώνει να συνταιριάζει ισόρροπα τους κανόνες της συμφωνικής γραφής με τον προγραμματικό χαρακτήρα της σύνθεσης.

Την συμφωνία αρ. 9 «**Του νέου κόσμου**» (1893) του Αντονίν Νβοράκ (1841-1904), το σημαντικότερο ίσως έργο ενός κατεξοχήν Τσέχου εθνικού συνθέτη, γραμμένο κατά τη διάρκεια της παραμονής του στην Αμερική, που μέσα από το μουσικό υλικό του «ξένου» αυτού τόπου που μεταχειρίζεται, αναδύεται όλη η νοσταλγία και η αγάπη του δημιουργού για την πατρίδα του. Και δυο αυτά «δείγματα» της «τσέχικης μουσικής παιγμένα από Τσέχους μουσικούς, όπως ειπώθηκε, διευθύνθηκαν από το μαέστρο χωρίς τη βοήθεια παρτιτούρας».

Τελειώνοντας θα θέλαμε να σταθούμε στις δύο αριστουργηματικές ερμηνείες του βιολονίστα Václav Hudeček στις 4-7 στο «κοντσέρτο για βιολί και ορχήστρα» σε Μιελάσσα εργ. 64 του Felix Mendelssohn και την επομένη στο «κοντσέρτο για βιολί και ορχήστρα σε Ρε μείζονα έργο 77, το μοναδικό που έγραψε ο

J. Brahms. Ο σημαντικός αυτός καλλιτέχνης που έχει περιοδεύσει σε ολόκληρο τον κόσμο δίνοντας ρεσιτάλ από τη Νέα Υόρκη ως το Τόκιο, και έχει παίξει με πάρα πολλές διάσημες ορχήστρες, (μεταξύ των οποίων, η φιλαρμονική του Βερολίνου, η Gewandhaus της Λειψίας, η Κρατική της Μόσχας, η Συμφωνική του Τόκιο) στο τόσο μελωδικό «κοντσέρτο» του Μέντελσον, χωρίς να υπερβάλουμε μας έκανε να ριγίσουμε με το δεξιότεχνικό αλλά και συγχρόνως γεμάτο αίσθημα τρόπο που απέδωσε το με λυρισμό αυτό έργο.

Η φιλαρμονική ορχήστρα της Σλοβακίας στη δεύτερη συναυλία της ερμήνευσε ακόμα την «Μικρή σουίτα για ορχήστρα εγχόρδων» (1941), «έργο σύντομο και αφάνταστα συμπυκνωμένο», του Νίκου Σκαλκώτα.

Χωρίς κανένα σχόλιο, κλείνοντας την παρουσίαση του μουσικού αυτού τετραήμερου στο Ηρώδειο θα θέλαμε να προσέξουμε την επιλογή του ρεπερτορίου της «Ξένης» ορχήστρας, και την έμφαση που δόθηκε στα «εθνικά» τους έργα, σε αντιπαράθεση με τις δυο πιο σημαντικές ελληνικές, που κατά κάποιον τρόπο, θα λέγαμε αγνόησαν τελείως τη «δική» μας μουσική.

Νεκτάρης Μητρόπουλος

Ιστορίες του δρόμου

Ακούγοντας το γνωστό τραγούδι του Μάνου Λοΐζου, συγκράτησα το στίχο «ο δρόμος είχε τη δική του ιστορία...» και άθελά μου αναρωτήθηκα πώς λειτουργεί η συλλογική μνήμη, δηλαδή πώς εγγράφεται η «ιστορία» σε οποιοδήποτε κομμάτι του χώρου της πόλης.

Θυμήθηκα τους δρόμους της γειτονιάς μου όταν μεγάλωνα, στην Καλλιδρομίου, που τότε τότε κλέβω λίγο χρόνο τώρα να τους τριγυρίζω. Οι πρώτες συνειδητές μνήμες είναι από τα Δεκεμβριανά, όταν όλοι οι τοίχοι γέ-

μισαν κόκκινα συνθήματα του ΕΑΜ και σφυροδρέπανα. Θυμάμαι να τα κοιτάζω με δέος ανάμικτο με απορία: η εικόνα τους υπερδεύτηκε με πυροβολισμούς, φόβο, κραυγές και επικλήσεις πληγωμένων, χυμένα αίματα στο οδόστρωμα.

Η ζωή τους ήταν εφήμερη. Όταν αποκαταστάθηκε η «τάξη» σε αυτό τον μικρόκοσμο, εξαφανίστηκαν τα οδοφράγματα, κρύφτηκαν οι τρύπες από σφαίρες στους τοίχους, τα συνθήματα σκεπάστηκαν με ασβέστη, ξεχάστηκαν οι φωνές αγωνίας. Εμείς παίζαμε αμέριμνα (και φρόνιμα) στο πεζοδρόμιο, αμάδες και κουτσό.

Γύρω μας κυκλοφορούσε ένας ολόκληρος κόσμος από γνώριμα πρόσωπα, ο καθένας στον προδιαγραφμένο ρόλο του: οι μαγαζάτορες, οι νοικοκυρές, οι πλανώδιοι πωλητές, τα άλλα παιδιά της γειτονιάς. Πιο έξω, ο ήχος των βημάτων από τους περαστικούς μέσα στη νύχτα και το σπάνιο αυτοκίνητο στην ανηφόρα. Ο δρόμος ήταν η φυσική υποδοχή εκείνης της ζωής, έτσι όπως αρθρωνόταν στις επιμέρους σχέσεις ανάμεσά μας. Οι τοίχοι έμεναν βουβοί, αν και δεν έπαψαν να περνούν διάφορα κρυφά συνθήματα σε μας, που τους χαράζαμε με σουγιάδες ή τους στολίζαμε με κιμαλίες.

Αλλά ούτε και αυτή η κατάσταση θα κρατούσε πολύ. Από τότε ως σήμερα, οι μεταμορφώσεις ήρθαν με ραγδαίο ρυθμό. Εκτός από τη λαϊκή αγορά και μια φούχτα παλιά σπιτία που μόλις αναγνωρίζονται, σήμερα πια «αποκαταστημένα», ο δρόμος έχει αλλάξει ολοκληρωτικά. Τώρα κρύβεται η άκρη του με τα παρκαρισμένα αυτοκίνητα, εξαφανίστηκαν κάποια φυσικά σημάδια του τόπου, τα σκουπίδια, συχνά σε πελώριους σωρούς, σε αναγκάζουν να προσπεράσεις βιαστικά και μόνη η θέα του πεζοδρόμου της Θεμιστοκλέους προσφέρει έναν ευτράπελο τόνο.

Οι τοίχοι όμως είναι κατά κανόνα βαμμένοι με επιμέλεια. Μάταια ψάχνω για το παραμικρό σημάδι εκείνων των μηνυμάτων, της μικρής και της μεγάλης ιστορίας, που ίσως μόνο εγώ ξέρω πως βρίσκονται θαμμένα κάτω από την επιδερμίδα τους. Ακόμα και οι μαύρες επιγραφές με σπρέι, οι κολλημένες αφίσες και οι επιτηδευμένες ταμπέλες των κέντρων που άνοιξαν στο μεταξύ παντού ανήκουν στο σήμερα, με μια απελπιστική ρηχότητα. Ανυπο-

ψίαστοι οι περαστικοί οδηγοί ψάχνουν για μια θέση να παρκάρουν, ή οι πεζοί για το κουδούνι του τάδε γραφείου στην πολυκατοικία. Δεν υπάρχει ούτε ένα παιδί να παίζει στο πεζοδρόμιο.

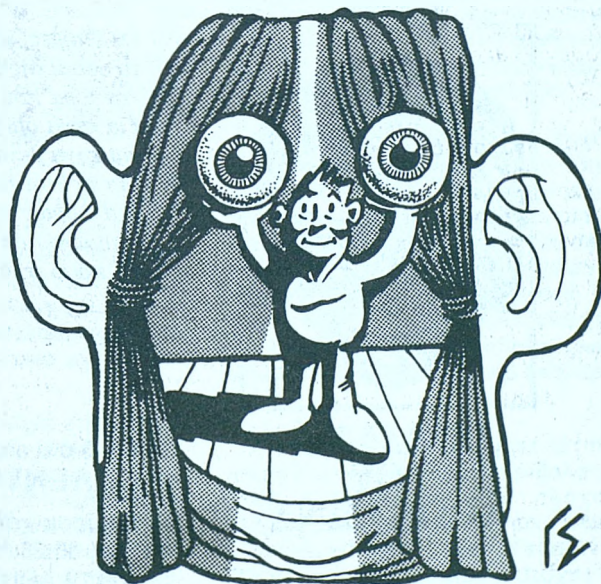
Και όμως εκεί, κάτω από τα στρώματα του καθώς πρέπει πλαστικού στους τοίχους, κάτω από τις σύγχρονες πλακοστρώσεις στο πεζοδρόμιο, υπάρχουν τα χαραγμένα χνάρια στη μνήμη μου. Η ιστορία του δρόμου όμως, «που την έγραψαν παιδιά», έχει χάσει τη σύνδεσή της με το φυσικό χώρο της πόλης, και αναπαράγεται αυτόνομα μέσα από άλλα, άγνωστά μου, μάτια. Ο δρόμος τελικά δεν έχει τη δικιά του ιστορία αλλά τις δικές του «ιστορίες». Που δεν έχουν τίποτα κοινό μεταξύ τους, πέρα από τη χαλαρή αναφορά τους σε αυτόν. Αλήθεια, πόση αφέλεια κρύβει η πολεοδομική ματιά της πόλης, που θα αγνοήσει τέτοιες σχέσεις!

Δημήτρης Φιλιππίδης

«Φιέστα του παραλόγου»

• Μπέκετ -
από την Ρούλα Πατεράκη

Το έργο του Σάμουελ Μπέκετ «Ευτυχισμένες μέρες, Ω! οι Ωραίες μέρες», παρουσιάστηκε στην Παρασκευή 7 Ιουλίου στο Αρχαίο Ωδείο της Πάτρας η Ρούλα Πατεράκη, στα πλαίσια του «4ου Διεθνούς Φεστιβάλ Πάτρας». Τη μετάφραση, τη σκηνοθεσία και τη σκηνογραφία, καθώς και τον βασικό ρόλο της Winnie ερμήνευσε η ίδια η Ρούλα Πατεράκη, βγαίνοντας από τη θεατρική αδράνεια, σε μια αποκλειστική παραγωγή για το φεστιβάλ Πάτρας. Στο ρόλο του Willie ο Κοσμάς Φοντούκης. Στο φωτισμό, μια σημαντική πτυχή του έργου, ο Αριστείδης Καρύδης.

Στη σκηνοθεσία «σημαντική ήταν η βοήθεια του Βίκτωρα Αρδίτη» όπως χαρακτηρίστικά ανέφερε η ίδια η Ρούλα Πατεράκη, σε συνέντευξη που παραχώρησε για το «ΑΝΤΙ» και που δημοσιεύετε παρακάτω.

Χαρακτηριστικό του έργου το σκηνικό, το οποίο ταυτίζεται με το κοστούμι της ηρωίδας.

Το κοινό, που γέμισε ασφυκτικά το Αρχαίο Ωδείο, ξαφνιάστηκε τόσο με το σκηνικό, όσο και με την κάλυψη των άκρων του αμφιθεάτρου με μαύρο ύφασμα. Με τον τρόπο αυτό λύθηκε το «σκηνοθετικό πρόβλημα» της διάχυσης του φωτισμού. Παράλληλα το κοινό μπορούσε να παρακολουθήσει, το σύνολο της δράσης. Δράση που χαρακτηριζόταν από μια... οπτική αδράνεια. Ο ρόλος, κουραστικός αφού αποτελεί το σύνολο του έργου, δουλεύτηκε για ένα περίπου μήνα. Το έργο δεν στηρίζεται στο θέαμα, στηρίζεται στο λό-

ΑΝΤΡΕΪ ΤΑΡΚΟΦΣΚΙ Σμιλεύοντας τό χρόνο

ΕΝΑ ΒΙΒΛΙΟ ΣΥΓΚΛΟΝΙΣΤΙΚΟ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ
Μαυρομιχάλη 9 'Αθήνα
Τηλ. 3607744

γο και γι' αυτό απαιτεί από τον θεατή, εγρήγορση του νου. Στο τέλος το κοινό, γοητευμένο από τη γλώσσα του Μπέκετ και την ερμηνεία της Ρούλας Πατεράκη, την καταχειροκρότησε.

Την επόμενη μέρα μια πολύ κουρασμένη Ρούλα Πατεράκη, μας παραχώρησε —αν και σπάνια το κάνει— τη συνέντευξη που ακολουθεί.

ΑΝΤΙ: Κυρία Πατεράκη, η χθεσινόβραδυνη παράσταση στο Αρχαίο Ωδείο, ήταν το αποτέλεσμα μιας δουλειάς που φέρει πάνω της μια σημαντική προεργασία. Ας ξεκινήσουμε από την μετάφραση του έργου «Ευτυχισμένες μέρες», που η ίδια επιμεληθήκατε με τον Κοσμά Φοντούκη. Ακόμα πώς γεννήθηκε η σκηνοθετική άποψη του έργου;

ΡΟΥΛΑ ΠΑΤΕΡΑΚΗ: Το «HAPPY DAYS», οι «Ευτυχισμένες Μέρες» ήταν ένα έργο που εμένα προσωπικά δε με απασχολούσε ούτε σαν σκηνοθέτη ούτε σαν ερμηνευτή. Όμως στον Μπέκετ, ιδιαίτερα με ενδιέφερε η γλώσσα του, το είδος του λόγου που κατέθετε, που κατά τη γνώμη μου, ήταν πολύ βασισμένο στους ήχους περισσότερο της αγγλικής που εγώ μπορούσα να ελέγξω και λιγότερο της γαλλικής.

Αυτοί οι ήχοι σχημάτισαν λέξεις, οι οποίες λέξεις, ξαφνικά, άρχιζαν να σημαίνουν, να έχουν σημασία. Ενώ όλοι δεν έβρισκαν ένα νόημα στον Μπέκετ και έλεγαν ότι «οι λέξεις είναι άδειες» που λέει και η Winnie εγώ αντίθετα έβρισκα ότι, και πολύ νόημα έχουν, και πολύ «γεμάτες» είναι. Δεν απέχουν και πολύ από τον παραδοσιακό τρόπο που εμείς χρησιμοποιούμε τις λέξεις. Άρχιζα σιγά-σιγά με αυτό τον τρόπο να καταλαβαίνω ότι πίσω από αυτές τις λέξεις, πιθανόν, κρύβονταν αληθινά γεγονότα ζωής, ή καμιά φορά αληθινά πρόσωπα, μικρές αληθινές ιστορίες, που αφορούσαν τον ίδιο τον συγγραφέα, πολύ έξυπνα μεταμ-

φισμένες μέσα από λογοτεχνικά κείμενα που αυτός ήξερε πολύ καλά εξαιτίας της καλής του παιδείας.

»Αυτά όλα τα πράγματα ήταν η αρχή της επιθυμίας μου να ασχοληθώ με τη μετάφραση, με τη γλώσσα και να δω πως μπορεί στη δική μας τη γλώσσα, να μεταφερθεί με ήχους η λέξη και η λέξη μέσα από τους ήχους να έχει σημασία, να μη χάνει το νόημα. Γιατί πολλοί ήχοι, καμιά φορά, καταργούν το νόημα. Αντίθετα οι πολύ καλοί ήχοι το «Ξαναγεννούν».

ΕΡ.: Υπάρχει σκηνοθετική διαφορά ανάμεσα στον Μπέκετ, που εσείς παίξατε σε σχέση με την απόδοση του έργου από άλλους σκηνοθέτες; Να σταθούμε επίσης σε αυτό που προκαλεί τη μεγαλύτερη εντύπωση: το κουστόμι να ταυτίζεται με το σκηνικό.

ΑΠ.: Αυτό είναι μια σκηνογραφική, επινόηση. Αφετηρία της, ένα μεγάλο κρινολίνο εποχής. Του 1857 για την ακρίβεια. Το υπόδειγμά του βρίσκεται σε ένα εγγλέζικο μουσείο. Η κυρία της εποχής, φορώντας το κρινολίνο, παγιδευόταν μέσα στο ρούχο της, με ένα τρόπο που την καθήλωνε. Αυτό θα μπορούσε να θεωρηθεί ένας λόφος. Ο Μπέκετ είχε προτείνει για σκηνικό του έργου ένα λοφίσκο, και γύρω του γρασίδι, μέσα στον οποίο ήταν η Winnie. Δίπλα στο γρασίδι ακουμπούσε ο σύζυγός της, ο Wille. Σκέφτηκε λοιπόν ότι αυτός ο λοφίσκος μπορούσε να ήταν ένα κρινολίνο, ένα κουστόμι λοφοπαγίδα, μέσα στο οποίο είχε εμπλακεί η ηρωίδα.

»Στην 1η πράξη η Winnie

βρίσκεται παγιδευμένη μέχρι τη μέση της. Στην 2η πράξη έχει βουλιάξει πιο βαθιά. Τώρα ελεύθερο είναι μόνο το κεφάλι της. Κανείς δεν ξέρει το τέλος της Winnie. Ο συγγραφέας μας αφήνει εκεί. Το έργο μένει μετέωρο. Είναι μια φιάστα του παραλόγου.

ΕΡ.: Ο κόσμος της Winnie και κατ' επέκταση του Wille ποιος είναι;

ΑΠ.: Ο κόσμος της γλώσσας του Μπέκετ. Η γλώσσα αυτή φτιάχνει και τα πρόσωπα, και τον κόσμο τους και την ιστορία και την πλοκή του έργου. Το κάθε πρόσωπο «βγαίνει» από τους συνδυασμούς τους γλωσσικούς που κάνει ο συγγραφέας.

ΕΡ.: Οι Ευτυχισμένες μέρες σαν τίτλος είναι μάλλον ειρωνικός δεν είναι έτσι;

ΑΠ.: Ξέρετε, είναι σαν εκείνα τα παλιά ζευγάρια που ενώ δεν τα πάνε καλά, όταν είναι με άλλους ανθρώπους, μιλούν στον πληθυντικό. Η Winnie και υπάρχουν πολλές σαν αυτή, έχει επινοήσει μια οικειότητα, μια ευγένεια, μια επιφανειακή φινέτσα, ένα συμβατικό στυλ, ενώ μπορεί να μιλά για πιο τρομερά ή χυδαία πράγματα. Λέει «ευτυχισμένη μέρα» σε να λέει δηλαδή «ψέματα». Χτίζει τη ζωή της σε ένα ψέμα, σε μια ψευδαίσθηση, σε μια δήθεν ευγένεια, σε μια δήθεν ευτυχία.

ΕΡ.: Σε μια δήθεν γνώση ή λογική ίσως;

ΑΠ.: Ακριβώς. Η αλήθεια, η πραγματικότητα είναι εντελώς διαφορετική...

Όλγα Φωτακοπούλου -
Σπύλιος Ροδόπουλος

MAIPH PENQ

Η ΜΑΣΚΑ ΤΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΑ

Οι Μοίρες, με δάκρυα επλέξαν
το υφάδι της ζωής της Εκάβης και των άλλων γυναικών απ' το Ήλιο,
την ώρα που γεννιόταν.

Για σένα όμως Δίω, τρανές ελπίδες τρέφαμε
για έργα μεγάλα και θριάμβους.

Μα οι θεοί τα γκρέμισαν όλα.

Και τώρα, της πατρίδας σου το χώμα σε σκεπάζει,
τιμημένον απ' όλους.

Ω, πόσο σ' αγάπησα, Δίω!

ΠΛΑΤΩΝ

Εκδόσεις
ΚΑΛΕΝΤΗ

Μαυρομιχάλη 5 (Α' όροφος)

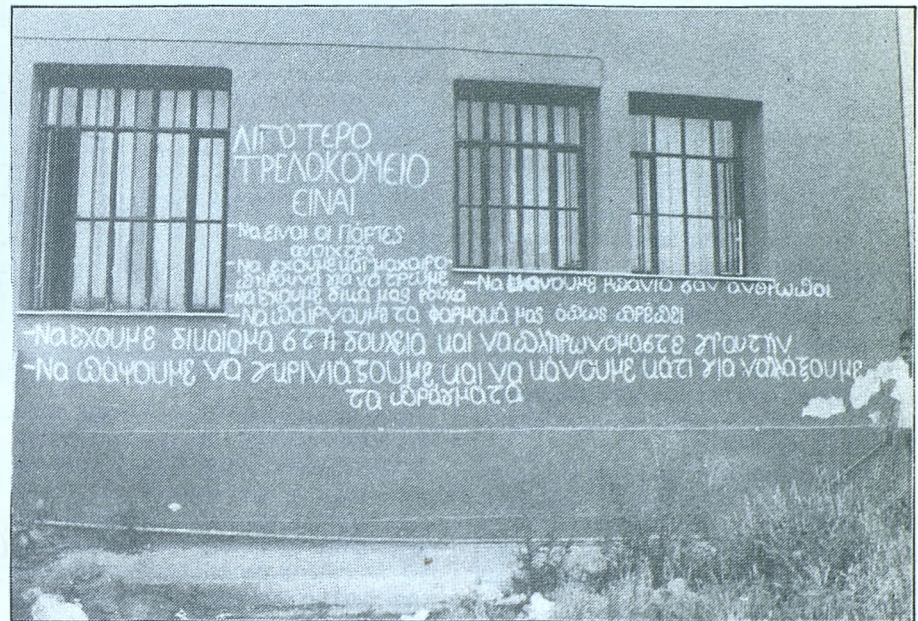
Τηλ. 36.23.553

106 79 ΑΘΗΝΑ

ΔΑΦΝΙ- Ο ΚΑΘΡΕΦΤΗΣ ΜΙΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

της Λήδας Καζαντζάκη

Το Δαφνί άνοιξε για δεκαπέντε μέρες τις πύλες του σε μια πρώτη προσπάθεια σπάσιμου του τείχους της απομόνωσης μεταξύ του «έξω» και του «μέσα» κόσμου. Το φεστιβάλ που διοργανώθηκε από «υγιείς» και «μη» και εντάσσεται στα πλαίσια ενός ευρύτερου προγράμματος αποασυλοποίησης που εφαρμόζεται σε ένα από τα τμήματα του ψυχιατρείου, δεν βρήκε την απήχηση που αναμενόταν στους έξω, παρ' όλα αυτά έγινε μια αρχή. Το ΑΝΤΙ βρέθηκε εκεί και κατέγραψε μερικές από τις σημαντικότερες εμπειρίες.

Καμιά πινακίδα δεν σηματοδοτεί τον δρόμο για τον προορισμό μας. Οι ταμπέλες ελληνικές και ξενόγλωσσες που ξεπροβάλλουν παντού στη λεωφόρο Καβάλας οδηγούν τον επισκέπτη προς το μοναστήρι, το κάμπινγκ ή το φεστιβάλ κρασιού.

Το θλιβερό κτιριακό συγκρότημα βαμμένο σε χρώμα ώχρα και κτισμένο στην πλαγιά ενός καταπράσινου λόφου θυμίζει από μακριά στρατώνα.

Μόνο όταν πλησιάσει κανείς κοντύτερα αναγνωρίζει ευκρινώς την επιγραφή στο τοιχάκι της πύλης: «Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Αττικής».

—«Τρίτο δρόμο αριστερά και όλο ευθεία», απαντά ο φύλακας στην ερώτησή μας για το πού γίνεται το φεστιβάλ, αφού πρώτα ρίξει μια επαγγελματική ματιά στο εσωτερικό του αυτοκινήτου.

Όμως υπήρχαν κι άλλες ματιές στην είσοδο κι ήταν αυτές που ξαφνικά οριοθετούσαν το χώρο. «Θαμπές» θα ήταν ίσως μια κοινή έκφραση που θα μπορούσε να τις χαρακτηρίσει φιλικές, λιγότερο φιλικές αλλά ποτέ ζωηρές.

Μορφές πρόωρα κυρτωμένες, ντυμένες με ρούχα ξεθωριασμένα από το χρόνο συχνά βρώμικα ή σχισμένα ακόμα και

χωρίς παπούτσια, μας διαγράφουν τη διαδρομή.

Εικόνες ψυχιατρικής στην Ελλάδα του 1989, συγκεντρωμένες σε ένα χώρο που ακόμα και σήμερα συνεχίζει να παραμένει στιγματισμένος για τους «έξω», τυλιγμένος σε ένα πέπλο ασαφούς φόβου και προκαταλήψεων. Το ξέχασμά του μοιάζει να αποτελεί προϋπόθεση για την εξασφάλιση μιας ψευδαισθήσης ομαλότητας στη ζωή των «άλλων», για το κουκούλωμα των κοινωνικών προβλημάτων που δεν έχουν ακόμα λυθεί.

Στην είσοδο του κτιρίου, όπου στεγάζεται ένα από τα τμήματα ανδρών μας καλωσορίζει η Παναγιώτα Μπουρή τελοϊόφοιτος της κοινωνιολογίας στην Πάντειο και μια από τις δύο εθελόντριες Ελληνίδες που λαμβάνουν ενεργά μέρος στο πρόγραμμα αποασυλοποίησης του τμήματος αυτού στο οποίο εντάσσεται και το φεστιβάλ.

Αποτελεί ένα από τα καίρια σημεία του προγράμματος που εφαρμόζεται εδώ και 8 μήνες υπό τη διεύθυνση του ψυχιάτρου Χ. Βαρουχάκη διευθυντή του τμήματος εδώ και 8 μήνες από μια 5μελή ομάδα ψυχολόγων, κοινωνιολόγων και κοινωνικών λειτουργών από την Τεργέστη, σε συνεργασία με άλλους δυο Έλληνες ψυχιά-

τρους και 2 εθελόντριες.

Το πρόγραμμα που χρηματοδοτείται κατά 55% από τα κοινωνικά ταμεία της ΕΟΚ και κατά 45% από το ελληνικό δημόσιο βασίζεται στις αρχές της δημοκρατικής ψυχιατρικής που έθεσε το '63 ο ψυχίατρος Φράνκο Μπαζάλια. Στόχος του η δομική αναμόρφωση των ιδρυμάτων και η δημιουργία κατάλληλων συνθηκών για τη σταδιακή επανένταξη των «ψυχικά αρρώστων» στο κοινωνικό σύνολο.

Στην Τεργέστη απ' όπου προέρχεται η ομάδα ο αποϊδρυματισμός έχει ήδη υλοποιηθεί. Η θεραπεία γίνεται όχι σε ψυχιατρικό νοσοκομείο αλλά σε κέντρα ψυχικής υγείας που λειτουργούν επί 24ώρου βάσεως και σε διαμερίσματα μέσα στην πόλη για τις χρόνιες περιπτώσεις. Εξάλλου στην Ιταλία λειτουργούν από χρόνια οι ενδιάμεσες δομές, η αποκεντρωμένη δηλαδή θεραπεία στον τόπο όπου ζει ο ασθενής.

Για την ελληνική πραγματικότητα, όπου η εξωνοσοκομειακή περίθαλψη «ψυχικά αρρώστων» —με ελάχιστες εξαιρέσεις— αποτελεί μακρινό ακόμα όνειρο και η συγκέντρωση εξουσιών στην Αθήνα καθημερινότητα, ο στόχος μοιάζει ίσως μεγαλεπίβολος.

● Το «Δαφνί» θυμίζει περισσότερο αποθήκη «ασθενών» παρά κλινική.

2.900 «ψυχικά άρρωστοι» (σχιζοφρενείς, διανοητικά καθυστερημένοι, τοξικομανείς αλλά και άποροι) από όλη την Ελλάδα βρίσκονται σήμερα εγκαταστημένοι εκεί, υπό την επίβλεψη μόλις 142 ψυχιάτρων, 5 ψυχολόγων και 10 κοινωνικών λειτουργών.

Άλλες θέσεις δεν προβλέπονται και οι νοσοκόμοι που μέχρι πριν από ένα χρόνο έφεραν την «ειδικότητα» φύλακες ασθενών, δεν διαθέτουν ειδική επαγγελματική κατάρτιση.

«Το άσυλο» δήλωσε στο ANTI ο συμμετέχων στο πρόγραμμα ειδικευόμενος ψυχίατρος Νίκος Παπαζώτος «επεκτείνεται από τις παρυφές του επιστημονικού λόγου έως τις παρυφές του πτωχοκομείου. Όλα αυτά και τίποτα μαζί μας οδηγούν στο αδιέξοδο. Μέσα στο νοσοκομείο - τέρας, ο ασθενής κατηγοροποιείται, πολλές φορές ιδρυματοποιείται και τελικά αυτό αποβαίνει σε βάρος της ανθρωπίνης οντότητάς του».

Η ξενάγηση στο τμήμα επιβεβαιώνει με τον πιο εμφανή τρόπο τα λόγια αυτά. Οι «ασθενείς» με κάποια αξιοπρεπή ενδυμασία σπανίζουν. Το τμήμα αποπνέει ένα μίγμα ανθρωπίνης ακαθαρσίας και καπνιάς.

Οι έγκλειστοι πλένονται κάθε Πέμπτη αφού πρώτα γδυθούν, μπουν στη σειρά και ψεкаσθούν. Τα σεντόνια αλλάζονται την επομένη (!).

Τεράστιοι γυμνοί τοίχοι πλαισιώνουν τα κρεβάτια, που σε πολλά σημεία έχουν προσβληθεί από τη χειμερινή υγρασία. Βιβλία δεν υπάρχουν. Βιβλιοθήκη βρίσκεται μόνο στο τμήμα αποτοξίνωσης —ούτε καν ραδιόφωνο, μόνο μια συσκευή έγχρωμης τηλεοράσεως στον «κοινό» χώρο.

Ένα από τα δωμάτια του υπογείου δεν έχει καν παράθυρα.

Είναι η ώρα μετά από τη χορήγηση των φαρμάκων και πολλοί βρίσκονται ξαπλωμένοι στα κρεβάτια. Αν θα έρθουν στο φεστιβάλ; Μερικοί είναι κουρασμένοι, άλλοι βρίσκουν το κουράγιο και μας ακολουθούν. Ζητούν τσιγάρα και λεφτά. Πιάνουμε την κουβέντα. Μέσος όρος παραμονής στο Δαφνί 10 με 20 χρόνια.

● Σκέφτονται ποτέ να το εγκαταλείψουν; Συνέχεια είναι η απάντηση αλλά χωρίς σπίτι, δουλειά, επαφές με συγγενείς και φίλους, ξεκομμένοι από τις ρίζες τους —μια και πολλοί προέρχονται από επαρχία— μοιάζει ακατόρθωτο. Το άσυλο προσφέρει τουλάχιστον ένα κρεβάτι και ένα πιάτο φαί.

Προχωράμε προς τα έξω. Στον προθάλαμο ακούγεται η νοσοκόμα να παραπονιέται γιατί πρέπει να κλείσει την πόρτα. Μετά από οκτώ μήνες οι γιατροί θέλουν να την ξανακλείσουν παρότι είναι γνω-

«Ο ψυχίατρος δραπετεύει από το άσυλο μόλις βρει μια ευκαιρία ακριβώς όπως προσπαθεί να δραπετεύσει από αυτό ο άρρωστος. Αλλά για τον ψυχίατρο είναι δυνατόν κάτι τέτοιο ή μάλλον κύρια δραστηριότητά του είναι η προσπάθεια να δραπετεύσει από το άσυλο, μια δραστηριότητα πλήρως δικαιολογημένη υπό την έννοια του να αφοσιωθεί σε ασχολίες πιο ικανοποιητικές ή κερδοφόρες, ενώ για τον έγκλειστο η φυγή σημαίνει έγκλημα, τιμωρία, θάνατο. Γιατί η δημόσια ασφάλεια δεν κυνηγά τον γιατρό που δραπετεύει από το νοσοκομείο όπου θα έπρεπε να δουλεύει με τον ίδιο τρόπο που καταδιώκει τον έγκλειστο που δραπετεύσει για να αποφύγει την καταστροφή του».

Φράνκο Μπαζάλια

στό ότι κανείς από τους ασθενείς δεν έφυγε τις ώρες που παραμένει ανοικτή. Το προσωπικό μοιάζει διχασμένο σε αυτή τη διαμάχη γιατί η ευθύνη είναι τεράστια. Ένα μέλος της ιταλικής ομάδας προσπαθεί να κατευνάσει τα «πνεύματα». Η Chiara Strutti μας πλησιάζει και την ρωτάμε αν υπάρχουν αντιδράσεις; «Ναι. Αλλά είναι φυσικό. Το άσυλο αυτό, καθαυτό είναι μια αντίδραση. Σημασία έχει να βγουν τα προβλήματα στην επιφάνεια. Ο διάλογος είναι ζωή».

«Είμασταν ξένοι, χρηματοδοτούμαστε από την ΕΟΚ και όπως ξέρετε στο άσυλο δεν υπάρχει πληροφόρηση αλλά κουτοπολιό» παρεμβαίνει ένα άλλο μέλος της ομάδας, η Κάρμεν Ρολλ, Γερμανίδα νοσοκόμος με ειδική κατάρτιση που εργάστηκε επί τρία χρόνια στο Ψυχιατρείο της Θεσσαλονίκης.

«Παρ' όλα αυτά», προσθέτει «η συνεχής παρουσία μας εδώ είχε θετικά αποτελέσματα, το προσωπικό είναι πολύ συνεργάσιμο. Διότι στόχος μας ήταν η παρεμπόδιση της απλής εισαγωγής ξένων τεχνικών στην Ελλάδα. Εμείς συμφωνήσαμε να παράσχουμε τεχνική βοήθεια συνεργαζόμενοι με τους Έλληνες διαρκώς αντιμετωπίζοντας μαζί τις συγκεκριμένες καταστάσεις και την ελληνική πραγματικότητα».

«Υπάρχει εδώ και το ιεραρχικό πρόβλημα» προσθέτει η Chiara Strutti. «Οι νοσοκόμοι πρέπει να μάθουν σιγά-σιγά ότι όλοι εδώ μέσα έχουν δικαίωμα να πουν τη γνώμη τους. Σε αυτό συντελεί και η έλλειψη παιδείας. Παρ' όλα αυτά το τμήμα αυτό δέχθηκε και τόσο ο Διευθυντής του όσο και το Δ.Σ. ήξεραν ότι τα παλαιά "σχήματα" θα υποστούν κρίση.

Πάντως δεν μπορούμε παρά να είμαστε αισιόδοξοι. Διότι η δουλειά μας είναι μια δουλειά που δεν σταματά ποτέ,

μοιάζει με τη δουλειά του μυρμηγκιού. Ξεκινάμε από την αρχή, ξαναφτιάχνοντας, όπως συνηθίζουμε να λέμε, την ιστορία των ανθρώπων αυτών. Βελτιώνοντας την καθημερινότητα, δίνοντας τους για παράδειγμα ξανά το δικαίωμα να τρώνε με πιάτα και μαχαιροπήρουνα και όχι με κουτάλια, θέτοντας ξανά με καινούργιες βάσεις το όλο ζήτημα της ελευθερίας. Και φυσικά εδώ εντάσσεται το άνοιγμα της πόρτας. Εδώ συσπειρώνεται και όλη η αντίδραση με το δικαιολογητικό ότι εσείς ανοίγετε εσείς είστε υπεύθυνοι για τη φασαρία που μπορεί να προκληθεί.

Διότι το άνοιγμα της πόρτας προϋποθέτει ότι για να μην συμβούν ατυχήματα, πρέπει να είναι κανείς δίπλα στον ασθενή. Όταν είσαι μαζί του βλέπεις τα πράγματα διαφορετικά και ξεκινά μια εντελώς νέα διαδικασία. Για να βγει έξω χρειάζεται ρούχα, για να έχει ρούχα πρέπει να βρεθεί ο κατάλληλος τρόπος. Όταν κινηθεί έξω από το άσυλο αποκτά άλλες ανάγκες, τις ανάγκες που έχει κάθε πολίτης. Ζητά για παράδειγμα λεφτά, όποιος εργαζόταν πριν πρέπει να του χορηγηθεί σύνταξη, στους άνεργους πρέπει να βρεθεί δουλειά, όταν βρουν δουλειά, χρειάζονται σπίτι.

Παράλληλα αρχίζει η συνεργασία με το προσωπικό, η πληροφόρηση μέσω σεμιναρίων όπως αυτά που διοργανώθηκαν τους μήνες αυτούς, οι συζητήσεις και η εφαρμογή των νέων μεθόδων στην πράξη».

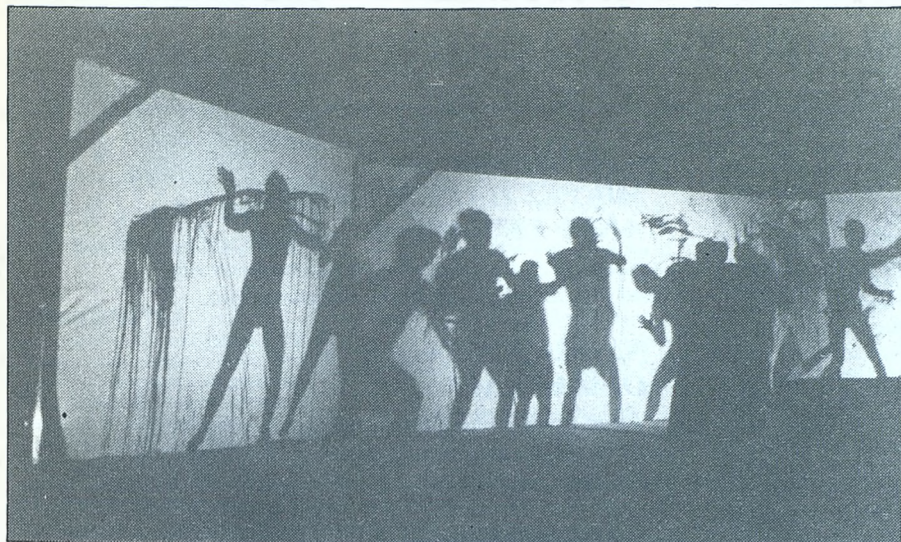
● Πιστεύετε ότι οι αντιδράσεις αποτελούν φαινόμενο ελληνικό;

«Όταν προτείνει κανείς μια τέτοια δουλειά, πάντα έρχεται η απάντηση, ότι δεν ταιριάζει με τη νοοτροπία της χώρας, τη γαλλική, τη γερμανική, την ελληνική κ.ο.κ. Εγώ νομίζω ότι ένα τέτοιο έργο δεν έχει καμιά απολύτως σχέση με τη νοοτροπία του κάθε λαού. Πρόκειται για την ιδρυματική νοοτροπία που δυσκολεύει τη συνεργασία στη Γερμανία, τη Γαλλία, την Ελλάδα παντού. Αυτό θέλω να τονίσω».

Στη «νοοτροπία» αυτή φαίνεται πάντως να έχουν προσαρμοσθεί πλήρως και οι ψυχίατροι του ιδρύματος. Η παρουσία τους τη διάρκεια της ημέρας συνοψίζεται —με ελάχιστες εξαιρέσεις— σε μερικές ώρες η επαφή με τους ασθενείς συρρικνώνεται στην καταγραφή φαρμάκων.

Η ευθύνη για το τμήμα των ανδρών μοιάζει όλες αυτές τις μέρες να βαρύνει αποκλειστικά τους ώμους ενός ειδικευμένου γιατρού για 100 περίπου ασθενείς, και φυσικά τα μέλη της ομάδας. Στην διάρκεια της συζήτησης γίνεται αισθητή η οικειότητα που έχει αναπτυχθεί μεταξύ των «εγκλειστών» και των μελών, η επιταχτική ανάγκη τους για ανθρώπινη επαφή, για κουβέντα. Στο Δαφνί ας σημειωθεί δεν υπάρχει ούτε ένας ψυχαναλυτής.

● Το φεστιβάλ

Σκηνή από το θεατρικό έργο «Πεθαίνω σε χώρα» που παρουσίασε η Ομάδα Τοξικομανών - Αλκοολικών στο Φεστιβάλ.

Κατευθυνόμαστε προς το στάδιο. Η Αλίκη Καγιαλόγλου έχει αρχίσει ήδη να τραγουδά, τη συνοδεύει με το ντέφι ένα μέλος της μουσικής ομάδας του νοσοκομείου. Οι άλλοι χορεύουν και σιγοντάρουν από κάτω.

Το φεστιβάλ που διοργανώθηκε από την ιταλική ομάδα, την ομάδα πρωτοβουλίας εργαζόμενων στο Ψ.Ν.Δ. και μια Ομάδα Εθελοντριών Πολιτών με την έγκριση και κάποια οικονομική ενίσχυση του παλαιού Δ.Σ. είχε σαν κύριο στόχο του «να σπάσει την απομόνωση του χώρου, που βρίσκεται μακριά από την πόλη, να γκρεμίσει τον τοίχο ανάμεσα στον μέσα και τον έξω κόσμο, να γίνει μια συνεύρεση, μια πρώτη επαφή» μας λέει η Παναγιώτα Μπουρή.

Για το λόγο αυτό στήθηκε ένα φεστιβάλ ποιότητας, προσκαλέστηκαν καλλιτέχνες με κάποιο κύρος.

Παρά το γεγονός ότι η απουσία των «έξω» που μετριόνταν στις περισσότερες εκδηλώσεις στα δάχτυλα ήταν κάτι παραπάνω από αισθητή, όπως και η απουσία των ψυχιάτρων —με εξαίρεση τους δύο υπεύθυνους για το τμήμα αποτοξίνωσης, το οποίο και συνεργάζεται στο πρόγραμμα— η επίδρασή του πάνω στους «ασθενείς» φάνηκε να υπερνικά προς στιγμή τη βιοχημεία.

«Δεν είμαστε υπέρ της εργασιοθεραπείας» δήλωσε η Chiara Strutti στο ANTI «είμαστε υπέρ του δικαιώματος για δουλειά και διασκέδαση».

Η δραστηριοποίηση των τροφίμων του Ψυχιατρείου στη διοργάνωση του φεστιβάλ, η απασχόληση τριών από αυτούς στο νέο πλυντήριο αυτοκινήτων που φτιάχθηκε με έξοδα του προγράμματος, ως τακτικούς μισθωτούς, η αναμόρφωση της τραπεζαρίας και η προγραμματιζόμενη δημιουργία ξενώνα σταδιακά χωρίς νυχτερινό προσωπικό μέσα στο ίδρυμα

για τη στέγαση και την αποϊδρυματοποίηση πέντε ανδρών και γυναικών αποτελούν μερικά από τα επιτεύγματα του προγράμματος που σκιαγραφούν αχνά μόλις την πορεία προς την αποασυλοποίηση.

Η υλοποίησή της όμως στην Ελλάδα θα απαιτήσει πολλούς αγώνες ακόμα ενάντια στο ίδρυμα-τέρας, στη νοοτροπία του για χειραγώγηση αντί για κατανόηση και καταστολή αντί για θεραπεία της «ψυχικής αρρώστειας» και τη δημιουργία όντων χωρίς ταυτότητα, ανίκανων να αναγνωρισθούν πλέον από την κοινότητα ως ισότιμα μέλη της.

Το τμήμα όπου εφαρμόζεται το πρόγραμμα αποτελεί ακόμα και αν επιτύχει μια σπίθα μέσα στην αποτεφρωμένη γη του Δαφνίου. Η ιταλική ομάδα αναμένει την έγκριση της ελληνικής κυβέρνησης για την παράταση της παραμονής στο ίδρυμα για ένα ακόμα χρόνο, γεγονός που ίσως να παρότρυνε και άλλα τμήματα προς συνεργασία, γεγονός απαραίτητο για την εδραίωση του προγράμματος. Το επόμενο φεστιβάλ προτίθενται να το διοργανώσουν στο Ηρώδειο.

Η σπίθα που άναψε τώρα στο Δαφνί πρέπει πάση θυσία να διατηρηθεί αναμμένη και να εξαπλωθεί. Διότι ας μην ξεχνάμε: τα προβλήματα που συντελούν στη διαμόρφωση του προσώπου του Ψυχιατρικού Νοσοκομείου Αττικής, η έλλειψη αποκέντρωσης, παιδείας, ολοκληρωμένης κοινωνικής περιθαλψής σωστής πληροφόρησης με αποτέλεσμα την δημιουργία προκαταλήψεων και των περιθωριοποίησης του «διαφορετικού», αποτελούν τα στοιχεία που συνθέτουν και το τέρας-Αθήνα. Ας μην ξεχνάμε ότι τα προβλήματα στο Δαφνί είναι και δικά μας προβλήματα.

«Η ψυχιατρική είναι ο καθρέφτης μιας κοινωνίας».

Η ΝΕΑ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ

Η ΕΚΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΑΧΕΛΩΟΥ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΙΝΑ • ΧΡΟΝΟΣ ΚΙ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ • ΟΡΓΑΝΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ
• ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ • ΑΡΠΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ '89

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΑΧΕΛΩΟΣ

Μιχάλης Μοδινός: Εκτρέποντας τον Αχελώο.
Γιώργος Πολίτης: Οδοιπορικό στην περιοχή των έργων.

Μαρτίνος Γκαίτλιχ: Οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις της εκτροπής.

ΚΙΝΑ

Μιχάλης Μοδινός: Το μεγάλο άλμα προς τα πίσω.

Δήμος Τσαντίλης: Τα κινεζικά των σινολόγων.

Δημήτρης Παπαϊωάννου: Το τέλος του παλιού κόσμου.

ΕΚΛΟΓΕΣ

Γιώργος Ριζούλης: Όταν πετυχαίνουν το σκοπό με λάθος μέσα.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Ηλίας Ευθυμίουπουλος: Το οικολογικό φεστιβάλ της Λίλλης.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Θανάσης Βαλαβανίδης: Τοξικά κι επικίνδυνα απόβλητα

Σπύρος Παπαρηγορίου: Το «καθαρό» αυτοκίνητο

Σπύρος Ψύχας: Βάσεις και σκουπίδια στο Ακρωτήριο Χανίων

ΓΕΩΡΓΙΑ

Π.Α. Γεράκης: Οργανικές καλλιέργειες

**ΓΡΑΦΤΕΙΤΕ
ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ
ΣΤΟ
ANTI**

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

βιβλία για το καλοκαίρι

Τρούμαν Καπότε **ΜΟΥΣΙΚΗ** **ΓΙΑ ΧΑΜΑΙΛΕΟΝΤΕΣ**

Μια κυρία που παίζει πιάνο για χαμαιλέοντες, ιστορίες μυστηρίου, μοιραίες σχέσεις. Ένας ασυναγώνιστος Καπότε.

Γιόζεφ Ροτ **ΤΟ ΣΥΝΑΞΑΡΙ** **ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΟΤΗ**

Μπορούν να γίνουν θαύματα στις θολές ατμόσφαιρες του αλκοόλ; Ο Ροτ λέει ένα αριστουργηματικό ναι!

Πόλυ Μηλιώρη **ΟΙ ΑΝΤΡΟΥΛΕΣ**

Ένα καπελάδικο στην Ερμού, πέντε αδερφές, οι τέσσερις ανύπαντρες, η ζωή τους.

Κάρμεν Γιέρα Μοράδια **Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΖΟΡΖΕΤ**

Ταξίδια, ίντριγκες, και ο σκανδαλώδης έρωτας ενός λιβανέζου πρίγκιπα με τη Ζορζέτ.

Αντόνιο Ταμπούκι **ΜΙΚΡΕΣ ΠΑΡΕΞΗΓΗΣΕΙΣ** **ΑΝΕΥ ΣΗΜΑΣΙΑΣ**

Παράξενες ιστορίες που ισορροπούν ανάμεσα στο μυστήριο και τα ανθρώπινα όρια.

Ναπολέον Λαζάνης **ΟΙ ΨΑΡΑΔΕΣ**

Ένας πρωτότυπος συγγραφέας που μέσα από το μύθο ανιχνεύει τα όρια της φαντασίας και της γραφής.

Στέλιος Φώκος **ΧΡΟΝΙΚΟ ΜΙΑΣ ΒΡΑΔΙΑΣ**

Απόηχοι επαρχιακής πόλης, το μυστήριο και η αποξένωση της μεγαλούπολης, ο έρωτας, οι πικρές διαψεύσεις των ονείρων.

Αγγελική Βόρνινγκ **Η ΚΟΛΟΣΣΑΙΑ ΑΦΡΟΔΙΤΗ**

Πέντε ιδιόρρυθμα αντισυμβατικά άτομα σ' ένα δίχτυ απ' το οποίο δύσκολα θα ξεμπλέξουν.

«ΣΤΟΥ ΓΚΟΒΟΣΤΗ»

Διαλέξτε την παρέα
για τις διακοπές σας.

«ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ»
Ζωοδόχου Πηγής 21 - Τηλ.: 361 54 33

ΤΑ ΑΝΤΙΜΕΤΡΑ

● Από τον Αντιπρόεδρο κ. Ν. Στάπα —που παραιτήθηκε στο μεταξύ— πήραμε την επιστολή που ακολουθεί και αναφέρεται σε δημοσίευμα του προηγούμενου τεύχους μας. Η επιστολή αυτή, είχε σταλεί και καταχωρηθεί και στον ημερήσιο Τύπο:

Κύριε Διευθυντή,

Στο σημερινό τεύχος του περιοδικού σας (σελίδα 23) αναμένετε πάλι την φημολογία για τα συστήματα αυτοπροστασίας των Νέων Μαχητικών Αεροσκαφών της Πολεμικής Αεροπορίας και υποστηρίζετε ότι «στο υπουργείο Εθνικής Άμυνας του κ. Χαραλαμπίδου, μεθοδεύονται διάφορες επικερδείς για τους μεσάζοντες συμβάσεις της «τελευταίας στιγμής» όπως η αγορά των Ηλεκτρονικών Αντιμέτρων για τα Νέα Μαχητικά Αεροσκάφη».

Παρά το γεγονός ότι σας έχω ενημερώσει τηλεφωνικά για το πώς ακριβώς έχει το θέμα, εσείς, ως περιοδικό, εξακολουθείτε να επιμένετε αγνοώντας την μια και μοναδική αλήθεια που σας μετέφερε ο υπεύθυνος Αρχηγός ΓΕΑ. Για τελευταία φορά σας κάνω γνωστό ότι, καμιά απόφαση δεν έχει ληφθεί για το θέμα αυτό και κατά μείζονα λόγο,

καμιά σχετική προμήθεια δεν έχει δρομολογηθεί όπως επιμένει να πιστεύει το δημοσίευμα.

Συμπληρωματικά σας κάνω γνωστό ότι ουδεμία απόφαση συλλογικού οργάνου της Π.Α. έχει ληφθεί για τα Συστήματα Αυτοπροστασίας. Την στιγμή αυτή, το μόνο που έχει ολοκληρωθεί είναι το πρακτικό ειδικής επιτροπής που συνεστήθη στο ΓΕΑ τον Φεβρουάριο του 1988 με αντικείμενο την τεχνοοικονομική αξιολόγηση των προσφορών που έχουν υποβληθεί. Από το σημείο αυτό, ως στο σημείο των συλλογικών αποφάσεων από τα νόμιμα όργανα του ΓΕΑ και σε συνέχεια από την Πολιτική Ηγεσία του υπουργείου Εθνικής Άμυνας, η απόσταση είναι πολύ μεγάλη.

Για το έργο αυτής της πολυπληθούς επιτροπής μπορώ να σας πω, ότι συνίσταται στην αξιολόγηση ενός ευρέως φάσματος προσφορών με γνώμονα την μεγιστοποίηση της Ελληνικής συμμετοχής, το μικρότερο δυνατό τελικό κόστος και φυσικά την ικανοποίηση των επιχειρησιακών απαιτήσεων που υπαγορεύουν τα σχέδια της Π.Α.

Κατά συνέπεια ο θόρυβος που συντηρείται κατά καιρούς δεν αποβλέπει στην πληροφόρηση της κοινής γνώμης αλλά αντιθέτως υπηρετεί αδιαφανή συμφέροντα και το μόνο που προσφέρει είναι να συντελεί στην παραπληροφόρηση.

Περιμένω να δημοσιεύσετε την επιστολή μου αυτή, σε αποκατάσταση της αλήθειας που τόσο βάνουσα διαστρεβλώσατε.

Αθήνα 30 Ιουνίου 1989

Με εκτίμηση

Αντιπρόεδρος
Νικόλαος Στάπας

ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΑ

● Την αντίθεσή του στο άρθρο του Γ. Σχίζα του τεύχους της 2/6 παραθέτει στο γράμμα που ακολουθεί ο Δημοσθένης Βεργής εκ μέρους του Δημοκρατικού Οικολογικού Κόμματος

Το πικρόχολο άρθρο «Οικολόγοι και εκλογές» του συνεργάτη (;) σου Γ. Σχίζα της 2/6 αποδεικνύεται βλαβερό και λάθος. Βλαβερό γιατί μέσα από μια μισαλλόδοξη στάση αλλά και αντιφατικές (λόγω αμηνίας;) κρίσεις δεν αφήνει κανένα οικολογικό σχήμα που να μην το ευτελήσει. Λάθος, γιατί η επιτυχία (ανέλπιστη) για τους οικολόγους-εναλλακτικούς, αλλά ακόμα και για τους «αφελείς-χορτοφάγους» του ΟΙΚΙΠΑΝ όπως τους ονομάζει, ήρθε να διαφεύσει και την γκρίνια αλλά και την κακεντρέχεια του κυρίου Σχίζα. Ένα τέτοιο άρθρο, δύο εβδομάδες πριν τις εκλογές, δεν εξυπηρετεί σε τίποτε, διότι και η δήθεν πληροφόρηση που επιχειρεί είναι λανθασμένη. Ο κύριος Σχίζας αντλεί τις πληροφορίες του από κουτσομπολιά του τύπου «ποιος ήρθε και ποιος έφυγε» και έχει και την απαίτηση να αρθρώνει δήθεν πολιτικό λόγο, στηριγμένο πάνω σε όλα αυτά. Αν κατ' αυτόν οι Εναλλακτικοί-Οικολόγοι είναι ανώριμοι για εκλογική αναμέτρηση, γιατί δεν τους βοηθάει κι ο ίδιος να ωριμάσουν; Αν κάποιο μέλος του ΔΟΚΕ πήγε στην Άμεση Δημοκρατία του κύριου Γλέζου, αυτό τι σχέση έχει με το ΔΟΚΕ, και τι ξέρει για την οικολογική εφημερίδα που εκδίδει το ΔΟΚΕ ο κύριος Σχίζας; Μήπως την έχει διαβάσει ποτέ, ή ασχολείται μόνο με φωτογραφίες προέδρων και προσωπικοτήτων; Τέτοιες ενέργειες όμως χαρακτηρίζουν αποκλειστικά κουτσομπόλες της γειτονιάς, κι όχι σοβαρούς δημοσιογράφους, ή επιστήμονες.

Και γιατί, αλήθεια κόπτεται ο κ. Σχίζας για την χάραξη διαχωριστικών γραμμών; (Που την κάνουν δυσδιάκριτη οι οριακές δυνάμεις του χώρου ΕΑΣ, ΡΗΣΗ, ΚΚΕ εσ. Αν. Αρ.). Τι τον νοιάζει αυτόν; Μήπως θέλει να μπει ο καθένας στο κουτάκι του, και να δηλώσει την ετικέτα του, για να μπορεί να του βγει ο φάκελος; Εάν ο ρόλος του κ. Σχίζα είναι να φακελώσει τις ανένταχτες δυνάμεις του χώρου τότε τον πληροφορούμε πως δεν κάνει ούτε για ...τοπογράφος γιατί έβγαζε λάθος τοπογραφικό του χώρου αυτού, και τη στιγμή αυτή βέβαια μετά τις εκλογές θα κάνει τις εκτιμήσεις του, και θα κοιτάει που να προσχωρήσει...

Γιατί δεν μας λέει αιφνης, αφού ανήκει στην συντακτική ομάδα της «Νέας Οικολογίας» που οι μετέχοντες σε αυτήν την ομάδα ψήφισαν τους εναλλακτικούς οικολόγους, τους οποίους άλλοστε και υποστήριξαν; Ανεξάρτητα από την κοινή αριστερή προέλευση;

Και τέλος πάντων αν έχουμε να κάνουμε με υβρίδιο οικολογίας και πολιτικής, ας μάθει ο «καθαρόαιμος» κ. Σχίζας πως μερικά υβρίδια όπως αυτά του καλαμποκιού είναι χρησιμότερα από τις ξερές κουκουρούζες της πολιτικής που μεταχειρίζεται ο ίδιος, και πως το υβρίδιο αυτό μπορεί να προχωρήσει εναλλακτικά (δηλαδή ελλειπτικά κι όχι δογματικά όπως ο ίδιος θα ήθελε) και με τους ίδιους, και με άλλους ανθρώπους (αλλά όχι σαν κι αυτόν ρυπαρογράφο) και πάνω στις ίδιες βάσεις, αλλά και σε παραπλήσιες, προπαντός με καλή πίστη και δίχως ανώφελες γκρίνιες και μεμψιμοιρίες.

ΥΓ.: Περιμένουμε με ...αγωνία τις μετεκλογικές τοποθετήσεις και εκτιμήσεις του εν λόγω οικο-γκρινιάρη, για να

Για νέους

horizon
ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ 89
Πάμε κάθε εβδομάδα

«Όνειρα... ευκαιρίας»

★ ΙΣΠΑΝΙΑ ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ 19 Μέρες
★ ΙΤΑΛΙΑ (αεροπλάνο) 8 Μέρες

Προσφορά
Στην ΙΤΑΛΙΑ
8 Μέρες
62.000

★ ΙΤΑΛΙΑ (ΕΛΒΕΤΙΑ)
★ ΒΟΥΔΑΠΕΣΤΗ - ΒΕΝΝΗ
★ ΜΟΝΑΧΟ - ΒΕΝΕΤΙΑ
★ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ

horizon **Και**

ΑΘΗΝΑ Νίκης 14 Τηλ. 32.33.144
ΖΑΚΥΝΘΟΣ Λαμβάρδου 14
Τηλ. 0695/25314

ΟΕΚΩΟΓΗ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ
καραολη & δημητρίου 12
152 32 χαλανδρι
τηλεφ. 68.13.222
ΚΩΝΣΤ. ΑΓΓ. ΒΛΑΧΟΣ

δούμε και τι υπόσταση θα αποκτήσει ο «χώρος» μέσα από την «διαυγή» του κριτική.

Δημοσθένης Βεργής
για το ΔΟΚΕ (Δημοκρατικό Οικολογικό Κόμμα Ελλάδος)

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΑ

● Από την Μαριλένα Κασσιμάτη, πήραμε το ακόλουθο γράμμα-απάντηση, στον Δημ. Δεληγιάννη:

Αγαπητό ANTI,
Ο διάλογος για το βιβλίο των Αφορισμών του Μπουζιάνη παίρνει πια διαστάσεις αυτοδιαφήμισης... Ενώ εγώ προσωπικά δε θα τολμούσα να απασχολήσω ξανά τη στήλη σου —ύστερα μάλιστα από την ικανοποιητική απάντησή σου κ. Α. Ξύδη στο τ. 405— μια και θεώρησα το θέμα που είχε απασχολήσει βιβλιοκριτικά τον εικαστικό σου κριτικό λήξαν. Έρχεται όμως ο Δημήτρης Δεληγιάννης (εφεξής Δ.Δ.) που αντί να αποταθεί στον ίδιο τον κ. Ξύδη ο οποίος και ορθώς τον θεωρεί υπεύθυνο έκδοσης, μια και στο εσώφυλλο του βιβλίου μεταξύ των πολλών άλλων ιδιοτήτων του φέρει και αυτήν του επιμελητού, αποφασίζει να στρέψει τα πυρά του προς εμένα. Και αυτό όμως θα το αντιμετωπίσω, γιατί ως θαυμάστρια του Μπουζιάνη —στη μνήμη του οποίου εγώ τουλάχιστον δε θέλω να ασχημονώ— επιθυμώ να απαντήσω πρώτα με έναν αφορισμό του: «Καλύτερα σκυλί δαγκανιάρικο, παρά ηλίθιο βόδι».

Απαντώντας σε όσα ο Δ.Δ. αναφέρει:

1) «Συνδημιουργοί» της έκδοσης δεν υπήρξαμε σε καμιά απολύτως στιγμή. Ας μας πει τέλος πάντων ο Δ.Δ. πότε ακριβώς έλεγε την αλήθεια: Στις 12.2.89 στο ΒΗΜΑ, όπου σε μια προδημοσίευση των «Αφορισμών» γράφει: «Για την έκδοση συνεργαστήκαμε με την ιστορικό της τέχνης Μαριλένα Ζ. Κασσιμάτη που μετέγραψε το γερμανικό χειρόγραφο και το μετέφρασε στα ελληνικά (υπογράμμισε δική μου) ή στο ANTI τ. 408 όπου με θέλει «συνδημιουργό» που «παρακολούθησε μέχρι τέλους την επεξεργασία του βιβλίου», παραθέτοντας ως επιχείρημα ότι αυτή γινόταν «ελάχιστα μέτρα από το γραφείο μου στην Εθνική Πινακοθήκη». Αν ήξερε ο Δ.Δ. πόσα πράγματα συμβαίνουν λίγα μέτρα από το γραφείο μου που δεν γνωρίζω, δεν θα επικαλούνταν τέτοια αφελή επιχειρήματα. Άρα ο Δ.Δ. δέχεται σε χρόνο ανύποπτο, όταν

δηλ. πίστευε ότι θα έδρεπε προσωπικές δάφνες από τη προδημοσίευση στον τύπο και πριν αρχίσει η βιβλιοκριτική, ότι η συνεργασία μας περιοριζόταν στη δική μου μεταγραφή και μετάφραση κάτι που επεδίωκε φυσικά. Αφού λοιπόν «δημιούργησε» επί του ατυχούς Μπουζιάνη και η κριτική είδε τα αποτελέσματα, στρέφει τα άσφαιρα βέβαια πυρά του εναντίον μου που έφερα και το κύριο βάρος της εργασίας.

2) Και κλείνοντας, ολίγα περί της περιφρόνησης ταμπакιέρας, περί της οποίας ο Δ.Δ. παρά τη φιλολογική σάλτσα της απάντησής του, δεν μας λέγει ουδέ γυρ: Για την παράληψη δηλαδή ενός αφορισμού σ. χφ. 12 και αντικατάστασή του από άλλον, που πράγματι επισημαίνει για πρώτη φορά ο κ. Ξύδης. Απάντησα ήδη στην πρώτη μου επιστολή ANTI τ. 406, ότι ήταν επικοινωνημένος, άρα απρόσιτος σε κάθε ευσυνειδήτο μεταγραφέα ή μεταφραστή, από άλλον, αυτόν που είχα εγώ στα χέρια μου φωτοτυπημένο. Αν ο Δ.Δ. είχε προσέξει λίγο καλύτερα, θα είχε δει σε μια δεύτερη, καθαρότερη φωτοτυπία που του ζήτησα αρκετά αργότερα από την παράδοση του πρώτου «πακέτου» φωτοτυπιών, αν και φωτοτυπημένη, την επικοινωνημένη στη σ. 35 χφ. αλλά και κάτι μικρά αλλά απολύτως ευανάγνωστα γράμματα του σχολαστικότητας γιου Μπουζιάνη που ανέγραφαν —φευ— γερμανιστί: «Ήταν επικοινωνημένος πάνω από "Είδα παιδιά να παίζουν"» (την αρχή δηλ. του αφορισμού που βρισκόταν από κάτω), στη σ. 12). Αυτό φυσικά δεν θίγει στο ελάχιστο τη «γνησιότητα του χειρογράφου» όπως προκλητικά ισχυρίζεται ο Δ.Δ. Σημειώνω ότι απλώς «αποκολλήθηκε» για τη φωτογράφιση (από τον ίδιο άραγε;) τη λάθος στιγμή, όταν πια η μετάφρασή μου είχε παραδοθεί στο τυπογραφείο. Άλλωστε επικοινωνήσεις και αποκολλήσεις έκανε ο συγγραφέας συχνά στο Τετράδιο, όπως θα όφειλε να είχε παρατηρήσει ο επιμελητής ύλης.

Ηθικόν δίδαγμα: Μην επιχειρείται καμιά έκδοση από τα γερμανικά, αν δεν ξέρετε γερμανικά.

Για μένα το θέμα κλείνει οριστικά εδώ και δεν προτίθεμαι να απαντήσω ξανά εκτός επί θεματος ουσίας.

Ευχαριστώ πολύ για τη φιλοξενία
η «μη συνδημιουργός»
Μαριλένα Κασσιμάτη

Η ΚΤΗΜΑΤΙΚΗ

● Από ομογενή της Αυστραλίας, πήραμε την παρακάτω επιστολή:

Μέσα σε ένα κλίμα πολιτικής έντασης, σε κρίσιμη περίοδο ακυβερνησίας και στο αποκορύφωμα των κυβερνητικών σκανδάλων του τελευταίου χρόνου, ξέσπασε —συμπλήρωμα και έκρηξη— το λεγόμενο «σκάνδαλο» της κτηματικής.

Ο ελληνικός Τύπος (τουλάχιστον στην πλειοψηφία του) μας έδωσε ακόμα μια φορά απτά δείγματα ανευθυνότητας, έλλειψης ενδιαφέροντος και δεοντολογικής σκηνήρας.

Η επιστολή μου δεν έχει σκοπό να συνηγορήσει στο «κυβερνητικών έργων» ούτε να προσπαθήσει να «κουκουλώσει» ίσως κάποιες καταστάσεις.

Απλά θέλει να εντοπίσει ορισμένα σημεία και να —με πραγματική οργή— ρωτήσει τους κρατούντες τον Τύπο αλλά και τους ορίζοντες την πολιτική των κομμάτων αν έχουνε συνείδηση των πράξεών τους.

Αρχικά λοιπόν έχουμε τα γεγονότα:

1. Την εισβολή των Αμερικανών Πρακτόρων στα γραφεία της Κτηματικής στις ΗΠΑ.
2. Την σύλληψη των υπαλλήλων.
3. Τις ανακοινώσεις των εισαγγελικών αρχών των ΗΠΑ.
4. Την φυλάκιση των υπαλλήλων του Ελληνικού Οργανισμού και την διαπόμπευσή τους σαν κοινούς εγκληματίες.

Η αντίδραση του πολιτικού φάσματος της χώρας έδειξε —καθώς και η αντιμετώπιση των γεγονότων από τον Τύπο— όχι μόνο ποταπή υποτέλεια στους Αμερικανούς κάουμπόυδες (γιατί αυτοί με τις κουρσάρες τους μια ζωή σκότωναν μεθυσμένοι αθηναίους και ούτε δικαίωμα είχαμε να τους περάσουμε από δική) αλλά κυρίως ΦΡΙΚΤΗ συμπεριφορά απέναντι στον ΑΠΟΔΗΜΟ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟ και παντελή άγνοια της ελληνικής πραγματικότητας.

Και ορίστε γιατί:
Δεν ενδιαφέρθηκε ο ελληνικός Τύπος ούτε να εξετάσει, ούτε να ελέγξει τα λεγόμενα των αμερικανικών αρχών. Ούτε για την γκαγκστερική έφοδο και συλλήψεις. ΜΑ ΕΔΩ ΜΙΛΑΜΕ ΓΙΑ ΕΛΛΗΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΣ. Για υπαλλήλους ενός κρατικού οργανισμού που από μέσα του υλοποιείται η στεγαστική πολιτική του κράτους από τα τέλη της δεκαετίας του 1920.

Τι είναι τέλος πάντων αυτοί οι υπάλληλοι και ο οργανισμός; Σκουπιδιά; Ή εξλαστήρια θύματα στο βωμό της σκανδαλοθηρίας;

Για ποιον δούλεψαν αυτοί οι υπάλληλοι; Για τον εαυτό τους ή για την Ελλάδα; Είδε κανένας από τους πολιτικούς η τους σκανδαλογραφιάδες που τολμάνε να λένοντάι δημοσιογράφοι, τον απολογι-

σμό του 1988 της Κτηματικής που κατατέθηκε στις 6 Ιουνίου στη Γενική Συνέλευση των μετόχων;

Γνωρίζεται πως από τα 424.436.509.576 δρχ. που είναι οι καταθέσεις στην Κτηματική τα 299.326.443.123 είναι συνάλλαγμα στην δραχμική του έκφραση; Δηλαδή λίγο πάνω από το 70% των καταθέσεων στην Κτηματική Τράπεζα είναι ιδρώτας του απόδημου ελληνισμού και αίμα στα δημόσια ταμεία.

Γιατί το συνάλλαγμα κατατίθεται στο κράτος, στην Τράπεζα της Ελλάδος;

Γνωρίζεται αγαπητοί συμπατριώτες πως ο απόδημος ελληνισμός είναι εκείνος που κρατά την ελληνική οικονομία με τις καταθέσεις του, και όχι τα θαλασσοδάνεια των κυβερνήσεων και το τουριστικό συνάλλαγμα;

Στην Τράπεζα της Ελλάδος βρίσκονται σήμερα τόσα δισεκατομμύρια δολάρια, όσοι και οι κρίκοι της αλυσίδας που δένει τον ελληνισμό της διασποράς, με αυτό τον τόπο της φθοράς, του πολιτικού ορπορτυνισμού, και της φασιστικής νοοτροπίας του ετοιθελισμού.

Που είδατε ΟΛΟΙ σας το σκάνδαλο στις ενέργειες των υπαλλήλων της Κτηματικής που φρόντισαν στα νόμιμα πλαίσια να γεμίσουν τα ταμεία του ελληνικού κράτους με συνάλλαγμα;

Ποια αρρωστημένη φαντασία πίστεψε πως οι υπάλληλοι της Κτηματικής μπορεί να είναι στο άλφα ή το βήτα κόμμα;

Πώς τολμάει να χαρακτηρίσετε σκάνδαλο την πρόσπιση και απόκτηση ή προπαγανδισμό των ελληνικών συμφερόντων;

Αν οι διάφορες μεταπολεμικές κυβερνήσεις έκαναν την Ελλάδα μπορούδελό, αν κατέστησαν τις ελληνικές υπηρεσίες τόπους κηφών και ρουσφετολογικών υποχρεώσεων, είναι ευθύνη ΟΛΩΝ. Και σίγουρα πρέπει να 'ρθει επιτέλους η στιγμή που θα αλλάξει η κατάσταση για ΟΛΟΥΣ.

Για να αλλάξει όμως η κατάσταση πρέπει πρώτα να αλλάξει η ιδία η ελληνική νοοτροπία του βολέματος και της απομύζησης του δημοσίου χρήματος.

Από το να θέλουν κάποιοι ή όλοι όμως να αλλάξει ο τρόπος διοίκησης των κρατικών υπηρεσιών, μέχρι να εφευρισκουμε σκάνδαλα επιζήμια για τον ελληνισμό για καθαρά πολιτικούς λόγους πάει πολύ. Πάει πολύ γιατί εδω ρε μιλάμε για κάποια ΑΤΟΜΑ για κάποιους Έλληνες. Για κάποιους οικογενειάρχες που έχουν γυναίκες και παιδιά και δεν μπορεί κανένας να τους πετάει λάσπη για πολιτικούς λόγους γιατί αυτό είναι ΦΑΣΙΣΜΟΣ, φασισμός πράσινο, μαύρο, μπλε και κόκκινος, όπως αυτά τα ίδια τα άτομα ανήκουν σε όλο το φάσμα του ιδεολογικού χρώματος.

Ποιο σκάνδαλο και από πού; Έλλειψε έστω και μια δραχμή από την Κτηματική και τις καταθέσεις του εξωτερικού; ΟΧΙ γιατί αν έλλειψε να το είχατε κάνει σήριαλ. Όχι γιατί αυτά τα λεφτά βρίσκονται στην ΤΡΑΠΕΖΑ της ΕΛΛΑΔΑΣ.

Και ξέρετε αγαπητοί συμπατριώτες πού βρίσκεται η μεγαλύ-

τερη ΝΤΡΟΠΗ στην όλη υπόθεση; Στην συμπεριφορά απέναντι στον Απόδημο Ελληνισμό.

Δηλαδή δεν φτάνει που μια άλλη Ελλάδα κουβάλησε στους ώμους της τις μυλόπετρες στα αλβανία του κόσμου, δεν φτάνει που η κρατική αδιαφορία, η πείνα, η έλλειψη υποδομής, το μαύρο μέλλον, ο χωροφύλακας και ο τσιφλικάς τους πέταξε στα 4 σημεία του ορίζοντα τους χτυπάμε και από πάνω...

Δεν φτάνει που αυτοί έφυγαν για να μπορέσουν να ζήσουν οι υπόλοιποι, για να 'χέτε εσείς σήμερα δουλειές, χωράφια, σχολεία, νοσοκομεία και φαί. Δεν φθάνει που ξεδεύθηκαν και τσακίστηκαν στις κουζίνες, στα εργοστάσια, στις υπόγειες στοές και θαλασσοπνίγηκαν σε σαπιοκάραβα κάποια νύχτα με πούσι, προσπαθώντας να κρατήσουν το όνειρο μιας Ελλάδας όπως την ήθελε η ψυχή τους, αλλά τους φτύντε κιόλας.

Δεν φτάνει που δούλεψαν χρόνια για να βοηθήσουν γονείς και αδελφια, δεν φθάνει που μέχρι προχθές υπήρχαν πρόξενοι του ελληνικού κράτους που δήλωναν περήφανοι —χαζοχαρούμενοι— ότι ο Έλληνας βρίσκεται στο εξωτερικό επειδή «έχει στις φλέβες του το αίμα του Οδυσσέα», δεν φθάνει που μια ζωή μέιναν μόνοι τους εγκαταλειμμένοι να διατηρήσουν και να εξαπλώσουν το όνειρό τους, δεν φθάνει που ο σπόρος τους σήμερα ανθίζει στις επιστήμες και τέχνες της οικουμένης, δεν φθάνει που χάρη σε αυτούς δεν έχει αγοραστεί ακόμη κάθε παραθαλάσσιο σπιτί στην Ελλάδα από αγγλογαλλοαμερικανογερμανούς (πρόλαβαν και τ' αγόρασαν αυτοί για να πεθαίνουν κάποια μέρα στον τόπο τους) αλλά τοιμάμε να τους αποκαλούμε νταβατζήδες, έμπορους ναρκωτικών και μαφιόζους, (γιατί το συνάλλαγμα που υπάρχει σ' όλες τις ελληνικές τράπεζες είναι συνάλλαγμα των αποδήμων). Και δεν μπορεί καμιά κουφάλα να πετάει λάσπη σε ανθρώπους που έφαγαν τη ζωή τους δουλεύοντας 20ωρα για να μαζέψουν 50-100 χιλιάδες δολάρια και τα καταθέτουν στην ελληνικές τράπεζες, σε πλήρη αντίθεση με αυτούς που έχουν πολύ περισσότερα τελείως ξεκούραστα στην Ελλάδα και τα παίρνουν με χίλια δύο κόλλα στις τράπεζες του εξωτερικού.

Ποτέ δεν ζήτησαν τίποτα αυτοί οι άνθρωποι από την Ελλάδα.

Αν εκμεταλλεύθηκαν την φορολογική πολιτική της χώρας ήταν για να κτίσουν κάποιο σπιτάκι ή να μπορέσουν να στείλουν τα παιδιά τους διακοπές. Και ακόμη και ο μεγαλύτερος «φοροφυγάς» από αυτούς πληρώνει τουλάχιστον δύο φορές μεγαλύτερο φόρο από του Έλληνα της Ελλάδας.

Όλη αυτή η φούσκα του σκανδάλου της Κτηματικής χτυπά την καρδιά του κράτους (τις καταθέσεις σε συνάλλαγμα) και εξοργίζει αφάνταστα τον Έλληνα της διασποράς.

Αναλογίστηκε κανένας κύριος, από την προηγούμενη κυβέρνηση, την σημερινή, ή την μελλοντική, τι θα γίνει αν οι Έλληνες του εξωτερικού αποτραβήξουν τις καταθέσεις τους από τις ελληνικές τράπεζες;

Σκέφθηκε η εξέταση κανένας από τους σκανδαλοθήρες δημοσιογράφους (οι από αυτούς που άφησαν μια βδομάδα στη φυλακή τους υπαλλήλους της Κτηματικής στις ΗΠΑ) τι σημαίνει για την ίδια την ύπαρξη της οικονομίας της χώρας που δεν γνωρίζει τι πάει να πει παραγωγή ή παραγωγικότητα, η απόσυρση των κεφαλαίων των Ελλήνων του εξωτερικού; Σίγουρα όχι.

Ας χρησιμοποιήσουμε λίγο λοιπόν την περίφημη ελληνική εξυπνάδα και ας ζητήσουν οι παντός είδους υπεύθυνοι της δημιουργίας του δήθεν σκανδάλου, μια συγγνώμη από τον ελληνισμό της διασποράς και από εκείνους τους οικογενειάρχες που βρέθηκαν σιδηροδρόσοι φροντίζοντας τα ελληνικά συμφέροντα.

Ας ζητήσουν μια συγγνώμη τώρα που ξεφουσκώνει το μπαλόνι τους για να περισώσουν ότι μπορούν από αυτό που ονομάζουμε δικαιοσύνη ή ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

Θανάσης Αργυρίου
Σύδνεϋ, 4 Απριλίου 1989

ΣΣ. Σεβόμαστε τον ρομαντικό εθνικισμό σας αγαπητέ φίλε, παρόλο που καταλήγει σε ατιμωσία όλων των απανταχού ομογενών μας. Αναγνωρίζουμε ότι από την μακρινή Αυστραλία δεν γνωρίζετε την αγωνία των Ελλήνων των ΗΠΑ που βρέθηκαν μπλεγμένοι με την νομοθεσία της δεύτερης πατρίδας τους, χάρη στα «technical errors» μιας κρατικής τράπεζας της πρώτης. Καλά ως εδώ. Αλλά στη συνέχεια υπερβάλατε επικίνδυνα ίσως:

- Αν ζητάτε ετεροδικία για τους έλληνες πολίτες, μάθετε ότι υπάλληλοι της Κτηματικής που κατηγορούνται για τα σοβαρότερα, είναι αμερικανοί πολίτες.

- Αν, όπως λέτε, η Ελλάδα είναι «τόπος φθοράς, πολιτικού ομοφυλοφιλισμού και φασιστικής νοστορπίας», τότε οι Έλληνες πολίτες που υπερασπίζεσθε δεν την απαρτίζουν;

- Σκάνδαλο δεν χαρακτηρίσε κανείς την ανάπτυξη ή τον προπαγανδισμό εθνικών συμφερόντων, αλλά τη μέθοδο επίτευξης των εθνικών σκοπών. Αν ότι εθνικό είναι και καλώς κειμενικό, μήπως τα περδεύετε λίγο με άλλες ιδεολογίες;

- Επικαλέσθε ως εθνικό προσόν την εξυπνάδα του Οδυσσέα. Τα όρια εξυπνάδας και πονηρίας είναι ασαφή εκτός εθνικισμού. Τόσο όσο και τα όρια μεταξύ πατριωτισμού και παραπονοίας.

- Τέλος καλά, οι Έλληνες δημοσιογράφοι είναι «σκανδαλογραφιάδες». Όλοι οι ξένοι μη αμερικανοί που ασχολήθηκαν με το σκάνδαλο αυτό και άλλα, τι είναι; Κλείνοντας θα σας θυμίσουμε ότι όλοι οι ολοκληρωτισμοί αρχίζουν από την πεποίθηση ενός «εκλεκτού λαού» περνούν από το δωγμό της ελευθεροτυπίας και καταλήγουν σε εγκλήματα που με το κάλυμμα του «εθνικού» παύουν να είναι εγκλήματα.

ROBIN COOK * ΕΓΚΕΦΑΛΟΣ

ΙΑΤΡΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΦΑΝΤΑΣΙΑ

Όταν η επιστήμη ξεπερνά τα όριά της, αρχίζει ο εφιάλτης...

...Μια υγιής κοπέλα υψηλής νοσηρότητας πεθαίνει στο χειρουργείο. Ο Δρ. Φίλιπς ανακαλύπτει ότι ο εγκέφαλός της έχει αφαιρεθεί και ένα ανατριχιαστικό Ιατρικό πείραμα βρίσκεται σ' εξέλιξη...

Η έξυπνη πλοκή, οι αποκαλύψεις η αγωνία και η ατμόσφαιρα αυτού του Ιατρικού θρίλερ, εγγυώνται ένα συναρπαστικό διάβασμα.

Αριστούργημα...
ANSON COUNTY LIBRARY

Best seller από τις πρώτες μέρες κυκλοφορίας του! 1.700.000 αντίτυπα τον πρώτο μήνα κυκλοφορίας του στην Αμερική!

« MEDIA » ΕΚΔΟΤΙΚΗ
ΠΑΤΗΣΙΩΝ 306 * 11 41 ΑΘΗΝΑ * ΤΗΛ. 22.84.013 * 22.36.442

— Στα περίπτερα και βιβλιοπωλεία —

* Ο ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΤΟΥ «ΚΩΜΑ»

ΕΚΠΤΩΤΙΚΗ ΚΑΡΤΑ

ΕΚΠΤΩΣΙΣ 10-20%

ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ

ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΚΑ

ΕΙΔΗ

(ΕΚΤΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ)

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΕΣ ΜΙΣΟΤΙΜΗΣ ΕΥΚΟΛΙΕΣ ΠΛΗΡΩΜΗΣ

Η ΕΚΠΤΩΣΗ ΙΣΧΥΕΙ
ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΑΤΑΚΤΙΚΕΣ
ΔΑΣΚΑΛΩΝ ΚΑΙ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ

ΥΠΕΡΑΓΟΡΑ ΒΙΒΛΙΟΥ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΠΟΣΤΑΝΟΓΛΟΥ & ΣΙΑ Ο.Ε.
ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ 92 ΠΕΙΡΑΙΑΣ — ΤΗΛ.

41.12.258

ΣΩΤΗΡΟΣ ΔΙΟΣ 13-15 ΠΕΙΡΑΙΑΣ — ΤΗΛ.

41.71.330

ΝΟΤΑΡΑ 75 ΠΕΙΡΑΙΑΣ — ΤΗΛ. 41.12.258

ΒΙΒΛΙΟ

Καταδίκη του απαρχαίντ

**Η έκδοση του βιβλίου του
Νέλσον Μαντέλα και η
φωνή του Αφρικανικού
Κογκρέσου στην Αθήνα**

Τον Αύγουστο συμπληρώνονται 27 χρόνια από τότε που ο Νέλσον Μαντέλα συνελήφθη και καταδικάστηκε για τους αγώνες του υπέρ των δικαιωμάτων της μαύρης πλειοψηφίας της Νότιας Αφρικής. Πριν λίγες μέρες γιορτάστηκε επίσης η μέρα του Σοβέτο. Στις 16 Ιουνίου 1976 δολοφονήθηκαν στο Σοβέτο μαθητές που διαδήλωσαν την αντίθεσή τους ενάντια στο απαρχαίντ, το σύστημα διακυβέρνησης που εφαρμόζεται στη Νότια Αφρική από το 1948 και που θεομοθετεί τις φυλετικές διακρίσεις και στερεί τους

μαύρους κατοίκους της από τα πιο θεμελιώδη δικαιώματα και τις ελευθερίες τους.

Με αφορμή της επετείου αυτές ο εκδοτικός οίκος «Ηρόδοτος» κυκλοφόρησε στα ελληνικά το βιβλίο του Νέλσον Μαντέλα το «Απαρχαίντ» (σε μετάφραση από τα γαλλικά της Ελένης Αστερίου).

Το βιβλίο παρουσιάστηκε σε σχετική συνέντευξη Τύπου που δόθηκε υπό την αιγίδα του Κέντρου Πληροφοριών του ΟΗΕ στην Αθήνα στις 29 Ιουνίου, στην αίθουσα της Ένωσης Ξένων Ανταποκριτών, από τον Σωτήρη Μουσούρη (επικεφαλής βοηθό γραμματέα του Κέντρου των Ηνωμένων Εθνών κατά του απαρχαίντ), τον Τεό Λεουάρ (διευθυντή του Κέντρου Πληροφοριών του ΟΗΕ στην Ελλάδα) και τον Κουλού Μπάθα (εκπρόσωπο του Αφρικανικού Εθνικού Κογκρέσου - ANC στην Ελλάδα), τον οποίο παρουσίασε η κ. Αγγελική Κονοβέση - Παναγιωτάτου, από τους πρωτεργάτες της εκδήλωσης.

Ο κ. Μπάθα αναφέρθηκε στο χρονικό της δίκης, καταδίκης και φυλάκισης του Μαντέλα και τόνισε: «Ελπίζω ότι αυτή η μετάφραση του βιβλίου του Μαντέλα, που εκδίδεται τρεις μόλις βδομάδες

πριν την 71η επέτειο των γενεθλίων του, θα ενθαρρύνει περισσότερο άλλους συγγραφείς για να μεταφράσουν και να εκδώσουν κι άλλες ομιλίες και γραπτά του ή άλλων Νοτιοαφρικανών που αντιτίθενται στο απαρχαίντ.

Θα ήθελα να κάνω έκκληση στον ελληνικό λαό, την κυβέρνηση και όλα τα πολιτικά κόμματα να υποστηρίξουν την παγκόσμια απαίτηση για την άνευ όρων απολευθέρωση — του Μαντέλα και των άλλων πολιτικών κρατουμένων, να καταδικάσουν την καταπίεση του δικαστικού συστήματος στη Ν. Αφρική, τη χρήση της θανατικής ποινής εναντίον των αντιπάλων του απαρχαίντ, να υποστηρίξουν την έκκληση για την απομόνωση της Ν. Αφρικής μέσω πολιτιστικών και αθλητικών μπούκοτάρ και εμπάργκο. Να υποστηρίξουν το Αφρικανικό Εθνικό Κογκρέσο και το λαό της Ν. Αφρικής υλικά και οικονομικά.

Ο κ. Μπάθα διάβασε επίσης επιστολή του Μαντέλα προς το λαό της Ν. Αφρικής η οποία διαβάστηκε από την κόρη του σε συγκέντρωση στο Σοβέτο στις 10 Φεβρουαρίου 1985. Μεταξύ άλλων ο Μαντέλα γράφει: «Αγαπώ πολύ την ελευθερία μου, αλλά περισ-

σότερο με ενδιαφέρει η δική σας. Πάρα πολλοί πέθαναν από τότε που μπήκα στη φυλακή. Πάρα πολλοί υπέφεραν για την αγάπη τους στην Ελευθερία. Τη χρωστώ στις χήρες τους, τα ορφανά τους, στις μητέρες και τους πατέρες τους που θρήνησαν κι έκλαψαν για αυτούς. Δεν είμαι μόνο εγώ που υπέφερα κατά τη διάρκεια αυτών των μικρών μοναχικών χαμένων χρόνων. Δεν αγαπώ τη ζωή λιγότερο από ό,τι εσείς. Αλλά δεν μπορώ να πουλήσω τα πατρογονικά δικαιώματα του λαού για να ελευθερωθώ. Είμαι φυλακισμένος σαν εκπρόσωπος του λαού και της οργάνωσής σας, του Αφρικανικού Εθνικού Κογκρέσου που είναι εκτός νόμου. Τι είδους ελευθερία μου προσφέρεται εφόσον η οργάνωσή του λαού παραμένει εκτός νόμου;... Μόνο οι ελεύθεροι μπορούν να συνάψουν συμφωνίες... Δεν μπορώ και δε θα αναλάβω καμιά δέσμευση εφόσον εγώ και εσείς, ο λαός, δεν είμαστε ελεύθεροι. Η ελευθερία σας και η δική μου δεν μπορούν να χωριστούν...».

Ο εκδοτικός οίκος «Ηρόδοτος» θα προσφέρει στο ANC το 6% των εισπράξεων από τις πωλήσεις του βιβλίου.

B.K.

Πως θα αποκτήσετε μια ΣΟΥΠΕΡ ΜΝΗΜΗ

Μια πρωτότυπη Μέθοδος που θα σας βοηθήσει να αποκτήσετε μια μνήμη τουλάχιστο 10 φορές πιο δυνατή από αυτή που έχετε σήμερα • να θυμάστε μια λίστα 100 διαφορετικών πραγμάτων με τη σειρά ή ανακατωτά • να θυμάστε ποια μέρα της εβδομάδας πέφτει μια οποιαδήποτε ημερομηνία του 20ου αιώνα • να συγκρατείτε στη μνήμη σας με τη σειρά όλα τα φύλλα μιας ανακατεμένης τράπουλας αφού τα δείτε μια μόνο φορά • να πολλαπλασιάζετε δύο τριψήφιους αριθμούς από μνήμης • να θυμάστε αριθμούς τηλεφώνων, ιστορικές ημερομηνίες, γεωγραφικά στοιχεία... όλα όσα θέλετε, όποτε θέλετε, χωρίς γραπτές σημειώσεις.

Ξεχάστε ότι έχετε αδύνατη μνήμη. Οι περισσότεροι άνθρωποι χρησιμοποιούμε ένα μικρό μόνο ποσοστό της δύναμης του μυαλού μας. Αυτό το ποσοστό μπορείτε τώρα να το αυξήσετε σημαντικά με 10 ευκολονόητα μαθήματα και ειδικές ασκήσεις που περιέχονται σε 4 κασέτες.

Για μια ΣΟΥΠΕΡ ΜΝΗΜΗ ταχυδρομήστε σήμερα το παρακάτω Δελτίο Παραγγελίας.

Ν. ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗ Ταξιαρχών 21, 174 55 ΑΛΙΜΟΣ
Τηλ. 984.0352, 983.0718.
Παρακαλώ στείλτε μου με αντικαταβολή δρχ. 6.500 τις τέσσερις κασέτες της Μεθόδου «Πως θα αποκτήσετε μια ΣΟΥΠΕΡ ΜΝΗΜΗ».
Όνομα
Οδός-αρ.
Ταχ. Κώδικας Πόλη
Τηλ. Υπογραφή

Έκδόσεις Στιγμή

ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ 91-93, ΑΘΗΝΑ 114 73
τηλ. 36.44.064

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ

Μανόλη 'Αναγνωστάκη

ΤΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

(1941-1971)

ΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ '68-'69

ποίηση

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ ΜΑΝΟΥΣΟΣ ΦΑΣΣΗΣ

‘Η ζωή και τὸ ἔργο του

Μία πρώτη απόπειρα κριτικής προσέγγισης

πεζογράφημα

ΑΝΤΙΔΟΓΜΑΤΙΚΑ

ἄρθρα καὶ σημειώματα (1946-1977)

ΤΑ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ

σημειώσεις κριτικής

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑΣ
Ο Φώτης Φωτιάδης και το
«Αδελφότο της Εθνικής
Γλώσσας»
Εκδόσεις Εστία, Αθήνα 1989

Διανθισμένο με ανέκδοτα κείμενα από το αρχείο του Κωνσταντινουπολίτη Φώτη Φωτιάδη το βιβλίο του Γιάννη Παπακώστα αποτελεί την πρώτη και πλήρη επεξεργασία, του δημοτικισμού και των προβλημάτων που κυριάρχησαν στην πνευματική ζωή της Ελλάδας τις πρώτες δεκαετίες του αιώνα.

Ο αναγνώστης έχει την ευκαιρία να παρακολουθήσει εκ των ένδον το παρασκήνιο της ιδεολογικής διαμάχης που οδήγησε στο γνωστό «γλωσσικό ζήτημα».

STEPHANE MALLARME
Ποίηση και Μουσική
Επιλογή-επιμέλεια: Αλέξ. Ζήρας
Εκδ.: Πλέθρον, Αθήνα 1983
B' έκδοση, Γαβριηλίδης

Μία εξαιρετικά ενδιαφέρουσα έκδοση μεκτής ύλης: άρθρα για τον Μαλλαρμέ, μεταφράσεις ποιημάτων του αλλά και αυτοβιογραφικά κριτικά κείμενά του.

Οι επιλογές έχουν γίνει έτσι ώστε να αποκαλύπτεται η βασική θέση του ποιητή που «θέλησε να ξαναδώσει στη γλώσσα τον αρχέγονο χαρακτήρα της: τη μουσικότητα».

Πιστεύοντας πως «η ποίηση είναι η διαμέσου της ανθρώπινης ομιλίας έκφραση που έχει κατακτήσει τον ουσιαστικό της ρυθμό, τη μυστηριώδη δηλαδή έννοια της ύπαρξης», ο Στέφαν Μαλλαρμέ επεξεργάζεται μία ποίηση δυνατή να φέρει σε φως τις βαθύτερες περιοχές της ανθρωπίνης συνείδησης, κάτι που αργότερα έγινε το κύριο έργο της υπερρεαλιστικής επανάστασης.

Περιλαμβάνονται τα «έμμετρα ποιήματα», τα «πεζά ποιήματα», τα «δραματοποιημένα ποιήματα», τα περισσότερα από τα οποία μεταφράζει ο Αλέξης Ζήρας, ο οποίος συμπληρώνει σχόλια και σημειώσεις κατατοπιστικές για το όλο έργο, καθώς και χρονολό-

γιο της ζωής και του έργου, του Στ. Μαλλαρμέ.

ΕΥΓΕΝΙΟΣ ΤΡΙΒΙΖΑΣ
Τα σκληρά καρύδια (Φρουτοπία)
Εικονογράφος: Νίκος Μαρουλάκης
Αγροτικές Συνεταιριστικές
Εκδόσεις, Αθήνα 1989

Ο γνωστός δημοσιογράφος Πίκος Απίκος της εφημερίδας «Τρέχα-Γύρευε» έχει πάει στην Φρουτοπία για να εξιχνιάσει το μυστήριο της εξαφάνισης του Μανόλη του Μανόλη. Εκεί έρχεται σε επαφή με πολλούς κατοίκους, τη στιγμή που η πόλη είναι έτοιμη να αντιμετωπίσει την επίθεση των μανάβηδων.

ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ 1988
Ετήσια Περιοδική Έκδοση
Εκδόσεις Πρόσπερος, Αθήνα 1989

Το βιβλίο αυτό είναι το αποτέλεσμα μιας προσπάθειας που έχουν αρχίσει οι εκδόσεις Πρόσπερος από το 1979 για τη συστηματική μελέτη του ποιητικού λόγου. Την επιμέλεια του τόμου έκανε ο Τάσος Κόρφης με τη βοήθεια του Ορέστη Αλεξάκη, οι οποίοι, όπως αναφέρεται στο βιβλίο, με μοναδικό κριτήριο την ποιότητα έχουν ως επιδίωξη χωρίς περιορισμό, σχολής, γενιάς ή καθιέρωσης, την ανθολόγηση αντιπροσωπευτικών ποιητικών κειμένων που δημοσιεύτηκαν ή παρουσιάστηκαν δημόσια το 1988.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΑΝΤΖΑΡΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ
Αθήνα, 1989

Η συλλογή πολιτικών κειμένων του πρώην βουλευτή Τρικάλων του ΠΑΣΟΚ, Δημήτρη Αλ. Μάντζαρη, που εξέδωσε λίγες ημέρες μετά το θάνατό του η οικογένειά του, αποτελεί την ενδιαφέρουσα καταγραφή μιας διορατικής φωνής διαμαρτυρίας που αντιτάσσεται ήδη από το '84 στην μετατροπή του κινήματος σε ένα κόμμα πατρωνικό και αυταρχικό.

Μέσα από μια σειρά επιστολών προς τον πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ, της Βουλής και της κοινοβουλευτικής ομάδας ο Δημήτρης Μάντζαρης επισημαίνει πολλαπλώς τα φαινόμενα του «Αυταρχισμού και της Γραφειοκρατίας», που αρχίζουν να διαφαίνονται στους μηχανισμούς του κόμματος καταπνίγοντας κάθε ίχνος δημοκρατικής διαδικασίας και τον αναγκάζουν τελικά το '88 σε παραίτηση.

ΜΕΓΑΛΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

ΓΚΟΓΚΟΛ: Τάρας Μπούλμπα
ΤΣΕΧΟΒ: Στέπα - Βυσσινόκηπος
Ο'ΝΗΛ: Άννα Κρίστι - Παράξενο Ιντερμέτζο
ΓΟΥΑΪΑΝΤ: Ιδανικός Σύζυγος - Η Βεντάλια της Λαίδης Ουίντερμπερ - Μια Γυναίκα Χωρίς Σημασία
ΝΤΟΣΤΟΓΙΕΒΣΚΗ: Ο Παίκτης - Το Υπόγειο Ο Αιώνιος Σύζυγος
ΜΠΕΡΖ: Σεξουαλική Αγωγή του Παιδιού
ΜΑΛΡΩ: Κατακτητές - Χρόνια Καταφρόνιας
ΑΛΚΟΦΟΡΑΝΤΟ: Επιστολές Πορτογαλίδας Μοναχής
ΓΚΟΡΚΗ: Εχθροί - Μάνα - Μικροαστοί

ΜΕΓΑΛΟΙ ΤΙΤΛΟΙ

ΕΞΥΠΕΡΥ: Νυχτερινή Πτήση
ΖΟΛΑ: Το Αμάρτημα Του Αββά Μουρέ
ΙΨΕΝ: Έντα Γκάμπλερ - Κουκλόσπιτο
ΚΟΛΛΟΝΤΑΪ: Οι Σχέσεις Των Δύο Φύλων και ο Μαρξισμός
ΛΩΡΕΝΣ: Η Αλεπού - Η Κούκλα του Λοχαγού
ΜΑΓΙΑΚΟΒΣΚΗ: Θεατρικά
ΝΤΑΡΒΙΝ: Καταγωγή του Ανθρώπου Καταγωγή των Ειδών
ΜΠΑΛΖΑΚ: Λουί Λαμπέρ - Χωριάτες
ΝΤΙΚΕΝΣ: Όλιβερ Τουίστ
ΝΤΥΡΑΣ: Οι Οδογέφυρες
ΡΙΛΚΕ: Βασιλιάς Μπόχους
ΡΟΛΛΑΝ: Μπετόβεν
ΣΤΑΪΝΜΠΕΚ: Τορτίλια Φλατ - Ναυαγία
ΣΤΑΝΤΑΛ: Το Μοναστήρι της Πάρμας
ΤΖΟΥΣ: Οι Δουβλινέζοι
ΤΟΛΣΤΟΗ: Πόλεμος και Ειρήνη
ΦΙΤΣΕΡΑΛΝΤ: Ο Μεγάλος Γκάτομπυ
ΦΡΟΥΝΤ: Εισαγωγή στην Ψυχανάλυση Τοτέμ και Ταμπού - Ιστορία της Ψυχανάλυσης
ΗΡΟΔΟΤΟΣ: Ιστορία • **ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ:** Ιστορία
ΣΕΜΕΡΤΖΙΔΗΣ: Ζωγραφική...

«ΣΤΟΥ ΓΚΟΒΟΣΤΗ»

ΞΕΡΟΥΜΕ ΑΠΟ ΒΙΒΛΙΑ

Ζωοδόχου Πηγής 21 • Τηλ.: 3615433-3622251

μεσο στην ενημε ρωση

● Στην πολιτική κόνιστρα, αφού κατεσείγασαν τα κανόνια των προγραμματικών δηλώσεων και της ψήφου εμπιστοσύνης αρχίζουν να βαράνε αυτά των σκανδάλων, από καλαμπόκι και πέρα. Έτσι οι κανονιές - ανακατατάξεις στα ραδιόφωνα του αθηναϊκού κέντρου, περνάνε στα μουλχτά. Το μπουμ από φθινόπωρο και βλέπουμε.

Κρίση στον «Αθήνα 984» θάβεται προσωρινώς. Μετά την απόρριψη από τη ΝΔ του Γιάννη Τζανετάκου ως διευθυντή της ΕΤ 1, ο επιτυχών ραδιοπατήρ, βρέθηκε μετά από 26 μήνες, δέσμιος του «τυπικού» του καταστατικού του «984»... Αμφισβητείται η γνώση η πείρα και η επιτυχία του, αλλά προπάντων η πολιτική του, με την ενεργοποίηση του διοικητικού διευθυντηρίου στο οποίο όμως μετέχει και ο κ. Βαγγέλης Μπιστικός, τοποτηρητής των συμφερόντων του αντιπάλου ραδιοσταθμού του κ. Αλαφούζου, «SKY». Αποτέλεσμα: Κάθε μέρα κι ένας συνεργάτης του «984» παίρνει την άγουσα για το «SKY» προς τον οποίο διαρρέουν επίσης και οι συνεργάτες του «ANTENNA» του κ. Κυριακού που «δεν αντέχουν τη γαλάζια γραμμή του, τόσο φωνητή».

Από την άλλη πλευρά ο «SKY» μεταστρέφεται πολιτικώς και γίνεται ο εκφραστής του «καλού ΠΑΣΟΚ» καταλαμβάνοντας τον χώρο που αδυνατεί να καλύψει με λαϊκισμούς τύπου Μυλωνά και επιλογές συνεργατών από την ΚΕ του ΠΑΣΟΚ όπως η κ. Σουλβάνα Ράπη, ο ΤΟΡ του κ. Λαμπράκη. Ο «Φλας» του πρωθυπουργικού εξαδέλφου και του κ. Κόκκαλη, «παίζει για να παίζει» στα ερτζιανά, με χαμηλή ακροατικότητα. Τώρα η μάχη για τις πρώτες θέσεις ακροατικότητας, θα δοθεί, με πειραματισμούς εν καλοκαιρινή αιθρία, στο πολιτικό επίπεδο-γραμμή των ραδιοσταθμών. Μόνο που ο πρωταγωνιστικός ρόλος περνάει στα χέρια και τα μικρόφωνα

των προσώπων πλέον. Δηλαδή της ομάδας των νεόκοπων παραγωγών ραδιοφώνου, που μετακινούνται δικήν αθιγάνων από συχνότητα σε συχνότητα, ως ότου τις «σιμεντώσουν» πολιτικά τα ίδια αυτά πρόσωπα, ως όπλα των διοικητών των σταθμών.

Στο τηλεοπτικό πεδίο οι ανακατατάξεις δεν είναι μικρότερες. Ο Μ. Κυριακού προχωράει μόνος του, οι πέντε προετοιμάζονται (Λαμπράκης, Μπόμπολας, Αλαφούζος, Βαρδινογιάννης, Τεγόπουλος) ενώ ρήγμα σημειώνεται στην ομάδα Βουδούρη - Καλογρίτσα με τον πρώτο έτοιμο να βγει καμικάζι καλοκαιρικά, ως ερασιτέχνης έστω. Ο Κουρής περιμένει στην τηλεοπτική γωνία και είναι μάλλον απίθανο να εκπέμψει πριν ξεκαθαριστεί η δυνατή «συμμαχική» κυβέρνηση μετά την παρούσα και ο χρόνος των επόμενων εκλογών.

Κανείς από τους τηλεορασάρχες δεν φαίνεται διατεθειμένος να προχωρήσει σε εκπομπή άνευ αδείας, που δεν πρόκειται να παραχωρήσει η παρούσα κυβέρνηση καθαρής βεβαίως. Αλλά ο καθένας, είναι έτοιμος να αντιμετωπίσει τον άλλο που θα δοκιμάσει να βγει πρώτος στον αέρα με το πρόσημα του πειραματισμού. Στο παρασκήνιο και δεδομένης της λειψανδρίας η αγοραπωλησία στελεχών δίνει και παίρνει. Ο πρώην διευθυντής και υποδιευθυντής της ΕΤ1 κ. Χαλάτσης και Σωτηριάδης, που δούλευαν για την τηλεόραση του Κυριακού (Αντέννα) έχοντας εγκαταλείψει τον ΤΟΡ και τον SKY αντίστοιχα, ήδη έφυγαν. Κάνουν διακοπές και θα επανέλθουν στο μυστηριώδες για την ώρα «τηλεοπτικό δίκτυο Α» (Αλαφούζος ή Απογευματινή ή Αυριανή). Αυτά. Με τα πρώτα πρωτοβρόχια ή τα αυγουσιτιάτικα μελτέμια, άλλωστε η μικρή οθόνη θα δείξει...

● Και το χιούμορ του έχει χάσει και τα χρώματα φαίνεται να έχει μπερδέψει το «Ποντίκι». Δεν εξηγείται αλλιώς το κατακόκκινο εξώφυλλο με το οποίο κυκλοφόρησε στο περασμένο τεύχος του κρύβοντας τα καταπράσινα πιστεύω του. Δικαιολογημένη λοιπόν η απογοήτευσή του την οποία προσπαθεί να αποκρύψει παντοιοτρόπως πέφτοντας σε πλήρη σύγχυση. Από τη μια μεριά υπογραμμίζει την αντίθεσή του με τη λύση που επέλεξε ο Συνασπισμός. Το ΠΟΝΤΙΚΙ βρυχάται.

Αλλά πριν κοπάσει ο βρυχησμός του, ως αλέκτωρ πλέον, επισημαίνει ότι η χώρα ζει ένα πρωτόγνωρο ΠΕΙΡΑΜΑ κι ότι αυτό δε λέει όχι... Δις επαναλαμβάνεται η θέση αυτή για να μην παραμείνει καμιά αμφιβολία περί της «καθαρής» θέσης που παίρνει. ΠΕΙΡΑΜΑΤΟΖΩΟ το Ποντίκι δεν γίνεται. Πειραματίζεται όμως το ίδιο με την ιστορική μνήμη την οποία και ανασκαλεύει με δημοσιεύματα περί αποστασίας του '65 (με εμφανείς παραλληλισμούς με το σήμερα) και με έτερον δημοσίευμα που τιτλοφορείται: 1944: Εφτά ΕΑΜικοί υπουργοί για 3 μήνες στην κυβέρνηση (κι εδώ φυσικά είναι εμφανείς οι παραλληλισμοί). Το χρονικό του 1944, για να μην μείνει και πάλι στο κόκκινο καμιά αμφιβολία για το τι επιφυλάσσει το μπλε, καταλήγει στα Δεκεμβριανά. Ξέχασε όμως, το αθεόφοβο και «ανιστόρητο» Ποντίκι, να προσθέσει ότι πρωθυπουργός τότε ήταν ο Γεώργιος Παπανδρέου, πατήρ του Ανδρέα. Για την αποκατάσταση των χρωμάτων θα παρακαλούσαμε το ΠΟΝΤΙΚΙ να εκδηλώσει φανερά στους αναγνώστες του την προτίμησή του στο πράσινο. Ή μήπως ντρέπεται;

● Αλλαγές στους ιδιωτικούς σταθμούς. Οι μεταγραφές δίνουν και παίρνουν. Κερδισμένος φαίνεται ο SKY. Πήρε τη Σεμίνα Διγενή και τον Μάκη Τριανταφυλλόπουλο από τον «Αντέννα», μετά τους Γ. Δημαρά - Κ. Χαρδαβέλλα και Δ. Κωσταντάρα από τον «9,84». Τελευταία μεταγραφή πάλι από τον «9,84», για τον SKY. Ο Π. Παναγιωτόπουλος θα κάνει την εκπομπή «Πολιτική: μια υπόθεση που θα μπορούσε να είναι μέχρι και ροκ» κάθε Παρασκευή 2-4 το μεσημέρι. Τέρμα το ξενύχτι για τον Πάνο...

● Παραιτήσεις στον Δίαυλο 10. Παραιτήθηκαν ο υπεύθυνος του μουσικού τμήματος Ζακ Μεναχέμ και η Μαρίνα Χαρίτου. Σταμάτησε και η εκπομπή του Νίκου Κεραμιδά.

● Μαζικές οι μεταγραφές, οι παραιτήσεις και οι αλλαγές. Το κακό είναι ότι όσο περνάει ο καιρός δυσκολευόμαστε να ξεχωρίσουμε στους σταθμούς κάτι «ιδιαίτερο».

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
115 21 Αθήνα
Τηλ. 72.32.713 — 72.49.300
72.48.240

- Εκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
115 21 Αθήνα
- Διαφημίσεις:
ΑΛΕΚΑ ΣΗΜΑΝΤΗΡΑ
- Γραμματεία-Λογιστήριο:
ΤΑΣΙΑ ΡΟΥΜΠΟΥ
- Σελιδοποίηση, Μοντάζ:
ΤΑΣΙΑ ΛΕΒΟΝ
ΜΑΡΙΑ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ
- Φωτοστοιχειοθεσία —
Αναπαραγωγή φιλμς:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ»
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.49.300
- Εκτύπωση:
«ΝΕΟΣ ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ» Α.Ε.
Θέση Μαριδά Μαντρίγκο
Παλλήνη Αττικής
Τηλ. 66.65.081-66.68.424

- Κάθε ενυπόγραφο άρθρο εκφράζει τις απόψεις του συγγραφέα του.
- Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Εξομ. 1.650 δρχ.
Ετήσια 3.300
Ετήσια Οργανισμών,
Τραπεζών, κτλ.: 10.000 δρχ.
Φοιτητική ετήσια: 2.800

Εξωτερικού

Ευρώπη · Μεσογ. χώρες:
εξάμηνη: δολ. 20
ετήσια: δολ. 40
Η.Π.Α. · Καναδάς · Αν. Ασία ·
Αυστραλία · Ωκεανία:
εξάμηνη: δολ. 23
ετήσια: δολ. 45

● Εμβάσματα, επιταγές:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημοχάρους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 150
ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: δρχ. 250

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

- Για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας:
Περιοδικό «ΑΝΤΙ»
Δημοχάρους 60
τηλ.: 72.32.713 - 72.48.240
- Για τα βιβλιοπωλεία Β. Ελλάδας:
Κέντρο του βιβλίου.
Α. Πουλουκτσή και Σία Ε.Ε.
Λασσάνη 9,
Τηλ. (031) 285.857
54 622 Θεσσαλονίκη

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΙΤΙΚΗ

Βιβλία για το καλοκαίρι

Ιταλο Καλβίνο

Η ΜΕΡΑ ΕΝΟΣ ΕΚΛΟΓΙΚΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΥ

Τι προλαβαίνει να δει, ν' ακούσει και να σκεφτεί ένας εκλογικός αντιπρόσωπος σε μία μόνο ημέρα, την ημέρα της κάλπης; Πολλά, αν έχει την τύχη να τον «σκηνοθετήσει» ο Ιταλο Καλβίνο.

Παντ. Μπουκάλας. Η ΠΡΩΤΗ

Τόμας Μαν

ΤΑ ΑΛΛΑΓΜΕΝΑ ΚΕΦΑΛΙΑ

Ένας ινδικός λαϊκός μύθος με καταστροφικό τέλος, είναι για τον ίδιο το συγγραφέα ένα έργο ελευθερίας και ευθυμίας ένας ύμνος στον έρωτα και τη ζωή.

Μπέρτολτ Μπρεχτ

ΟΙ ΔΟΥΛΕΙΕΣ

ΤΟΥ κ. ΙΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΟΣ

Προεκλογική εκστρατεία πριν από 2.000 χρόνια. «Εμφανίστηκαν οι πρώτες προεκλογικές αφίσες. Παντού, στους τοίχους, στην αγορά, ακόμη και στα μνημεία έχουν κολληθεί τα μεγάλα, ερωτηματικά του Κατιλίνα»... Ένα ιστορικό χιουμοριστικό μυθιστόρημα του μεγάλου γερμανού διανοητή...

Α.Ψ.. Η ΠΡΩΤΗ

ΡΩΣΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΜΥΣΤΗΡΙΟΥ

... Αβίαστα μπορούμε να πούμε ότι τα κείμενα είναι μικρά διαμάντια. Έχουν δύναμη, ατμόσφαιρα, σφρίγος, καλοδουλεμένη πλοκή.

Α.Κ.. ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ

Χέρμαν Μπροχ

ΤΣΕΡΛΙΝΕ

... Ο Μπροχ, με αφορμή τον ερωτικό και κοινωνικό αποκλεισμό της ηρωίδας του, επιχειρεί μία χαμηλόφωνη κριτική της παρακμής των αστικών αξιών. Εσωστρεφής γραφή, με σαφή εξπρεσιονιστική προδιάθεση.

Μ.Φ.. ΤΕΤΑΡΤΟ

Α. Τολστόϊ - Ο. Σομόφ

ΔΥΟ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ ΦΑΝΤΑΣΙΑΣ

Λαϊκοί μύθοι της Ρωσίας και της Ουκρανίας για ζωντανούς νεκρούς και για θαμμένους θησαυρούς που φυλάγονται από υπερφυσικές δυνάμεις, επεξεργασμένοι σε συναρπαστικά διηγήματα κοινωνικής κριτικής.

Ρικάρντο Μπακέλι

Ο ΔΙΑΒΟΛΟΣ ΣΤΟ ΠΟΝΤΕΛΟΥΝΓΚΟ

Ο Μπακέλι, ένας από τους καλύτερους ιταλούς συγγραφείς, διάλεξε ένα ιστορικό γεγονός... για να μας δώσει μία τοιχογραφία της Βόρειας Ιταλίας και του κόσμου της, στο τέλος του περασμένου αιώνα... Ένα μαγικό κείμενο.

Νίκος Μπακινάκης. MARIE CLAIRE

Τόμας Μαν

ΤΡΕΙΣ ΝΟΥΒΕΛΕΣ

Αστικές οικογένειες, στιγμές από τη ζωή των οποίων περιγράφει ο μεγάλος γερμανός συγγραφέας με γνώση και μαεστρία, επικεντρώνοντας την προσοχή του στα θέματα που χαρακτηρίζουν όλο το έργο του: ευτυχία, έρωτας και θάνατος.

Άνταλμπερτ Στίφτερ

Η ΦΟΒΕΡΗ ΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ

«Η φοβερή τροπή των πραγμάτων...» εκδηλώνεται υπό τη μορφή ενός σαγηνευτικού και συνάμα, απειλητικού πεπρωμένου.

Μ.Φ.. ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ονορέ ντε Μπαλζάκ

ΜΙΑ ΣΚΟΤΕΙΝΗ ΥΠΟΘΕΣΗ

Με φόντο τη μετεπαναστατική Γαλλία ο Μπαλζάκ ασχολείται με εγκλήματα και απαγωγές ευγενών. Μια ιστορία που θα τη ζήλευε και ο Έντγκαρ Άλαν Πόου.

ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ

Μόλις κυκλοφόρησε

Ντε Σαντ

Ο ΔΗΜΙΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΘΥΜΑ ΤΟΥ

Κεντρική διάθεση Εκδόσεις Κριτική Πατούσα 3 10677 Αθήνα τηλ. 3639434

Εκδόσεις Κέδρος

Γ. Γενναδίου 3, Αθήνα 106 78 – τηλ. 36.02.007

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

ΠΕΤΡΟΣ ΑΜΠΑΤΖΟΓΛΟΥ

Τι θέλει η κυρία Φρίμαν. *Νουβέλα*

ΣΤΕΛΛΑ ΒΟΓΙΑΤΖΟΓΛΟΥ

Το μαγγανοπήγαδο. *Μυθιστόρημα*

Η συγκάτοικος. *Μυθιστόρημα*

ΚΩΣΤΗΣ ΓΚΙΜΟΣΟΥΛΗΣ

Στάχτη στα μάτια. *Πεζογράφημα*

ΜΑΡΩ ΔΟΥΚΑ

Λεύκες Ασάλευτες. *Μυθιστόρημα*

ΑΛΚΗ ΖΗ

Η αρραβωνιαστικιά του Αχιλλέα. *Μυθιστόρημα*

ΜΙΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ

Οι Δρόμοι του Αρχάγγελου. 3. *Αυτοβιογραφία*

Οι Δρόμοι του Αρχάγγελου. 4. *Αυτοβιογραφία*

ΓΙΩΡΓΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

Ομόνοια 1980. *Φωτογραφίες: Ανδρέας Μπέλιας*

ΝΙΚΟΣ ΚΑΣΔΑΓΛΗΣ

Δρόμοι της στεριάς και της θάλασσας. *Ταξιδιωτικό*

ΜΗΤΣΟΣ ΚΑΣΟΛΑΣ

Ο άρχοντας του κόσμου. *Μυθιστόρημα*

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΟΤΖΙΑΣ

Ιαγούαρος. *Νουβέλα*

ΜΕΝΗΣ ΚΟΥΜΑΝΤΑΡΕΑΣ

Πλανόδιος σαλπικτής. 14 *Κείμενα*

ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΑΝΙΩΤΗΣ

Τα μαύρα παραμύθια. *Διηγήματα*

ΔΙΑ ΜΕΓΑΛΟΥ-ΣΕΦΕΡΙΑΔΗ

Η γυναίκα της άμμου. *Μυθιστόρημα*

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΜΗΛΙΩΝΗΣ

Ο Σιλβέστρος. *Μυθιστόρημα*

ΚΩΣΤΟΥΛΑ ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ

Το παλαιοπωλείο στην Τσιμισκή. *Μυθιστόρημα*

ΝΙΚΟΣ ΜΠΑΚΟΛΑΣ

Η μεγάλη πλατεία. *Μυθιστόρημα*

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

Ο ιερός μαστός. *Μυθιστόρημα*

ΑΝΝΑ ΞΑΝΘΑΚΗ

Δέντρο της γνώσης αντίο! *Μυθιστόρημα*

ΕΙΡΗΝΗ ΣΠΑΝΙΔΟΥ

Το φίδι του Θεού. *Μυθιστόρημα*

ΧΑΡΙΣ ΣΤΑΘΑΤΟΥ

Προετοιμασίες. *Μυθιστόρημα*

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΥΜΠΑΡΔΗΣ

Μέντιον. *Νουβέλα*

ΕΡΣΗ ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΥ

Μέξικο. *Νουβέλα*

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΤΑΣΣΟΠΟΥΛΟΣ

Ηλιακό Ωρολόγιο. *Μυθιστόρημα*

ΜΙΧΑΛΗΣ ΦΑΚΙΝΟΣ

Βυζαντινή Περίπολος. *Μυθιστόρημα*

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

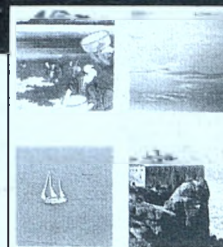
Η έκρηξη. *Μυθιστόρημα*

Στέλλα Βογιατζόγλου

ΤΟ ΜΑΓΓΑΝΟΠΗΓΑΔΟ

ΚΕΔΡΟΣ

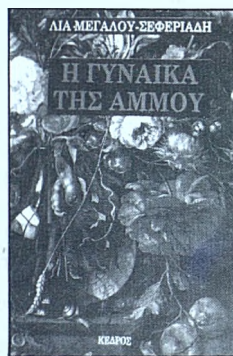
Νίκος Κασδαγλής
ΔΡΟΜΟΙ ΤΗΣ ΣΤΕΡΙΑΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ

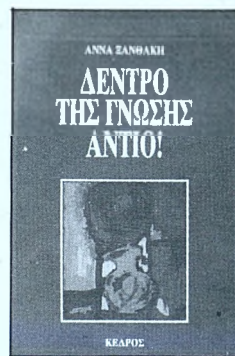
ΚΕΔΡΟΣ

ΠΛΑΝΟΔΙΟΣ
ΣΑΛΠΙΚΤΗΣ

ΚΕΔΡΟΣ

ΚΕΔΡΟΣ

ΚΕΔΡΟΣ

Εκδόσεις ΚΕΔΡΟΣ Εκδόσεις